

БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

ПРВИХ 4000 ГОДИНА

ИСТОРИЈА СТАРОГ ЗАВЕТА

КЊИГА 2

РИЧАРД РОЦЕРС

РИЧАРД РОЦЕРС

ПРВИХ
4
ГОДИНА

КЊИГА 2

ИСТОРИЈА СТАРОГ ЗАВЕТА

 ИККОНОС

Београд, 2019.

Richard Rogers, Joshua thru Malachi: Bible History 2

Copyright © 11/2006 Sunset Institute Press

Издавачка права за ово издање: © 2019 Eastern European Mission

Издавач: ИКОНОС, ПП37, 11060 Београд

За издавача: мр Драшко Ђеновић

Уредник: Биљана Долић

Преводилац: др Бранко Бјелајац

Лектор: ма Љиљана Дукић

Дизајн корица: Ивана Перошевић

Техничка припрема: Скот Хејс

Штампа: Euro Dream, Нова Пазова

Тираж: 1.500

ISBN: 978-86-83661-51-0

У овој књизи наводи из Старог завета преузети су из издања Нови српски превод © 2005, 2017 Biblica, Inc.® (Иконос, 2019); а из Новог завета су из превода проф. др Емилијана Чарнића (Библијско друштво Београд, 1973).

Ова књига је поклон Источноевропске мисије (Eastern European Mission) [www.eemeurope.org] захваљујући даровима верника широм света.

Ова књига није на продају.

SBBH5.2

CIP - Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд

27-242-277

РОЦЕРС, Ричард, 1936-2000

Првих 4000 година. Књ. 2, Историја Старог завета / Ричард Роцерс ; [преводио Бранко Бјелајац]. - Београд : Иконос, 2019 (Нова Пазова : Euro Dream). - 256 стр. ; 20 cm

Превод дела: Joshua through Malachi: Bible History 2 / / Richard Rogers. - Тираж 1.500. - Напомене уз текст.

ISBN 978-86-83661-51-0

а) Свето писмо. Стари завет -- Тумачења

COBISS.SR-ID 279689228

САДРЖАЈ

Освајање Ханана (1)	7
Освајање Ханана (2)	18
Судије (1) – Готонило, Аод и Самегар	28
Судије (2) – Девора и Гедеон	37
Судије (3) – Авимелех, Тола, Јаир и Јефтај	48
Судије (4) – Авесан, Елон, Авдон и Самсон	60
Судије (5) – Илије и Самуило	72
Саулова владавина (1) – Први цар	82
Саулова владавина (2) – Први цар	94
Давидова владавина (1)	105
Давидова владавина (2)	116
Давидова владавина (3)	127
Давидова владавина (4)	138
Соломонова владавина	149
Подељено царство	161
Подељено царство – првих стотину година	170
Подељено царство – других стотину година	179
Пророци друге стотине година од поделе царства	188
Трећи, последњи период подељеног царства	198
Последњи период царске власти у Јуди	207
Вавилонско ропство	217
Јездра и Јестира	227
Књига Немијина	237
Агеј, Захарија и Малахија	246
Биографија Ричарда Роџерса	255

Првих 4000 година – Историја Старог завета, као и друге књиге у овој едицији, објављене су како би помогле хришћанским верницима да боље разумеју Свето писмо, локалним црквеним вођама и проповедницима да се добро припреме за службу.

До сада смо објавили:

1. Живот и учење Исуса Христа – Ричарда Роџерса
2. Дела апостолска – Ејб Линколна и
3. Откупљени (Посланица Римљанима) – Ричарда Роџерса

Ове се књиге могу бесплатно добити од издавача.

Удружење Иконос

Поштански преградак 37

11060 Београд

Ел.пошта ikonos.office@gmail.com

У овој књизи, користили смо следеће скраћенице за називе библијских књига:

Пост – Постање, односно Прва књига Мојсијева
Изл – Излазак, односно Друга књига Мојсијева
Лев – Левитска, односно Трећа књига Мојсијева
Бр – Бројеви, односно Четврта књига Мојсијева
ПонЗ – Поновљени Закон, односно Пета књига Мојсијева
ИНав – Књига Исуса Навина
Суд – Књига о судијама
Рут – Књига о Рути
1 Сам – Прва књига Самуилова
2 Сам – Друга књига Самуилова
1 Цар – Прва књига о царевима
2 Цар – Друга књига о царевима
1 Дн – Прва књига дневника
2 Дн – Друга књига дневника
Језд – Књига Јездрина
Нем – Књига Немијина
Јест – Књига о Јестири
Јов – Књига о Јову
Пс – Псалми
Пр – Приче Соломонове
Проп – Књига проповедникова
Пнп – Песма над песама
Ис – Књига пророка Исаије
Јер – Књига пророка Јеремије
Плач – Плач Јеремијин
Јез – Књига пророка Језекиља
Дан – Књига пророка Данила
Ос – Књига пророка Осије
Јл – Књига пророка Јоила
Ам – Књига пророка Амоса
Авд – Књига пророка Авдије
Јон – Књига пророка Јоне
Мих – Књига пророка Михеја
Нм – Књига пророка Наума
Ав – Књига пророка Авакума
Соф – Књига пророка Софоније
Аг – Књига пророка Агеја
Зах – Књига пророка Захарије
Мал – Књига пророка Малахије

Мт – Еванђеље по Матеју
Мк – Еванђеље по Марку
Лк – Еванђеље по Луки
Јн – Еванђеље по Јовану
Дап – Дела апостолска
Рим – Посланица Римљанима
1 Кор – Прва посланица Коринћанима
2 Кор – Друга посланица Коринћанима
Гал – Посланица Галатима
Еф – Посланица Ефесцима
Фил – Посланица Филипљанима
Кол – Посланица Колошанима
1 Сол – Прва посланица Солуњанима
2 Сол – Друга посланица Солуњанима
1 Тим – Прва посланица Тимотеју
2 Тим – Друга посланица Тимотеју
Тит – Посланица Титу
Флм – Посланица Филимону
Јев – Посланица Јеврејима
Јак – Посланица Јаковљева
1 Пет – Прва Петрова посланица
2 Пет – Друга Петрова посланица
1 Јн – Прва посланица Јованова
2 Јн – Друга посланица Јованова
3 Јн – Трећа посланица Јованова
Јуд – Посланица Јудина
Отк – Откривење Јованово

ДВАДЕСЕТ ПЕТО ПОГЛАВЉЕ

ОСВАЈАЊЕ ХАНАНА (1)

ИСУС НАВИН 1 – 9

Увод

Овим поглављем започињемо други део проучавања старозаветне библијске историје. У првом делу обрадили смо историју једне јеврејске породице. Започели смо Стварањем и касније се фокусирали на Аврама, Исака, Јакова, Јосифа и земљу Египат. Завршили смо ослобађањем Израиља из Египта (Бог је употребио Мојсија да помогне свом народу да побегне из ропства). И док смо први део заснивали на историји једне јеврејске породице, у другом делу ћемо говорити о историји јеврејског народа.

После много година лутања по пустињи (пошто су напустили Египат), Израиљци су коначно били спремни да се врате у земљу која је била обећана Авраму још у почетку, у Постању 15. Ова земља се простире од египатског Вадија (долина доле на југу, на граници Египта и Палестине) па горе све до реке Еуфрат, и од Средоземног мора на исток до реке Јордан. Израиљ је, заправо, освојио више земље него што смо овде описали, јер су победили царева: Сихона у Галаду, Ога у Васану и Валака у Моаву, током борби које су водили на источној страни Јордана. Догодило се то на крају периода лутања. Израиљцима је било допуштено да наследе и ову земљу, иако им, у почетку, та земља није била обећана.

На самом почетку овог другог временског периода у њиховој историји, Израиљци ће, под вођством Исуса Навина, освојити Обећану земљу. Земљом ће прво владати слаба конфедерација судија а касније чврста монархија коју ће водити цареви (у нашем проучавању говорићемо о гресима ових царева). После тога ће Израиљци изгубити земљу која им је била обећана у складу са савезом који је Бог склопио са народом током Мојсијевог времена (видети у Поновљеном Закону 28-30). Бог је Израиљцима поручио да ће, докле год буду извршавали његову вољу,

бити благословени и живеће у својој земљи. Али, ако се побуне и почну да служе другим боговима, онда им је Бог поручио да ће изгубити своју земљу и биће одведени у заробљеништво (све ово ћемо проучавати док будемо пролазили кроз историју јеврејског народа). У савезу им је још обећано да ће им ако буду одведени у ропство и тамо се покају и почну поново да га слушају у складу за Законом, бити допуштено да се врате у своју земљу и поново изграде Божији храм. Тачно овако ће се догодити, и ти последњи догађаји ће означити крај старозаветне историје.

НАПРЕДОВАЊЕ И ОСВАЈАЊЕ ХАНАНА

Божија наредба Исусу Навину

У овом делу проучавања, започињемо са освајањем Ханана, и о томе читамо у књизи Исуса Навина¹. У првом поглављу књиге Исуса Навина, Бог је наредио Исусу Навину, Мојсијевом слуги, да се припреми да води Израилце у Обећану земљу. Исусу Навину је рекао три ствари: да заузме земљу; да буде храбар; и да води његов народ. У Исусу Навину 1,1.2а читамо следеће: *После смрти Мојсија, слуге Господње, рече Господ Исусу, сину Навиновом, Мојсијевом помоћнику: „Мој слуга Мојсије је мртав. А ти се сада сјреми...”*

Народу није било допуштено да уђе у Обећану земљу све док Мојсије није умро. Мојсије је згрешио тако што је призвао воду из стене и тиме показао да не верује Богу (види Бр 20,7-13). Из тог разлога, Бог је рекао Мојсију да неће крочити у Обећану земљу. Мојсију је било дозвољено да се попне на врх Фазге, на брду Навав, и да погледа преко реке Јордан и види Обећану земљу. После тога Мојсије је умро и отишао да прими награду за своју службу. Бог даље наставља са упутствима које даје Исусу Навину у 1,26-5а:

...да пређеши преко овој Јордана, ти и сав овај народ, у земљу коју дајем Израилцима. Ја ћу вам даћи свако место где буде ступила ваша нога, као што сам обећао Мојсију. Граница ће вам се пројезати од јусиње и Ливана, све до велике реке, реке Еуфрата – сва земља Хетита – и до Средоземној мора на западу. Нико неће моћи да ти се одује целој твој живој.

Овде обратите пажњу на Божије обећање: *Као што сам био са Мојсијем, иако ћу бити са тобом; нећу одступити од тебе, ни ти ћу те оставити.*

¹ Књига Исуса Навина позната је и под именом Јошуина књига (прим. уредника).

(ИНав 1,5б) Била је то прва Божија наредба. Рекао је Исусу Навину и Израилцима да заузму земљу и да ће он бити са њима док буду прелазили реку. Не треба да се плаше. Исто онако као што је био са Мојсијем и спасавао их од свих непријатеља, тако ће Бог бити са њима и сада, и спашће их од свих њихових непријатеља.

Исус Навин, мада храбар човек, није у потпуности поверовао да је у стању да учини оно што му је Бог рекао да учини. Тако да му Бог даје другу наредбу: *Буди јак и одважан.* (ИНав 1,6а) Реч „јак“ се не односи на физичку снагу, јер нико не може да нареди некоме да буде физички јак ако већ није психички јака особа. Овде Бог говори о менталној снази. Он је желео да Исус Навин буде ментално јак. Бог је рекао Исусу Навину да буде одважан у срцу зато што је он тај који ће водити Израилце да наследе земљу коју је обећао њиховим прецима. Али, изгледа да та наредба није била довољна јер у ИНав 1,7 Бог додаје:

Само буди јак и веома одважан (приметите да је сада додао придев „веома“ уз реч „одважан“) да држиш и вршиш сав Закон који ти је наложио мој слуџа Мојсије. Не одсџујај од њега ни десно ни лево, да би био усџешан ѓе ѓод да ѓођеш.

Обратите пажњу овде на то шта је потребно да би Исус Навин био успешан и освојио земљу. Не ради се о способности. Не ради се о памети, ни о говорничком умећу. Оно што је потребно је мудрост. Исус Навин мора да буде довољно мудар како би био ментално јак. У срцу треба да буде одважан и да пажљиво прати упутства. Ако је јак, одважан и пажљив, освојиће земљу. ИНав 1,8а каже: Нека се књига овога Закона не раздваја од твојих уста. Делује као да би Бог овде рекао „од срца“ али је рекао „од уста“. Не само да Исус Навин мора да буде јак, одважан и пажљив, већ мора и друге да поучава о закону, о Речи Божијој. Бог даље каже: *Размишљај о њој дању и ноћу, како би верно држао све шџо је у њој заџисано. Само ће ти шџада добро ићи на шџвом ѓуџи и имаћеш усџеха.* (ИНав 1,8б).

Бог је овде силно нагласио Исусу Навину какво срце треба да има, какав живот да води, и које речи да говори. У ИНав 1,9 пише: *Зар ти нисам заџоведио: „Буди јак и одважан! Не ѓлаши се и не сџрахуј, јер је с ѓџобом Госџод, Боџ шџвој, ѓде ѓод да кренеш.“* Бог никада не даје заповести људима а да претходно није обезбедио све што им је потребно како би те заповести и извршили. Бог каже Исусу Навину да жели да он буде јак, одважан, пажљив и послушан, и да ће Он бити са њим. Бог ће му дати силу за све то.

Затим је Бог рекао Исусу Навину да нареди Израиљцима да учине оно што му је Бог рекао за њих:

Затим је Исус зајоведио надледницима народа: „Прођиће кроз њабор и наредиће народу: ’Снабдејте се храном, јер ћеће за три дана прећи преко овог Јордана, да бисте ушли у земљу коју вам Господ, Бој ваш, даје у њосед.’“

ИНав 1,10.11

Исус Навин је само поновио речи које му је Бог дао за народ. Рекао је народу да ће моћи да освоје земљу. Међутим, два и по племена су одлучила да живе источно од реке Јордан. Рувимово племе, Гадово племе и пола Манасијиног племена, жарко су желели да живе на земљи коју су освојили од Сихона, Ога и Моава, и зато су затражили дозволу за то. А Исус Навин им је на то одговорио у ИНав 1,12-15а овако:

А Рувимовом и Гадовом племену, и њоловини Манасијиног племена, Исус рече: „Сейиће се налоја који вам је дао Мојсије, слуша Господњи: ’Господ, Бој ваш, који вам даје њочинак, дао вам је ову земљу.’ Ваше жене, деца и сјада нека осјану у земљи коју вам је дао Мојсије с оне сјране Јордана. А сви ви рајници, крениће наоружани исјред своје браће, ња им њомозиће, док Господ не да њочинка вашој браћи као вама. А кад и они заузму земљу коју вам даје Господ, Бој ваш, ви се враиће и зајоседниће своју земљу...“

Исус Навин им каже да не могу да запоседну и наследе земљу коју су хтели све док сва остала племена не освоје Обећану земљу. Нема одмора све док се обећање савеза не испуни. Како су на то одговорила племена источно од Јордана? Они су већ освојили земљу коју су хтели. Сада је дошло време да се са својим женама, децом, стадима и свим другим, населе и зауставе. Како су они одреаговали на наредбу да пређу реку Јордан и са осталима освоје земљу у којој ће живети њихова браћа? У ИНав 1,16-18 читамо:

Они одговорише Исусу: „Учинићемо све што си нам зајоведио, и њоћи ћемо иде њод нас њошаљеш. Као што смо слушали Мојсија, њако ћемо слушати њебе. Само нека Господ, Бој њвој, буде с њобом као што је био с Мојсијем. А ко се њобуни њроштив њвоје наредбе и не њослуша њвоје речи у свему што му зајоведиш, нека се њоуби. Само буди јак и одважан!“

Занимљиво је да је народ одговорио Исусу Навину тачно оним речима које му је и Бог рекао. Исус Навин је Израиљцима пренео оно што је Бог рекао, а они су охрабрили Исуса Навина истим оним речима којима га је храбрио Бог: Само буди јак и одважан. Овај народ је био спреман да освоји Обећану земљу. Раније су имали доброг вођу али Мојсије је сада мртав. Исус Навин има над собом Дух Божији (Према ПонЗ 34). Исус Навин је скроман човек коме је потребно охрабрење да би задобио менталну снагу, одважно срце, и вољу да буде послушан Божијој Речи.

Исус Навин шаље уходе у Јерихон

Неки мудри генерал или освајач увек би уходио земљу коју покушава да покори како би о њој сазнао што је могуће више. Из истог разлога Исус Навин шаље две уходе у Јерихон. Занимљиво је да овде имамо само две уходе а не дванаест као раније. Исус Навин шаље двојицу људи у које очигледно има поверење. Рекао им је да оду у земљу и извиде је, посебно град по имену Јерихон. То је био јако утврђен град одмах са друге стране реке Јордан. Двојица ухода су отишла у Јерихон и дошла до куће блуднице Рахаве. Водило се пуно расправа око речи „блудница“ која се користи у овим поглављима (види у ИНав 2,2 и 6,17.22.25). Многи заправо сматрају да се ради о крчмарици. Неки други, опет, верују да се ради о некој побожној жени. Могуће је да је била у служби религије тог времена, што би значило да се предавала блуду из верских разлога. А могуће је и да реч једноставно значи само то: блудница, проститутка. Бог је користио и лоше људе за добра дела и они су постајали добри људи. Без обзира на то шта ми мислили да је Рахава била пре него што се срела са уходама, она је тада постала Божија жена уткана у Христов родослов. Месија је дошао кроз потомство те жене када се удала за једног од Јевреја.

Јерихонски цар је добио обавештење да су се појавили неки Израиљци који су дошли да уходе по земљи (није познато како су они који су то дојавили то и сазнали). Онда је донео одлуку: Тада је јерихонски цар послао људе к Рахави, и поручио: „Изведи људе који су дошли к њеби и ушли у њвоју кућу, јер су дошли да уходе целу земљу.“ (ИНав 2,3). Али Рахава је већ сакрила те људе, и онда је овако одговорила царевим људима:

„Јесте, њи људи су дошли к мени, али ја нисам знала одакле су. А када се увече зајварала градска кайија, њи људи су оишли. Не знам куда су се зајушли. Пожурише се за њима, да

их сѣиїнеїше. “ У сѣвари, она их је била одвела на кров и сакрила их међу снойље лана које је разасѣрла на крову.

ИНав 2,46-6

Немојте се трудити да оправдате њену лаж, јер лаж не можемо да оправдамо. У Јеврејима 11 она је проглашена оправданом јер је била жена вере. У књигама Постање и Излазак имамо примере Божијих људи и жена који нису били савршени. Чинили су грешке и грехе као и сви други људи. Међутим, Рахава је живела по вери. Веровала је у Бога а не у богове које је раније знала.

Цареви људи су отишли у правцу у којем их је она послала јер су, наводно, тамо отишле уходе. Пре него што су уходе те ноћи отишле на починак, она се попела на кров и тој двојници Божијих људи рекла следеће:

Знам да вам је Госѣод ѣредао ову земљу, јер нас је обузео ужас од вас, ѣа сѣреїе од вас сви жїїељи земље. Чули смо, наиме, како је Госѣод исушио воду Црвеноїа мора ѣред вама када сѣе изашли из Еїїїїа, и шїа је учинио Оїу и Сихону, двојници аморејских царева, с друїе сѣране Јордана, које сѣе исѣребили. Кад смо ѣо чули, сишло нам је срце у ѣеїе, ѣако да ниједноме човеку није осѣало храбростїи да вам се одуїре, јер Госѣод, Бої ваш, јесїе Бої који је їоре на небесима и доле на земљи.

ИНав 2,96-11

Божије провиђење у вођењу народа и његов чудесни дар победе над њиховим непријатељима не само да је уверио Рахаву, већ и многе друге у овој земљи, да је Израил веома моћан. Ево и Рахавине молбе:

Сада ми се закуниїе Госѣодом да ћеїе исказати милостї мојој їородици, као шїо сам ја вама исказала милостї. Дајїе ми їоуздан знак да ћеїе ми їошїедеїи оца и мајку, браћу и сестїре и све њихове, и да ћеїе нас избавиїи од смрїи.

ИНав 2,12.13

У свом одговору, уходе јој рекоше ово: Људи јој одїоворише: „Својим живоїом јамчимо за вас!“ (види ИНав 2,14а). Они су јој рекли да, ако настави да им помаже (ако им сачува мир и могућност да наставе даље, ако се верно за њих постара, и спасе их од непријатеља), да ће је се сетити када се врате да униште тај град. Рахава им је дала мудар савет: *Идиїе у їоре да вас не сїиїну ваши їониоци. Кријїе се ѣри дана, док се їошїера не враїи; онда идиїе својим їуїем.* (ИНав 2,16б) Два човека су јој рекла да остане

у својој кући и не излази, а када се они врате и освоје град, спасиће се тако што ће на прозор окачити црвену врпцу (на клину). Занимљиво је да су одабрали црвену врпцу. Кроз читави Стари завет видимо једну проткану нит у томе како Бог или Исус стално и изнова спасавају свој народ.

Рахава и читав њен дом су се сагласили да то учине. Онда су људи отишли у брда и тамо остали три дана. Потом су се вратили и јавили Исусу Навину шта су видели у земљи, и посебно у граду Јерихону. Ово су му рекли: *Господ је њредао целу земљу у наше руке; од нас стиреје сви жишјељи земље.* (ИНав 2,246). Овога пута уходе су донеле уједначен извештај. Не само да су били уједињени у свом извештају већ и у веровању да ту земљу могу да освоје.

Прелазак преко реке Јордан

Исус Навин и читав Израил су онда прешли преко реке Јордан и ушли у Обећану земљу. У Исусу Навину 3,1-3 описује се како су се Израилци припремили за тај улазак, а у стиховима 14-17 видимо како су прешли. Свештеници су ходали напред са Ковчегом савеза и закорачили у Јордан. Када су ногама крочили у воду, водени ток се зауставио километрима узводно. Бог је поставио зид и вода се узводно зауставила, а вода низводно је истекла у Мртво море. Израил је поново прешао преко непремостиве воде уз чудесну Божију помоћ. Свештеници су држали Ковчег савеза све време посред Јордана све док сав Израил није прешао на другу страну.

Централни правац кретања

Пошто су прешли преко реке, из сваког племена је одабран по један човек који је, из табора на другој страни, донео по камен у корито Јордана, тамо где су стајали свештеници када су прелазили. Исус Навин је ту поставио споменик како би прославио чињеницу да их је Бог све сигурно превео преко непремостиве препреке још једном. Израил је сада својим ногама стајао у Обећаној земљи. Прво што су учинили било је да подигну табор као нови центар за даља напредовања. Претходни табор налазио се у Ситиму на источној страни реке Јордан. Нови ће бити у Гилгалу на западној страни реке. Чим је табор постављен, и пошто су се сада нашли у Обећаној земљи, мана је престала да пада (види у ИНав 4,19 – 5,12). Бог им се онда заветовао да ће их ова земља одржавати. Јешће житарице и пити од винограда који нису они садили. Посвећиваће се уљем од маслина које нису они садили. Живеће у кућама које нису сазидали зато што ће добити све што су поседовали народи у Обећаној земљи. Ово је било то обећање.

Пре него што је дошло до освајања Обећане земље, сви мушкарци су били обрезани. Онда је Исус Навин знао да су спремни да освоје земљу. Јерихон је био први град који је требало да освоје (види у ИНав 6,1-27). Анђео Господњи са мачем у руци појавио се пред Исусом Навином и дао му упутство како да освоји Јерихон (овај анђео се није појавио сада онако како се појавио пред Валамом када је покушао да га убије). Исус Навин је знао да је Господ главни заповедник и знао је да ће анђео Господњи ићи пред њим.

Бог је Исусу Навину објавио веома необичан план битке за освајање Јерихона. Желео је да употреби потпуно опремљене и наоружане борце (оних четрдесет хиљада који су се борили уз Исуса Навина). Нису то биле хиљаде и десетине хиљада оних који су сачињавали читаву војску. Ово су били посебни војници које су водили Исус Навин и Бог. Бог је желео да ови војници, затим свештеници са трубама, и сав израиљски народ марширају око града свакога дана током наредних шест дана. Тражио је да свештеници дувају у трубе а народ да маршира у потпуној тишини. Израиљци су учинили онако како је Бог заповедио. Само замислите грађане Јерихона и шта су мислили о овим стварима. Да ли су се уплашили? Да ли им је било забавно да гледају? Да ли су били збуњени?

Седмог дана Бог је објавио свој план. Уместо да сви марширају око града једном, Израиљци су марширали седам пута. Када су марширали седми пут, свештеници су дунули у трубе. Онда је Исус Навин дао сигнал и сав народ је повикао у глас, и зидине су се срушиле. Нису само пале, већ су се срушиле као када се руши кућа у којој је експлодирао динамит. Зидине су се претвориле у прах, и Исус Навин је са својим народом ушао у Јерихон. Бог им је рекао да је то био град посвећен за уништење и да ништа не смеју да узму за себе. Све злато, сребро, одећу и све друго треба да се остави у Божијој ризници. Бог је рекао да је тај град био њему посвећен: све у њему и свако у њему припадао је Богу.

И док је Јерихон лежао у рушевинама, Израиљци су прослављали велику победу, и делује као да су учинили све онако како им је Бог заповедио. Али, у ИНав 7,1 пише да су Израиљци тешко погрешили јер нису били верни. Човек по имену Ахан узео је за себе неке ствари из града, и Бог се страшно наљутио на Израиљ. Када је неко део народа и дођу благослови то је одлично, али понекад може да буде и трагично. Грех једног Израиљца доноси гнев на читаву Божију породицу. Божији гнев се распламсао против Израиља зато што је један од њих за себе узео неке од посвећених ствари.

Израиљ је, затим, кренуо на град Гај, а уходе су поручиле да им за његово освајање треба само шачица људи. Израиљ је послао три хиљаде људи, али како израиљски табор није био чист пред Богом, људи из Гаја су истерали ове три хиљаде и убили тридесет шест војника. Када је Исус Навин чуо ово, бацио се на лице пред Богом и завапио му, упитавши га да ли је требало да остану на другој страни реке Јордан? Да ли ће икада више бити у стању да побеђују? Бог му је онда поручио да устане и погледа по табору јер нешто није било како треба. Било када, кад Божији народ не побеђује, нешто није у реду у табору. Требало је табор очистити.

И онда је Исус Навин истраживао од племена до племена. Када је дошао до Јудиног племена свака породица је истражена, онда и сваки појединац, док на крају Ахана нису одабрали бацањем коцке. Док је тамо стајао, Исус Навин га је упитао да Богу да славу и призна шта је учинио. Ахан је овако одговорио:

Истинина је, зрешуо сам Госјоду, Боју Израиљеву. Ево шћа сам учинио: Видео сам међу њленом диван сенарски ојрџац, две сјојине сребрних шекела и шћку од златна њешку њедесет шекела. Полакомио сам се и узео их. Ено су закојани у земљи усред моја шћора. Сребро је одоздо.

ИНав 7,21.22

У суштини, Ахан је ово говорио: „Видео сам, пожелео, узео и сакрио.“ Ово су кораци греха. Исус Навин је послао људе да копају тамо где је Ахан рекао да је сакрио ствари, и нашли су ствари од злата, сребра и одећу.

Исус Навин 7,24-26 описује шта је народ учинио после тога:

Тада су Исус и сав Израиљ с њим, узели Ахана, сина Зариној, и сребро, ојрџац и златну шћку, њејове синове и њерке, њејове волове и мајарце, њејове овце, њејов шћор и све шћо му је њријадало, и одвели их у долину Ахор (Ахор значи проблем). Исус рече: „Како си њи навукао њројасћ на нас, њако нека данас Госјод свали њројасћ на њебе!“ Тада ја је сав Израиљ каменовао, а њих су сјалили након шћо су их каменовали. Зајћим су навалили на њеја велику јомилу камења, која сјоји до данас. Тако је Госјод њресћао да се њневи. Зајћо се њо месћо њрозвало долина Ахор, и њако се зове све до данас.

Следећег дана Израиљ је поново напао град Гај. Исус Навин је повео пет хиљада људи и кренуо ка граду док се остатак војске сакрио иза града.

Људи из Гаја су пошли у потеру за Исусом Навином и његовим људима када су почели да беже од града. А онда су Израиљци који су се крили са друге стране града кренули у напад и војска Гаја се нашла у клопци између две војске Израиља, и тако је пао град Гај. Онда је Бог престао да се гневи на Израиљ.

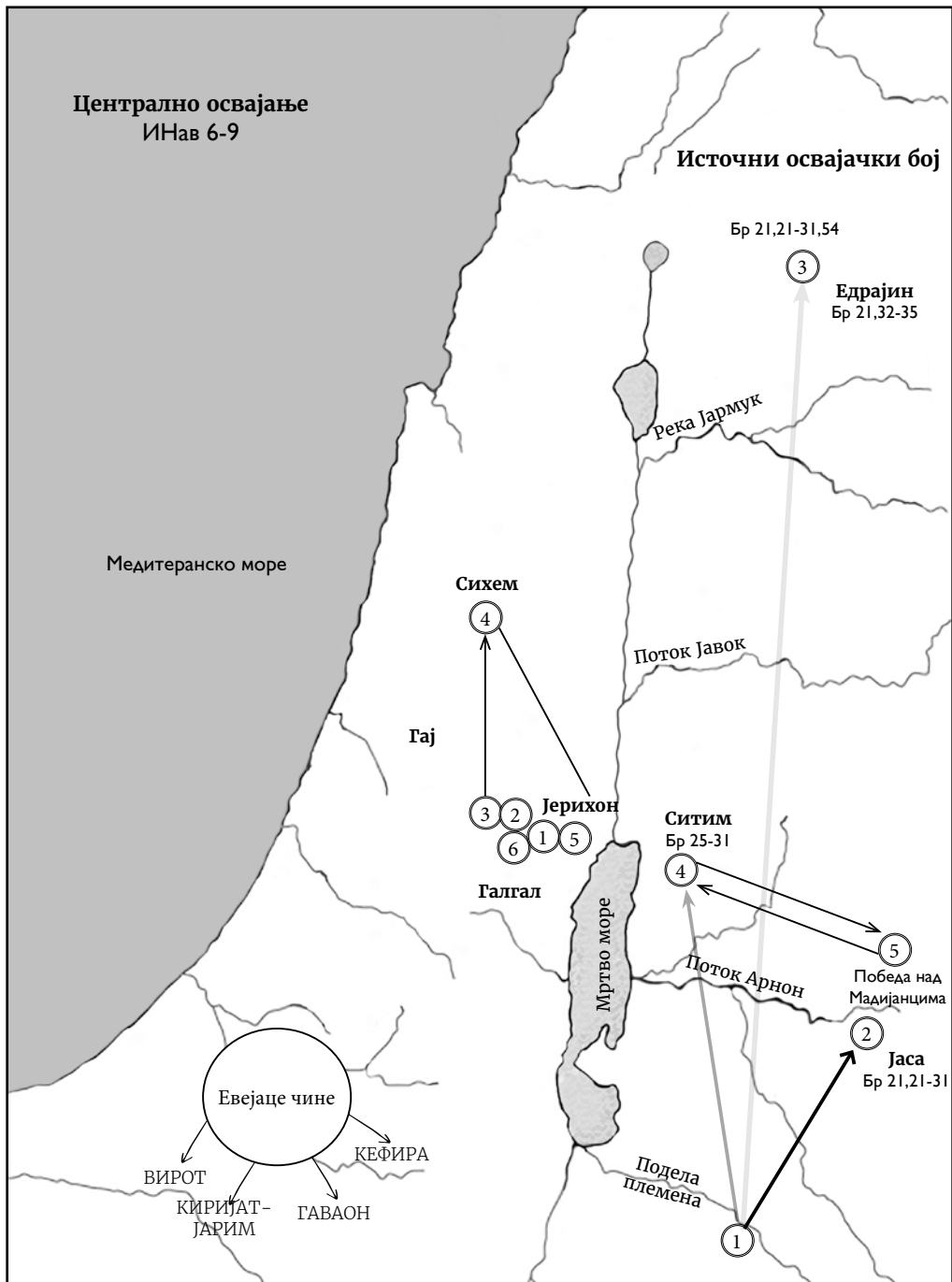
Грех је био у табору и то без знања вођа. Увек се ради о нечему већем, а не само о оном ко је згрешио. Тридесет шест Израиљаца је погинуло, Израиљ је изгубио битку због тога што је Ахан починио грех. И данас грех чини да тело² не може да стоји пред непријатељем. Грех треба да се објави пред целом црквеном заједницом. То је време за акцију, не само за молитве. Грех настаје тако што нешто видимо, пожелимо, узмемо/урадимо и онда то кријемо. Када се греси очисте, Божији благослови поново почињу. Када народ буде поново веран Богу, онда ће и побеђивати.

Када је град Гај пао, народ из Гаваона (удаљеног једно 25 до 30 километара) је дошао да види Исуса Навина. Преобукли су се у стару одећу, носили напукле мешине за вино и скроз су били прашњави тако да је изгледало као да су дошли из далека. Исус Навин је и раније начинио такву грешку када није тражио савет од Бога. И сада је поново учинио исто то у вези Гаваоњана – није се о њима распитао код Бога већ је склопио савез. Обавезао се да им Израиљ неће нашкодити а онда је сазнао да су то њихови први суседи. Разумљиво је да су Исус Навин и цео Божији народ били љути. Шта ће сада да учине? Не могу да погазе реч коју је дао Исус Навин, тако да су од Гаваоњана начинили своје робове. Рекао им је да ће сећи дрва, довлачити воду и радити за Израиљ заувек. У следећем поглављу ове књиге видећемо како је Исус Навин стао у њихову заштиту и како је Бог употребио Гаваоњане да створи даље немире и помогне Исусу Навину да освоји Обећану земљу.

Бог ће благословити само оне људе који га следе. Ако постоји „грех у табору“ морамо да га очистимо још данас тако да нам је за сутра обезбеђена победа.

---

² У смислу групе верника, локалне цркве (прим. прев).

ДВАДЕСЕТ ШЕСТО ПОГЛАВЉЕ

ОСВАЈАЊЕ ХАНАНА (2)

ИСУС НАВИН 10 – 24

Увод

Двадесет шесто поглавље у проучавању историје јеврејског народа, настављамо у књизи Исуса Навина. Пошто је више од четири стотине година био изван Обећане земље, Израил се враћао у земљу свога наследства. Била је то Аврамова земља, света земља. Сада је Израил започео задатак да земљу поново освоји. Прво је пао град Јерихон. Војска је марширала око града седам дана. Седмог дана свештеници су дували у трубе док је народ снажно узвикнуо и градске зидине су се срушиле. Израиљци су освојили Јерихон, али зато што је Ахан згрешио и за себе узео нешто од плена из града, изгубили су другу битку против маленог града по имену Гај. Када је Исус Навин очистио табор тако што је Ахан умро, сав грех је био уклоњен. Очишћени Божији народ је онда задобио велику победу.

Онда су Гаваоњани, народ који је живео близу Израиљаца, дошли к њима тако обучени да је изгледало као да долазе из неке далеке земље. Исус Навин се сложио да им помогне и са њима је склопио савез. Требало је да пита Бога и провери да ли Бог жели да сачува Гаваоњане или не. Свештеник са Уримом и Тумимом је био увек близу, и они су могли да провере ту причу, и онда би Исус Навин знао да ли Гаваоњани говоре истину или не. Међутим, пошто је Исус Навин склопио савез са њима, Гаваоњани ће сада бити заштићени.

ОСВАЈАЊЕ ЗЕМЉЕ

Јужни правац кретања

На југу земље било је пет царева којима уопште није било мило што су Гаваоњани склопили савез са Исусом Навином. Ово је довело до освајања

према југу, које се састојало од једне велике и неколико мањих битака. Исус Навин ће тиме освојити све градове у јужном делу Обећане земље.

Десето поглавље књиге Исуса Навина почиње речима: Кад је Адони-Седек... Приметите овде да последњи слогови царевог имена звуче као последњи слогови имена Мелхиседек. Реч „адони“ значи „Господ“ баш као што реч „мелхи“ значи свештеник. Седек је одређивало да је Мелхиседек цар Јевусита. Он је био владар Јерусалима. Јерусалим се раније звао Салим, што је последњих пет слова речи Јерусалим. У Мелхиседеково доба град је био називан Салим јевуситски. Касније је био називан „Јевус-Салим“ док се на крају није дошло до речи која се изговарала „Јерусалим“. Значи Адони-Седек је био Јевусит али није био Божији свештеник. Његов предак могао је да буде Мелхиседек, који не само што је био цар Салима већ и свештеник Бога највишега. Адони-Седек је себи дао име „Господар-Цар“, тако да није био Божији свештеник.

Адони-Седек је чуо да је Исус Навин освојио Гај и уништио га. Исто тако је чуо да је Исус Навин склопио савез са Гаваоњанима. Адони-Седеку и још четворици других царева није се допадало то да су Гаваоњани у савезу са Исусом Навином. У ИНав 10,1.2 пише:

Кад је Адони-Седек, цар јерусалимски, чуо да је Исус освојио Гај и да га је изручио кнезом унишћењу, учинивши са Гајем и његовим царем као што је учинио са Јерихоном и његовим царем, и да су сивановници Гаваона склопили мир са Израћљцима, те да живе у њиховој близини, веома се ућлашио. Наиме, Гаваон је био значајан град, као један од царских градова. Био је већи од Гаја, а сви његови људи су били раћници.

Народ у Јерусалиму је веровао да ће, ако дође до рата, Гаваоњани бити на страни Исуса Навина и тако ће представљати још јачег непријатеља кога треба победити. Тако су начинили савез са пет царева из околних земаља: Адони-Седек, цар јерусалимски, је послао поруку Оаму, цару хевронском, Пираму, цару јармутском, Јафији, цару лахиском, и Давиру, цару еџлонском. (ИНав 10,3) Ови људи су били владари у пет главних градова на југу: у Јерусалиму, Хеврону, Јармуту, Лахису и Еглону. Спојили су своје снаге и кренули да ратују против Исуса Навина. Ово је згодно испало јер сада Исус Навин није морао да ратује против пет утврђених градова. Када су се сукобили и када их је победио, све њихове градове је освојио уз мало муке. Онда су ових пет царева кренули против Гаваона, тако да је он поручио Исусу Навину следеће: *Не напуштај своје слуге него се пожури к нама, да*

нас избавиши и да нам ѿмоѿнеш, јер су се сабрали ѿрошћив нас сви цареви аморејски, који живе у ѿрју. (ИНав 10,66).

Исус Навин је морао да одговори на овај захтев зато што су претходно склопили савез. О теми савеза више ћемо говорити касније, али идеја је да, ако нека особа склопи савез са другом особом, сви пријатељи те особе постају пријатељи и оне друге особе, а сви непријатељи једне особе постају непријатељи и друге особе. Сво злато које је поседовала једна особа постаје власништво и те друге особе зато што су били везани савезом. Били су јединствени у сваком успеху и у сваком неуспеху. Гаваон је имао проблеме, а то је значило да је и Исус Навин имао те исте проблеме.

У ИНав 10,7 читамо: *Исус крене из Галїала, а са њим сав народ сїособан за райї и сви најбољи райїници.* Овде се ради о четрдесет хиљада војно способних мушкараца (види и ИНав 4,13) који су били његови најбољи војници. А онда је Бог овако поручио: *Госїод рече Исусу: „Не бој их се, јер ћу их ѿредаїти у ѿвоје руке. Ни један од њих ѿи неће одолети.* (ИНав 10,8). Бог је непрестано охрабривао Исуса Навина зато што је у свакој ситуацији био бројчано слабији. Некако се стално плашио да ће изгубити, и у томе је био у праву. Исус Навин није имао довољно људи ни силе да би побеђивао. Бог је Исусу Навину поручио да ће стално бити са њим и да ће због тога и победити.

Исус Навин је био искусан генерал. Био је чувен због својих маршева током ноћи. Уобичајено је било да војска ноћу спава а током дана да стражари. Али, Исус Навин би са војском марширао читаве ноћи тако да би био пред непријатељем чим би се ови пробудили. *Исус их изненада најадне, ѿошћо је целе ноћи ишао од Галїала.* (ИНав 10,9). Занимљиво је да је Бог обећао да ће бити са Исусом Навином, али је Исус Навин и даље користио своју мудрост и искуство да помогне у победи. Божије провиђење и знање о стварима које ће се догодити у будућности нас не ослобађају неопходности да се трудимо што више можемо. Исус Навин је употребио своју тактику у случају Гаваоњана, али је победио зато што је Бог био с њим. Извештај се даље наставља у ИНав 10,10-15:

Госїод је унео ѿметїњу међу њих ѿред Израїљем, који им је нанео велики ѿораз код Гаваона. Побеїли су ѿуштем ѿрема Вей-Орону. Израїљци су их ѿукли све до Азеке и Макеге. А док су бежали ѿред Израїљцима низ Вей-Оронску сїирмину, Госїод их је засиїао великим їрадом са неба до Азеке. Више их је ѿїинуло од їрада неїо шїїо су их Израїљци ѿобили својим мачевима.

Онога дана кад је Господ предао Аморејце Израиљцима, Исус се обрати Господу пред Израиљцима и њовика: „Сћани, сунце, над Гаваоном, и месече, над долином Ајалона!“ Умири се сунце, и сћаде месец, док се народ није осветио својим непријатељима. Није ли то записано у Књизи Јашаревој? Сунце сћаде наспрел неба, то није залазило цео дан. Таквога дана није било ни пре ни после, да је Господ послушао глас једног човека, јер Господ се борио за Израиља. А онда се Исус са свим Израиљем вратио у шатор у Галилу.

Бог је тог дана однео победу помоћу града који је побио више људи него што су Израиљци мачевима. Победио је тако што је продужио трајање дневног светла како би Исус Навин имао довољно времена да победи војске свих пет царева. Побегли су и сакрили се у пећини. Исус Навин је онда наредио:

Исус нареди: „Наваљајте велико камење на улаз од пећине и поставијте људе пред њега да иду на њих. А ви не стојите ту, него ионијте ваше непријатеље и победијте их. Не дајте им да се врате у своје градове, јер их је Господ предао у ваше руке!“

ИНав 10,18б.19

ИНав 10,29-42 описује пад тих јужних градова које је освојио: *А онда се Исус са свим Израиљем вратио у шатор у Галилу.* (ИНав 10,43).

Северни правац кретања

Онда је Господ почео да предаје снажна, силна племена Израиљу у руке. Њихови градови и територије су биле велика царства, и могли су да пошаљу хиљаде и стотине хиљада људи у битке. Због поређења рецимо да је Исус Навин повео и свих шест стотина хиљада људи који су могли да се боре у Израиљу, и даље би били надбројани када би се сјединиле војске тих пет царева. Није се ту радило о неком мањем окршају. Био је то велики рат у којем Божији народ није могао да победи без директног Божијег мешања. Исус Навин са Богом не само да је заузео Јерихон и средишњу област Обећане земље, већ је освојио и велику територију на југу. Једино што је још било преостало налазило се на северу.

Једанаесто поглавље књиге Исуса Навина описује освајања на северу. На југу је Бог ујединио све цареве у једну војску тако да Исус Навин није морао да иде од града до града и да их осваја. Исто то је Бог учинио и на северу. У ИНав 11,1 имамо име цара који ће водити ову северну уједињену

војску: Кад је то чуо Јавин, цар Асора, пошаље поруку... и даље следи листа имена царева којима је Јавин послао поруку. Имена царева нису толико занимљива, али треба да запамтимо племена која су представљали. Јавин је послао ову поруку:

Хананцима на истоку и западу, Аморејцима, Хетитима, Фережанима, Јевусејцима у Јорду, Евејцима до Ермона, у земљи Мисир. Изађу они са свом својом војском, с народом бројним као ђасак на морској обали, и са веома бројним коњима и бојним колима. Удруже се ови цареви, па дођу и ушаборе се код меромских вода (то је било на северу земље) да зарате са Израиљем.

ИНав 11,3-5

Још једном је Израиљ био пред бројчано надмоћнијим непријатељем. Само то је било довољно да буду уплашени. А како се Израиљ често плашио, Бог им је говорио: Тада рече Господ Исусу: „Не бој их се, јер ћу сушра у ово време учинити да изину пред Израиљем. Њиховим коњима пресеци шетиве, а њихова бојна кола спали.“ (ИНав 11,6).

Током само једног дана победиће читаву војску. Израиљ је требало да се постара да се више не упуштају у нове битке. Бојна кола су била проналазак Хетита. Војска која је имала бојна кола против Израиљаца може се упоредити са војском која иде тенковима против пешадије. Била је то велика војна надмоћ. Израиљ није никако могао да их победи ако се Бог директно не умеша. Израиљ је морао да победи, па је Бог употребио надмоћ тог племена и окренуо је против њих. А Израиљску слабост је окренуо у њихову корист. ИНав 11,7-9 каже:

Исус дође са свом војском код меромских вода и изненада их нападне. Господ их предаде у руке Израиљаца, који их потукоше. Гонили су их од Великој Сигона до Мисрефот-Мајима, и до долине Мисир на истоку. Тако су их поразили да нико није преживео. Исус је учинио са њима како му је Господ рекао. Њиховим коњима је пресекао шетиве, а њихова бојна кола је спалио.

Битка се одиграла у планинској области. Борили су се на равном терену али Бог им је одмах подарио победу кроз елемент изненађења. Када је непријатељ почео да бежи, морали су да терају своје коње и бојна кола кроз планинску област. Боље је бити пешак на планинском терену него у бојним колима. ИНав 11,10-13 наставља даље:

*Исус се у то време враћи и освоји Асор, а његовој цара поуби мачем; Асор је некада био јересионица свим њим царствима. (Када је пао Асор, сви други градови су исто пали). Све ситановништво су побили, оштрицом мача изручивши их кљетом уништењу. Никоја није оставио на животи. Исус је освојио све градове ових царева, а њих је поуби оштрицом мача, као што је заведео Мојсије, слуга Господњи. Међутим, Израил није салио градове који су салијали на узвишцама; Исус је салио **само** Асор.*

Обратите пажњу на ту речцу „само“. Увек има неко „само“. Израил је био послушан Богу – „само“... Чинили су оно што им је Бог рекао да чине – „само“... Морали су да се ослободе тих „само“. Морали су да буду послушни Богу у свему, а не да му буду послушни са „само“. Исус Навин је био послушан Господу и чинио је све што је Господ наређивао кроз Мојсија. Али народ је, међутим, почео да присваја ствари за себе, ствари које су припадале Богу. ИНав 11,14.15:

Израиљци су за себе узели као плен све што је било у њим градовима и стоку. Побили су оштрицом мача све ситановништво, док их нису истребили. Никоја нису оставили на животи. Што је Господ заведео Мојсију, своје слуги, то је Мојсије заведео Исусу, који је тако и учинио; није оставио ништа од свега што је Господ заведео Мојсију.

Непријатељ је био поражен, али су се појединачне битке водиле још дуго: *Дуго је времена Исус војевао са свим овим царевима.* (ИНав 11,18). Потрајало је читаву годину пре него што је Исус Навин коначно могао да спусти мач и Израил пошаље натраг у табор. Током тог времена Израил је победио једну необичну групу дивова који су се звали Енаковци. Касније се Израил поново сукобио са једним од Енаковаца који се звао Голијат (види у 1 Сам 17).

У оно време дође Исус и истреби Енаковце из Јорја, Хеврона, Давира, и Анаве, и из целој Јудиној Јорја и израиљској побрежја; њих и њихове градове је изручио кљетом уништењу. Енаковаца није остало у земљи синова Израиљевих; остало их је само у Гази, Гају и Азоти. Исус је заузео сву земљу, као што је Господ

обећао Мојсију, и дао је Израиљу у башићину, и поделивши је међу илеменима. Земља је, наококон, уићхнула од раића.

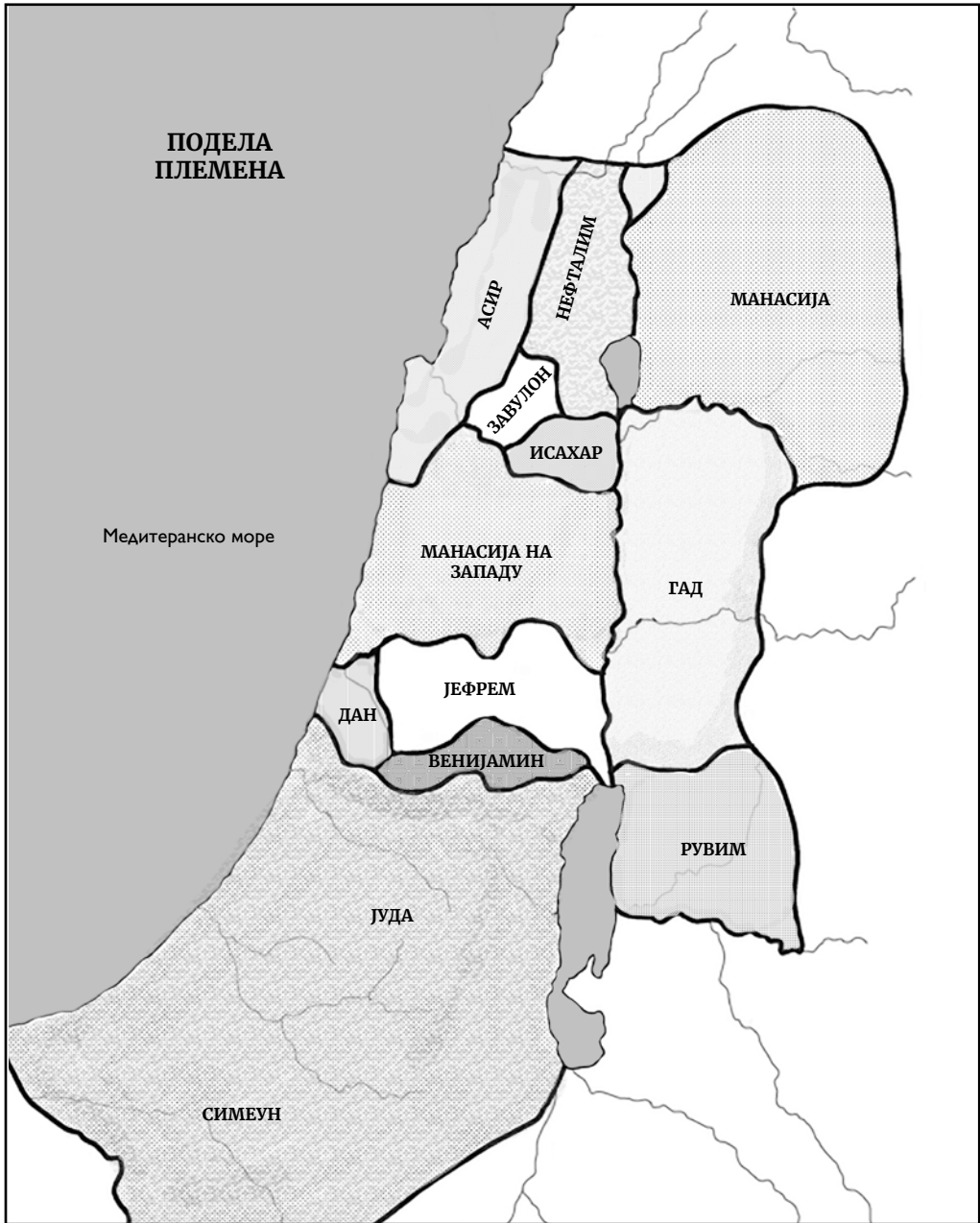
ИНав 11,21-23

Подела земље

Онда је дошло време да се земља подели Свако племе се вратило на земљу свога наследства, и одређене су границе. Изгледало је као да је народ победио, али било је још пуно земље коју је требало освојити и та земља је описана у 13. поглављу књиге Исуса Навина. Бог је, ту и тамо, оставио мање територије које су се још увек опирале Израиљцима – биле су то пробе за њих: Филистеји, Јевусити, Евеји и Аморити. А Израиљ је већ показао да је њима било веома тешко да буду послушни у потпуности. Већ су узели неке од ствари које су припадале Богу. Бог је оставио неке људе у Јерусалиму и другим мањим местима по Обећаној земљи под контролом Израиља. Докле год су Израиљци чинили Божију вољу, држали су ове људе под контролом. Кад год би почели по своме, не чинећи Божију вољу, ови народи би се измакли њиховој контроли. Тако су им постали опомена када су Израиљци престали да буду послушни Богу. Ово је на њих дошло не као резултат Божије казне већ због Божије милости. Догађало се то због завета благослова и проклетстава које је Бог са њима склопио у ПонЗ 28-30.

Поглавља 13-22 у књизи Исуса Навина говоре о подели земље између дванаест племена, о левитским градовима и о градовима-уточиштима. Од ИНав 13,8 на даље говори се о племенској подели народа који је живео источно од реке Јордан: о племенима Рувима, Гада и половини Манасијиног племена. У ИНав 14 видимо да је Хеврон додељен Халеву зато што је Мојсије обећао Халеву да ће, ако се буде добро борио, моћи да наследи шта год да освоји. Халев је освојио Хеврон, један од царских главних градова на југу, када је имао 85 година. Ни тада му није недостајало физичке снаге. Он је рекао Исусу Навину да му је Мојсије обећао територију која се звала Киријат-Арва. Та област се раније тако звала по Арви, једном од великих дивова међу Енаковцима. Халев је том задатку приступио верујући да ће му Бог дати да освоји шта год на свету, зато што је био са њим. Њему је припала част да освоји највећи град највећег народа у читавој Обећаној земљи.

У ИНав 15 говори се о подручју Јуде које је делимично припало и Симеуну. У 16 поглављу се говори о подручју које је припало Јефрему и Манасији, западно од реке Јордан. У поглављу 18. говори се о томе шта је наследило Венијаминово племе. У 19. поглављу видимо поделу између Симеуна,

Зевулону, Исахару, Асиру, Нефталиму, Дану и Исусу Навину. Исус Навин је добио град у којем је проживео остатак свог земаљског живота, и у њему је имао мир који су му донели ратови које је водио. У ИНав 19,51 читамо:

То су наследства која су свештеници Елеазар, Исус, син Навинов, и родовски љавари поделили израиљским љеменима, у Силому, љред Госљодом, на вратиима Шайора од сасљанка. Тако су завршили деобу земље.

Не само да је Израиљ сада био у тој земљи, већ су поседовали и територије. Свако племе је сада имало своју територију; свака породица је имала своје породично подручје; и сваки појединац је имао своје парче земље. Свако је добио макар кућу, виноград и маслињак. Свештеници, који су сви били из Левијевог племена, добили су четрдесет осам градова да у њима живе (види ИНав 21). Они нису добили територију за себе зато што је Господ био њихово наследство. Левити су живели свуда по читавом Израиљу зато што су они били народни учитељи.

У ИНав 20 имамо запис о томе како је Бог рекао Израиљцима да установе шест градова – уточишта. Три града налазила су се источно од Јордана а преостала три западно. Били су тако распоређени да никоме не би требало више од једног дана хода да дође до неког од њих. Ови градови су успостављени за случај када би неко нехотице убио неку особу, да би убица могао да побегне до таквог града и тамо затражи милост од судија. Судије би испитале случај и ако би се та особа прогласила невином, могла би да се насели и живи у граду – уточишту. Могли би да дотерају своја стада и напасају их на пашњацима око тих градова, и да доведу своје породице да живе са њима. Ово би трајало све до смрти првосвештеника, после чега би имали право да се врате на своја првобитна огњишта. Ово нас, наравно, подсећа на уточиште које ми данас имамо у Христу и у царству Божијем.

У 22. поглављу ИНав описано је шта се догодило када су се племена на истоку вратила свом дому. Чим су прешли преко Јордана сазидали су велики жртвеник. Ово су племена са западне стране реке погрешно протумачила и одмах су кренула на исток. Када су стигли упитали су своје сународнике да ли желе да учине оно исто што се раније догодило због Фегора када је изгнуло двадесет четири хиљаде Израиљца³. Источна племена су покушала да им објасне да су све погрешно разумели јер тај жртвеник није био за приношење жртава. Жртве су планирали да приносе у Шатору од састанка. Жртвеник је требало да буде подсетник њиховој

³ Види Бр 25,9 (прим.прев).

деци да су и они имали учешћа у свему што се догодило са друге стране реке Јордан. Та грађевина, која је подсећала на жртвеник, требало је да буде подсетник њиховој деци, њима самима, и другим племенима да су они, сви заједно, један народ. Када је све објашњено у земљи је поново завладао мир.

Говор за растанак

Исус Навин је сада био стар човек. Навршило се време да умре јер је Израил већ поседовао сву земљу која је Авраму била обећана. У 23. и 24. поглављу видимо два велика говора која представљају растанак, а онај у 24. поглављу је познатији од претходног. Исус Навин је охрабривао народ да се Господа плаше и да га поштују. Народ је морао да изабере бога коме ће служити: *Изаберите данас коме ћете служити* (ИНав 24,15а). Израилци су морали да исправно изаберу између богова који су остали са оне стране реке Еуфрат а којима су служили њихови преци, потом египатских богова (од којих су се ослободили), затим аморејских богова (које су управо победили), и јединог правог и живог Бога. Исус Навин је тада изјавио: *А ја и дом мој служићемо Господу*. (ИНав 24,15б). Народ је онда изјавио да ће и они служити Богу. Исус Навин није био сигуран у њихову одлучност и упозорио их је на последице ако на Бога забораве. Народ је, онда, поново изјавио да ће служити Господу од тог дана надаље и на то су се заклели. Онда је Исус Навин са народом начинио савез и у спомен поставио велики камен који ће бити сведок да су се Израилци заклели да ће они и њихове породице служити Господу.

Међутим, ускоро ће се показати да не служе Господу. Када су Исус Навин и све друге старешине које су га надживеле помрли, народ се окренуо и почео је да служи боговима који су били око њих. О томе ћемо говорити у нашем проучавању Књиге о судијама које започињемо у наредном поглављу ове књиге. Овај кратки преглед последњег дела књиге Исуса Навина нам показује да Бог обезбеђује победу и место за живот и због тога само Бога и једино Бога треба славити. Исус је то овако рекао: *Тражите прво царство и праведност његову, а све ово догађе вам се*. (Мт 6,33)

ДВАДЕСЕТ СЕДМО ПОГЛАВЉЕ

СУДИЈЕ (1) – ГОТОНИЛО, АОД И САМЕГАР

СУДИЈЕ 1 – 3

ПРЕГЛЕД ОСВАЈАЊА И ПРВА ТРОЈИЦА СУДИЈА

Корени и плодови отпадништва

Ово поглавље у нашем проучавању покрива први део Књиге судија. Књига започиње прегледом освајања Обећане земље корак по корак и подсећањем на то како је Исус Навин освојио градове у средишњој области, потом на југу, а онда и на северу. Затим следи преглед о томе како је Исус Навин потчинио и остатак отпора. Међутим, једна изјава се непрестано понавља, а то је да Израиљци нису у потпуности покорили или у потпуности завладали над народима против којих су се борили. Бог је оставио џепове отпора по читавој израиљској територији тако да када је Израиљ живео праведно и поштујући Закон, непријатељ им се потчињавао. Али, када Израиљ не би послушао Бога, тада би се ови непријатељи бунили и стицали силу, тако показујући да Израиљ није испунио Божију вољу. Бог је оставио ове непријатеље по читавој земљи како би Израиљеву стварну послушност према њему и заједништво са њим, када би то било потребно, стављао на пробу.

Суд 2,16-6 је одломак којим се завршава извештај о освајањима и заузимању земље, и говори о томе како се Анђео Господњи појавио пред Исусом Навином и рекао му следеће:

„Извео сам вас ѿре из Еѿийѿа и довео вас у земљу за коју сам се заклео оцима вашим. Рекао сам: ’Никада нећу раскинути свој савез с вама. Не склајајѿе савеза са сѿановницима ове земље, неѿо унишѿавајѿе њихове жрѿвенике.’ Али ви нистѿе ѿслушали мој ѿлас. Шѿа сѿе ѿо учинили? Заѿто вам кажем: нећу их исѿераѿи ѿред вама; они ће биѿи ѿрње вашим боковима, а њихови боѿови

биће вам замка. “Кад је Анђео Госјодњи изјоворио ове речи целом израиљском народу, народ удари у јласан јлач. Зајшо се јшо месјо јрозвало Воким. Тамо су јринели жрјиву Госјоду. Исус ојјусји народ, и Израиљци оду сваки на своје наследсјиво, да зајоседну земљу.

У Суд 2,7 пише: *Народ је служио Госјоду свеја века Исусовој и свеја века сјарешина које су надживеле Исуса, и које су виделе сва велика дела која је Госјод учинио за Израиља. Израиљ је остао веран Богу током првог нараштаја (генерације) људи који су се борили у биткама и видели живу Божију силу која их је водила из победе у победу. Ови људи су причали својој деци и унуцима о том дану када је сунце стало, како су пале зидине Јерихона и како се пред њима показивала Божија сила док су освајали земљу у којој су сада живели у миру. Међутим, нажалост, наредни нараштаји нису наставили да буду верни Богу:*

Исус, син Навинов, слуја Госјодњи, умре. Било му је сјојшину десет јодина. Сахранили су ја на делу њејовој наследсјива у Тимнај-Аресу, у Јефремовој јори, северно од јоре Гас. А када се сав јшај нарашјај јридружио својим јрецима (то је онај нараштај који је ратовао), дошао је нови нарашјај који није јознавао Госјода и дела која је учинио за Израиљ.

Суд 2,8-10

Израиљци су прослављали Бога у Шатору од састанка, слушали читање Закона, певали су песме и јели свечане оброке, славили су Пасху, али нису познавали Господа. Знали су како треба прослављати Господа, али то је било само пуко поштовање традиције. Бога нису познавали, нити су знали његову силу. Ово се догађа и данас. Људи се толико ангажују око детаља богослужења да забораве на Господа кога би требало да прославе. Шта се тада догађа, када наше срце није усмерено на Бога? Шта се догађа када га народ више блиско не познаје и не препознаје његову силу? Суд 2,11-14а описује шта се догодило Израиљцима:

Израиљци су јочели да чине оно шјо је зло у очима Госјодњим, и да служе Валима (и тако су се изједначили са свима који су живели око њих). Осјавили су Госјода, Боја својих ојаца, који их је извео из земље ејијајске, и јошли за дрјим бојовима, бојовима народа око њих, ја су им се клањали. Тако су разјевили Госјода. Осјавили су Госјода и служили Валу и Ашјарји.

Тада је њлануо њев Госњодњи на Израиља, ња их је ѡредао у руке ѡљачкаша који су их ѡљачкали.

Када је Израиљ био послушан Богу, он би их благосиљао, али када би били непослушни он би их проклињао. Овим се испуњавало оно на шта је Мојсије упозоравао Израиљце у ПонЗ 28. У Суд 2,146.15 пише:

Госњод их је ѡродао њиховим њеѡријаѡељима, ѡако да више нису моѡли да им се одуѡру. Кад ѡод су излазили у бој, рука Госњодња се дизала ѡроѡив њих, на њихову шѡеѡу, како им је Госњод обећао, и како им се заклео. Тако су се нашили у великој невољи.

Када би се Израиљ због тога узрујао и престао да верује у Вала (јер је Вал тај који их је довео у долину суза), покајао би се. Бог би онда поново био милостив према њима: *Тада је Госњод ѡчео да им ѡодиче судије да их избављају из руку њихових ѡљачкаша.* (Суд 2,16). Али, чим би се Израиљ тако ослободио, опет би се враћали да служе другим боговима:

Али они ни судије нису слушали, неѡ су се изневерили с друѡим боѡовима и клањали им се. Брзо су скренули с ѡуѡа којим су њихови ѡреци ишли слушајући Госњодње заѡвестѡи; они нису ѡако чинили. Кад им је ѡодизао судије, Госњод је био са судијом и избављао их из руку њихових њеѡријаѡеља за свеѡа века судије, јер му је било жао њиховоѡ роѡѡања ѡод јармом њихових ѡлачиѡеља и уѡеѡача. Али (реч „али“ значила је да ће се нешто лоше догодити у Израиљу) када би судија умро, они би се ѡоново враћали на сѡаро и чинили и ѡоре од својих оѡаца. Ишли су за друѡим боѡовима, служили им и клањали им се не одусѡајући од својих оѡаких дела и ѡосѡуѡака. (Обратите пажњу на Божију реакцију) Госњод се разѡневио на Израиља, ѡа им је рекао: „Заѡѡо шѡѡо је овај народ ѡрекриѡо мој савез који сам наложио њиховим оѡима, и није ѡослушао мој ѡлас, нећу више ѡѡераѡѡи ѡред њима ниједан од народа које је Исус оѡѡавио кад је умро, како бих њима искушао Израиља, да видим хоће ли се држаѡѡи ѡуѡа Госњодњеѡи и ходаѡѡи њиме као шѡѡо су ѡа се држали њихови ѡреци, или неће.“ Заѡѡо их је Госњод оѡѡавио; није их одмах изаѡнао, ни ѡредао у Исусове руке.

Суд 2,17-23

Ово се стално понављало кроз читаву Књигу о судијама. Исус Навин је умро, и онда је Бог поставио друге судије како би довеле до мира у израиљској земљи, док је свуда около буктао рат. Али, кад год би живели у миру, престајали би да славе Бога или да га признају за свог Бога, и тако би западали у отпадништво. Због тог отпадништва Бог би на њих послао притисак кроз неки други народ. Услед тог притиска, народ би се покајао. А онда, пошто су се покајали, Бог би их ослободио. А онда, живећи у миру, опет би западали у отпадништво, што би довело до притисака који би довели до покајања, и опет би били слободни. Овакав образац понашања видимо да се поновио једанаест пута у Књизи о судијама. И како се циклус понављао тако су људи били потлачени опет и поново. Чинило се да никада неће научити лекцију. Неко је рекао да се историја понавља да би била споменик људској глупости. У овом случају то би било истина. Израиљци никада нису научили ту лекцију. Бог је употребио судије како би Израиљ сачувао као живи народ и семе из кога ће потећи онај који ће сатирати главу ђаволу и донети благослове читавом људском роду. То је главна тема Књиге о судијама.

Израз „судија“ обично описује некога ко седи у суду и слуша изведене доказе који се представљају на суђењу, и онда доноси пресуду у складу са доказима. То је особа која се руководи законом и принципима и изриче пресуде. Али, у нашем случају, то није значење речи „судија“. Неки од судија, као на пример Девора и Самуило, вршили су функције сличне оним које чине судије у данашњем правном систему, али многи други нису. Већина њих су били војсковође, или као у Самсоновом случају, војска од једног борца.

Временски период судија био је веома значајан период за Израиљ зато што је Бог покушавао да их поучи о томе да је идолопоклонство бесплодно а непослушност глупост. Деловање судија било је тројако. **Прво**, судије су имале духовну одговорност. Били су на Господовој страни. Неколико судија су били и пророци, а женски судија, Девора, била је пророчица. Народ Израиља могао је да сазна Божију вољу зато што су судије били Божији људи (и жене), који су били у блиском односу са Богом. Када су се молили Бог их је слушао. Бог је говорио са њима. Бог је судијама давао своју Реч и саветовао их је. Бог им је дао ту способност да суде међу људима. Судије су се старале за духовну страну ствари у Божије име.

Друго, судије су имале и судску одговорност. Одлучивале су у племенским и личним споровима. Девора је седела под палминим дрветом и читав Израиљ би долазио код ње како би чуо Божију реч. Пред судије су људи

износили своје свађе око земље или у вези са својим личним неслагањима. Ако би постојао спор између племена, то би се решавало пред судијама и саветовањем међу племенима, а не ратовањем. У духовном смислу, судије су уздизале Божију реч. У судском смислу, решавале су личне и племенске проблеме и свађе.

Трећа, и најважнија, одговорност судија била је војна. Судије су водиле војске у доба ратова. Једини изузетак је Девора, јер није приличило жени да носи оклоп, мач и води Божији народ у борбу. Она је одабрала генерала по имену Варак да води њену војску. Све слике на којима је Девора осликана као Јованка Орлеанка на коњу у пуној опреми и са копљем нису засноване на Светом писму. Девора је седела под палминим дрветом и судила људима у складу са Божијом речју. Када је било време да се иде у рат, слала би генерала да војску поведе у бој.

Спасење кроз старца – Готонило

Израиљ је често био угњетаван или освајан због своје непослушности према Богу. У Суд 3,7.8 читамо:

Израиљци су чинили оно што је зло у очима Господњим; заборавили су Господа, Бога своја, и служили Валима и Ашшарјама. Тада је њлануо њев Господњи на Израиља и Господ их је предао у руке Хусан-Рисајајима, цара Арам-Нахарајима. Израиљци су служили Хусан-Рисајајиму осам година.

Име Хусан-Рисатајим значи „двоструко зао“. Он не само да је био зао, већ је био двоструко зла особа. Био је злбан. Бог је Израиљ предао Хусан-Рисатајиму на осам година и поново су били веома угњетени и претворени у робље. Онда је Бог чуо тужбалице Израиља и послао им избавитеља:

Израиљци завајише Господу, (мир их је водио до отпадништва, отпадништво до угњетености, а угњетеност до покајања) и Господ им подиже избавитеља да их избави – Готонила, сина Кенезови, млађе браће Халезови.

Суд 3,9

Реч избавитељ овде је иста реч као и судија. Бог их је осудио и Бог их је спасао. То је исти корен речи који се користи за Исуса Навина, Осију, и Исуса. Значи избавитељ, а то значи да су судије и буквално били избавитељи или спаситељи у духовном, личном и племенском али и политичком смислу.

Први судија био је Готонило. Халев му је обећао своју ћерку и велику област ако се Готонило буде добро борио. Тако је Готонило добио велику територију, постао Халевов зет и први судија Израиља. Тајна успешности судија види се у стиховима у Суд 3,10.11:

*Дух Госјодњи се сјусјио на њеја, ња је њосјтао судија Израиљу.
Ошишао је у бој и Госјод му је ѡредао у руке Хусан-Рисајтајима,
цара араамској. Тако је земља била мирна четјрдесетј година.⁴*

Бог је Израиљу обезбедио мир кроз Готонила, великог Божијег слугу, и то тако што је на њега спустио Дух Господњи. Дух Господњи био је над судијама баш као што је Дух Господњи био и над царевима, пророцима и псалмистима. Дух Господњи био је над мудрим женама и људима тако да су имали мудрости да служе као политичке, духовне и војне вође. Овај народ је био склон греху. Када би имали јаког вођу, њега би следили, али чим би умро, они би поново почели да живе као народи око њих. Била им је потребна чврста и велика вера у Бога, али је нису имали.

Спасење кроз леворуког човека – Аода

Када је умро Готонило, Израиљ се поново вратио својим злим путевима:

Израиљци су ѡново ѡчели да чине оно шјто је зло у очима Госјодњим. Зашто је Госјод дозволио Ејлону, цару моавском да надјача Израиља, збој штоја шјто су чинили оно шјто је зло у очима Госјодњим. Он је сабрао Амонце и Амаличане (нису били потлачени само од Моава јер је Еглон, цар моавски, затражио да му се придруже Амонци и Амаличани, што је значило да су на Израиљ ударила три велика народа) ѡа је ударио на Израиљ и заузео Град ѡалми (ово је био Јерихон). Израиљци су служили Ејлону, цару моавском, осамнаесетј година.

Суд 3,12-14

Бог је продужио време прогонства за Израиљ. Они су се увек кајали тек када би дошли до озбиљних проблема. Када год би се нашли у „долини суза“ тражили би помоћ од Бога. Израиљ се покајао и Бог им је послао судију по имену Аод:

Израиљци завајшише Госјоду (он их је чуо – он је Бог који даје и другу прилику) и он им ѡодиче избавишјеља, Аода, сина Гире,

⁴ Све док Готонило, Кенезов син, није умро.

Венијаминовца, левака (ово је била важна карактеристика).
Израиљци њошаљу њо њему данак Еїлону, цару моавском.

Суд 3,15

Што се тиче самих Израиљаца, они су спремили да плате свој годишњи данак Еглону. Али, Аод је имао још нешто испланирано: *Аод начини себи двосекли бодез, лакаї дужине, ѡриїаше їа уз десни бок ѡд свој оїрїач...* (Суд 3,16). Особа која је дешњака би свој мач носила са леве стране тела. Стражари су претражили његову леву страну али не и десну. А Аод је свој бодез припасао на десној страни тела, зато што је био леворук. Ово нам помаже да схватимо како је Аод могао да унесе бодез у Еглонову палату. У Суд 3,17-30 Аодова прича се наставља:

... и донесе данак Еїлону, цару моавском. А Еїлон је био веома дебео човек. Кад је ѡредао данак, Аод је оїїремио људе који су носили данак, а он сїм се враїїио од кїїова шїїио су код Галїала. Рекао је: „Имам за шїебе їаїїну ѡруку, о, царе.“ Цар рече: „Тише!“ Сви се дворани који су били с њим ѡвукосе. Кад је Аод дошао ѡред њеїа, Еїлон је седео сїм у їорњој, хладовїїој соби. Аод рече: „Имам ѡруку од Боїа за шїебе.“ Еїлон на їїо усїїаде са сїїолице. Тада Аод ѡсеїну левом руком и ѡїїеже бодез с десної бока, їа їа зару у Еїлонов сїїомак. Дршка уђе у сало заједно са сечивом, а сало се склоїи над дршком. Аод није извукао бодез из сала, їако да је нечистї излазила из сїїомака. Аод изађе кроз їїрем, заїївори за собом враїїа їорње собе и закључа их. (Аод је желео да сви поверују да је цар сам и да, могуће, спава.) Кад је оїїишао, дошле су Еїлонове слуїе. Видевши да су враїїа їорње собе закључана, рекли су: „Он је јамачно у хладовїїој соби ради нужде.“ Дуїо су чекали, а онда су се забринули видевши да не оїївара враїїа. Оїїворе они враїїа, а оно, њїхов їосїодар лежи мрїїав на земљи. Док су они били у недоумици, Аод је ѡбеїао; ѡрошао је кїїове и ѡбеїао у Сеїраїї. Чим је дошао, заїїрубио је у рої на Јефремовој їори. Израиљци сиђу с їоре, с њим на челу. Аод им рече: „Крениїе за мног, јер вам је Госїод ѡредао у руке ваше неїїриїаїїеље, Моавце!“ Они крену за њим и заузму їазове на Јордану код Моава. Никоїа нису ѡушїїали да ѡређе. Том їїриликком су ѡобили око десетї хиљада Моаваца, све срчаных и храбрех људи. Ниједан од њих није умакао. Тої дана је Моав

*יִוָּיִיָּאֵו יְיֹד וְלַסִּיִּי אִיִּזְרָאֵלָא, וְהָאָרֶץ הָיְתָה שָׁלוֹם וְשָׁקֵט שְׁשִׁיִּי
יָוֵדִינָא.*

Аод је био судија који је народу донео дуги период мира јер је победио царева Моава, Амона и Амалика. После тога се нико није усудио да крене у рат против Аода јер је он победио три највећа цара тога доба.

Спасење кроз нејеврејина – Самегар

Током Аодове владавине живео је човек по имену Самегар, син Анатов. Он је побио шест стотина Филистејаца волујским останом⁵ и тако спасао Израил. Филистејци, још један моћан народ је тако био побеђен од стране Божијег народа јер је један човек вере убио шест стотина Филистејаца дебелим штапом који се користио за терање волова, и тако спасао Израил. Ово је све што Свето писмо открива о Самегару.

Добро је да се повремено зауставимо и размислимо о томе шта сва ова историја заправо значи. Која је порука у свим тим причама? Бог је одржавао савез који је начинио са Аврамом. Људи који су имали вере били су у стању да освајају територије које иначе сами не би могли да освоје. Када су људи верни Богу, он им даје снагу и омогућава им да чине ствари далеко изнад својих могућности.

Али, када се људи окрену од Бога, он их осуђује исто тако брзо као што им даје победе. У том смислу и победе и порази су ту због Божије љубави а не због силе греха међу људима. Бог, у његовом народу, није казнио само оне који су били зли. Осуду је користио како би их довео до покајања. Бог је увек био и увек је спреман да пружи нову прилику. Није битно колико је његов народ отишао у зло, или колико су много згрешили. Да је народ остао у греху било би им суђено у вечности, али Бог је био стрпљив и вољан да им увек пружи још једну прилику.

Када се Божији народ покаје, Бог му поново даје победе. Бог поштује оне који признају да су погрешили и исповеде своје грехе и поново се окрену ка њему. Бог увек има спремног неког великог човека који ће избавити његов народ од зла, без обзира на околности. Без обзира на то колико је непријатељ заиста јак. Без обзира на то колико је његов народ далеко забраздио у невоље. Бог је увек имао спремног појединца који је био у стању да његов народ доведе до мира. Бог је веран својим обећањима. То је био начин да се сачува род све до онога који ће сатрти главу змији када дође. А он никада не би могао да дође да није било верних људи као што су били

⁵ Старински израз, Вук Караџић је записао: „Бадаљ је ошћиро ївожђе усађено у остїањ їше се њїме волови їђерају.“ Српски рјечник истумачен њемачкијем и латинскијем ријечима, Беч, 1852 (прим.прев).

Исус Навин, Халев, Готонило, Аод, Самегар, и као што је била Девора. Ове вође су надахнуле Божији народ да се врати Богу и остане чврст у томе, да би тако могао да ужива у миру који му је Бог припремио. У Рим 8,28 имамо ову потврду о Божијој љубави: *А знамо да Бої све ѿмаже на добро онима који ѿа љубе, који су ѿо њеївој одлуци ѿозвани.*

ДВАДЕСЕТ ОСМО ПОГЛАВЉЕ

СУДИЈЕ (2) – ДЕВОРА И ГЕДЕОН

СУДИЈЕ 4-8

Увод

У нашем проучавању старозаветне историје настављамо с проучавањем Књиге о судијама. У претходном поглављу показали смо из којих је разлога Бог постављао судије. Они су били послати да помогну Израиљу да престане са отпадништвом од вере и да престане са идолопоклонством. Од судија се очекивало да се стално придржавају Божије речи. У правном смислу они су одлучивали о стварима између племена и појединаца и примењивали законе. Али, првенствено, судије су биле војне вође које су ослобађале народ из заточеништава и прогонстава у које би упали због својих греха.

Ово се стално понављало током времена о коме се говори у Књизи о судијама. Народ би дошао до стања мира током владавине једног од судија, али би у том мирном времену, уљуљкани у лакоћу живљења, опет запали у отпадништво од Бога. Окренули би се разним идолима, и то би нагнало Бога да на њих пошаље неки од околних народа да их озбиљно нападне и прогони. А онда би Божији народ, из дубине својих проблема, завапио Богу за помоћ. Покајали би се и онда би Бог послао избавитеља у виду новог судије који би им донео мир. И онда би се иста ситуација поновила, и тако у круг.

У претходном поглављу ове књиге говорили смо о прве три судије: о Готонилу, Халевовом зету, који је народ ослободио од мадијанског тлачења под руковођењем Хусана-Рисатајима; затим о Аоду, који их је ослободио од моавске окупације; и о Самегару, који их је ослободио филистејског идолопоклонства. У овом поглављу настављамо са историјом о судијама које су дошле после времена Аода и Самегара.

СПАСЕЊЕ КРОЗ ЖЕНУ

Потреба за спасењем

У Суд 4,1 читамо: *Али кад је Аод умро* (по овоме видимо да је Самегар био судија још за Аодово време), *Израиљци наставише да чине оно што је зло у очима Господњим*. У овом стиху се каже „наставише“ што заправо значи да су Израиљци опет чинили оно што је било зло у Господњим очима. За Аодовог живота чинили су оно што је било право, али чим је Аод умро, окренули су се да чине зло пред Богом. Аод је био њихова снага уместо Господа. У Суд 4,2.3 даље читамо:

Тада их је Господ предао у руке Јавина, цара хананског, који је владао у Асору. Зайоведник његове војске био је Сисера, који је живео у Аросеј-Гојиму. Израиљци завајаше Господу, јер је Јавин имао девет стотина кола, те је окружио Израиљце двадесет година.

Ова хананска окупација трајала је дуже од свих претходних. Разлог за то лежао је у чињеници да Израил није био спреман да се покаје онако брзо како су то чинили раније. Цар који је имао девет стотина бојних кола их је грозно тлачио, то је као да је имао девет стотина тенкова. Немамо могућност да откријемо колико је била велика његова читава армија.

Оруђе спасења

Пошто је народ завапио Богу, Бог им је послао Ослободиоца, Избавитеља. У Светом писму видимо доста жена које су биле пророчице и мудраци, али у четвртом поглављу Судија говори се о једином судији који је био жена:

У то време је у Израилу судила (у смислу пресуђивала и решавала, спасавала) *пророчица Девора, жена Лайидојдова*. *Она је обичавала да седи под Деворином шалмом између Раме и Вешиља у Јефремовој јори. Израиљци су долазили к њој јоре, да им дели правду.*

Суд 4,4.5

Девора је служила народу као судија и духовни вођа. Била је пророчица која је пред њима уздизала Божију реч. Решавала је спорове између Израиљаца и делила им правду, али је било потребно да буде и њихов војни вођа. Када се радило о споровима, то је чинила сама, али за вођење ратова

била је само Божији представник међу њима. Зато је позвала мушкарца да буде генерал израиљске војске и да их води против Хананаца:

Она је њослала њо Варака, сина Авиноамовој, из Кедеса Нефѡшалимовој, и рекла му: „Није ли Госњод, Бој Израиљев, зајоведио: 'Иди, узиди на јору Тавор, и ѡведи са собом десет ѡ хиљада људи из Нефѡшалимовој и Завулоновој ѡлемена? Ја ћу да намамим к ѡеби Сисеру, зајоведника Јавинове војске, на ѡшок Кисон, с њејовим бојним колима и њејовим мношњивом, и ѡредаћу ѡа у ѡвоје руке.”

Суд 4,6.7

Посматрајући са чисто војног гледишта није било никакве шансе да Варак и његова војска од десет хиљада људи победе Сисеру и његових девет стотина бојних кола и мноштво војске. Господ ће морати лично да се укључи у овај бој и Израиљу донесе победу. Варак је схватио колики је непријатељ пред њим. Али је знао и да је Бог био уз Девору где год би она ишла зато што је она била пророчица и судија у Израиљу. Није био сигуран у то да ли је Господ био уз њега, али је знао да је Господ уз Девору. У Суд 4,8-11 читамо:

Варак јој одјовори: „Иди ћу ако ѡи ѡћеш са мном; ако не ѡћеш са мном, нећу ићи.” Она одјовори: „Заиста ћу ѡћи с ѡобом, али на ѡућу на који идеш, слава неће ѡријасѡи ѡеби; Госњод ће ѡредаѡи Сисеру у руке једне жене.” (Ово звучи као да ће Сисеру надвладати Девора, али се то неће догодити. Девора неће ићи на бојно поље да убије Сисеру, а то неће учинити ни Варак). Девора усѡаде и оде са Вараком у Кедес. Варак ѡозва Завулоново и Нефѡшалимово ѡлеме у Кедес. Десет ѡ хиљада људи је ишло за њим; и Девора је ѡошла јоре с њим. А Хевер Кенејац био се одвојио од остѡалих Кенејаца, од синова Ховава, Мојсијевој ѡасѡа, и разайео себи шайор код храсѡа у Цананиму недалеко од Кедеса. (Овај последњи стих, који изгледа као да се не уклапа у причу, помаже да сазнамо да је, на крају, Хеверова жена убила Сисеру).

Дан спасења

Суд 4,12-16 описују шта се догодило када су се сукобили са Јавиновом војском:

Сисери је било јављено да се Варак, син Авиноамов, ѿйоео на ѿору Тавор. Сисера је сазвао сва своја бојна кола – девей сѿоѿина ѿвоздених кола – и сав народ са њим из Аросей-Гојима код ѿѿока Кисона. Девора рече Вараку: „На ноѿе! Ово је дан у који је Госѿод ѿредао Сисеру у ѿвоје руке. Не сѿуѿа ли Госѿод ѿред ѿобом?“ Варак сиђе с ѿоре Тавор а за њим десей хиљада људи. Госѿод је довео у ѿомейњу Сисеру, сва њеѿова бојна кола и сав њеѿов ѿабор ѿред Вараковим мачем. Сисера је сишао с бојних кола и дао се ѿешке у беѿ. Варак је ѿонио бојна кола и војску све до Аросей-Гојима. Сви су Сисерини војници изѿинули од ошѿирице мача; ниједан није ѿреживео.

Деворина песма у петом поглављу Књиге о судијама објашњава зашто је Сисера сишао са својих бојних кола. Бог је довео до тога да је поток Кисон почео да плави преко својих обала а блато није добро за кретање гвоздених бојних кола. Када су почели да терају своја кола кроз блатњаву долину Кисон, ускоро нису могли да се покрећу. Тако да је војска од десет хиљада пешака коју је водио Варак била у стању да побије свакога у Сисариној војсци. Војник се брже креће пешке у таквој ситуацији па је Сисера сишао са својих кола и побегао пешице. Међутим, бежање му није помогло.

Испуњење спасења

У Суд 4,17-21 читамо шта се затим догодило са Сисером:

А Сисера је ѿбеѿао у шайѿор Јаиле, жене Хевера Кенејца (види Суд 4,11), јер је између Јавина, цара асорскоѿ, и дома Хевера Кенејца владао мир. Јаила је изашла у сусреѿ Сисери и рекла му: „Свраѿи, мој Госѿодару, свраѿи к мени. (Они су били у добрим односима и Сисера је помислио да ће у Јаилином шатору бити на сигурном). Не бој се!“ Сисера свраѿи к њој у шайѿор, а она ѿа заѿрне ѿкривачем (у смислу да га сакрије). Сисера јој рече: „Дај ми да ѿѿијем мало воде; жедан сам.“ Она ѿѿвори мешину с млеком, да му да ѿије и ѿкрије ѿа. Он јој рече: „Сѿани на улаз од шайѿора; ако неко дође и ѿиѿа: ’Има ли коѿа унуѿира’, ѿи реци: ’Нема.’“ Изморен, Сисера засѿи. Тада Јаила, жена Хеверова, узе шайѿорски колац и маљ у руку, ѿихо му ѿриђе, и заби му клин у слеѿоочницу. Клин ѿрође све до земље, и Сисера умре.

У то време фрижидери нису постојали, тако да је млеко које му је Јаила дала било релативно топло. Он је био под притиском, уморан, и топло

млеко је помогло да заспи. Онда му је Јаила забила колац у слепоочницу који је скроз прошао кроз његову главу. Бог се ослободио Сисере руком једне жене по имену Јаила. Суд 4,22-24:

У међувремену, дође Варак ѿнећи Сисеру. Јаила му изађе у сусреш и рече му: „Дођи да ти ѿкажем човека кога тиражиш.“ Он дође к њој, а оно, Сисера лежи мртв, с шаторским коцем у слепоочници. Тога дана је Господ ѿкорио Јавина, цара хананског, ѿред Израјљцима. Рука Израјљца је све тиже и тиже ѿришкала Јавина, цара хананског, док га није докрајчила. (У овој једној битки Израјљци су ослабили Јавинов стисак над њима, а у каснијим биткама повратили су своју слободу и побегли из његовог заточеништва).

Пето поглавље Књиге о судијама садржи речи Деворине песме. Девора није била на бојном пољу. Она се налазила на Тавор планини и посматрала је битку. Видела је све што се догодило. Видела је како се поток Кисон веома излио и како су се бојна кола заглавила у блату. Видела је како су сви војници били побијени и гледала је Сисеру како бежи одатле. Чула је о томе да је Јаила коцем докрајчила Сисеру, и тај Јаилин чин уз велику војну победу коју је Израјљ освојио, навели су Девору да испева ову песму слављења.

Чудна песма спасења

Суд 5,1.2 кажу следеће: *Тога дана су Девора и Варак, син Авиноамов, испевали ѿсму: „Зајшо шшо су вође израјлске на чело шшуйиле, зајшо шшо се народ вољно одазвао – блајосиљајше Господа!“* Још би се боље могло рећи „на овај начин благосиљајте Господа“. Вође у Израјљу су ступиле на чело да воде народ, и онда се народ вољно одазвао. Слава Господу! Ово је начин на који је Господ желео да буде присутан у Израјљу, и на који жели да буде присутан данас у цркви. Бог жели да вође ступе на чело и поведу народ који ће се вољно одазвати том позиву. Бог жели да буде прослављен.

У наставку петог поглавља видимо завршетак Деворине песме:

Чујше, цареви, слушајше, владари! Зајеваћу Господу, испеваћу ѿсму Господу, Боју Израјлеву. Кад си силазио са Сира, Госпде, кад си шшуйао са ѿља едомских, земља се тиресла, небеса су ѿљушшала, облаци су водом зајљушшали. Горе су се тиресле ѿред Господом, ѿред Господом синајским, Бојом Израјлевим. У дане Саметара, сина Анашова, у дане Јаиле, ѿушеви су ѿушшели, ти

су њушници ходали њо сѣазама кривудавам. Села израиљска оѡустиеше, док не устиах ја, Девора, док не устиах да Израиљу будем мајка. Кад су боѡве нове бирали, рай им сѣиже на ѣрадске кайије. Зар се шѣиш видео у Израиљу, или койље међу чеѣргесет хиљада? Срце је моје уз вође Израиљеве, и уз оне шѣо се вољно одазваше. Блаѡсиљајте Госѡода! Ви шѣо јашете беле маѣарице, и седиете на ѣростѣркама, ви шѣо ѡушевима ходите, разаберите ѣлас ѣевача код бунара. Тамо они ѡју о ѣраведним делима Госѡодњим, о ѣраведним делима њеѡвих мешѣана у Израиљу. Тада народ Госѡодњи сиђе к враѣима. Пробуди се, ѣробуди, Деворо, ѣробуди се и ѣсму зайевај! Устиани, Вараче, и робље ѡведи, ѣи сине Авиноамов! Шачица је моћни народ надвладала, народ се Госѡодњи сабрао к мени на моћне. Од Јефрема изађоше они шѣо ѡникоше међу Амаличанима, за ѣобом је Венијамин с ѣвојим мношѣвима, од Махира су изашли зайоведници, а од Завулона они шѣо шѣаѣ ѣисарски носе. Кнезови су Исахарови са Девором, Исахар се за Вараком у долину сјурио, у сѣоѡу ѣа је верно ѣраѣио. Међу чеѣама Рувимовим, дуѡ се на одлуку накањују. Зашѣо седиш међу ѣоровима? Да чујеш како дозивају сѣада? Међу чеѣама Рувимовим, дуѡ се на одлуку накањују. Галад ѡчива с оне сѣране Јордана; а шѣо Дан још седи у лађама? Асир седи уз обалу морску, мирно живи у својим лукама. Завулон је народ шѣо се наруѣо смрѣи, као и Нефѣалим са ѡѡља високих. Цареви су дошли и райовали, у бој сѣуѣише цареви ханански код Танаха, крај вода меѣдских, ал' се ѣлена – сребра не домоѡше. С неба су звезде райовале, са својих су сѣаза са Сисером райовале. Однесе их ѡѡток Кисон, ѡѡток древни, ѡѡток Кисон. Сѣуѣај смело, дуѡ моја! Койѣа су ѣад коњска зайуѣњала, у ѣалоѡ, у ѣалоѡ удареше ѣасѣуви. 'Проклињите Мероз!' – рече Анђео Госѡодњи. 'Љуѣо ѣроклињите њеѡве мешѣане, јер не ѣриѣекоше у ѡмоћ Госѡоду, не ѡмоѡше Госѡоду ѣроѣив моћних.' Блаѡсловена нек је Јаила међу женама, жена Хевера Кенејца, блаѡсловенија нек је од свих жена шѣѡра. Кад је ѣражио воде, млека му нали, у зделу кнежевску масла му даде. Левицом се машила за колац, а десницом за маљ ковачки, ѣа удари Сисеру и ѣлаву му смрска, здроби му, ѣроби му слеѣоочнице. Код њених ноѡу сави се и ѣаде, ѣружио се ѡдно њених ноѡу, ѣде се сави, ѣамо мрѣав ѣаде... Тако нек ѣроѣадну сви ѣвоји душмани,

Господе, као сунце у њуном сјају нека сину који тебе воле!“ Земља је била мирна четрдесет година.

Суд 5,3-27.31

Девора је била велика пророчица, велики судија, и велики избавитељ. Варак је свој задатак добро обавио. Наплављени поток Кисон потопио је Јавинову војску коју је водио Сисера.

СИЛА У СЛАБОСТИ

Потреба за спасењем

Следећи судија био је Гедеон. Поново се појављује препознатљив образац понашања: *Израиљци су ојети чинили што је зло у очима Господњим.* (Суд 6,1а). Девора је умрла, умро је и Варак. Народ је опет почео да чини зло, пошто је уживао у миру четрдесет година. Бог им је омогућио ово време мира, али их је онда, због њихових злих дела, још једном предао непријатељима у руке:

Зајо их је Господ предао у руке Мадијанаца на седам година. Пошто је мадијанска рука теешко пријисла Израиљ, Израиљци су пред најездом Мадијанаца правили склоништа, тећине и утврђења у јорама. Кад год су Израиљци сејали, тамо би се тењали Мадијанци, Амаличани и источни народи, и нагадали их. Подићи би себи тебор насрам њих и уништавали урод земље све до Газе. Ништа нису остављали Израиљу да преживи, ни овце, ни вола, ни мајарца. Јер, кад би се јојавили са својим стадима и додизали своје шаторе, стиушили би се као велики рој скакаваца; њима и њиховим камилама није било броја. Улазили су у земљу да је усшоше. Тако је Мадијан довео Израиљ до крајње беде. Тада су Израиљци завалили Господу.

Суд 6,16-6

Не само што је Израиљ био окупиран седам година, већ су изгубили и летину и сву стоку. И као и раније, поново су завапили Господу за помоћ. Овога пута Господ им је послао пророка. Већ се уморио од сталног спасавања. Помоћи ће им да се ослободе, али је желео да схвате да је то чинио упркос својој правди. Спасвао их је једино због своје милости.

Пророчко објашњење

Бог је народу послао пророка који им је рекао следеће:

Говори Госјод, Бої Израилев: „Ја сам вас извео из Еїиїџа и одвео вас из куће роїсїва. Ја сам вас избавио из руку Еїиїћана и из руку свих ваших їлачиїеља. Исїерао сам их їред вама и дао вам њихову земљу. Рекао сам вам: ја сам Госјод, Бої ваш. Не служиїе боїовима Аморејаца у чијој земљи живиїе. Али ви нисїе били їслушни моме їласу.“

Суд 6,86-10

Бог је рекао да ће их ипак избавити и овога пута, спасти, али је желео да знају да је био свестан чињенице да ће одмах скренути у идолопоклонство, чим се све заврши. Бог им каже да га не могу преварити. Каже им да треба да престану да лажу сами себе јер нису ни имали намеру да служе њему када их избави из ове несреће.

Позив избавитељу

Онда се пред Гедеоном појавио Анђео Господњи:

Анђео Госјодњи дође и седе їод храсїом код Офре, који їриїада Јоасу, їоїомку Авиезерову. Њеїов син Гедеон је вршио їшеницу у винској муљари да би је сачувао од Мадијанаца. Анђео Госјодњи му се указао и рекао: „Госјод с їобом, силни раїнниче!“

Суд 6,11.12

Замислите то Гедеоново изненађење. Можда се питао зашто је Анђео Господњи њега називао силним ратником. Можда је о себи мислио да је кукавица што врше пшеницу у винској муљари, јер је то радио из страха. Али, Анђео Господњи је тада рекао Гедеону да иде и спасе Израил јер га је он слао. Онда је Гедеон запитао следеће: Гедеон му одговори: „Оїросїи, Госјоде, али како ћу ја да избавим Израилја? Мој род је најнезнаїнији у Манасиїином їлемену, а ја сам најмлађи у дому моїа оца. (Суд 6,15). Ово га је квалификовало за тај задатак јер се у Мт 5,3 каже: *Блажени су сиромашни духом, јер је њихово царсїво небеско.* Господ је рекао Гедеону да ће бити са њим и да он не мора да буде нека посебна особа јер ће Бог бити са њим. У Суд 6,16 пише: *Госјод му рече: „Ја ћу биїи с їобом, їа ћеш їоїући Мадијанце као једної човека.“* Онда је Гедеон затражио да му Господ допусти да донесе жртву и принесе му је. Донео је ефу брашна и младо јаре и жртвовао то Господу. Гедеон је ту саградио и жртвеник зато

што је поверовао да је видео свемогућег Бога лицем у лице. Зато што се то догодило, Гедеон је мислио да ће одмах умрети. У Суд 6,23-24 читамо следеће: *Господ му рече: „Мир с њобом! Не бој се, нећеш умрети.“* Ту је Гедеон *подошао жртвеник Господу и назвао га „Господ-Мир“.*

Господ му је онда рекао да узме другог бика из очевог стада и жртвује га на новом жртвенику који је требало да сазида на месту где је његов отац сазидао олтар Валу. Гедеон је онда, заједно са још десет слугу, срушио очеве олтаре Валу и стубове посвећене Аштарту који су се налазили одмах поред, и бика је принео на жртву како му је Бог заповедио. Због тога су људи из града хтели да га убију. Али је Јоас, Гедеонов отац, одбио да га преда светини и рекао им да ако Вал хоће да се обрачуна са Гедеоном тада то Вал треба да учини, а да га они оставе на миру. Међутим, и поред свега овога, Гедеон и даље није био сигуран да је имао силу да крене и победи Мадитанце. Од Господа је затражио знак:

Гедеон рече Богу: „Ако хоћеш да мојом руком избавиш Израил, као што си обећао, ево, ставићу на њумно овчје руно. Буде ли росе само на руно, а сва земља буде сува, онда ћу знаћи да ћеш избавиши Израил мојом руком, као што си обећао.“ Тако је и било. *Гедеон устави ујутро и исцеди из руна росу – њуну њосуду воде.* *Гедеон рече Богу: „Немој се њевити на мене што ти се обраћам још једном. Дозволи ми још само једном да њокушам с руном: нека само руно буде суво, а њо свој земљи нека буде роса.“* *Бој учини њако исте ноћи: само је руно било суво, док је њо свој земљи била роса.*

Суд 6,36-40

Методe вере

Тада је Гедеон добио своје знаке. Он је знао да ће Бог бити са њим и био је спреман да крене у битку. Гедеон је дунуо у трубу и тридесет две хиљаде Израилца (види Суд 7,3) је дошло да служи у његовој војсци. Била је то највећа војска коју је Израил имао још од смрти Исуса Навина. Бог је онда рекао Гедеону да има превише људи, иако би Израил био надјачан у односу педесет непријатеља против једног Израилца. Бог је рекао да ако Израил крене у бој са овим бројем војника, онда ће сматрати да су сами извојевали победу и Богу неће бити захвални. Рекао је Гедеону да код куће остави све који су се плашили – све који су се тресли од страха требало је да остави код куће. Двадесет две хиљаде војника се вратило кући. Гедеону је остало

десет хиљада људи што је и даље била војска пристојне снаге. Била је то величина војске коју је имао Варак када је још раније сишао са планине да се бори. Али, Господ је поручио да је то и даље велики број војника. Рекао је Гедеону да војску поведе до реке да пију воду. Они који су клекли на колена и придржавали се рукама и лаптали воду као што то раде пси, били су послати кући. Са Гедеоном су остали само они који су спустили руке у воду да пију. Девет хиљада седам стотина непажљивих војника је потом послато кући. Тог јутра Гедеон је имао тридесет две хиљаде војника, а увече му је остало њих три стотине. То је слично ономе што се догодило у Јн 6. Исуса је следило велико мноштво али он је одабрао само њих дванаесторицу. Три стотине посвећених и благословених војника у Гедеоновој војсци је било бројчано толико мало да су у свом очају морали да буду зависни о Богу да не би сви изгинули.

Онда је Гедеон отишао до табора Мадијанаца током ноћи и чуо неког човека како прича свој сан. У том сну је било речено да ће наредног дана победити Гедеон. Бог је, значи, Гедеону дао знак кроз руно и онда и кроз сан, тако да је био сигуран у своју победу иако је имао само три стотине војника. А онда им је Бог дао најчуднији план битке, чуднији чак и од оног који им је дао код Јерихона. Када је Бог помагао Израиљцима да униште Јерихон рекао им је да ходају око града и чекају да падну зидине. А у овом случају, рекао је Гедеону да сваком од три стотине људи да бакљу, празан крчаг и рог. Ове ствари нису представљале оружја за вођење рата. Тако је Гедеон ставио бакљу у крчаг и рог и предао сваком од својих војника по један комплет. Онда је три стотине војника окружило Мадијанце у долини испод њих. Гедеон им је наредио да чине исто као што је он чинио, сви су задували у рогове и онда разбили крчаге у исто време. Војник који је дувао у рогове током битке, обично је ходао испред других војника, испред своје јединице, величине батаљона. Мадијанци су тако закључили да је било три стотине батаљона војске и да су били свуда око њих. Три стотине рогова је стварало утисак као да има на хиљаде војника.

Пораз Мадијанаца

Кључ за победу у овој битци био је да сваки војник држи своје место. У тој војсци није било непажљивих плашљиваца. Све кукавице су већ биле послате кући. Кукавице би се уплашиле и повикале: „Чекај, чекај! Сувише нас је мало!“ Они би били страшно уплашени, а ових три стотине је сишло у долину без иједног мача или копља. Али, све то што су урадили довело је до збуњености у мадијанском табору и они су почели да пробадају једни друге

својим мачевима и копљима. Онда су Гедеон и његових три стотине људи покупили оружје и кренули да убијају Мадијанце њиховим сопственим оружјем. Убили су њихова два капетана, Орива и Зива, прогнали њихове кнезове Зевеја и Салмана, и онда су убили и њих. Гедеон је постао владар и судија целог Израиља после ове битке.

У Суд 8,28 пише: *Тако су Мадијанци били њонижени њред Израиљцима и нису више дизали ѡлаву. Земља је била мирна четирдесет ѡгодина, докле ѡгод је Гедеон живео.* Прича о Гедеону и његовој војсци нас поучава о томе да Бог није задивљен бројевима. Хришћани често воле да наводе велике бројке људи пре него што закључе да су постигли неки успех. Али, Господња рука није мање способна да спасе зато што народа има много или мало. Једном је спасао Израиљ тако што је Исус Навин имао велику војску и могао је да освоји земљу, али је спасао Израиљ и тако што је употребио Гедеонову војску од три стотине људи.

Ова прича нас поучава и о томе да можда Божији табор треба да се понекад смањи. Понекад се раст догађа кроз смањење. Можда људи у Божијој породици треба да сазнају колико је у његовом домаћинству нас који смо заиста озбиљни. Можда треба да се види ко су кукавице и ако је потребно да се пошаљу кући. Хришћани треба да престану да чине разне уступке, већ да се посвете и усмере на то да верују Господу да ће донети промену. Хришћани треба да престану да верују у оно што сами знају и чине. Хришћани треба да престану да верују својим вођама и учитељима и да почну да верују Господу – Јахви. А онда, као и Гедеон, црква ће се спустити у долину невере и неће само ослободити на стотине и хиљаде људи, већ ће и уживати у томе и бити почаствована тиме да представља Божији народ. Људи у цркви треба да постану Гедеони за Господа Исуса Христа.

ДВАДЕСЕТ ДЕВЕТО ПОГЛАВЉЕ

СУДИЈЕ (3) – АВИМЕЛЕХ, ТОЛА, ЈАИР И ЈЕФТАЈ

СУДИЈЕ 9,1 – 12,7

Увод

Као и у два претходна поглавља проучавања старозаветне историје, и у овом ћемо говорити о Књизи о судијама. Започећемо завршетком приче о Гедеону. Гедеон је довео до мира у Израиљу. Тај мир је трајао наредних четрдесет година; мир који је настао као резултат победе над највећим угњетавачима Израиља у историји. Мадијанци су у битку против Израиља кренули са девет стотина и педесет гвоздених бојних кола, али их је Гедеон победио и постигао велику победу за Божији народ. Суд 8,28-33а описују како је Гедеон ослободио Израиљ и како је умро:

Тако су Мадијанци били понижени пред Израиљцима и нису више дизали главу. Земља је била мирна четрдесет година, докле год је Гедеон живео. А Јеровал (Гедеон), син Јоасов, оде да живи у свом дому. Гедеон је имао седамдесет синова који су пошлекли од њега, јер је имао многе жена. Он је имао и једну иночу у Сихему, која му је родила сина. Он му је дао име Авимелех. Гедеон, син Јоасов, умре у дубокој старости. Сахранили су га у гробу Јоаса, његовог оца, у Офри Авиезеровој. Након Гедеонове смрти Израиљци су се поново одали блуду и долойоклонива, служећи Валима...

Занимљиво је нагласити овде да, чим је Гедеон умро, Израиљ се поново савио пред Валима. Суд 8,33б-35 то описује овако:

...ише су пошлекли Вал-Верииа за бога. Израиљци се више нису сећали Господа, Бога свога, који их је избавио из руку свих

њихових нејријатјеља унаоколо. Нису више поштовали дом Јеровала – Гедеона, за све добро што је учинио за Израил.

Не само да је Израил био народ нечасних људи, већ нису били ни захвални Богу.

АВИМЕЛЕХ – ТРАГИЧНА АМБИЦИЈА, САМОПРОГЛАШЕНИ СУДИЈА

Грешна амбиција

У Судијама 9 читамо причу о Гедеоновом сину, Авимелеху, кога му је родила иноча. Авимелех је одлучио да постане судија, иако није био ни позван ни постављен од стране Бога. Водио је кампању да би се дочепао тог положаја. Био је једини судија кога Бог није поставио на тај положај. У Суд 9,1-6 видимо заверу коју је сковао Авимелех и потом је и остварио:

Авимелех, син Јеровалов, оде у Сихем к браћи своје мајке, и рече њима и целом роду своје мајке: „Рецијте сјановницима Сихема: ’Шта је боље за вас: да над вама влада седамдесет људи, сви Јеровалови синови, или да над вама влада један човек? Сејити се да сам ја ваше њело и крв.“ Кад су браћа њејове мајке јренела све ове речи свим сјановницима Сихема, њихово срце се јриклонило Авимелеху. Говорили су: „Он је наш брај.“ Тада су му дали седамдесет шекела сребра из храма Вал-Верити; с њим је Авимелех унајмио неке нишјарије и јусјолове, који су јошли за њим (у том тренутку Авимелех је био војник-плаћеник и унајмио је људе за себе). Зајим је ојишао у дом своја оца у Офру и јобио своју браћу, Јеровалове синове, њих седамдесет, на једном камену (није знао да је један од њих успео да побегне). Преживео је само Јеровалов најмлађи син, Јојам, који се сакрио. После тоја су се окујили сви сјановници Сихема и Веј-Мила и јосјавили Авимелеха за цара код храсја који сјоји код Сихема.

Грешна амбиција показана у Јотамовој басни

Авимелех је био самопроглашени судија, али у Светом писму читамо да је владао Израилем и да је народ хтео да га прогласи за цара. Међутим, најмлађи у Гедеоновом дому, Јотам, побунио се против те идеје:

Кад су њо јавили Јоџаму, он оде, сџаде на врх њоре Геризима и њовика из свеї џласа: „Послушајџе ме, мешџани Сихема, џако вас чуо Бої! Пошла једном сџабла да џомажу цара који ће владаџи над њима. Рекли су маслини: ’Владај над нама.’ Маслина им одџовори: ’Зар да се одрекнем своје масноће, којом се чини часџи боџовима и људима, да бих се њихала над друџим дрвећем?’ (Маслина је рекла да тренутно обавља врло важан посао да би га се одрeкла и да би била постављена да царује над другим стаблима). Сџабла рекоше смокви: ’Дођи и владај над нама.’ Смоква им одџовори: ’Зар да се одрекнем своје слаџикоће и свої изврсної џлода, да бих се њихала над друџим дрвећем?’ (Смоква је рекла да је важније да храни људе и да је то важније него да пристане да царује над другим дрвећем). Сџабла рекоше лози: ’Дођи и владај над нама.’ Али лоза им одџовори: ’Зар да се одрекнем своїа вина које весели боџове и људе, да бих се њихала над дрвећем?’ (Чак је и обична лоза одбила да царује над другим дрвећем зато што је гасила жеђ и смиривала глад и боговима и људима). А сва сџабла рекоше џрну: ’Дођи и владај над нама.’ Трн одџовори сџаблима: ’Ако заисџа хоћеџе да ме џомажеџе за цара над вама, дођиџе и склониџе се у мој хлад. А ако нећеџе, нека џлане оїањ из џрна и сџали кедрове ливанске.’

Суд 9,7-15

Ово није истинита прича, реч је о поучној причи, о бајци. Трновити жбун никоме не даје довољно хлада да се под њим одмори. Покривен је трњем а то није удобно. Ко је трновити жбун у овој бајци? Реч је о Авимелеху. Јотамова примена његове приче гласи овако:

Јесџе ли, дакле, џосџуџили часно и савесно кад сџе зацарили Авимелеха? Јесџе ли добро џосџуџили џрема Јеровалу и њеџовом дому? Јесџе ли му џраво учинили након свеїа шџо је учинио за вас? Мој је оїац райџовао за вас довевши свој живої у оїасносџи, џе вас избавио из руке маџијанске, а ви сџе данас усџали џрошив куће моїа оца и џобили њеџове синове, седамдесетџ људи на једном камену, и џосџавили Авимелеха, сина слушкиње, за цара над мешџанима Сихема, јер вам је браїџ. Ако сџе џосџуџили часно и савесно џрема Јеровалу и њеџовом дому, онда се радуџе с Авимелехом, и он нека се радује с вама. А ако нисџе, нека џлане оїањ из Авимелеха и сџали мешџане Сихема и Веџ-Мила,

и нека ѿлане оѿањ из мешѿана Сихема и Веѿ-Мила и сѿали Авимелеха.“ Тада Јоѿам ѿбеже. Пошѿо је уѿекао, оѿишао је у Вир (ово је могуће Вир-Савеја) и ѿамо се насѿанио, како би се склонио од своѿа браѿа Авимелеха.

Суд 9,16-21

Супротстављање грешној амбицији

Људи су знали да над њима влада трновити жбун. Знали су да ће их Авимелех злоупотребити јер он није био частан човек. Није био поштен судија, али је владао Израиљем, без обзира на то. Авимелех је владао Израиљем три године (види Суд 9,22). Реч „владао“ је иста реч која се преводи као избавитељ, спаситељ, владар, или судија. Иако је био самопроглашени судија који је на положај дошао преварама, махинацијама и убиством, владао је над људима. У Суд 9,22-29 се каже:

Авимелех је владао над Израиљем ѿри ѿдине. Али Боѿ унесе зао дух између Авимелеха и мешѿана Сихема, који нису били одани Авимелеху. То је било збоѿ ѿоѿа да се освети злочин ѿочињен над седамдесеторицом Јеровалових синова и да њихова крв ѿагне на Авимелеха, њиховоѿ браѿа, који их је ѿубио, као и на мешѿане Сихема који су му ѿомоѿли да ѿубије своју браћу. Мешѿани Сихема су ради њеѿа ѿсѿављали заседе ѿо ѿорским врховима и ѿљачкали свакоѿ ко је ѿоред њих ѿролазио ѿуѿем. То је било јављено Авимелеху. Тада је у Сихем дошао Гал, син Еведов, са својом браћом, који је задобио ѿверење мешѿана Сихема. (Авимелех је имао супарника за свој положај судије и цара). Изађу они у ѿоље и оберу своје виноѿраде. Кад су измуљали ѿрожђе, уѿриличили су славље; оѿишли су у храм својих боѿова, ѿде су јели, ѿили и ѿроклињали Авимелеха. Тада Гал, син Еведов, рече: „Ко је Авимелех да бисмо му ми, Сихемљани, служили? Зар не би ѿребало да Јеровалов син и њеѿов надѿледник Зевул служе ѿудима Емора, оца Сихемова?! Заѿѿо да служимо Авимелеху? Да је овај народ у мојој власѿи, ја бих сврѿнуо Авимелеха! Рекао бих му: ’Скуѿи сву своју војску и изађи у бој!’“

Кажњавање грешне амбиције

У Суд 9,34-41 читамо шта се догодило са Галовим изјавама:

Устјане Авимелех ноћу, и сав народ с њим, и поустјаве заседе око Сихема у четири четје. Чим је Гал, син Еведов, изашао и сјашо код улаза градских вратија, Авимелех устјане из заседе са народом који је био с њим. Гал је приметио људе, па је рекао Зевулу: „Где, неки људи силазе с јорских врхова.“ (Они који су били са њим мислили су да он види некакве сенке) ... Гал ојети рече: „Ево, људи силазе с виса, а једна четја долази из правца Чаробњаковој храсија.“ Зевул му рече: „Где ти је сад језик? Говорио си: ’Ко је Авимелех да бисмо му служили?’ Нису ли то људи које си презирао? Хајде сад, изађи и рајуј с њим!“ Гал изађе предводећи сјановнике Сихема и сјујуи у бој са Авимелехом. Међуштим, Авимелех је пошерао Гала у беј, те је овај побејао. Много људи је изинуло све до вратија. Авимелех је живео у Аруми, а Зевул је пошерао Гала и његову браћу из Сихема.

Авимелех је опколио Тевес и заузео га. Унутар зидина, у граду, налазила се утврђена кула у коју су се склонили многи људи и жене и тамо се забарикадирали. У Суд 9,52.53 читамо шта се даље догодило: *Авимелех је досјео до куле и најао је. Када се приближио вратијама куле да је зајали, нека жена баци млински камен Авимелеху на главу и сломи му лобању.*

Пророчко објашњење

Млински камен је био од 60 до 90 центиметара дугачак и од 15 до 30 центиметара широк. Када је овај веома тешки камен ударио Авимелеха, повредио га је на смрт. Док је умирао себи је позвао свог штитоношу:

Он брзо позва момка који му је носио оружје и рече му: „Извади свој мач у убиј ме, да не причају о мени: ’Жена па је убила.’“ (Била би велика срамота да војника убије жена). Његов момак па је робо и тако је умро. Кад су Израилјци видели да је Авимелех мртав, сваки се вратио у своје место. Тако је Бој узвратио Авимелеху за његов злочин који је починио над својим оцем побивши седамдесеторицу своје браће. А Бој је свалио сваки злочин људи из Сихема на њихову главу. Тако их је сјила клејва Јошама, сина Јеровалова.

Суд 9,54-57

Био је ово трагичан тренутак у историји Израиља. Следили су лажног судију. Чињеница да су људи следили некога ко је самога себе поставио на тај положај била је довољна да на њих донесе осуду, као и осуду за самопроглашеног судију.

ДВОЈИЦА МАЊЕ ЗНАЧАЈНИХ СУДИЈА – ТОЛА, ЈАИР И ИЗРАИЉЕВО ОТПАДНИШТВО

Судија Тола

Суд 10,1-5 укратко спомињу двојицу судија. Први је био Тола који је живео у Самиру, на Јефремовој гори. Владао је Израиљем двадесет три године и умро.

Судија Јаир

Толу је наследио Јаир из Галада и он је владао Израиљем наредних двадесет две године. О њему је занимљиво да је имао тридесет синова који су јахали на тридесет магараца и владали над тридесет градова, односно места. Када је Јаир умро био је сахрањен у месту Камону. Ова двојица судија донела су Израиљу источно од Јордана привремени регионални мир и одмор од ратовања. Али, Израиљ је и даље био под силним притисцима од стране Филистејаца, Хананејаца, Мадијанаца и Амонаца.

Трагедија се појачава

Амонски напади су почели у време судије Јефтаја. Он је био судија постављен од Бога, али је био и судија који је дао глупо обећање. Јасно нам је да савршени људи не постоје – чак и међу судијама – али у ово време Бог није имао никога ко је у том смислу био добар и веран како би спасао Израиљ. Али, без обзира на то, Израиљ је морао да буде спасен јер је Бог обећао Еви да ће њен потомак сатрти главу Сотони. Обећао је и Авраму да ће његово потомство благословити све народе на земљи. Исто је обећао и Јуди, и због свих тих обећања, Бог је морао да сачува овај род. Али, Гедеон, Авимелех, Тола и Јаир, сви они су већ умрли. Без обзира на то да ли су те судије биле постављене од стране Бога, или су поставиле саме себе као што је то урадио Авимелех, после њих се Израиљ вратио својим злим путевима. Суд 10,6-10 пише следеће:

Израиљци су ојей чинили шїо је зло у очима Госїодњим. Служили су Валима и Ашїарїама, и боїовима Арама, и боїовима Сигона, и боїовима Моава, и боїовима Амонаца, и боїовима

Филистѿејаца. (Прослављали су и служили богове свих народа који су живели са њима, и Богу то није прошло неопажено). *Остѿавили су Госѿода и нису му више служили. Заѿто је Госѿод ѿлануо ѿневом на Израѿља, и ѿредао их у руке Филистѿејаца и Амонаца, који су од оне ѿдине саѿириали и ѿлачили Израѿљце. Осамнаестѿ ѿгодина су ѿлачили све Израѿљце с оне стѿране Јордана, у земљи Аморејаца, која је у Галаду. А онда су Амонци ѿрешили ѿреко Јордана да раѿују ѿроѿив Јуде и Венијамина, и дома Јефремовѿ. Израѿљ се нашао у великој невољи. Тада су Израѿљци заваѿили Госѿоду ѿворећи: „Зѿрешили смо ѿроѿив ѿебе, јер смо најѿустѿили нашеѿ Бога и служили Валима.“*

Људи су правилно оценили ситуацију али је њихово покајање било доста површно. Господ их је на то подсетио:

Госѿод рече Израѿљцима: „Нисам ли вас избављао од Еѿѿѿана, Аморејаца, Амонаца, Филистѿејаца, Сигонаца, Амаличана и Маонаца, који су вас ѿлачили? Ви стѿе и ѿада заваѿили к мени, а ја сам вас избавио из њихових руку. (И шта су они учинили после тога?) Али ви стѿе ме остѿавили и служили друѿим боѿовима; заѿто вас нећу више избављати од њих. Идиѿте и ваѿиѿте боѿовима које стѿе изабрали себи. Нека вас они избаве у часу ваше невоље!“ (Илија ће касније рећи то исто на гори Кармил, види 1 Цар 18,20.21). Израѿљци рекоше Госѿоду: „Зѿрешили смо! Чини с нама шѿто ѿи граѿо, само нас избави данас.“

Суд 10,11-15

У овом часу њихово покајање је било мало озбиљније. Када их је Бог подсетио на чињеницу да их је спасавао у прошлости и да они то нису испоштовали, одговорили су Господу да је у праву. Онда су одговорили да треба да их казни како он мисли да треба да буду кажњени, само да их сада избави тог истог часа, одмах.

Доказали су своју искрену намеру тиме што су побацали све своје идоле: *Тада су уклонили стѿране боѿове из своје средине, ѿа су служили Госѿоду. (Суд 10,16а). Онда су започели да граде жртвеник за Бога и да му се поново клањају. Заваѿили су Богу: ...који није више моѿао да ѿрѿи Израѿљеву муку. (Суд 10,16б). Овде имамо веома важну лекцију. Усред најтрагичнијих, грешних тренутака, Бог се и даље брине за проблеме своје деце. Он и даље има заједништво са својом децом. Он им помаже тако да*

могу да се искобељају из своје беде и верно и искрено се обратe њему. Дајмо славу Богу због његове милости и стрпљења.

ЈЕФТАЈ – ВОЂА КОЈИ КРШИ ЗАКОН

Јефтај – отпадник

Суд 10,17.18 почињу извештајем о томе како су се Израиљци ослободили од својих тлачитеља:

Амонци су се сабрали, и ушаборили код Галада. А Израиљци су се сабрали и ушаборили код Мисје. Народ и њавари њаладски рекоше један другом: „Нека човек који њрви крене у бој њрошњив Амонаца буде њавар свим сѡановницима Галада.“

Народ је изјавио да им је потребан генерал и да ће тога ко дође да их ослободи касније поставити за владара над свим народом. Јефтај је онај кога је Бог уздигао да буде следећи избавитељ Израиља:

Јефтај, Галађанин, је био силни рајњник. Био је син блуднице, а Галад му је био оѡац. Али Галаду је њејова жена родила синове. Кад су одрасли, они су оѡерали Јефтаја с речима: „Ти немаш наследсѡва у дому нашеј оца јер си син друје жене.“ Јефтај је ѡбејао од своје браће и населио се у земљи Тов. Ту су се неке нишњарије окућиле око њеја, ѡа су с њим ѡљачкале.

Суд 11,1-3

Да ли је Бог овде показивао свој смисао за шалу? Он је користио Јефтаја да их ослободи, некога кога су људи презирали, али су морали да га прогласе за вођу јер су то обећали да ће учинити.

А онда су Амонци дошли у намери да ратују. Народ је знао да морају брзо да реагују:

... сѡарешине ѡаладске дођу да враѡе Јефтаја из земље Тов. Рекли су Јефтају: „Дођи и буди нам војвода, да рајњујемо ѡрошњив Амонаца.“ Јефтај одговори сѡарешинама ѡаладским: „Нисѡе ли ме ви мрзели и оѡерали ме из дома моја оца? Зашиѡо долазитѡе к мени сад кад сѡе у невољи?“ Сѡарешине Галада рекоше Јефтају: „Зашѡо смо се сада враѡили к ѡеби. Ако ѡођеш с нама и рајњујеш ѡрошњив Амонаца, бићеш ѡавар нама и свим сѡановницима Галада.“ Јефтај одговори сѡарешинама Галада: „Ако ме одведете најрај да рајњујем ѡрошњив Амонаца, и ако ми

их Госїод ѓреда, хоћу ли вам бићи ѓларар?“ Галадске сїарешине одговоре Јефїају: „Нека Госїод буде сведок међу нама; учинићемо како си рекао.“ (Старешине су се овде заклеле Јефтају да ће тако бити). Јефїај је оїишао са сїарешинама Галада, а народ ѓа је ѓосїавио себи за ѓларара и војводу. Јефїај је ѓоновии све своје услове ѓред Госїодом у Мисїи.

Суд 11,5-11

Цар Амонаца – трагедија тврдоглавости

Суд 11,12.13 нам описују шта је Јефтај следеће учинио:

Онда је ѓослао ѓласнике амонском цару рекавши: „Шїа имаш ѓроїив мене, ѓе си дошао к мени да райујеш ѓроїив моје земље?“ Амонски цар одговори Јефїајевим ѓласницима: „По изласку из Еїиїа, Израїљ је узео моју земљу од Арнона до Јордана и Јавока. Зайо ми је сад враїи милом.

Јефтај је Амонцима одговорио одречно. Рекао им је да када је Израїљ изашао из Египта, да су хтели да прођу кроз Едом и Моав, и исто тако желели су само да прођу поред Амонаца. Рекао им је да су Израїљци тражили дозволу да прођу кроз земљу Амонаца и обећали су да ништа неће узети ни да попију ни поједу. Али, амонски цар Сихон, Израїљцима није допустио да прођу кроз земљу мирно, и из тог разлога су Израїљци ратовали са Амонцима и сада поседују ту земљу. Јефтај је своју поруку завршио овако:

„Нисам ја ѓеби скривио, неїо ѓи мени чиниш неїравду райујући ѓроїив мене. Нека Госїод, Судија, данас ѓресуди између Израїљца и Амонаца.“ Али цар Амонаца се није обазирао на ѓоруку коју му је Јефїај ѓослао.

Суд 11,27.28

Сихон није веровао у Господа, он је хтео да задобије натраг земљу.

Суд 11,29а понавља тајну успеха свих судија: *Тада Дух Госїодњи сиће на Јефїаја.* Није се радило о њиховој војној способности, већ о Божијој сили. Јефтају је Божија помоћ била потребна. Он је кретао у рат са слабијом војском против надмоћније силе, и ако Бог директно не буде учествовао на његовој страни он неће моћи да победи. Ово је била истина која је важила код свих судија. Ниједан од њих није имао довољно војске да би придобио

победу само својим бројкама. Сви они су победили због Божије силе. Ово је записано како би Божији народ то научио.

Јефтајев трагичан завет

Пре него што је Јефтај започео да се бори против Амонаца, пред Богом је учинио следећи завет:

... и Манасије насѣављајући њреко Мисѣ ѣаладске, и од Мисѣ ѣаладске дође на Амонце. Ту се Јефтај заветѣовао Госѣоду, рекавши: „Ако ѡредаш Амонце у моје руке, ко ѡрви изађе на враѣа моје куће да ме дочека кад се враѣим у миру од Амонаца, ѡриѣашће Госѣоду, и ѣѣѣа ћу ѡринеѣи на жрѣву свесѣалници.“

Суд 11,296-31

Када је Јефтај учинио овај завет, отишао је да ратује. У Суд 11,32.33 пише шта се онда догодило:

Јефтај оде к Амонцима да раѣује ѡрѣив њих и Госѣод их ѡредаете у њѣове руке. Тукао их је од Ароира до Миниѣа, двадесетѣ ѣрадова и до Авел-Керамима. Био је ѣѣ велики ѡраз. Тако су Амонци били ѡнижени ѡред Израѣљцима.

Дошло је до једне дуге битке у којој је Јефтај победио. Господ му је подарио победу над Амонцима, и сада је он морао да испоштује свој завет. Ко год да изађе испред његове куће да га поздрави биће принет Богу на жртву. Свето писмо нам не каже кога је Јефтај очекивао да га први поздрави, али особа која је изашла из куће није била оно што је Јефтај хтео да принесе на жртву. Прича се наставља у Суд 11,34-37:

Кад се Јефтај враѣио својој кући у Мисѣу, у сусретѣ му изађе њѣѣова ћерка ѣѣрајући уз бубњеве. Она му је била јединица; осим њѣ није имао друѣих синова и ћерки. Кад ју је Јефтај уѣледао, раздерао је своју одећу и закукао: „Јао, ћерко моја! У какав си ме јад баѣила! Зар баш ѣѣи да ми донесеш несрећу! Заветѣовао сам се Госѣоду и не моѣу ѡрећу заветѣ.“ Она му одѣвори: „Оче мој, својим усѣѣима си се заветѣовао Госѣоду; учини са мном како си рекао, јер ѣѣи је Госѣод дао да се осветиѣи својим неѣриѣаѣељима, Амонцима.“ Она јѣш рече своме оцу: „Нека ми се дозволи ово: ѣусѣѣи ме на два месеца да идем ѡ ѡрама с мојим друѣарицама, да оѣлачем своје девичансѣѣво.

Она није изјавила да хоће да се повуче у горе како би оплакала чињеницу да ће умрети. Закон каже да свако прворођено дете било од животиња, или од човека и жене, припада Господу. Прворођени син би могао да буде откупљен за животињу.

Према закону, када би требало принети дете као жртву, уместо детета се приносила животиња. Потом би се то дете посвећивало да читав живот проведе у служби Богу. Јефтајева ћерка није умрла. Он је уместо ње жртвовао животињу, а она је припала Господу. У Суд 11,38 читамо: *Он одговори: „Иди!“ Пустиио ју је на два месеца. Она је оишишла са својим друјарицама и оилакивала своје девичансииво на јорамима.* Није речено да јој је допустио да оде зато што ће умрети. Било јој је допуштено да оде и тугује зато што се никада неће удати.

У Суд 11,39а се прича наставља: *Када су се навршила два месеца, вришила се своме оцу, а он је извршио над њом завети којим се заветовао. И никада није уиознала човека.* Јеврејски језик овде каже да је остала девица. Била је као Ана, која је провела осамдесет година служећи у Божијем храму. Јефтајева ћерка ће остатак свог живота провести као девица која ће служити Богу. Прича о Јефтајевој ћерки се завршава у Суд 11,39б.40: *Оишуда обичај у Израилу да сваке јодине Израилеве девојке одлазе и оилакују ћерку Јефшијаја Галађанина, чешири дана у јодини.*

Јефремов трагични понос

А људи из Јефремовог племена се окупе и дођу пред Јефтаја. Рекли су му: *Заштио си ишао да ратиујеш јрошив Амонаца а да ниси јозвао и нас да идемо с тобом? Зайалићемо ти кућу над тобом!* (Суд 12,16). Било је пуно људи који су желели да учествују у ратним активностима иако нису учествовали у биткама. Желели су да буду у том мноштву које је победило и да високо над њима вијоре заставе победе, али нису били међу онима који су ратовали уз Јефтаја. У овом случају Јефтај се показао као веома mudar човек. Начинио је глупи завет, али је касније био мудрији од својих критичара. Јефремовцима је одговорио овако:

Јефшиј им одговори: „Ја и мој народ смо имали велики сиор са Амонцима. И вас сам јозвао, али ви нисте дошли да ме избавише из њихових руку. Кад сам видео да избављење не сишиже, сишавио сам јлаву у шорбу и јошао на Амонце, а Госиод их је јредао у моје руке. Заштио сије, дакле, дошли данас да ратиујете јрошив мене?“

Суд 12,2.3

Они, међутим, нису хтели да га послушају. Онда је Јефтај позвао Галађане и ратовао против Јефремоваца код реке Јордан. Јефтај и његови људи из Галада могли су да препознају оне који су припадали Јефремовом племену по томе како су изговарали реч „шиболет“⁶. Јефремовци нису могли да изговоре ту реч на исти начин на који су је изговарали Галађани. Тог дана су Јефтај и његови Галађани побили четрдесет две хиљаде Јефремоваца.

Суд 12,7 закључују Јефтајеву причу: *Јефѿај је био судија у Израиљу шестѿ година. Кад је Јефѿај Галађанин умро, сахранили су га у једном од ѿаладских ѿрадова.* Јефтајева прича нам говори о томе да Бог не жели наше завете. Он не жели да неко са њим тргује и преговара тако што ће се заклети да ће учинити одређену ствар, ако он, Бог, учини нешто заузврат. Божији људи му морају припадати у потпуности. Свом Богу морају све да предају и кажу му да ће учинити било шта он од њих затражи. Ако Божији народ оствари победу треба да му дају хвалу и част за то. Ако доживе пораз и за то треба Богу да дају хвалу и част. Нико од нас не живи сам за себе и не умире за себе. Живи за Господа. Умире за Господа. Наше „да“ треба да буде само „да“, а наше „не“ треба само да буде „не“.

---

⁶ Јаз преко реке (прим.прев).

ТРИДЕСЕТО ПОГЛАВЉЕ

СУДИЈЕ (4) – АВЕСАН, ЕЛОН, АВДОН И САМСОН

СУДИЈЕ 12,8 – 21,25

Авесан, Елон, Авдон и Самсон су последња четири од тринаест судија о којима се говори у Књизи о судијама. Последња двојица судија, Илије и Самуило, описани су у 1 Самуиловој.

Тројица мањих судија

Прву тројицу људи који су овде споменути сматрамо за мање судије иако нису били мањи по значају – они су Израиљ ослободили од угњетача и донели му слободу. Мањи су зато што је о њима речено врло мало.

Авесан је био први:

После њега је судија у Израиљу био Авесан из Витлејема (Витлејем се налазио јужно од Јерусалима). Он је имао тридесет синова и тридесет ћерки, које је поудавао на разне странe (ово је било неуобичајено у његово време). И синовима је довео жене са страна. Он је био судија у Израиљу седам година (значи да је на југу седам година владао мир). Кад је Авесан умро, био је сахрањен у Витлејему.

Суд 12,8-10

После њега је судија у Израиљу био Елон Завулонац. Он је судио у Израиљу десет година. Кад је Елон Завулонац умро, сахранили су га у Ајалону, у земљи Завулоновој. (Суд 12,11.12). Ајалон се налазио северно, изнад Галилејског језера.

Последњи од ове тројице био је Авдон. Он је живео у Јефрему, тик изнад Мртвог мора, у срцу области где су биле горе Евал и Геризим. Суд 12,13-15 говоре о Авдону:

После њеѿа је судија у Израиљу био Авдон, син Елила Пирајѿоњанина. Он је имао четирдесетѿ синова и ијридесетѿ унука који су јахали седамдесетѿ маѿараца. Он је био судија у Израиљу осам ѿодина. Кад је Авдон, син Елила Пирајѿоњанина умро, био је сахрањен у Фарайѿону у Јефремовој земљи, у амаличком ѿорју.

Сваки од ове тројице судија, током своје владавине, одржавао је мир. Укупно су остварили двадесет пет година привременог мира. Сваки од њих је одржавао мир краће време, као што је и Јефтај одржао мир шест година (види Суд 12,7).

МАНОЈЕВА ВИЗИЈА И САМСОНОВО РОЂЕЊЕ

Прво појављивање анђела

Наредна изјава се стално понавља у Књизи судија: *Али Израиљци наставише да чине шѿѿо је зло у Госѿодњим очима.* (Суд 13,1а). Они су наставили да чине зло пред Јахвом: *Зашѿо их је Госѿод ѿредао у руке Филистѿејцима за четирдесетѿ ѿодина.* (Суд 13,1б). Израиљ се, још једном, нашао у отпадништву и под притисцима. У вези са овом окупацијом, Бог им је послао новог избавитеља:

А био је један човек из Сараје, из Дановоѿ ѿлемена, ѿо имену Маноје. Њеѿова жена је била нероѿкиња и није имала деце. Анђео Госѿодњи се указао жени и рекао јој: „Ти си нероѿкиња и немаш деце, али ћеш заѿруднеѿи и родитѿи сина. (Бог ће се чинити чуда и међу овим племеном). Од сада се ѿази: не ѿиј вина, ни жесѿока ѿића, и не једи нишѿа шѿѿо је нечистѿо. Види, заѿруднећеш и родићеш сина. Нека бриѿива не ѿрелази ѿреко њеѿове ѿлаве, јер ће дечак од мајчине уѿробе бити назиреј, ѿосвећен Боју...“

Суд 13,2-5а

У књизи Бројева читамо о назирејском завету. Био је то завет који је обично узиман на краће време, када би се неко посветио Богу на тај начин да не би пио вино, не би јео ништа нечисто, не би додиривао мртве, и не би се бријао нити секао косу. Међутим, овде имамо дете које ће бити назиреј од рођења.

У Суд 13,5б читамо следеће: *Он ће ѿочетѿи да избавља Израиља из филистѿејских руку.* Израиљ ће поново бити под притисцима, скоро све време док је овај дечак, по имену Самсон, служио као судија. И касније ће

их нападати, за време владавине судије Илија, и у време судије Самуила. Међутим, Самсон ће почети да их ослобађа. Суд 13,6.7:

Жена дође и исјрича то своме мужу рекавши: „Човек Божији је дошао к мени; излѐдао је као Анђео Госјодњи. Веома сам се ујлашила, ја ја нисам јијјала одакле је, а он ми није рекао како се зове. Рекао ми је: ’Ево, зајѐруднећеш и родићеш сина. Од сада не јиј вина ни жестјока јијћа, и не једи нишјја шјјо је нечистјо, јер ће дечак бијји назиреј Божији од мајчине ујѐробе до смрјји.’“

Друго појављивање анђела

Маноје је желео да се визија његове жене и потврди:

Маноје се јѐада овако јомолио Госјоду: „Молим тје, Госјоде! Нека човек Божији која си јослао јоново дође к нама, и научи нас шјја да чинимо са дечаком кад се роди.“ Бој је услишио Манојев јлас. Анђео Госјодњи је јоново дошао к жени док је она седела у јољу. Њен муж, Маноје, није био с њом. Жена је брзо ојѐрчала и исјричала то свом мужу. Рекла му је: „Ево, указао ми се онај човек који ми је дошао оној дана.“ Маноје усјѐаде и оде за својом женом. Кад је дошао к човеку, ујијѐао ја је: „Јеси ли јји онај човек који је јоворио с мојом женом?“ Он одјовори: „Јесам.“ Маноје рече: „Кад се исјуне јѐвоје речи, какав ће бијји дечаков начин живојја? Како јѐреба јосјујѐати с њим?“ (Приметите овде да Маноје није сумњао. Веровао је. Само је желео да зна шта треба да чини). Анђео Госјодњи одјовори Маноју: „Жена мора да се уздржава од свеја шјјо сам јој рекао. Нека не једе нишјја шјјо долази од винове лозе. Нека не јије вина ни жестјока јијћа, и нека не једе нишјја нечистјо. Нека држи све шјјо сам јој зајоведо.“ Маноје рече Анђелу Госјодњем: „Радо бисмо тје задржали и зјојовили јји јаре.“ Анђео Госјодњи рече Маноју: „Да ме и задржијѐе, ја не бих јео јѐвоју храну. Али ако хоћеш да јѐринесеш жрјѐву свесјалнициу, јѐринеси је Госјоду.“ Маноје није знао да је то Анђео Госјодњи. (Маноје је желео да нахрани ову особу. Није схватао да говори са самим Богом). Маноје јѐада ујијја Анђела Госјодњеј: „Како јји је име, да бисмо мојли да тје часјјимо кад се исјуне јѐвоје речи?“ Анђео Госјодњи рече: „Зашијо ме јијѐаши за моје име; оно је чудесно.“ (Анђео је овде рекао да је он Господ. Имао је име које није било могуће

разумети – а не име које није могло да се изговори. Свако је могао да изговори Јахве, али нико није могао да схвати његову суштину). Маноје узе јаре и ѝринос, и на сѝени их ѝринесе као свесѝалницу Госѝоду, који чини чудеса. Док су Маноје и њеѝова жена ѝледали како се ѝламен са жрѝвеника диже к небу, Анђео Госѝодњи се узнесе у ѝламену с жрѝвеника. Видевши ѝо, Маноје и њеѝова жена ѝадоше ничице. Анђео Госѝодњи није се више указивао Маноју и њеѝовој жени. Тада је Маноје схватио да је ѝо био Анђео Госѝодњи. Маноје рече својој жени: „Јамачно ћемо умреѝи јер смо видели Боѝа!“ (Бога су звали Анђео Господњи. Бог се показивао у овом телесном облику тако да је могао да говори са људима). Њеѝова жена му рече: „Да је Госѝод хѝео да нас усрѝи, не би ѝрихватио свесѝалницу и ѝринос из наших руку, не би нам дозволио да видимо све ово, ниѝи би нам обзнанио ѝако неѝио.“

Суд 13,8-23

Рођење и одрастање детета

У Суд 13,24.25 је записано: *Жена роди сина и даде му име „Самсон“. Дечак је одрасѝао а Госѝод ѝа је блаѝословио. Дух Госѝодњи је ѝочео да делује у њему у Дановом ѝабору, између Сараје и Есѝаола.*

Права тајна Самсонове снаге није била у његовој коси већ у Богу. Од почетка је имао искуства са Богом. Прва ствар која је показала Божију силу у Самсоновом животу била је та да је био зачет у сили и Божијем провиђењу и да је Дух Божији одмах почео да делује у њему.

ЗАГОНЕТКА – ПРЕВАРА И ОБМАНА

Следећа ствар у вези са Самсоновим животом била је брачна загонетка коју је искористио да збуну Филистејце. Током свога живота Самсон је неколико пута путовао у намери да пронађе и ожени неку младу Филистејку. Прва три пута ишао је у Тимну а последњи пут у Аскалон.

Пут када се заинтересовао

Прича почиње у Суд 14,1-4:

Једном Самсон сиђе у Тимну и заѝази ѝамо филистејску девојку. Кад се враѝио ѝоре исѝричао је ѝо оцу и мајци. Рекао је: „Видео сам филистејску девојку у Тимни. Заѝио ми је сада

узмиће за жену.“ (Његови родитељи су били тужни зато што је Самсон одабрао нејеврејку. Она је била незнабожац, а зло је друштво кварило добро понашање. Самсон је стално имао проблема зато што је волео погрешну врсту жена). Његови отац и мајка му рекоше: „Зар нема девојака у њвоме брајству и у целом нашем народу, да мораш ићи да узмеш себи жену од необрезаних Филистејаца?“ Самсон одговори оцу и мајци: „Њу ми узмиће, јер она је за мене она права.“ Његов отац и његова мајка нису знали да њо долази од Госиода, који је изражио задевицу с Филистејцима. У њо време су Филистејци владали над Израилем.

Пут када је склопљен договор

Суд 14,5-7 описују шта се догодило када се Самсон вратио у Тимну заједно са својим родитељима да виде младу:

Самсон је сишао у Тимну са својим оцем и својом мајком. Кад су дошли до њимњанских винограда, млади лав ричући крене према њему. Дух Госиодњи сиђе на њеа, и он њолим рукама расирже лава као јаре. Иако, оцу и мајци није рекао шта је урадио. Онда је отишао к оној девојци и причао са њом; она је за Самсона била она права.

Пут када се прослављало

Суд 14,8-18 описују пут када су Самсон и његови родитељи дошли да учествују у брачним свечаностима. Напад који се догодио на путу нагнао је Самсона да смисли загонетку коју је, по доласку, испречао људима који су одређени да буду у његовој пратњи:

Кад се њосле извесној времена вратио да је одведе, скренуо је да њоледа мривој лава, а оно, у мривом лаву рој њчела и мед. Захватио је мед шаком, ња ња је идући јео. Онда је отишао своје оцу и својој мајци, и дао меда и њима, ње су и они јели. Међу њим, није им рекао да ња је узео из мривој лава. Његов отац оде к девојци и Самсон најрави њамо њозбу, како су њо обичавали млади људи. Чим су ња видели одредили су му њридесет њратилица да буду уз њеа. (Самсон није довео ниједног од својих пријатеља, а на Блиском истоку је обичај да се младожења жени у пратњи својих пратилаца). Тада им

је Самсон рекао: „Дозволиће ми да вам оставим зајонетку. Ако је одјонетине за седам дана јозбе, даћу вам тридесет ланених кошуља и тридесет свечаних хаљина. (Ово је било по једна кошуља и хаљина за свакога). А ако не будете моли да је одјонетине, ви ћете мени дати тридесет ланених кошуља и тридесет свечаних хаљина.“ (Самсон би се обогатио ако не одговоре на зајонетку). Они рекоше: „Реци своју зајонетку, ми те слушамо.“ Самсон им рече: „Од оној који једе изашло је јело, од јакоја изашло је слајко.“ (Знајући Самсонову причу зајонетка је једноставна: лав је био онај који једе, а мед је био „слатко“). Три дана нису моли да одјонетину зајонетку. Четвртој дана рекоше његовој жени: „Измами од свој мужа решење зајонетке, или ћемо сјалићи и тебе и кућу твоју оца. Зар си нас позвали овде да нас ољачкајеш?“ Самсонова жена је дошла пред њега илачући и јорећи: „Ти ме свакако мрзиш и не волиш ме. Оставио си зајонетку мојим сународницима, а мени је ниси расјумачио?“ Он јој одговори: „Нисам је расјумачио своме оцу и својој мајци, а теби да је расјумачим?“ Она је тако илакала пред њим седам дана, колико је трајала њихова јозба. Седмога дана јој је расјумачио зајонетку, јер је толико наваљивала на њега. Она је онда одала зајонетку својим сународницима. Седмога дана, пре заласка сунца, мештани града му рекоше: „Шта је слађе од меда, и шта је јаче од лава?“ Самсон им рече: „Да нисте орали с мојом јуницом, моју зајонетку не бисте решили!“

Филистејци су једино могли да знају одговор на његову зајонетку зато што им је неко рекао. Самсон је знао да су одговор добили од жене коју је требало да ожени.

Пут када се осветио

У Суд 14,19.20 видимо како је Самсон дошао до одеће за тридесеторицу људи који су му били одређени као пратиоци на свадби:

Тада Дух Господњи сиђе на њега, те он оде у Аскалон и љоби тридесет људи. Скинуо је с њих одећу и дао свечане хаљине онима што су одјонетнули зајонетку. (Ово је било други пут да је Дух Господњи сишао на њега. Побие је тридесет Филистејаца како би обукао других тридесет Филистејаца). Тако разјарен враћу се горе очевој кући. (Самсон није обавио склапање брака,

на крају гозбе није дошло до прве брачне ноћи). А Самсонову жену су дали једном од његових свадбених људи који је био уз њега.

Самсон је испричао загонетку и изгубио жену, али кроз све ово, почео је да суди Филистејцима.

ТРИ ПРИМЕРА САМСОНОВЕ ОСВЕТЕ

У Судијама 15 имамо три примера Божије освете Филистејцима кроз Самсона. Свака филистејска провокација дочекана је брзом и разорном осветом.

Прва провокација и одговор на њу

Суд 15,1-5 описују први случај:

После неког времена, у време жетве њивнице, Самсон дође да посети своју жену носећи јој јаре. Рекао је: „Хоћу да уђем к својој жени у собу.“ Али њен отац му није дао да уђе. Њен отац му рече: „Био сам уверен да је мрзиш, па сам је дао једном од њихових људи. Није ли њена млађа сестра леиша од ње? Узми њу уместо оне.“ Самсон им рече: „Овај људи нећу бити крив Филистејцима кад им учиним неко зло.“ Самсон оде, ухвати три лисице, окрене их рејом према реју и свеже им по једну бакљу између два реја. Онда запали бакље и пусти лисице међу филистејску леишину. (Самсон је свезао животиње заједно како би трчале у круг да би се ослободиле. Његова намера је била да тако прошири ватру кроз филистејска поља). Тако је спаљивао њихову и њихову леишину, винограде и маслинике.

Друга провокација и одговор на њу

Суд 15,6-8 описује наставак приче:

Филистејци су се питали: „Ко је ово учинио?“ Рекли су им: „То је био Самсон, зет једног Тимњанина, који је овај узео његову жену и дао је једном од његових људи.“ Тада се Филистејци дигну и спале њу и њеног оца. Самсон им је на то рекао: „Кад сте то урадили, нећу се смирити док вам се не осветим.“ Испукао их је уздуж и људеко наневши им велики пораз. Онда је спаљивао, спаљивао се у њихову Етамску селу.

Бог се за прогоне његовог народа које су чинили Филистејци светио кроз овог једног човека, Самсона. Самсон је прво убио тридесет Филистејаца, а касније много више. Филистејци су слабили јер су губили пуно људи.

Трећа провокација и одговор на њу

Прва ствар која је записана у Књизи о судијама у вези са Самсоном била је визија његовог рођења. **Друга** је била о загонетки и о лисицама (после чега је уследио напад на Филистејце да се освети за убиство своје планиране невесте и њеног оца). После тога имамо и **трећу** ствар, причу о магарећој чељустии:

Али Филистејци се дигну и ушаборе се у Јуди. Били су се раширили до Лехије. Јудејци им рекоше: „Зашто сте успали иротив нас?“ Они им одговорише: „Успали смо да свежемо Самсона и учинимо му како је он учинио нама.“ Тада је ири хиљаде људи из Јудиног племена (они су заиста поштовали Самсона када су послали три хиљаде војника да попричају са једним човеком) отишло до руба Етамске њеине и рекло Самсону: „Зар ти није познато да Филистејци владају над нама? Шта си нам то учинио?“ Он им одговори: „Како су они мени учинили, тако сам ја учинио њима.“ Они му рекоше: „Дошли смо да те свежемо и предамо Филистејцима у руке.“ Самсон им рече: „Закуниће ми се да ме ви сами нећете убити!“ „Нећемо – рекоше му – само ћемо те свезати и предати у њихове руке, али те нећемо убити.“ Затим су ја свезали са два нова конојца (два нова копца је веома тешко прекинути) и одвели из њеине. Кад је дошао до Лехије, Филистејци кренуше на њеја кличући од радости. Тада ја Дух Господњи обузе, и конојци око њејових рамена потпадоше као ланени конци спаљени ватром, те свезе спадоше са њејових руку. Ту је нашао свежу магарећу чељустии, дохватио је и њоме побрио хиљаду људи.

Суд 15,9-15

Самсон је био само један човек, али са њим је стално био Дух Господњи. Дух Господњи га је осилио толико да је постао још јачи него што је био и побрио је хиљаду Филистејаца. Господ се заиста светио Филистејцима помоћу Самсона. Суд 15,16.17.20

Самсон рече: „Магарећом чељустии помилу сам на помилу наслајао; магарећом чељустии побрио сам хиљаду.“ Кад је то

изрекао, бацио је чељуст̄и из своје руке и назвао оно место „Рамат̄и-Лехија“... Он је био судија у Израиљу за време филист̄ејске владавине двадесет̄и година.

САМСОНОВА ПРОПАСТ И СМРТ

Градска врата Газе

Следећи догађај у Самсоновом животу био је повезан са градским вратима. Суд 16,1-3:

Једном је Самсон оӣишао у Газу. Тамо је видео неку блудницу и ушао к њој (волео је да буде уз погрешне жене). Људима у Газу је било јављено: „Самсон је дошао овамо!“ Тада су га оиколили и целе ноћи чекали у заседи на њега код градских врата. Приӣајили су се целе ноћи, мислећи: „Убићемо га кад сване зора.“ Самсон је лежао до ноноћи, а онда је успао, дохватио градска врата с оба доврата и ишчувао их заједно с преворницом. Затим је врата сивао на рамена и изнео их на врх једног брда које се налази код Хеврона.

Овим чином је Гази нанео валику срамоту, и зато ће га они касније оптуживати и сматрати одговорним.

Далилина превара и издаја

Четврта и могуће последња лекција коју можемо да научимо о Самсоновом животу говори о шишању косе:

После тога, Самсон је заволео једну девојку из долине Сорика, која се звала Далила. (Још једном се показује да је Самсон волео погрешан тип жена). Филист̄ејски кнезови одујоре к њој и рекну јој: „Гледај да измамиш од њега где се крије његова велика снага, како бисмо могли да га свладамо, свежемо и покоримо. Сваки од нас ће ти, заузврат, дати по хиљаду и стоћину сребрних шекела.“ (Ово је било око тринаест килограма сребра, што је било право богатство. Филист̄ејци су хтели да се, једном за свагда, ослободе Самсона. Почео је тако што их је убио тридесет, а сада је то било више од хиљаду). Далила рече Самсону: „Реци ми где се крије твоја велика снага? Чиме би могао да будеш везан и свладан?“ Самсон јој одговори: „Да ме вежу са седам свежих волујских жила, које се још нису осушиле, изубио бих снагу

и њосџао као сваки друџи човек.“ (Далила га је онда свезала са седам свежих жила). Филисџејски кнезови су јој донели седам свежих волујских жила, још неосушених, и она ља је везала њима. А код ње у соби чекала је заседа. Она њовика: „Самсоне, Филисџејџи иду на џебе!“ Он њокида живе као иџо се кудеља љрекине кад је дохваџи ваџира. Тако се није сазнало љде се крије њеџова снаџа. Далила рече Самсону: „Еџо, џи си џерао шеџу са мнош и исџричао ми лажи. А сад ми реџи чиме би моџли да џе свежу.“ Он јој рече: „Да ме вежу новим, још неџоџребљеним коноџцима, изџубио бих снаџу и њосџао као сваки друџи човек.“ Тада Далила узе седам нових коноџаџа и свеза ља њима. Она му викну: Самсоне, Филисџејџи иду на џебе!“ Заседа је, наиме, чекала у соби. Али он њокида коноџџе на својим раменима као конце. Далила рече Самсону: „Еџо, џи све време џераш шеџу са мнош и љричаш ми лажи. Реџи ми чиме моџу да џе вежу.“ Он јој одџовори: „Да ми уџлеџу седам љраменова косе на разбој и заџлаве их клином, њосџао бих као сваки друџи човек.“ Док је он сџавао, она уџлеџе седам љраменова њеџове косе на разбој и заџлави их клином. Она му викну: „Самсоне, Филисџејџи иду на џебе!“ Он се љробуди из сна, и исџрџне и клин, и разбој и основу. Она му рече: „Како можеш реџи да ме воџиш, кад срџцем ниси са мнош? Триџуџи си веџ џерао шеџу са мнош и ниси ми рекао љде се крије џвоја велика снаџа.“ Али како му је она свакоџа дана доџџавала својим речима и салеџџала ља, смучило му се до смрџи, ља јој је оџворио цело своје срџце. Рекао јој је: „Бриџва никада није љрешла љреко моје љаве, јер сам назиреј Божиџи од мајџине уџробе. Да се ошишам, снаџа би ме наџуџџила; изџубио бих снаџу и њосџао као сваки друџи човек.“ Кад је Далила видела да јој је оџворио цело своје срџце, љоручила је филисџејским кнезовима: „Доџџиџе сада, јер ми је оџворио цело своје срџце.“ Филисџејски кнезови доџу к њој, носеџи сребро у рукама. Она ља је усџавала на своме крилу и њозвала једноџ човека, ља му је одсекла седам љраменова косе с љаве. Прво ља је она савладала. Тако ља је наџуџџила снаџа. Она је викнула: „Самсоне, Филисџејџи иду на џебе!“ Он се љробудио из сна мислеџи: „Извуџи џу се као и раније и ослободиџу се“, јер није знао да је Госџод одсџџџио од њеџа.

Суд 16,4-20

Више у смрти него за живота

Суд 16,21-31 закључују причу о Самсону:

Тада су га Филистејци ухватили и ископали му очи. Затим су га одвели у Газу и оковали га бронзаним оковима. У тамници је окретао млин. Међутим, одсечена коса је почела да расте. (Тајна није била у његовој коси већ у његовој посвећености. Самсон ће умрети као праведни владар Божијег народа). А Филистејски кнезови били су се окупили да принесу велику жртву своме богу Дајону и да се повеселе. Рекли су: „Наш боги нам је предао у руке нашеј непријатеља Самсона.“ Када је народ видео Самсона, славио је своја бога и клицао: „Наш боги нам је предао у руке нашеј непријатеља Самсона, који је окупатио нашу земљу и побио многе од нас.“ Када им се срце испунило радошћу, повикали су: „Позовите Самсона да нас забавља!“ Довели су Самсона из тамнице, где је овај играо пред њима. Онда су га представили између стубова. Самсон рече момку који га је водио за руку: „Остави ме тамо где могу да опитам стубове на којима траћевина почива, да се наслоним на њих.“ (Ставили су га тако да су његове руке могле да дотакну средину стубова на којима се држао храм. У храму је било јако много људи, а три хиљаде људи је све посматрало са крова). А зрада је била јуна мушкараца и жена. Тамо су били и сви филистејски кнезови. Само је на крову било око три хиљаде мушкараца и жена који су гледали како Самсон игра. Самсон зазва Господа и рече: „Господе Боже, свети ме се и дај ми снагу још само овај пут, о, Боже, да се одједном осветим Филистејцима за своје очи!“ Самсон најпре два средња стуба на којима је зрада почивала, опре се о њих, десницом о један, а левицом о други, и рече: „Нека умрем с Филистејцима!“ Затим их је свом снагом јурнуо, где се зрада срушила на кнезове и на народ који је био у њој. Оних које је побио умирући, било је више него оних које је побио за живота. Тада су дошла његова браћа и сав дом оца његовог, узела га и однела горе. Сахранили су га између Сараје и Етјола у гробу његовог оца, Маноја. Он је судио Израелу двадесет година.

Самсон је донео мир Израелу који је трајао двадесет година. Он је био једна од најзанимљивијих особа у Књизи о судијама. Бог је искористио Самсонову појуду, његову жељу да буде са чудним женама, и филистејске

преваре и Филистејцима је страшно пресудио. Током времена које се описује у последњим поглављима Књиге о Судијама у Израиљу је владала анархија. Свако је чинио шта је било право у њиховим очима. Није било правила ни власти и свако је сматрао да је слободан да чини шта год је желео. У таквој ситуацији ниједан народ не може да остане снажан, да се одржи. Израил је морао да увиди своју трагичну ситуацију пред Богом и да се покаје, или ће на њих доћи силна осуда. У то време, историјски гледано, Израил је био слабо повезана федерална држава, у којој је било толико пуно зла да им је био потребан силан вођа који би их повео у покајање. Таквог вођу добиће у Саулу, њиховом првом цару. Али, пре него што се Саул појави њима ће владати још двојица судија. Лекција коју треба да научимо из овог поглавља јесте да грех увек води у неред, пропадање и разарање. Запамтимо да Господу дајемо част свим својим срцем, душом, умом и снагом.

ТРИДЕСЕТ ПРВО ПОГЛАВЉЕ

СУДИЈЕ (5) – ИЛИЈЕ И САМУИЛО

---

1 САМУИЛОВА 1 – 8

Увод

Тридесет прво поглавље нашег проучавања старозаветне историје представља завршни преглед периода судија. Књига о судијама завршава се Самсоновим догодовштинама и тиме како је Бог искористио његову пожуду да би пресудио Филистејцима. Израил је и даље био под филистејском влашћу и после Самсонове смрти, мада је он побио велико мноштво, али није успео да оконча њихову окупацију коју су држали као омчу над Хананом. Још двојица судија су владала Израиљем пре него што је Ханан био ослобођен: Илије, судија и свештеник, и Самуило, свештеник, пророк и судија. Првих осам поглавља Прве Самуилове говоре о завршетку периода власти судија. Овај временски период у историји Израиља завршава се отпочињањем монархије. Она је отпочела постављањем Саула за првог цара Израиља. Била су то узбудљива времена. У овом поглављу разматраћемо библијске текстове који се односе на овај период.

Илије је био четрнаести судија у Израиљу. Није много познато о томе како је владао као судија, осим што се дотакао Самуиловог живота. О крају филистејске окупације Израиља читамо у 1 Самуиловој 1.

ПОСВЕЂЕНОСТ И ПРИВРЖЕНОСТ МАЈКЕ И ДЕТЕТА

Анина судбина

Приметимо како је описано Самуилово рођење у првом поглављу, које почиње Анином молитвом и визијом:

Био један човек из Рамаѿајима софимској, из Јефремове јоре. Он се звао Елкана, а био је син Јероама, сина Елијуја, сина Тохуа, сина Суфова, Јефремовац. (Овај опис га одређује у смислу

територије, јер је у 1 Дн 6,27 побројан као један од Левијевих синова. Самуило ће касније у животу бити свештеник). *Имао је две жене. Једна се звала Ана, а друга Фенина. Фенина је имала деце, а Ана није имала деце.* (Бог је често користио нероткиње како би показао да сила не лежи у телесном, већ у њему). *Тај човек је сваке године одлазио из свој прада у Силом да се тамо покљони, и донесе жртву Господу над војскама. Два Илијева сина, Офније и Финес, били су тамо свештеници Господњи. На дан када је Елкана доносио жртву, својој жени, Фенини, и свим њеним синовима и ћеркама дао је по један жртвени део. Међутим, Ани је дао два жртвена дела, зато што ју је волео, иако јој је Господ заповорио мајерицу. А њена сугарница јој је заборављала животи, понижавajući је што јој је Господ заповорио мајерицу. То се дешавало из године у годину. Кад год би Ана одлазила у Дом Господњи, Фанина би је понижавала. Зато је Ана плакала и није јела. Њен муж јој је говорио: „Ана, зашто плачеш? Зашто не једеш? Зашто ти је срце тужно? Нисам ли ти ја важнији од десет синова?“*

1 Сам 1,1-8

Анина молитва преклињања

1 Сам 1,9-18 говори о томе шта се догодило једном приликом када је Ана била у Силому:

Кад су завршили са јелом и пићем у Силому, Ана је устала. А Илије, свештеник, седео је на столици код довраћка Дома Господњега (у ово време то је још увек био Шатор од састанка). Огорчене душе Ана се помолила Господу јорко плачући. Тада се заветовала рекавши: „Господо над војскама! Ако заиста погледаш на муку своје слушкиње и сећаш се се, и не заборавиш своју слушкињу, нешто даш својој слушкињи мушко чедо, ја ћу ти дати Господу за све дане његовог живота, те брићу неће прећи преко његове главе.“ (Он је био посвећен према назирејском завету). Док се она тако дуго молила пред Господом, Илије је молио на њена уста. Ана се молила у себи, само су јој се усне мицале. Глас јој се није чуо, па је Илије мислио да је пијана. Илије јој рече: „Колико ћеш још бити пијана? Окани се вина!“ Ана му одговори: „Не, мој господару. Ја сам жена ојачане душе. Нисам

ишла ни вина ни жестиока иића, већ изливам своју душу иред Госиодом. Не смаирај своју слушкињу неваљалом женом, јер сам све до сад иоворила од велике итегобе и јада.“ Илије одврати: „Иди у миру. Нека ии Бои Израилев да оно иио си ииражила од неиа.“ А она рече: „Само да иивоја службеница сиекне иивоју наклоносй.“ Тада је жена оишла својим иуишем, иа је јела, а лице јој више није било иужно.

Анино приношење Самуила

Како је приказано у 1 Сам 1,19.20 на Анине молитве стигао је одговор:

Ујуиро су усйали и иоклонили се Госиоду, иа су се врайили. Кад су дошли кући у Раму, Елкана леже са својом женом Аном, и Госиод је се сеи. Након извеснои времена Ана заирудни и роди сина. Дала му је име „Самуило“ (што значи „чуо ме је Бог“), јер је рекла: „Измолила сам иа од Госиода.“

Име Самуило је врло слично имену Симеон. Симеон значи „Бога су чули“ а Самуило значи „Бог је чуо“. У суштини Ана је свима који су је чули поручивала следеће: „Ово дете дошло је као одговор на моје молитве у Шатору од састанка“. Она се заветовала да ће дете које се роди бити посвећено Богу у све дане његовог живота. Како се о детету нису могли старати у Шатору од састанка, дете би остајало са мајком све до часа када би могло само да једе и стара се о себи. Онда би било посвећено Богу. 1 Сам 21-28 описује ове догађаје:

Кад је ииај човек, Елкана, са свим њеовим домом ишао иоре да иринесе Госиоду иодишњу жрйву и исйуни свој завети, Ана није ишла, јер је рекла своме мужу: „Кад одојим дечака, одвешћу иа да се иојави иред Госиодом, иа ће иамо осйаици заувек.“ Елкана рече својој жени: „Учини иио ии се чини добрим. Осйани док иа не одојиш. Само нека Госиод исйуни своју реч.“ Тако је жена осйала кући и дојила свои сина, док иа није одојила. Чим иа је одојила, иовела иа је са собом узевши иироодишњеи јунца, ефу брашна, и мешину вина и довела иа у Дом Госиодњи у Силому. А дечак је још био мали. Кад су заклали јунца, одвели су дечака Илију. Тада је Ана рекла: „Ойросици, иосиодару! Живоиа ми иивоиа, иосиодару, ја сам она жена која је сйајала иу до иебе и молила се Госиоду. За овои дечака сам се молила, и Госиод ми је дао оно иио сам

*и́ражила од њеџа. За́што ја дајем најџраї Госџо́ду, да и́рийада
Госџо́ду док је жив.“ Тада се и́оклонише Госџо́ду.*

Дечак је тада био довољно одрастао да је могао да се стара сам за себе и да понуди своје слављење пред Богом. Ана га је представила пред Господом. Није имала друге деце, али њена срамота пред другом Елканином женом била је уклоњена, јер је и она имала дете.

Анина молитва слављења

Анино прослављање Бога видимо записано у 1 Сам 2. У тој молитви је изрекла неколико изузетних ствари: *Нико није свети као што је Госџо́д (1 Сам 2,2а)... јер Госџо́д је Бої Свезнајући (1 Сам 2,3б)... Госџо́д усмрћује и оживљује, у Свети мрџвних сџушџа и оданге и́одиге. (1 Сам 2,6)... Јер снаџом човек неће надвладаџи. Проиџаише они што се и́роџиве Госџо́ду, Госџо́д ће на њих заи́рметџи с небеса. Он ће судиџи крајевима земље, своме цару он ће даџи снаџу, узвисиће рої и́омазанику своме. (1 Сам 2,9б.10).*

Пре било чега другог, Ана је дала хвалу Богу зато што јој је подарио Самуила. Она је сада једноставно враћала Богу оно што је њему припадало.

ПРОКЛЕТСТВО И ПРОПАСТ ИЛИЈЕВОГ ДОМА

Греси Илијевих синова

1 Самуилова 2,11: *Елкана се враџио својој кући у Раму, а дечак је служио Госџо́ду и́од надзором Илија свешџеника. Самуило је постао Илијев помоћник. Није био свештеник већ је послуживао, помагао је свештенику. У то време отпочиње увиђање разлике између Самуилове праведности и злоће Офнија и Финеса, Илијевих синова:*

А Илијеви синови били су оџаки људи и нису и́ознавали Госџо́да. Ти свешџеници су овако обичавали да и́осџуџају с народом: кад је неко и́риносио жрџиву долазио би свешџеников слуџа с џџороџом виљушком у руци, и док се месо још кувало, забадао њом у коџао, лонац, џџиџањ, или шерџу, и што и́од би се наболо на виљушку, свешџеник би узимао себи.

1 Сам 2,12-14а

Илијеви синови нису чинили оно што је требало да чине. Слали су своје слуге пре времена и говорили им да узму најбоље делове животиње пре него што би јагње било принето на жртву. Људи су молили свештеничке слуге да то не чине јер се, у складу са обичајима, није тако радило. 1 Сам 2,17: *Грех*

младића је био врло велик њред Госјодом, јер су људи њрезриво њосјуйали с њриносом Госјодњим. Био је ово пример греха које су чинили Илијеви синови. У 1 Сам 2,18 читамо: А Самуило је служио њред Госјодом, њтек дечак њријасан ланеним ојлећком. Сваке године, како је дечак растао, мајка би му доносила за број већу одећу. У 1 Сам 2,20.21 описано је шта се догодило када су били једном у посети:

Тада би Илије блајословио Елкану и рекао: „Нека њи Госјод да деце од ове жене умесјо оноја које је измолила од Госјода.“ Појшом би се врајили кући. Госјод је њоходо Ану ње је зајјруднела и родила њри сина и две ћерке. А дечак Самуило је расјао њред Госјодом.

И тако је Господ био милостив према Елкани и његовој жени па су добили шесторо деце (Самуила, кога је Ана дала Господу, и још петоро који су остали код куће). Илије је већ био веома стар када је чуо за зла која су чинили његови синови Офније и Финес (види 1 Сам 2,22). Чак су и спавали са женама које су послуживале на улазу Шатора од састанка. У 1 Сам 2,23-26 описана је Илијева реакција на те вести:

Рекао им је: „Зајшјо радјше њакве сјвари? Јер слушам о вашим ојаким делима од свеј овој народа. Немојше, синови моји! Није добра весј коју чујем да народ Госјодњи шири. Ако човек зјреши њројив човека, Бој ће њосредовајши за њеја, али ако човек зјреши њројив Госјода, ко ће њосредовајши за њеја?“ Али они нису њослушали јлас своја оца јер је Госјод решио да их њојуби. А дечак Самуило је сјасавао и сјицао наклоносј Госјода и људи.

Пророштво против Илијевог дома

Један човек је дошао да говори са Илијем. Подсетио га је да је привилегија то што је био Божији свештеник и критиковао је Илија што је више ценио своје синове од Бога. Он и његови синови ће изгубити своје свештеничке положаје и то ће бити њихова казна (види 1 Сам 2,27-34). Овај Божији човек је рекао: А себи ћу њосјавиши верној свештјеника који ће радјши њо моме срцу и њо мојој вољи. Ја ћу му њодићи њрајни дом, а он ће сјуйајши њред мојим њомазаником довека. (1 Сам 2,35).

Ова изјава односила се на Самуила као и на Христа.

Самуилова визија и позив

У 1 Сам 3 Господ је говорио са Самуилом. Усред ноћи, Господ га је позвао: *Самуило, Самуило!* (види 1 Сам 3,4.6.10). Самуило је мислио да га то зове Илије, па је отишао код њега и рекао му: *Ево ме, звао си ме* (1 Сам 3,5.6.8). Илије му је одговорио: *Нисам те звао, врати се и спавај.* (1 Сам 3,5.6). Самуило се вратио у свој кревет и онда је чуо исти глас како га зове по други пут. Поново је отишао до Илија и упитао га исто. И опет је Илије одговорио: *„Нисам те звао, врати се и спавај.“* Онда се то поновило и трећи пут. *Тада је Илије схватио да то Господ зове дечака* (1 Сам 3,86). У 1 Сам 3,9-14 Илије је овако упутио Самуила:

Илије рече Самуилу. „Иди и спавај. Ако те поново позове, ти реци: ‘Говори, Господе, слуша твој слуша.’“ Самуило оде и леже у своју собу. Господ дође, спавао тамо, и позове као раније: „Самуило, Самуило!“ Самуило одговори: „Говори, јер слуша твој слуша.“ Господ рече Самуилу: „Ево, учинићу у Израилу нешто због чега ће свима који чују за то одзивајући у ушима. У тај дан исцелићу кроз Илија све што сам рекао о његовом дому, од почетка до краја. Објављујем му да осуђујем његов дом до века за његову кривицу, јер је знао да су његови синови чинили светиодрже, а он их није обуздао. Зато се кунем дому Илијевом да никаква жртва, ни принос неће откупујући кривицу дома Илијевој.“

Самуило се пробудио следећег јутра и није хтео Илију да саопшти шта је видео те ноћи:

Тада је Илије позвао Самуила: „Сине мој!“ Овај одговори: „Ево ме.“ Илије рече: „Какву ти је поруку саопштио? Немој ништа да сакриваш од мене. Нека Бој тако учини с тобом и још више, ако од мене сакријеш једну реч од свега што ти је Он рекао.“ Самуило тада исцрича све и ништа није сакрио од њега. (Самуило је Илију рекао да ће његов дом бити одбачен и да ће му синови умрети). Илије на то рече: „Он је Господ; нека чини што му је воља.“

1 Сам 3,16-18

Ово је било потпуно предање Господњој вољи. Илије није желео да његови синови буду убијени, али је увидео да Господ чини своју вољу. Завршетак овог дела приче о Самуиловом животу завршава се у 1 Сам 3,19-4,1а:

Самуило је растао а Господ је био с њим, те није доустио да и једна од његових речи остане неиспуњена. Сав је Израиљ, од Дана до Вир-Савеје, знао да је Самуило постављен за пророка Господње. Господ је наставио да се указује у Силому; Господ се објављивао Самуилу у Силому кроз своју реч. Но, Самуилова је реч била намењена свему Израиљу.

Пораз Израиља

Илијев дом је био одбачен као свештенички дом, а Самуило је одабран да буде следећи. У 1 Сам 4 имамо извештај о смрти Илија и његових синова. Израиљци су и даље ратовали са Филистејцима који су им преотели Ковчег савеза. Битка се није добро одвијала, а Израиљци су сујеверно веровали да им је у њиховом табору био потребан Ковчег савеза како би победили. Међутим, да је Господ био тамо са њима, они никада не би изгубили, и то никако није било повезано са Ковчегом савеза. А са друге стране, Филистејци су мислили да треба још више да се боре зато што ће Бог Израиља бити са њима јер је са њима и Ковчег савеза. И тако су Филистејци дали више од себе у овом боју а Израиљ је био потучен истог оног дана када су Офније и Финес умрли. Ова два зла сина погинула су током битке, а када је Илије чуо за то пао је уназад, а како је био тежак човек, при паду је сломио кичму и умро. Илијев дом је био уништен.

У тој битци Израиљ је изгубио тридесет хиљада пешака (види 1 Сам 4,10). Израиљ је кренуо да ратује против велике војске, непријатеља који им је преотео Ковчег савеза са Господом. Када је Финесова жена чула све ове вести почела је да се порађа и родила је дете. Назвала га је Ихавод што је значило да је „слава отишла у заточеништво.“ Колико се то ње тицало, сва слава Господња напустила је Израиљ када су њен муж и свекар погинули, када је Ковчег Господњи био отет, и када је Израиљ изгубио. Филистејци су сада имали у својим рукама место где је Бог показивао да је присутан. Бог је заиста напустио Израиљ и знак тога се показао у губитку Ковчега савеза. Самуило је био прави вођа, судија. Он је победио Филистејце, доносио је одлуке о израиљским проблемима и држао се пута Господњег.

Пораз филистејског бога Дагона

После свега што се догодило, најважнија ствар је била повратити Ковчег Господњег савеза. Бог није био задовољан због тога што је Ковчег савеза био изван Шатора од састанка. А Филистејци су Ковчег послали у Азот, где се налазио њихов бог Дагон. Када су ушли у храм где се налазио Дагонов

кип, утврдили су да је Дагонов кип пао на лице пред Ковчегом Господњим као да га је прослављао. Филистејци су морали да га подижу свакога јутра. Трећег јутра, не само да је пао пред Ковчегом, него су му се поломиле руке и глава (као одсечене) и пале су на постоље кипа. После овога ниједан Филистејац није смео да стане на постоље тог кипа јер је то било место где је њихов бог Дагон умро пред Јахвом, израиљским Богом.

Онда су Ковчег однели у Акарон. Тамо се догодила иста ствар. Бог је нанео зло граду Акарону. То је у граду довело до велике панике, и тако су хтели поново да помере Ковчег. Добили су туморе па су Ковчег однели изван филистејске земље и оставили га у Вет-Семесу. И тамо су се појавили проблеми па су Ковчег преbacили у град Киријат-Јарим (који се налазио у Обећаној земљи) и тако је од њих одступио Јахвин гнев (види 1 Сам 5-6).

Пробуђење и победа над непријатељем

Самуило је ратовао против Филистејаца у Миспи (види 1 Сам 7,5-11). Он није био ратник зато што је то желео или се припремао за то. Позвао је сав Израиљ да се окупи у Миспи да би извлачио воду и онда су поливали ту воду пред Јахвом и постили су. Исповедали су се Богу: *Тої су дана йосїили и исїоведали: „Зїрешили смо Госїоду.“ А Самуило је био судија Израиљцима у Мисїи.* (1 Сам 7,66). Када су Филистејци чули за то, кренули су према Миспи како би поразили Израиљце исто онако како су то чинили у протеклих четрдесет година:

Док је Самуило йриносио жрїву свесїалници, Филипїејци су се йриближили да найагну Израиља. Али Госїод заїрме јаком їрмљавином у йїај дан йройив Филипїејаца и смеїе их, йїако да су били йоїшучени од Израиља.

1 Сам 7,10

Да ли је била олуја? Да ли је севало? Нико не зна како се Господ овде директно умешао. Израиљ је растурио Филистејце и кренуо за њима. Убијали су их успут све до места које се звало Вет-Хар. Међутим, битка се још није завршила, људима је требало неко охрабрење како би наставили са борбом. Самуило је узео један камен и прозвао га „Евен Езер“ (тај израз значи „камен помоћи“). И док је ово чинио, Самуило рече: *Довде нам Госїод йоможе.* (1 Сам 7,126). Тако су Филистејци били побеђени зато што су Самуило и његови људи приносили жртве, зато што су били захвални за Господњу помоћ и зато што су наставили да се боре. То је било потребно за победу: принети жртву, признати Господњу помоћ и наставити са борбом.

Израиљ захтева цара

Читавог свог живота Самуило је био судија у Израиљу и народ је био слободан од филистејског тлачења. Судио је тако што је сваке године путовао у круг, почевши у Ветиљу, потом у Галгал и у Миспу и онда натраг у Раму, где се налазио његов дом (види 1 Сам 7,16). Тамо је саградио жртвеник за Господа.

Израиљ је коначно имао верног судију. Ништа више од тога није им било потребно. Међутим, они су желели нешто више и за то су имали добар разлог. У 1 Сам 8, видимо да су старешине Израиља дошле код Самуила и рекле му да су његова два сина, Јоило и Авија (Божије име је било у оба ова имена: Јоило значи „Јах је Бог“, а Авија значи „Јах је мој отац“ и на тај начин је он Господу давао част), били непоштене судије. Рекли су Самуилу да његови синови нису следили његове путеве. Узимали су мито и непоштено делили правду. Али, Господ није за то кривио Самуила. Његови синови су имали зла срца и зло друштво. Нико не зна шта је узроковало да постану зли, али то сигурно није било због Самуилових упутстава. Господ није осуђивао Самуила као што је осуђивао Илија зато што није спречио своје синове. Деца злих родитеља понекад постају добри људи, а добри родитељи понекад имају злу децу.

Самуило није био сматран кривим, али народ није хтео да им Самуило и даље буде судија. Бојали су се да ће, после његове смрти, његови зли синови да преузму то место. Тако је народ дошао пред Самуила и затражио да им да цара, како би били исти као и други народи свуда наоколо. Ово Самуилу није било по вољи и он је то донео пред Господа, који му је рекао да не сматра да га народ одбацује. Бог је рекао да народ не одбацује Самуила, већ да одбацују њега, Бога, као свога цара. Самуило је био њихов судија а Бог је био њихов цар. Бог је онда рекао Самуилу да оде и народу каже да ће добити свога цара. Самуилу је рекао да им опише каквог цара ће добити: да ће тај цар узимати њихове синове и кћери да му буду слуге, и да ће њихове летине бити његове летине. Бог је рекао да ће их тај цар осиромашити и ослабити. Рекао је Самуилу да народу пренесе да, када дође дан и закукају за помоћ, да их он неће слушати већ да ће им рећи да иду своме цару кога су одабрали и њему се пожале. Онда је Самуило рекао народу све што им је Бог поручио. Требало је да одговоре: „Погрешили смо. Нећемо цара. Желимо да наши синови и кћери и даље припадају нама. Желимо да нам остане наша летина. Жао нам је што смо затражили цара, Самуило. Ти ћеш бити наш судија а Бог ће бити наш цар.“ Међутим, они

су само рекли да желе свога цара који ће владати над њима. А када људи желе нешто толико да не обраћају пажњу на опомене, Бог им то понекад и допусти понекад, иако им то није на корист. И тако је Самуило поново отишао пред Господа и поновио њихове захтеве. Господ рече Самуилу: *„Послушај њихов ѿлас и ѿостаѡи им цара.“* Самуило рече народу: *„Нека се свако враћи у своје место.“* (1 Сам 8,22).

Израиљски народ је сада имао дозволу да уљем помаже и постави онаквог цара каквог су видели да имају други народи око њих. Желели су силног, јаког, мишићавог, цара ратника и таквог ће и добити. Божији народ је требало да буде веома пажљив у вези са тим шта је пожелео, јер је обично од Бога тражио оно што сам жели. Оно што црква тражи од Бога одредиће оно што ће црква од Бога и добити. Будите задовољни оним вођама које вам је Бог већ дао, и заједно радите за Јахву, нашега Господа, под вођством добрих, побожних људи. Никада не пожелите да будете као други народи. Припремите се за деловање када Господ одреди да је време за то, јер тада нећете имати времена за планирање.

ТРИДЕСЕТ ДРУГО ПОГЛАВЉЕ

САУЛОВА ВЛАДАВИНА (1) – ПРВИ ЦАР

---

1 САМУИЛОВА 9 – 18

Увод

У претходном поглављу нашег проучавања говорили смо о завршном периоду Самуилове владавине, који је био последњи судија у Израиљу. Већ је остарио а његова два сина, Јоило и Авија, били су зли људи. Поглавље се завршава захтевом Израиља да им постави цара који ће над њима владати. Самуило их је упозорио на то какав човек ће тај цар бити: тражиће од њих високе порезе, узеће им синове у своју војску а кћери да праве мирисе и буду пекарке, покупиће најбоље што имају од летине и узеће им најлепшу земљу. Самуило им је рекао да ће онај кога изаберу бити лош човек а не праведник. Морали су да бирају између неправедних Самуилових синова и неправедног цара Израиља. Једини добар избор који су имали био је да се одлуче за Бога. Међутим, Израиљци су сматрали да им треба цар, и то су и захтевали.

Извештај о периоду владавине царева почиње у 1 Самуиловој 8. Овај период траје све до краја Друге књиге о царевима, и можемо да га поделимо на два дела: Уједињено царство (када је био само један цар и само једно царство), и Подељено царство.

ПОСТАВЉАЊЕ САУЛА ЗА ПРВОГ ЦАРА ИЗРАИЉА

Саул одабран

У 1 Сам 9,1.2 читамо следеће:

Био неки имућан човек, из Венијаминовој ѿлемена, који се звао Кис. Он је био син Авилон, син Сероров, син Вехоратјов, син Афијин. Кис је имао младој и доброј сина ѿо имену Саул. У целом

Израиљу није му било равна; за главу је био виши од свакога у народу.

Био сам у прилици да путујем по Јапану уз једног младог човека који је био висок око два метра. И док смо ходали међу неким младим Јапанцима, ја сам углавном био виши од њих за главу, а он још и више од тога. Није ми било тешко да га видим.

Лако га је било уочити међу другим људима, а такав је био и Саул. Био је то велики човек који је био у стању да испуни оно што су Израјелци желели и да их води у битке против других народа. Извештај се наставља у 1 Сам 9,3: *Једном су се Кису, Сауловом оцу, изјубиле мајарице. Кис рече своје сину Саулу: „Хајде узми једног момка, ња иди да изражиш мајарице.“*

Саул их је тражио свуда по областима Салиса, Салима и Суфа, и на крају је рекао следеће:

Када су дошли у земљу Суф, Саул рече своје слуги који је био са њим: „Хајде да се вратимо; иначе ће мој отац преслабити да брине због мајарица и њојци да брине због нас.“ Слуша му одговори: „Ево, овде у овом граду живи човек Божији, који веома њојцију; све што каже, то се оствари. Пођимо тамо; можда ће нам рећи којим путем да кренемо.“ (Не би ли им рекао да ли да и даље траже или да се врате Сауловом оцу). Саул рече своје слуги: „Ако и њођемо, шта да њонесемо човеку? Хлеба нам је нестало у врећама, а немамо ни дара да њонесемо човеку Божијем. Шта имамо?“ (У тим данима када су људи ишли да виде пророка, носили би му дар). Слуша отац одговори Саулу: „Ево, имам при себи четвртину шекела сребра (била је то четвртина наднице). Даћу то човеку Божијем, да нам каже којим путем да кренемо.“ Некада би у Израиљу овако говорио онај који би ишао да њиша Боја: „Хајдемо к видеоцу!“, јер данашњи пророк се некада звао виделац. Саул рече своје слуги: „Добро кажеш. Хајдемо!“

1 Сам 9,5-10а

Онда су Саул и његов слуга ушли у град, тамо су срели неке девојке које су упитали следеће:

Питали су их: „Да ли је овде виделац?“ „Јесте, ево то је њред вама – одговорише им – њожурише сад, јер баш данас је дошао у град да на узвишици њринесе жриву за народ. Чим уђише

у ірад наћи ћеће іа іре неіо шііо оде на узвишицу да једе... Док су улазили у ірад уіледали су Самуила како им иде у сусреі на іуіу ірема узвишици. А дан іре неіо шііо је Саул дошао, Госіод је објавио Самуилу, рекавши: „Суіра, у ово време, іослаћу іи човека из земље Венијаминове. Помажи іа за владара над мојим народом, Израіљем. Он ће избавііи мој народ од Филистејаца, јер сам іоіледао на мој народ; њихов је вайај дошао до мене.“

1 Сам 9,11б-16

Будући да је Самуило у то време већ био доста стар, а синови су му били зли, Бог је допустио Филистејцима да поново преузму контролу над Израіљем. Бог је одабрао Саула да их ослободи од те филистејске стеге. У 1 Сам 9,17-20 читамо:

Кад је Самуило видео Саула, Госіод му рече: „То је човек за коіа сам іи рекао да ће владати мојим народом.“ Саул ірисіуіи Самуилу унуіар ірадских враіа и рече му: „Реци ми, молим іе, іде је видеочева кућа?“ Самуило одіовори Саулу: „Ја сам виделац. Идиіе іреда мном на узвишицу... ујуіро ћу іе исіраіііи и рећи іи све шііо іи је на уму. А шііо се іиче маіарица које су іи се изіубиле іре іри дана, не брини се, јер су іронаћене. А за ким сав Израіљ чезне, ако не за ііобом и за свим іівојим очинским домом?“

Приметите овде Саулов одговор. На почетку приче Саул је био добар човек. Био је висок стасом али скроман по природи. Саул је Самуилу одговорио у 1 Сам 9,21: *Саул одіовори: „Нисам ли ја Венијаминовац, из најмањеі Израіљевоі ілемена? Није ли моја іородица најнезнаііија од свих іородица Венијаминовоі ілемена? Заіііо ми іовориш ііако неіііо?“*

Приметите овде да је Саул упитао следеће: *„Нисам ли ја последњи у мојој породици, у целом племену?“* Скромни људи не лажу. Он није био последњи, био је највећи, најбољи и највиши у свом племену. Уместо тога, он каже да је његово племе најмање од свих племена у народу, а да је његова породица најмања од свих породица у племену. Питао се како је Самуило могао да каже да ће он бити цар над свима. Његова скромност га је заправо квалификовала да буде цар Израіља. Исусове прве јавно изречене речи биле су: *Блажени су сиромашни духом, јер је њихово царствво небеско.* (Мат 5,3). Заиста није важно колико је неко телесно велики, човека одређује какав став има према себи. Саул је имао велико тело и мали его. И тако је Самуило започео процес постављања Саула за првог цара Израіља:

Тада је Самуило довео Саула и његовој слуђу, ња их је довео у јозбену собу, где им је дао јочасно месћо међу званицама. Тамо је било шридесетјак људи. Самуило је рекао кувару: „Донеси онај део који сам ти дао; онај за који сам ти рекао: 'Сћави ја на сћрану.'“ Кувар узне бућ и шћо је било на њему, и јосћави јред Саула. Самуило рече: „Ево, шћо је осћављено, шћо сћави јред себе и једи, јер је осћављено за шћебе ради ове јриликe. Зашћо сам – рече – јозвао народ.“ Тако је Саул јео са Самуилом шћој дана. Зашћим су се врашћили с узвишћице у јрад, а Самуило је разјоварао са Саулом на крову. Кад су у освићј зоре усћали, Самуило јозва Саула на крову: „Усћани да шће исћрашћим.“ Саул усћане, ња обојца, он и Самуило, изађу најоље. Док су ходали јрема крају јрада, Самуило рече Саулу: „Реци момку да јође исћред нас.“ Момак оде. „А ти сћани на час да ти објавим реч Божију.“

1 Сам 9,22-27

Самуило је помазао Саула за цара приватно, а касније ће то учинити и јавно. Прича се наставља у 1 Сам 10,1-8:

Самуило узне флашћицу уља, изли је на његову јлаву, јољуби ја и рече: „Сам шће Госћод јомазује за владара над својом баишћином. (То наслеђе је био Израил, Божији народ). Данас кад одеш од мене, најћи ћеш на два човека код Рахиљиној јроба... (Самуил је давао ове детаље Саулу како би га уверио да је све ово истинито). Они ће ти рећи: 'Нашле су се мајарице које си јошао да јиражиш. Твој ојцац се више не брине за мајарице, али се забринуо за вас, јоворећи: „Шћа да учиним за своја сина?'“ (Ова два човека била су први знак). Кад одане насћавиш и дођеш до Таворској храсћа, срешћеш шћамо јри човека, који ће ићи к Боју у Вешћиљ. Један ће носићи јри јаретћа, дрући јри јојаче, а јирећи мешину вина. Они ће шће јоздравитћи, ња ће ти даћи два хлеба. Ти их јриме из њихових руку. (Ово ће бити други знак). Пошћом ћеш ошћићи на узвишћицу Божију, где се налази филисћејски војни шћабор. Тамо, чим сћујши у јрад, најћи ћеш на јрују јророка како силази с узвишћице. Пред њима ће бићи лире, бубњеви, фруле и цићре, а они ће јророковаћи. (Ово ће бити трећи знак). Дух Госћодњи сићи ће на шћебе, ња ћеш јророковаћи с њима и бићи јромењен у друјој човека. (Која је била тајна успеха свих судија? То што је на њих силазио Божији Дух. Ово ће бити тајна и Саулових

успеха). А кад се сви ови знакови испуне на тебе, онда чини што ти је прилика налаже, јер је Бог с тобом. (Самуило је желео да Саул зна да једном када се сви ови знаци испуне, шта год да буде чинио, Бог ће то благословити). Затим сиђи према мном у Галјал, а ја ћу доћи к тебе да принесем жртве свесјалнице и жртве мира. Сачекај седам дана, док не дођем к тебе и поучим те шта ћеш даље чиниш.

Тако је Самуило приватно помазао Саула, у име Бога, да постане вођа народа и цар. Изгледао је као цар. Ходао је као цар. Чак је и говорио као цар. Био је скроман, понизан, и желео је да Бог добије признање за све што је учинио. Саул је требало да остане овакав до краја. Тако је Саул започео своје путовање:

Чим се Саул окренуо да оде од Самуила, Бог му је променио срце, те су се сви ови знакови испунили тог дана. Кад су дошли до Гаваје, дође му у сусрет јуна пророка. Тада је Дух Божији сишао на њега, те је пророковао међу њима. Кад су сви они који су га од раније познавали видели где пророкује с пророцима, говорили су један другоме: „Шта се то догодило с Кисовим сином? Зар је и Саул међу пророцима?“ (Бог је желео да Израил прихвати Саула за цара. Желео је да виде да им је дао Саула јер су тражили од Бога да им да цара). Један одврати: „А ко им је отац?“ Зато је настала изрека: „Зар је и Саул међу пророцима?“ Кад је престао да пророкује, отишао је на узвишћу. Саулов слуга је уишао на њега и његовог момка: „Где сте ви то ишли?“ Саул одговори: „Да изражимо мајарице. Кад смо видели да их нигде нема, отишли смо к Самуилу.“ Саулов слуга одговори: „Испричај ми шта вам је рекао Самуило.“ Саул одговори својој слуги: „Рекао нам је да су се мајарице нашле.“ Ипак, није му испричао оно што му је Самуило рекао за царство. (Саул је и даље био смиран човек и није се похвалио тиме да ће ускоро бити постављен за цара. Самуило ће то обзнанити људима када их сакупи). Самуило сазва народ у Мисру ка Господу, па рече народу израелском: „Говори Господ, Бог Израелев: Ја сам извео Израелца из Египта, и избавио вас из руку Египћана, и из руку свих царства која су вас владала. А ви сте данас презрели нашег Бога, који вас избавља од свих ваших мука и невоља, рекавши: Постави над

нама цара.' Сага сїаниїе ѓред Госїода ѓо својим ѓлеменима и родовима."

1 Сам 10,9-19

Самуило је Израиљу саопштио да ће добити цара кога су тражили, али да то није било по Божијој вољи. Имали су још једну прилику да се одрекну те своје жеље и да наставе да буду вођени од стране Бога, а не човека. А Бог је одабрао доброг човека. Саул је био велики, снажан и скроман човек, али није био оно што је Бог желео за свој народ. Народ је одбацио Бога као свог владара. Људи треба да буду пажљиви у вези са оним што желе. Тако је Бог, на крају, људима дао оно што су желели. И црква треба да жели да над њом влада Господ Бог. У 1 Сам 10,20.21 даље пише:

Самуило ѓриведе сва Израиљева ѓлемена, а жреб ѓагне на Венијаминово ѓлеме (избор је одређиван бацањем коцке). Зайїим је ѓривео Венијаминово ѓлеме ѓо својим ѓородицама. Жреб је ѓао на ѓородицу Маїријеву, а онда је жреб ѓао на Саула, Кисової сина (овде се види моћна Божија рука). Али кад су ѓа ѓражили, нису ѓа моїли наћи.

Овде се види Саулова скромност. Знао је да ће га одабрати за цара, али како то сам није желео, није се тамо појавио. Добар вођа је онај који прихвата свој будући положај као задатак а не као политичко постављење. Извештај се даље наставља у 1 Самуиловој 10,22-25:

Онда су оїеїї ѓїїїали Госїода: „Да ли је тїај човек већ дошао?“ Госїод одїовори: „Ено ѓа, крије се међу ѓоваром.“ Оїрчали су и довели ѓа оданде. Кад је сїао усред народа, за ѓлаву је био виши од свакоїа у народу. Самуило рече свем народу: „Поїледајїше коїа је Госїод изабрао, јер му нема равна у свем народу!“ Сав народ ѓовика: „Живео цар!“ (Саул је изгледао као цар. Није то био немирни дечак као што ће бити Давид). Тада је Самуило саоїїїїио народу царска ѓрава и дужносїи, зайисао их у књиїу, и ѓоложио их ѓред Госїода. Онда је ѓослао сав народ својим кућама.

Израз „царска права и дужности“ биле су ствари које им је Самуило саопштио у вези са царем кога ће имати. Цар ће узимати њихове синове у војску и њихове кћери да служе на двору као служавке, куварице, пекарке, и козметичарке (правиће парфеме). Узеће им земљу и летину и од њих ће направити сиромаше. Самуило је све то записао и оставио народу да има.

Народ је и сада могао да се одрекне своје жеље да има цара, али на крају то нису учинили. 1 Сам 10,26.27 настављају са причом:

И Саул је ошћишао кући у Гавају. С њим су ошћишили и одважни људи (они ће бити његова лична стража или лична војска) којима је Бој шакнуо срце. Али неке йројалице (јеврејски каже: они који нису ништа вредели) рекоше: „Како ће нас овај избавиши?“ Презрели су ѿа и нису му донели дар. Он је шћо оћушао.

На јеврејском језику у овим стиховима има хумора. Наш текст каже: „Он је то оћутао“, али бољи превод би био: „А Саул се правио као да је глув.“ Кад пропалице држе говор, шта треба људи да чине? Праве се да су глуви. Оптужбе неке пропалице заправо вреде исто колико и та особа – не вреде ништа. И тако се Саул правио да је глув. Он није имао подршку свих у Израилу, нису га сви прихватили за цара, тако да је морао да победи свој први рат како би га људи признали за цара.

Потврђен Божији изабраник

Саулов први рат био је са Амонцима. Био је то народ који је проистекао из инцестуалног односа Лота и његове најмлађе кћери. Они су напали један од градова који је припадао Саулу. 1 Сам 11,6б каже: *Дух Божији сиће на Саула.* Ово је била тајна Сауловог успеха. Саул је јавио куририма да јаве људима у Јавис-Галаду да ће тамо доћи следећег дана и ослободити их. И онда је Саул марширао читаве ноћи и: *Сушрадан је Саул йоделио народ у шри чешце,* (1 Сам 11,11а). Саул мора да је проучавао планове за борбе које је урадио Исус Навин, јер је рано ујутро из три смера напао: *Ушли су усред шћабора о јушарњој сшражи и шћукли Амонце до дневне жеће. Преживели су се шћако разбежали, да ни двојица нису остшала заједно.* (1 Сам 11,11б). Да ли је ова изјава да „ни двојица нису остала заједно“ представљала само изреку или се то и буквално догодило, не знамо. У сваком случају тако су се поплашили да су побегли без икаквог плана. Ако је то било буквално тако, онда је свако побегао сам за себе. Није било никаквог јединства. Онда су Саула довели пред Самуила и рекли: *Ко је шћо рекао: „Зар ће Саул владаши над нама?“ Дајше шће људе да их йошубимо! Саул рече: „Овош дана нико неће биши йошубљен, јер данас је Госшод донео сшасење Израилу!“* (1 Сам 11,12б.13).

Само да је Саул напамет запамтио ову изјаву и наставио тако да мисли и даље, било би му добро свих дана његовог живота. Онда је сав Израил прихватио чињеницу да је Саул био њихов цар. Победио је свој први рат

против Амонаца. Ускоро ће он бити умешан у других седам ратова. Овај први рат против Амонаца ојачао га је као цара. 1 Сам 12 бележи Самуилов поздравни говор. 1 Сам 13 садржи Самуилову грдњу према Саулу јер се није борио како је требало. 1 Сам 13 исто тако записује и Први филистејски рат, због кога је народ одбацио Саула.

САУЛ ОДБАЧЕН КАО ЦАР

Први рат са Филистејцима – Саулова власт одбачена

1 Сам 13 нам говори о филистејском одговору на напад на њихову постају: *Филистејци су се окупили да рајују прошив Израиља. Имали су шездесет хиљада⁷ бојних кола, шест хиљада коњаника, и војску ипак бројну као песак на морској обали.* (1 Сам 13,5а). Ситуација је била критична. Саул је у Гилгалу чекао на Самуила а у 1 Сам 13,8а се каже: *Саул је чекао седам дана... Али... Самуило није дошао... И пошто Самуило није дошао Саул је принео жртву. И кад је Саул завршио са приношењем жртве дошао је Самуило и упитао га зашто је он принео жртву. Саул је одговорио да је чекао на њега, Самуила, али да се није појавио у договорено време. Самуилу је рекао да су људи почели да беже од њега и да је морао то да учини. Тиме је прекршио закон и намеру Божију, у жељи да остане окружен својом војском. Поверовао је у себе и своју војску а није поверовао Богу. Самуило му је онда одговорио:*

Самуило му рече: „Лудо си постојио што ниси одржао зајовести које ти је дао Господ, Боје твој! Иначе би Господ сада потврдио твоје царство над Израиљем до века. Стога се твоје царство неће одржати. Господ је потразио човека по свом срцу и поставио га за владара над својим народом (ово се још увек није догодило, али ће се догодити), јер ти ниси одржао што ти је Господ зајоведио.“ Самуило је устао и отишао из Галгала у Гавају Венијаминову. А Саул је потбројио народ који је остао с њим; било их је око шест стотина људи.

1 Сам 13,13-15

Самуило му је рекао да се само држао закона и сачекао га, тада би његово царство било стабилно и одржало би се, али пошто је починио грех, његово царство се неће одржати.

⁷ У одређеним рукописима стоји „три хиљаде“ а тај број користи и наш аутор (прим. прев).

Саулово несмотрено заклињање

Саул је у том часу имао само око шест стотина људи против војске од три хиљаде бојних кола и шест хиљада војника у њима, а пешадије је било колико и песка на обали мора. Саулов син, Јонатан, предлаже свом штитоноши да крену против филистејског утврђења у Михмасу. Рекао је да ако им Филистејци кажу да остану где су, онда неће ићи против њих. Али, ако их позову да дођу горе и да се боре, то ће бити знак да ће их Бог предати њима у руке. Јонатан је веровао да ће Бог Филистејце предати њему у руке. Огласио се према филистејској утврди а они су му одговорили следеће:

„Појниће се к нама да вас научимо чему.“ Јонаџан рече своме шџиџоноши: „Пењи се за мног, јер их је Госџоџ џреџао у Израџеве руке!“ Јонаџан се џењао служећи се рукама и ноџама, а џеџов шџиџоноша за џим. Филистејџи су џаџали џред Јонаџаном, а џеџов шџиџоноша их је убиџао за џим. (Могуће је да је Јонатан користио дрвени маљ и ударао Филистејџе, а џегов штитоноша је био иза џега са мачем). То је био џрви наџаџ каџа су Јонаџан и џеџов шџиџоноша џобили џваџесеџаџ џуди на џољу од око џола јуџџра. Таџа је сџџрах обузео џџаџор на џољу; сџџрава је сџоџала сав народ у војном џџаџору... џе је завлаџала џомеџња од Боџа.

1 Сам 14,126-15

Филистејџи су почели да беже и онда су Саулови људи кренули за њима и побили их. Рат се добро одвијао и Саул је рекао Израџљцима да морају да се боре све док буде трајао дан. Рекао им је да ако било ко од њих буде нешто јео, он лично ће их убити. Јонатан је видео неки мед на земљи и у џега је умочио своје копље како би га пробао. Снага му се обновила и борио се још боље. Али, један војник је Саулу пријавио да је неко јео, а Саул је рекао да ако неко буде јео било шта биће убијен. Онда су људи бацали коцку и пала је на Јонатана, па је Саул рекао свом сину да мора да умре. Али, војска се побунила и рекла како неће допустити да Саул убије Јонатана јер је Јонатан тога дана извојевао победу за све њих. 1 Сам 14,456 даље каже: *Тако је народ избавио Јонаџана, џе није џоџинуо.* Саулу није успевало чак ни то да војска извршава џегове команде.

После боја са Филистејџима, била су још три кратка рата: Моавски рат, Едомски рат и Сиријски рат. Саул је освојио сву земљу источно од Јордана. Освојио је земљу и јужно од Мртвог мора и земљу између Галилејског језера и Мртвог мора.

Саулова отворена побуна

У 1 Сам 15 читамо да је Саул водио рат против Амаличана. (После Изласка из Египта, Исус Навин је наишао на Амаличане али је Бог објавио Исусу Навину да ће се за тај народ побринути касније). Бог је Саулу рекао да крене против Амаличана. Није рекао да поштеди било кога. Рекао је да жели да Саул побије све људе, жене и децу. Али, Саул није следио ову Божију наредбу. Са собом је натраг повео Агага (цара), жене, стоку и све друге добре ствари. Саулова војска је уништила само оне ствари које није желела, и ствари које су биле богохулне. А кад је Самуило дошао у табор, Саул му је рекао да су задобили велику победу за Бога. Рекао је да је учинио оно што му је Бог рекао да учини. У 1 Сам 15,14 видимо Самуилов одговор: *Самуило ја уйиша: „Какво је онда ово блејање оваца шиио дойире до мојих ушију, и мукање ѿведа које чујем?“* На то је Саул, у суштини одговорио следеће: „То је војска погрешила. Ја сам покушао да их спречим, али су војници све то донели са собом.“ А Самуило му је рекао да зато што је то учинио, Бог га се одриче као цара. Рекао је да Саул више није цар. Рекао је и да је Бог већ одбацио његову породицу а сада ће одбаци и њега. Саулу је саопштио да Бог има неког кога је већ одабрао да буде цар над његовим људима.

Давид помазан у Витлејему

Бог је Саула одбацио као цара Израилџа па је Самуила послао у Витлејем где је живео Јесеј са својим синовима. Бог је Самуилу показао да је Давид, Јесејев најмлађи син, онај кога треба помазати. Самуило је узео рог уља и помазао Давида. Од тога дана надаље Дух Господњи је био над њим. Дух Господњи је отишао од Саула кога је почео да мучи зли дух кога је послао Господ. Давид, Јесејев син, био је одабран да свира на лири како би Саулу приморио душу. Саулу се Давид толико допао да га је поставио да буде један од његових штитоноша.

Саулова владавина слаби

Једном је Саул послао Давида у борбу против Филистејаца. Бог је уништио толико Филистејаца Давидовом руком да такву победу нису видели још од Самсонових дана. Филистејци су падали пред Давидом као што су падали пред Самсоном. А када се Давид вратио у табор, народ је певао: *Саул ѿоби своје хиљаде, а Давид десетине хиљада.* (Саул је прво био поносан када је чуо да је он побио хиљаде, али онда је чуо и наставак...). (1 Сам 18,76). Саул се онда пита шта ће народ понудити Давиду. 1 Сам 18,86

наставља ову Саулову мисао: *Још му само њереба царство!* Саул је знао да ће неко други наследити царство. Ако је ту био неки човек кога је народ више поштовао од њега, тај је био веома сумњив. Плашио се да ће овај живахни младић, који је био један од генерала који су поразили Филистејце, бити заправо онај који ће му преотети престо. Од тога времена Саул је био врло љумоборан на Давида.

Захваљујући рату против Амонаца Саул је ојачао свој положај као цар. У Првом филистејском рату Саулов царски дом је био одбачен. У рату против Амаличана и сâм Саул је био одбачен. У Другом филистејском рату већ је било очигледно да је Бог прихватио Давида. Од тог дана надаље Саул је почео да смишља како би убио Давида.

Следеће поглавље проучавања говориће о томе како је Саул јурио Давида кроз шеснаест локација у намери да га убије.

ТРИДЕСЕТ ТРЕЋЕ ПОГЛАВЉЕ

САУЛОВА ВЛАДАВИНА (2) – ПРВИ ЦАР

---

1 САМУИЛОВА 19 – 31

Увод

Претходно поглавље ове књиге говорило је о Сауловим ратовима. Последњи од њих, који је Саул водио пре него што је Давид постао један од главних фигура у овој студији о старозаветној историји, био је Други филистејски рат. Током рата између Израиљаца и Филистејаца, Давид и Голијат су се борили у могуће најславнијем двобоју који је икада вођен (види 1 Сам 17). Филистејци су се утаборили у околини долине Или и ту су чекали на Израиљце. Филистејци су заузели једно брдо, а Израиљци друго. Борба се одиграла у долини која је била између та два брда.

СЛАБЉЕЊЕ САУЛОВОГ ВОЂСТВА И ДАВИДОВ УСПОН

Голијатов горопадни изазов

Прича о Давиду и Голијату почиње у 1 Сам 17,4-11:

Тада је из филистејској шабора истиујио изазивач њо имену Голијат из Гаџа. Био је висок шест лакаџа и његаљ (ово значи да је био висок око три метра). На њави је имао бронзану каџију, а на себи је имао љускав оклој од бронзе њежине њеџ хиљада шекела (односно око 57.5 килограма). На нојама је имао бронзане шџиџнике и бронзани коџић између рамена. Шџика њејовој коџа била је као враџило, а шџак коџа му је био њежак шест сџоџина ѡвоздених шекела (односно око 6.9 килограма). Пред њим је ишао њејов шџиџоноша. (Голијат је био велики човек, висок три метра, оклоп му је био тежак 57.5 килограма а само врх коџа скоро седам килограма). Он је, дакле, сџао (ово је било у долини) и дозивао Израиљеве бојне

редове ѿворећи им: „Заштѿо излазишѿе да се сврсташѿе за бој? Нисам ли ја Филисѿејац а ви Саулове слуѿе? Изаберишѿе једног човека, ѿа нека сиђе к мени! Ако ме свлада у двобоју и ѿѿуби ме, ми ћемо вам бишѿи ѿоданици, а ако ја свладам њеѿа и ѿѿубим ѿа, ви ћешѿе нама бишѿи ѿоданици.“ Филисѿејац је настѿавио (овај један Филитејац је изазивао читаву Израилску војску): „Ја сам данас осрамошѿио бојне редове Израилѿа! Доведишѿе ми човека да се боримо!“ (Да је у Саулу и даље био Божији Дух, он би са својом висином од скоро два метра и физичком опремом могао да победи овог дива од три метра). *Кад су Саул и сви Израилѿци чули ове Филисѿејчеве речи, смели су се и веома ушѿлашили.*

Давидово послање

Занимљиво је да је читава Израилска војска била у страху. А прави херој ове приче постао је један пастир:

Давид је био син једног Ефраћанина из Вилѿлејема Јудиног, ѿо имену Јесеј, који је имао осам синова. У Саулово време Јесеј је био времешан и одмакао у ѿодинама. Јесејева шѿри стѿарија сина су била ѿишѿила за Саулом у райѿ. Та шѿри сина који су ѿишѿили у райѿ звали су се: Елијав, ѿрвенац, друшѿи Авинадав а шѿрећи Шама. Давид је био најмлађи. Три најстѿарија су ѿишѿила за Саулом. Давид је оглазио од Саула и враћао се да најпаса овце свог оца у Вилѿлејему. (Давид је свирао лиру да смирује Сауловог злог духа, али је и чувао овце свога оца). А Филисѿејац је исѿиушѿао ујушѿро и увече и ѿостѿављао се четѿдесетѿ дана. Јесеј рече своме сину Давиду: „Узми за своју браћу ову ефу ѿрженог жишѿа и ових десетѿ хлебова, ѿа се ѿожури својој браћу у шѿабор. А ових десетѿ сирева однеси зайоведнику над хиљаду. Види како су шѿвоја браћа, и донеси од њих неки знак.“

Саул је био с њима и са свим израилским ѿудстѿивом у долини райѿујући ѿротѿив Филисѿејаца. Давид ѿорани ујушѿро, остѿави стѿадо чувару и оде како му је зайоведио њеѿов ѿѿац Јесеј. Дошао је у шѿабор баш кад је војска изашла у бојни ред и ѿодигла бојни ѿоклик. Израилѿци и Филисѿејци су сврстѿали своје борбене редове једни ѿрема друшѿима. Давид је остѿавио своје стѿвари код чувара ѿвреме, ѿа је ѿѿрчао до бојног реда; дошао је да ушѿиша

браћу јесу ли добро. Док је он разговарао с њима, из филистинејских редова је испустио изазивач, по имену Голијат из Гаџа, (див висок три метра) и изговорио исте речи као пре. А Давид је то чуо. Кад су га Израелци видели, сви су побегли од њега, јер су се веома ушлашили. Израелци су говорили: „Јесте ли видели овог човека? Он излази да срамоти Израела. Цар ће дати велико плаћо ономе ко га поуби. Даће му још и своју ћерку за жену, а дом његовог оца ослободиће од пореза.“ (Ово је био дар велике вредности јер би Давид добио цареву ћеру за жену и више не би плаћао порез). Давид ухвати људе шито су ситајали с њим: „Шта ће добити човек који поуби овог Филистинејца и скине срамоту с Израела? И ко је тај необрезани Филистинејац да срамоти бојне редове живога Бога?“

1 Сам 17,12-26

Давид је, у суштини, ово говорио: „Не тиче ме се што је висок три метра. Не тиче ме се што његов оклоп тежи шездесет килограма. Није ме брига што је врх његовог копља тежак скоро седам килограма. Ништа ме се то не тиче. Овај човек је необрезан. Он не може да се супротстави Божијем народу.“ А наш се извештај наставља у 1 Сам 17,27-29:

Народ му одговори исто: „То ће се учинити за човека који га поуби.“ Кад је Елијав, Давидов најстарији брат, чуо како он разговара с људима, разгневио се на Давида и рекао: „Зашто си дошао? Које си оставио оно мало оваца у јустини? Знам ја твоју обест и злобу твоје срца: ти си дошао да видиш бијку!“ Давид одговори: „Шта сам сад урадио? Зар се не сме рећи ни реч?“ (његов старији брат је био или љубоморан или веома љут).

Давид је наставио да се распитује код људи о том диву. Неко га је чуо и то пријавио Саулу. Онда је Саул затражио да Давид дође пред њега. Њихов разговор је записан и 1 Сам 17,32-40:

Давид рече Саулу: „Нека ником не клоне срце због њега! Твој слуга ће изаћи на двобој са овим Филистинејцем.“ (Давид је био тај румени момак који је у суштини говорио следеће: „Не брини се, средићу га ја.“ Био је то обичан пастир који се спремао да се супротстави диву високом три метра, који је био ратник још од детињства). Саул одговори Давиду: „Не можеш ти изаћи на двобој са овим Филистинејцем, јер си ти

још дечак, а он је рајник од своје младосћи.“ Давид одврати Саулу: „Твој је слуја чувао овце своја оца, ја кад би дошао лав или медвед и ујрабио овцу из сјада, ја бих кренуо за њим, ударио ја и истрјао је из њејових усја. Ако би ме он најао, ја бих ја зјрабио за јриву и ударао ја док не умре. Твој слуја је убио лава и медведа, ја ће и овај необрезани Филистјејац јроћи као један од њих, зајо шјо је вређао бојне редове Боја живоја.“ Давид још догаде: „Госјод који ме је избавио од лава и медведа, он ће ме избавији и од овој Филистјејца.“ Саул на јо рече Давиду: „Иди, и нека Госјод буде с јобом!“ (Саул је био спреман на очајничке мере). Тада је Саул обукао Давиду своје рајно одело; сјавио му је бронзану кацију на јлаву, и обукао му оклој. Зајим му је јријасао свој мач јреко одела. Давид је јокушао да хода, али како није навикао на јо (Јеврејски текст каже да је Давид покушао да хода али да није могао. Давид није могао да корача са тим оклопом на себи), рекао је Саулу: „Не моју да ходам у овоме, јер нисам навикао.“ Зајо је Давид скинуо јо са себе. Давид узео свој шјай, изабра из јошока јејј јлајких каменова, и сјави их у јеј своје јасјирске јорбе, ја с јраћком у руци оде јред Филистјејца.

Тамо је био само један див. Зашто је онда Давид узео пет каменова? Или је тај див имао четворицу браће или четири сина, у зависности како ко чита ове стихове (види 1 Дн 20,4-8). Можда је Давид узео један камен за дива а преостала четири за његова четири брата или четири сина.

Борба и победа

Давид је отишао да се сукоби са Филистејцем. Голијат се подсмевао Давиду и призивао клетве на њега овим речима:

Рекао му је: „Дођи к мени, да дам јвоје јело јјицама небеским и зверима јољским.“ Давид му одврати: „Ти идеш на мене с мачем, којљем и којљићем, а ја идем на јебе у име Госјода над војскама, Боја Израилјевих бојних редова, које си ји вређао. Још данас ће је Госјод јредаји у моје руке, а ја ћу је убији и одсећи ји јлаву. Још данас ћу даји лешеве из филистјејској јабора јјицама небеским и зверима земаљским (Уместо да једу Давидово мртво тело, птице ће јести лешеве из филистејског табора). Тако ће сва земља знаји да има Боја

у Израиљу. А знаће и сав овај збор да Госѿод не сѿасава мачем и коиљем. Наиме, биѿка ѿриѿада Госѿогу, и он ће вас ѿредаѿи у наше руке.“

1 Сам 17,44-47

Дивно би било да читав свет данас живи према стиху у 1 Сам 17,47. Читав свет треба да зна да живимо по Божијој сили а не по сили мача, копља или наше моћи.

Филистејац је потрчао према Давиду, а Давид према Филистејцу. Онда је Давид узео један од каменова из врећице, затегао је праћку преко своје главе и избацио камен који је Филистејца погодио у чело и убио га. У 1 Сам 17,51 читамо следеће:

Онда је Давид ѿѿрчао и сѿао над Филипѿејцем, узео њеѿов мач, извадио ѿа из корица и убио ѿа. Заѿим му је њиме одсекао ѿлаву. Кад су Филипѿејци видели да је њихов јунак ѿѿинуо, дали су се у беѿ.

Тај наш млади момак је убио овог дива од човека. Како? Био је у томе са Господом. Онда су Израиљци кренули за Филистејцима и уништили их.

ЦАР И ЊЕГОВ ПРОТИВНИК

Пријатељство са Јонатаном

Када се Давид вратио после свог боја са Голијатом, Саул је затражио да говори са њим:

Саул ѿа уѿиѿа: „Чији си ѿи син, младићу?“ Давид одѿовори: „Син сам ѿвоѿа слуѿе Јесеја Витѿлејемца.“ Кад је Давид завршио разѿвор са Саулом, Јонаѿанова душа се везала за Давидову душу, и Јонаѿан ѿа је заволео као самоѿа себе.

1 Сам 17,58-18,1

Давид и Јонатан су склопили завет један са другим што је значило да су сви Јонатанови непријатељи сада постали и Давидови непријатељи. Сви пријатељи једног су постали пријатељи и оног другог. Новац су заједно трошили и ако би један од њих умро, други би се постарао за породицу умрлога. Јонатан је Давиду дао своју хаљину, огртач, мач, копље и свој појас као знаке завета. Шта год да је Давид чинио или где год да је ишао, Бог је био уз њега.

Израиљево обожавање Давида

У 1 Сам 18,5 пише: *Давид је био усљешан на свим њоходима на које ња је Саул слао, ња ња је Саул њосљавио као зајоведника над војском. То је било мило свему народу и Сауловим слуђама. Када су жене Израиља изашле да поздраве Саула почеле су да певају песму: „Саул њоби своје хиљаде, а Давид десетљине хиљада.“ Саул се веома наљубљиво; озлоједиле су ња ње речи... Суђрадан зао дух од Бођа нађаде Саула... (1 Сам 18,7б-10а). Од овог тренутка Саулов живот се променио. Два пута је покушао да убије Давида тако што је хтео да га прикује копљем за зид. Али Давид му се двайубљиво измакнуо. Саул се бођао Давида, јер је Госљод био с њим, а од Саула је био одсљубљиво. (1 Сам 18,11б.12).*

Михалина љубав

Саул није дао Мераву Давиду за жену, као што је био обеђао, јер је Давид то одбио из скромности. Давид се касније оженио Михалом, једном од Саулових кћери која га је волела.

Саул прогања Давида

Јонатан је наставио да буде Давидов заштитник и заложиио се код Саула да не убије Давида. Онда је Саул чак покушао да убије Јонатана; био је то трагичан тренутак у Сауловом животу. Тај скромни велики човек је постао поносни човек – паун који је од тог времена надале стално покушавао да убије Давида. Ова потеря за Давидом описана је у 1 Самуиловој од 19 до 27 поглавља. Давид се показао као особа која не само да је имала квалитете за цара већ и милости за све Саулове поступке, који је покушавао да га убије. У овој потери се говори о шеснаест локациђа о којима ћемо нешто укратко рећи.

Прва локациђа је **Гавађа**, Саулово родно место. Саул је стално покушавао да убије Давида. Чак се и заклео (или заветовао) да то неће учинити: *Саул је њослушао Јонађана, а онда се заклео: „Тако жив био Госљод, Давид неће њоинубљиво!“ (1 Сам 19,6). Али, ипак је стално покушавао да Давида убије. Михала се стално трудила и покушавала, заједно са Јонатаном који је био Давидов заветни брат, да спасе Давида (види 1 Сам 19,1-17).*

Давид је онда отишао у **Раму** да Самуила посети последњи пут, а Саул је чак и тамо отишао у намери да га убије. Дух Господњи је дошао на Саула и на све људе које је послао да убију Давида и они су пророковали. Ово се догодило како би Саул знао да када чини Божију вољу онда је благословен, а када је не чини онда ће бити проклет (види 1 Сам 19,18-24).

Давид се потом вратио у **Гавају** како би сазнао да ли ће Саул наставити да покушава да га убије или ће га прихватити као лојалног старешину високог ранга у његовој војсци. Замолио је Јонатана да поприча са оцем. Давид је желео да Јонатан сазна шта је то Давид скривио – какво је то зло починио против Саула? Давид је, у суштини, желео да Јонатан у његово име оцу каже следеће: „Зар ти нисам служио као верни војник? Зар нисам извршио сваку наредбу коју си ми дао?“ Одговори на сва ова питања били су позитивни. Давид није мрзео Саула и није желео да буде цар. Једино што је желео јесте да служи Богу и онога коме Бог помаже. И Саул се раније заклео да неће покушавати да убије Давида (види 1 Сам 19,6), али Давид је дубоко у себи знао да то није истина. Јонатан је Давиду рекао да ће отићи да се види са оцем. Рекао је да, ако све буде у реду, он ће изаћи и избациће три стреле, и ако каже момку да су среле пале близу њега да је све у реду, али ако каже да су среле далеко отишле то ће значити да Саул и даље жели да убије Давида. И када се Јонатан заложиио за Давидов живот Саул га је гађао својим копљем (можда га је тада обузео зао дух од Господа). Јонатан је онда послао момка кући и рекао му да су стреле далеко пале, тако да се овај срео са Давидом и јавио му. Давид и Јонатан су опет учинили завет. Јонатан се неће светити Давиду ако нешто лоше учини, а Давид неће прогањати Јонатана или његову породицу за лоше ствари које је чинио Саул. Договорили су се да ни један ни други неће нашкодити никоме у породици. Давид је учинио овај завет и верно га се придржавао, а знао је да ће остатак живота провести у бежању од Саула. Саул је стално бацао копља, а Давид и Јонатан су били они који су та копља избегавали. Они нису били ратници који су покушавали да убију неког свога као што је то Саул покушавао. Саул је био толико узнемирен успехом других људи да је због тога постао убица (види 1 Сам 20,1-42).

Затим је Давид отишао из Гаваје у место **Нов**, које је припадало свештеницима. Тамо је Ахимелек, свештеник, помогао Давиду тако што му је обезбедио место да остане. Ахимелек му је дао посвећени хлеб (био је то хлеб који је показивао Божију присутност), што није било по закону, али човек чини преседан пред законом (види Мат 12,1-8). И тако су се Давид и његови људи хранили тим посвећеним хлебом, а Саул је онда чуо да је Ахимелек помогао Давиду, и због тога ће касније имати проблема. Саул је дошао у Нов у потери за Давидом. А Давид је побегао из Нова како Ахимелек и његова породица не би били побијени (види 1 Сам 21,1-9).

Онда је Давид побегао у **Гат**. Давидова мала чета запретила је цару Гата јер је намеравао Давида да убије. Давид се правио да је луд, пустио је да му

цуре бале низ браду и понашао се као лудак. Цар Гата је питао: „Зар ми није довољно лудака на двору? Што сте ми довели овог човека? Имам довољно лудака и овако.“ Онда је пустио Давида да оде. Давид је био паметан човек. Схватио је да му је живот у опасности пред овим Филистејцем тако да се пред њим правио да је луд. (види 1 Сам 21,10-15).

Потом је Давид побегао у **Одолам**. Тамо су му пришли људи који су били у немаштини или неком дужни или под неким притиском. Очајни људи су се придружили другим очајницима у пећини. Није прошло много а Давид је имао четири стотине људи под својом командом, а они су могли да победе било кога у борби. Људи којима је једино преостало да буду очајни веровали су у Бога. И то је Давид са својих четири стотине људи чинило од тада на даље. Понекад их је било и шест стотина, али онда би се њих две стотине негде загубило или заостало. Ове четири стотине људи били су Давидови специјалци, а њих је водило тридесет осам моћних људи (види 1 Сам 22,1.2).

Давид је окупио своју војску и побегао из Одолама у **Миспу**. Своју породицу оставио је на чувању у Миспи. Знао је да ће тамо бити сигурни јер је то било место где је Саул био помазан за цара. Било је то место које је припадало свештеницима, и место које је држало до своје части (види 1 Сам 22,3-5).

Давид је и одатле побегао и стигао у шуму **Арет**. Некако у исто то време Саул је наредио да се побију свештеници у Нову, укључујући и Ахимелека. Док је био у шуми Арет до Давида су стигле вести да је Саул убио Ахимелека, свештеника у Нову (види 1 Сам 22,3-5).

Потом је Давид побегао у **Кеилу** и тамо је спасао читаво место. Када је чуо да Саул планира да дође у Кеилу и да ће запрети граду својом великом војском, отишао је и одатле. Није желео нико да пострада зато што је Саул њега мрзео (види 1 Сам 23,1-13).

Онда је Давид побегао у пустињу **Зиф** где су се он и његови људи крили по скровиштима у горју пустиње. Онда је Јонатан дошао Давиду код Хореша где су један са другим говорили последњи пут. Јонатан га је охрабрио и ту су обновили свој завет (види 1 Сам 23,14-23).

Затим су Давид и његови људи отишли у пустињу **Маон**, али и тамо га је Саул прогањао. Изгледало је као да ће Саул ту ухватити Давида али онда су изашли тамошњи становници и супротставили се Саулу на кратко, али то је било довољно да Давид утекне (види 1 Сам 23,24-28).

После је Саул отишао у пустињу **Ен-Геди** (где је тражио Давида) и гледао место за нужду. А Давид и његови људи су се сакрили у тој истој пећини,

само дубље. Давид се пришуњао Саулу иза леђа и осекао део његовог огртача а да то Саул није ни приметио. Давидови људи су желели да он убије Саула, али Давид им је одговорио: *Сачувај ме Госјоде да учиним ѿакву сѿвар своме јосјодару, јомазанику Госјодњем. Зар на њеја да јодијнем руку? Па он је јомазаник Госјодњи!* (1 Сам 24,66). Онда је Давид изашао из пећине и упитао чија је одсечена тканина а Саул је морао да призна да је од његовог огртача. Давид је онда упитао Саула шта му је учинио нажао. Онда је Саул затражио од Давида да се закуне да неће нашкодити Сауловој породици, и Давид се на то заклео. Али, један од њих ће се држати своје заклетве а други неће. Давид се држао своје заклетве и никада није прогонио Саулову породицу. Али, Саул је наставио да прогони Давида (види 1 Сам 24,1-22).

Док је био у **Кармилу**, Давид је нашао мало мира. Док је тамо боравио оженио се Авигејом. Она је била његова трећа жена, према записима. Док је боравио у Кармилу, Давид је чуо за Самуилову смрт (види 1 Сам 25,1-44).

После тога Давид је поново отишао у **Зиф**. Тамо је поново Саулу поштедео живот, и још једном је Саул признао да је погрешио и да Давида неће више прогањати. Давид је поновио да неће нашкодити ником од Саулове породице. Али, један од њих се држао своје заклетве а други није (1 Сам 26,1-15).

Тако је Давид одлучио да напусти Израил и отишао је у град **Гат** у Филистеји. Био је то главни филистејски град. Тамо је Давид затражио да буде под њиховом заштитом (види 1 Сам 27,1-4). Давид је затражио од Ахиса, цара Гата, да му да неко место за живот. И Ахис му је дао град **Сиклаг** па је Давид живео међу Филистејцима. Када би они ишли у рат Давид и његови људи би им се придружили. Тако је Давид стално помагао Филистејцима (види 1 Сам 27,5-12).

Напад Филистејаца

Када су се Филистејци припремали да нападну Израил, Ахис, цар Гата, повео је Давида као свог телохранитеља. Јеврејски војници су марширали на самом крају филистејске војске, уз Ахиса. (1 Сам 28,1,2).

Пошто је Самуило умро, Саул није био у могућности да оде код њега и запита га шта да чини. У читавој земљи Саул није могао да нађе праведног пророка, кога би могао да упита шта је Божија воља. Саул је питао Бога али му Бог није одговарао. Један од његових људи му је испричао да у Ен-Дору живи вештица, жена која је била медијум, и која је могла да призива духове. Саул се камуфлирао како та жена не би знала да је то он. Рекао

јој је да жели да она пита духове за њега, а она му је одговорила да је Саул наредио да ће људи који призивају духове бити убијени, тако да то за њега није могла да учини. Он јој је потврдио да неће имати никаквих проблема са Саулом. Онда је вештица почела са својим призивањем, и појавио се Самуило. Библијски текст каже да је она била изненађена и уплашена. Није очекивала да се тако нешто догоди, пошто је годинама чинила то исто и никада се ништа није догодило. Али, сада је тамо био Самуило и говорио је са Саулом. Ово је била последња Божија Реч за Саула. Самуило му је врло отворено рекао следеће:

Пошћо ниси ѧослушао Госћодњи ѧлас и ниси извршио Госћодњи ѧнев на Амалику (није их све побио), заћћо ћћи је Госћод данас ћћо учинио. Госћод ће ѧредаћћи и Израћљце шћћо су с ћћобом у руке Филисћејцима, ћће ћећће сућћра и ћћи и ћћвоји синови бићћи са мном (другим речима Саул и његови синови ће умрети). Тако ће Госћод ѧредаћћи израћљски ћћабор у руке Филисћејцима.

1 Сам 28,18-19

Када је жена видела да је то Саул, молила га је да јој поштеди живот. Нахранила га је, а те исте ноћи Саул је устао и отишао (види 1 Сам 28,3-25).

Саул је отишао да ратује против Филистејаца последњи пут. Пре него што је битка почела, Ахис је Давида и његове људе послао натраг у Сиклаг. Давид се питао зашто су били послати кући и подсетио је Ахиса да су он и његови људи били верни људима из Гата. Али, Филистејци нису хтели да се боре против Израћљаца уз Давида и његове људе. А Давид би тиме учинио грешку јер би кренуо у рат против Саула, мада је дао заклетву да се неће борити против Саула или Саулове породице. Тако је Бог искористио исправно размишљање људи из Гата да спречи Давида да тиме не почини грех (види 1 Сам 29,1-11).

Давид се борио уз људе из Гата све време док је тамо живео. Али, када су га послали кући није хтео да стоји около и ништа не чини. Пошао је у бој против Амаличана и победио их је. Давид је радио на очувању свога царства и пре него што га је стекао (види 1 Сам 30,1-31). Филистејци су се борили против Јонатана, Саула и израћљске војске. Тако су их тешко поразили да су Јонатан, Авинадав, и Малхи-Сув погинули. Битка је око Саула била толико страшна да је и он задобио смртоносну рану. У 1 Сам 31,4-13 пише следеће:

Тада Саул рече своме шћћићћоноши: „Извади свој мач и ѧрободи ме, да не доћћу ови необрезани, да ме ѧрободу и нарућћају

ми се.“ Али шїиїїоноша није хїїео, јер се веома уїлашио. Тада је Саул узео мач и бацио се на њеїа. Кад је њеїов шїиїїоноша видео да је Саул мрїшав, и он се бацио на мач и умро с њим. (Саул је извршио самоубиство). Тако су оноїа дана заједно їоїинули Саул, їри њеїова сина, њеїов шїиїїоноша и сви њеїови људи. Кад су Израїљци на друїој сїрани долине и на друїој сїрани Јордана видели да су Израїљци їобеїли и да су їоїинули Саул и њеїови синови, најустїили су своје їрадове и їобеїли. Тада су дошли Филисїејци и населили се у њима. Суїрадан, кад су Филисїејци дошли да оїљачкају мрїше, нашли су Саула и њеїова їри сина, који су їоїинули на їори Гелвуји. Тада су му одсекли їлаву и скинули оружје с њеїа. Њих су їослали їо свој филисїејској земљи да разїласе радосну весїї їо храмовима својих идола и међу народом. Њеїово оружје су сїавили у Ашїарїїин храм, а їело су му обесили на зидине Веїї-Сана. (тако су понижавали Саула јер су пред целом земљом показивали да су Филистејци победили Израїљ и његовог Бога). Кад су мешїїани Јавис-Галада (ово је био први град који је Саул ослободио по правди) чули шїїа су Филисїејци урадили Саулу, диїли су се сви храбри људи, їа су їешачили целу ноћ и скинули Саулово мрїво їело и їела њеїових синова са зидина Веїї-Сана. Враїїили су се у Јавис и їамо их сїалили. Поїтом су узели њихове косїи и сахранили их їод їамариском у Јавису. Заїтим су їосїили седам дана.

Саул, цар Израїља, био је мртав. Почео је као праведан, успешан Божији слуга али је онда присвојио за себе нешто што је припадало самом Богу. Умро је посрамљен и исмејан, починивши самоубиство. Бог користи људе на силан начин. Ако га ти људи воле и верни су му и стално му дају хвалу (не узимајући његову хвалу за себе), он ће их непрестано благосиљати.

ТРИДЕСЕТ ЧЕТВРТО ПОГЛАВЉЕ

ДАВИДОВА ВЛАДАВИНА (1)

---

2 САМУИЛОВА 1 – 6

Увод

Претходно поглавље завршили смо закључним прегледом Саулове владавине. У поглављима 34-37 говорићемо о Давидовој владавини. Када је Саул умро, било је очигледно да је био проклет од Бога. Филистејци су поново преузели власт над Израиљем. Бог је на царски престо позвао младог човека, из Јесејевог дома, по имену Давид. Њега је Самуило помазао и он ће бити следећи цар. Прича о Давидовој владавини почиње у књизи 2 Самуилова.

ДАВИДОВА ВЛАДАВИНА САМО НАД ЈУДОМ

Давид жали за Саулом и Јонатаном

Давид није чуо за Саулову смрт све док један од људи из Сауловог табора није дошао у Сиклаг. Онда су Давид и сви његови људи били у жалости због Саулове и Јонатанове смрти. Давид никада није имао ништа против Саула иако га је овај прогањао и покушавао да убије све ове године. Он је према Саулу увек био благонаклон а Јонатана је волео као самога себе. У 2 Сам 1,1-14 пише следеће:

Након Саулове смрти, Давид се вратио и опет је поразом Амалитана. Давид је остао у Сиклагу два дана. А трећег дана дође неки човек из Сауловог табора. Одећа му је била подерана, а на глави му је била прашина. Када је дошао к Давиду, бацао се пред његове ноге. Давид му рече: „Одакле си дошао?“ Овај му одговори: „Побегао сам из израиљског табора.“ Давид га упита: „Шта се догодило? Реци ми!“ Човек одговори: „Народ је побегао из битке, и многа је од народа поинуло. Поинуо је и Саул

и њеџов син Јонаџан.“ Давид оџетџ уџиџа младиџа, који му је донео весџ: „Како знаш да је мрџав Саул и њеџов син Јонаџан?“ Младиџ, џласник, одџовори: „Десило се да сам се нашао на џори Гелвуџи, а џамо, Саул се наслоњо на своје коџље, а боџна кола и коџаници џа џриџисли. Кад се осврнуо око себе, уџледао ме је, џа ме џозвао. ’Ево ме!’ – одазвах се. Он ме уџиџа: ’Ко си џи?’ Ја сам Амаличанин’ – одџоворио сам му. Он ми рече: ’Доџи, џа сџани овде и убиј ме, јер ме је обузела смрџина мука, али је душа још у мени.’ Сџао сам над њим и убио џа знајуџи да неџе џреживеџи након џада. (Ово је била лаж. Саул је изврџио самоубиство. Овај човек је покушавао да извуче неку почаст од Давида јер је сматрао да су Давид и Саул били непријатељи). Поџом сам узео круну која му је била на џлави, и наруквџицу с њеџове руке, и донео их овде своме џосџодару.“ Тада је Давид зџрабио своју одећу и раздерао је, а џако и сви џуди с њим. Јадиковали су, нарицали и џосџили до вечери за Саулом и њеџовим сином Јонаџаном, за народом Госџодњим и за домом Израџевим, јер су џали од мача. Давид рече младиџу који је донео весџ: „Одакле си?“ Овај одџовори: „Ја сам Амаличанин, син једноџ досељеноџ сџиранца.“ Давид џа уџиџа: „Како се ниси бојао да усмрџиш џомазаника Госџодњеџ?“

Давид није видео ствари онако како их је видео овај Амаличанин. Није сматрао да је часна ствар то што је овај човек желео да буде похваљен што је убио Саула. Давид је сџм имао прилику да Саула убије два пута и то није учинио. Зашто би сада награђивао човека који је то учинио? Наставак стихова у 2 Сам 1 описује шта је Давид потом урадио:

Тада Давид џозва једноџ од момака и рече му: „Доџи овамо и џоџуби џа!“ Момак џа удари и овај умре. Давид му рече: „Твоја крв на џвоју џлаву, јер су џвоја усџа сведочила џроџив џебе џовореџи: ’Убио сам џомазаника Госџодњеџ.’“ Тада је Давид исџевао џужбалицу за Саулом и њеџовим сином Јонаџаном. Рекао је Јудеџима да науче „Песму о луку“, која је заџисана у Књизи Праведника. „Слава џвоја, Израџу, изџибе на џвојим брдима! Како џадоше јунаци? Не џричајџе џо у Гаџу, не објављујџе џо улицама Аскалона, (другим речима: не објављујте ово непријатељима) да се ћерке филисџејске не радују, да ћерке необрезаних не ликују... Саул и Јонаџан, у живоџу вољени

и мили, ни у смрти нису се растали. Од орлова беху хиџрији, од лавова беху снажнији. Ђерке израиљске, за Саулом наричије, који вас је уџримиз и лан одевао, и златним вам накићом хаљине кићиио. Како ли јунаци љагоше усред боја! Јонаћан је љосечен на љивојим брдима. Душа ме боли збој љебе, Јонаћане, мој брајие; драј си мени био веома, љубав ми љивоја беше чудеснија од женске љубави. Како љагоше јунаци! Како љројаде оружје!“

1 Сам 1,15-20.23-27

Давид описује своју љубав према пријатељу као јачу од љубави према жени. Давид није сматрао да је било шта добио тиме што је Саул умро. Веровао је да су Саулова и Јонатанова смрт биле велики губитак за Израиљ. И даље је живео у Сиклагу, у филистејској земљи. Онда је Давид отишао у Хеврон и тамо је био постављен за цара над свом Јудом.

Изазов Давидовој владавини

У 2 Сам 2,1-4а видимо извештај о томе како је Давид био помазан за цара Јуде:

Након овоја Давид је ућићао Госћода: „Да ли да одем у један од љрадова Јуде?“ Госћод му одћовори: „Иди!“ Давид оћейи ућића: „Куда да идем?“ Госћод одћовори: „У Хеврон.“ Давид оде љамо љоре. С љим су љакође оћићиле и љејове две жене, Ахиноама из Језраела и Авијеја, Навалова удовица из Кармила. Давид је са собом љовео и своје људе, свакој са својом љородицом, и љако су се насћанили у Хеврону. Тада су доћили Јудејци и љамо љомазали Давида за цара над Јудиним домом.

Бог је помазао Давида, користећи Самуилове руке, за цара над свом земљом, али ово је сада је значило да га је за цара признала Јуда, јужни део Обећане земље. Када је сазнао да су људи из Јавис-Галада сахранили Саула, послао им је поруку: *А сад се охрабрићие и држићие се мушки. Ваш љосћодар Саул је мрћав, а мене је дом Јудин љомазао да им будем цар.* (2 Сам 2,7). А Авенир, који је био један од Саулових команданата, узео је Исвостеја, последњег живог Сауловог сина, и поставио га је за цара над Галадом, Јефремом, Венијамином, и над целим Израиљем. Тако су била два цара: Давид, који је владао само над Јудом, и Исвостеј, који је царовао над свом осталом земљом. Исвостеј је владао две године. Давид је владао над Јудом седам година и шест месеци (види 2 Сам 2,11). А међу Авенира и Јоава дошло је до битака, љубоморе и сталних чарки. Јоав је био један од

заповедника у Давидовој војсци, заправо три брата су били заповедници у Давидовој војсци: Јоав, Ависај и Асаило. Онда је Јоав срео Авенира:

Авенир рече Јоаву: „Хајде нека устџану момци да се џакомиче џред нама.“ „Нека устџану!“ – рече Јоав. Они устџану и наброје се: дванаест џ за Венијамина, за Исвосџеја и Саула, и дванаест џ од Давидових слуџу. Свако зџраби своџа џроџивника за џлаву и зари му нож у бок, и џако заједно џадоше. Заџо се џо месџо џрозвало „Хелкаџ-Асурим“, (тога дана су умрла двадесет четири човека па су то поље назвали „поље бодежа“ или „поље непријатељстава“ и онда је отпочела права битка) а налази се у Гаваону. Тоџ дана је дошло до џешке биџке, али су Авенир и Израилџци били џоражени од Давидових слуџу. Тамо су била и џроџица Серуџиних синова: Јоав, Ависај и Асаило. Асаило је био хиџрих ноџу као срна у џољу. Асаило је џонио Авенира; (а овај је бежао од њега) био му је за џеџама, не скреџуџи ни десно ни лево. Оџазивши џа иза себе, Авенир му рече: „Јеси ли џо џи, Асаило?“ „Ја сам“ – одџовори он. Авенир му рече: „Скрене десно или лево, џа ухваџи једноџ од момака и узми њеџово оружје.“ (Авенир није хтео да убије Асаила). Али Асаило није хиџео да џресџане да џа џони. Авенир је оџеџ рекао Асаилу: „Пресџани да ме џониш! Заџџо да џе сасџавим са земљом? Како онда да џоџледам џвом браџу Јоаву у лице?“ Поџџо је Асаило џо одбио, Авенир џа је џако ударио задњим делом коџља, (не предњим делом где је врх копља) да му је коџље џрошло кроз леџа (од силине, јер су војници трчали). Асаило је џао џамо и умро на месџу. (Ово ће бити проблем јер је Авенир сада убио Јоавовог брата). Ко џод је доџао на месџо џде је Асаило џао и умро, заусџавио би се. Јоав и Ависај су и даље џонили Авенира. Сунце је било на заласку кад су дошли до Аме, која је насуџроџи Гџје, на џуџу џрема џаваонској џусџињи. Венијаминовци су се сврсџали око Авенира у једну чеџу и заусџавили се на врху једне узвиџице. Тада Авенир довикну Јоаву и рече: „Зар ће мач довека џрождираџи? Зар не видиш да ће исход биџи џоџубан? И колико ће још џроџи док не кажеш народу да џресџане да џони своју браџу?“ Јоав рече на џо: „Живоџа ми Боџа, да ниси џроџоворио, народ би насџавио да џони своју браџу све до следећеџ јуџра.“

2 Сам 2,14-27

Јоав је Авениру рекао да би га до краја тога дана сигурно убио. Сада је Јоав дунуо у трубу и његова војска је престала да гони Израил а људи су престали да се боре. Јоав је поштедео Авенира, али му никада није заборавио то што му је убио брата. Јоав није био праведник али је био добар борац. У 2 Сам 2,30 -3,1 стоји написано:

А Јоав се вратио из похода за Авениром. Када је окупио сав народ, применили су да недостаје деветнаест Давидових слугу, и Асаила. Давидове слуге су, ипак, побиле три стошине шездесет Венијаминаца, који су били Авенирови људи. А Асаила су однели и сахранили га у пећини његовог оца у Вилејему. Јоав и његови људи су ходали целе ноћи и дошли у Хеврон када је свануо дан. Дуго се водио рат између дома Сауловог и дома Давидовог, али је дом Давидов све више јачао а дом Саулов слабио. (Овако је било у наредне две године јер је Исвостеј владао још толико времена).

Давидова владавина утврђена

У 2 Сам 3,6.7а почиње извештај о Авенировој сарадњи са Давидом: *У току рата између дома Сауловог и дома Давидовог, Авенир је ојачао свој положај у дому Сауловом. Саул је имао иночу по имену Ресфа, ћерку Ајину. Исвостеј је оптужио Авенира да је спавао са иночом његовог оца, што је овога страшно разгневило јер није спавао са Ресфом. Онда је Авенир рекао Исвостеју да је још одавно требало да га преда Давиду. Извештај даље наставља:*

Нека Бог казни Авенира, и још више, ако не остварим за Давида оно што му се Господ заклео, да ће иренисти царство с дома Сауловог и усвојивши ирести Давиду над Израилем и Јудом од Дана до Вир-Савеје.“ Исвостеј се није усудио да каже ни реч Авениру јер га се плашио. Авенир је, заштим, послао писанике Давиду у своје име и говори: „Чија је земља? Склопи савез са мном, ја ћу ти помоћи да придобијеш сав Израил.“ Давид одговори: „Добро, склопићу савез с тобом... А Авенир је разговарао са израилским старешинама... Авенир је разговарао и са Венијаминоцима. Појом је Авенир иренео Давиду у Хеврону да је све што по вољи Израилу и свем дому Венијаминовом.

2 Сам 3,9-13а.17а.19

И онда је Давид приредио гозбу за Авенира и прихватио га у своју војску. Давид је Авениру обећао да ће бити један од заповедника његове војске,

и послао га је кући у миру. Важно је да знамо да није било рата између Давида и Авенира. Између Давидовог дома и Авенировог дома владао је мир, али Јоав то није могао више да допусти. Јоаву није био потребан ривал на челу Давидове војске.

У 2 Сам 3,24-29 видимо извештај о Јоавовој освети над Авениром:

Јоав дође к цару и рече: „Шта си ти учинио? Авенир је, ево, дошао к теби. Зашто си га отпремио? А сада је отишао. Зар не знаш да је Авенир, син Неров, дошао да те обмане? Дошао је он да сазна твоје кораке и да открије све што радиш.“ (Могуће је да је Јоав чак и веровао у ово будући да је он био генерал и ратник а не мудри саветник и цар као Давид). *Јоав изађе од Давида и пошаље њаснике за Авениром. Они су га враћили од синуђенца Сире. Но, Давид није знао за то. Кад се Авенир враћио у Хеврон, Јоав га је довео у страну унутар израелских граница да, побожје, разговара с њим насамом, и онде му задао убод у стомак. Тако је Авенир умро зато што је пролио крв Јоавовој браћи Асаила. Касније, кад је Давид чуо о томе, рекао је: „Ја и моје царство смо довека невини пред Господом за крв Авенира, сина Неровој. Нека кривица падне на Јоаву и на сав дом оца његовој. Не понесло у Јоавовом дому људи који иду од излива или љубе, људи који се хватају врећена или тину од мача и људи који немају хлеба.“*

Давид је био веома љут на Јоаву због тога што је убио његовог пријатеља Авенира. Јоав је, са друге стране, веровао да се свети за проливену крв тиме што је осветио Асаилову крв, али та крв је била проливена у војном походу. Није имао право да пролива крв свога непријатеља у мирнодопско време. У 2 Сам 3,32 пише: *Сахранили су Авенира у Хеврону. Цар је њасно њлакао на Авенировом гробу, а њлакао је и сав народ.* Читав народ је наговарао Давида да једе, али Давид се заветовао да ништа неће јести све до заласка сунца. У 2 Сам 3,36.37 читамо: *Сав је народ њримио то к знању и било им је њо вољи. И што њод је цар чинио било је њо вољи свему народу. Тој дана је сав народ, и сав Израел, увидео да цар није био умешан у убиство Авенира, Неровој сина.*

Једини који је могао да полаже право на Давидов престо био је Исвостеј, Саулов син. Исвостеј је одбио да влада као праведник и зато је био убијен. Када је он нестао са сцене није преостао нико други осим Давида да преузме власт.

УЈЕДИЊЕЊЕ ПАЛЕСТИНЕ ПОД ДАВИДОВОМ ВЛАШЋУ

Крунисање у Хеврону

Давид је у Хеврону био постављен за цара, сада не само Јуде већ и Јуде и Израиља. Укупно је владао четрдесет година:

Давиду је било тридесет година кад је постао цар, а владао је четрдесет година. У Хеврону је владао седам година и шест месеци над Јудом, а у Јерусалиму је владао тридесет три године над свим Израиљем и Јудом.

2 Сам 5,4,5

Из Хеврона Давид је кренуо на југ ка Јерусалиму, који се налазио на северном крају Мртвог мора, и постао је владар свег Израиља и Јуде.

Освајање Јерусалима

Давид је обећао да ће онај који буде водио напад на брда Сиона бити његов врховни командант војске (види 1 Дн 11,4-9). Јоав је желео да буде врховни командант ма колико то коштало, тако да је повео мањи део војске, попео се на Сион и освојио јевусејско утврђење које је ту било још од дана Исуса Навина. Тако је Давид поставио Јоава за врховног команданта у читавом царству. Сион (Јерусалим) је тако постао Давидов дом.

Признање од Хирама и раст породице

Онда је Хирам, цар Тира, Давиду послао своје гласнике заједно са људима и материјалом како би Давиду помогао да својој породици подигне двор у Јерусалиму, који је сада постао његов дом. Давид је себи узео још жена и иноча и са њима је добио још синова и кћери.

Победе над Филитејцима

После тога је Давид водио неколико ратова за уједињење. Борио се не само у јевуситском рату, већ и у филистејском, исто тако. Тако је Давид ставио под контролу своје највеће непријатеље. У 2 Сам 5,17-25 стоји записано:

Кад су Филитејци чули да су Давида помазали за цара над Израиљем, сви су кренули горе да траже Давида. Давид је то чуо, ња је отишао доле у склониште. Филитејци дођу и рашире се по рефаимској долини. Тада Давид зајича Госиода: „Да ли да нападнем Филитејце? Хоћеш ли их предавати у моје руке?“ (Добро је видети да Давид није био као Саул. Није ишао у битке

без Господњег допуштења. Сваки пут када се спремао да ратује, прво је питао Господа). *Господ одговори Давиду: „Нападни их, јер ћу их јамачно предајти у твоје руке.“ Давид дође у Вал-Фаресим и поразе их тамо. Тада је рекао: „Господ је изродо кроз моје непријатеље преда многа, као што изродило вода.“ Затим се то место прозвало Вал-Фаресим (што је значило „Господ пробијања“). Филистејци су оставили тамо своје идоле а Давид и његови људи су их однели (Филистејци су имали Ковчег савеза, али је Давид сада освојио све њихове идоле). Филистејци се поново поину и рашире се у рефаимској долини. Давид ухвати Господа, и он му одговори: „Не иди горе, него иди околу, иза њих и навали на њих код балзамових стабала. Када чујеш звук корака с врха балзамових стабала, крени одлучно, јер ће Господ изаћи пред тобом да удари на филистејски табор.“ Давид учини како му је Господ заповедио и пошуче Филистејце од Гаваје до Гезера.*

Давид је морао да се бори у две битке како би Филистејце савладао у потпуности. Сваки пут, пре ратних дејстава, он би се распитивао код Бога шта би требало да учини.

Давид враћа Ковчег савеза

Давид је поразио свог главног непријатеља, али је Ковчег савеза остао у Киријат-Јариму. Ковчег није био у Шатору од састанка што је значило да Бог није био међу својим народом у потпуности. Ковчег је требало да буде у Шатору. Тамо је требало да буде шекина, Божија слава, која се налазила над Ковчегом савеза. Ова слава требало је да се налази над престолом милости како би Божију осуду променила у милост за Израиљ. У 2 Сам 6,1-5 почиње извештај о ослобађању Ковчега:

Давид је поново сабрао бирани људи из Израиља, њих тридесет хиљада. Спремио се, ја је са свим народом који је био с њим пошао да из Вале Јудине донесе Ковчег Божији, који носи име (на јеврејском би то било Јахве) по Господу над војскама који седи над херувимима. (За Израиљце је повраћај Ковчега био од огромног значаја). Ковчег Божији су донели на новим зајрејама из Авинадавој дома, који је био на брду. (Ово је била велика грешка! Нису се понашали у складу са Божијим упутствима ... јер му нисмо приступили како је требало 1 Дн 15,13б. Божији

закон је да се са обе стране Ковчега, кроз златне прстенове провуку дршке од багрема. Те дршке Израиљци је требало да носе на својим раменима. Уместо тога, они су се определили за ефикаснији начин превоза па су Ковчег ставили на нова воловска кола). *Уза и Ахијо, Авинадавови синови, су возили нове зајреје* (требало је да Ковчег носе на својим раменима). *Када су их извезли из Авинадавове куће на брду, са Ковчејом Божијим, Ахијо је ишао испред њеја. Давид и сав дом Израиљев се веселио пред Госјодом уз сваковрсне свирале од чемјресовој дрвеша, уз лире, бубњеве, даире, звецкалице и цимбале.*

Био је то велики дан за Израиљ. Док су се веселили они су прослављали Бога. Враћали су Ковчег Божији натраг у Божији дом, али то нису чинили у складу са Божијим упутствима. Извештај се даље наставља у 2 Сам 6,6-11:

Кад су дошли до Нахоновој јумна, Уза јружи руку и јрихваји Ковчеј Божији, јер су волови наинули у сјрану (упутство је гласило да сваки који дотакне Ковчег мора да умре, види Бр 4,15-20). *Али Госјод јлану јневом на Узу; Бој ја удари на јиом месју ради њејовој јресјуја, и он јаде мрјав јтамо код Ковчеја Божијеј. Давид је био јуј збој јиоја шјо је Госјод усмрјио Узу, ја је јрозвао јио месјо Фарес-Уза, и јтако се зове до данас* (што значи „љутња против Узе“). *Тој дана се Давид ујлашио од Госјода, ја је рекао: „Како Ковчеј Госјодњи да дође к мени?“ Давид није хјео да донесе Ковчеј Госјодњи к себи у Давидов јрад, нејо ја је однео у кућу Гаћанина Овид-Едома. Ковчеј Госјодњи је осјао јри месеца у кући Овид-Едома, Гаћанина, и Госјод је блајословио Овид-Едома и сав њејов дом.*

Уза је мислио да чини исправну ствар тиме што је придржао Ковчег да не падне. Прво, погрешно је зато што Ковчег није преносио онако као је Бог рекао да се то чини. Његова друга грешка била је у томе што је покушавао да заштити нешто што је припадало Господу. Бог може сам да заштити оно што њему припада.

Давид је био љут на себе и на Израиљ што нису поштовали Божије упутство (... *јер му нисмо јрисјујили како је јребало...* 1 Дн 15,136). Кад год Божији народ не слуша Бога може да очекује проблеме. Давид се бојао и Бога. Сада је Божији Ковчег био поново у Обећаној земљи. Још увек није тамо где би требало да буде, али је макар био натраг у земљи. У 2 Сам 6,12-19 описано је славље када је Давид коначно донео Ковчег у Јерусалим:

Цару Давиду су јавили: „Господ је благословио дом Овид-Едома и све што има због Ковчеја Божијега.“ Тада је Давид отишао и донео Ковчеј Божији из куће Овид-Едома у Давидов град с весељем. Када су они што су носили Ковчеј Господњи направили шест корака, жртвовали су вола и ујојеног овна. Давид је, одасан ланеним ефодом, играо из све снаге пред Господом. Тада су он и сав дом Израљев преносили Ковчеј Господњи уз клицање и уз звуке ројева. Када је Ковчеј Господњи дошао у Давидов град, Саулова ћерка Михала је погледала доле с прозора. Видевши цара Давида како скаче и игра пред Господом, пререзала га је у срцу (Она је мислила да се Давид не понаша као цар јер се понижавао пред људима тиме што је играо испред Ковчега). Ковчеј Господњи су донели и поставили га на своје место у шатору који је Давид изградио за њега. Тада је Давид принео пред Господом жртве свесјалнице и жртве мира. Када је Давид завршио с приношењем жртве свесјалнице и жртве мира, благословио је народ у име Господа над војскама. Затим је поделио народу, свем мноштву Израљеву, и мушкарицима и женама, свакоме по један хлеб, колач од урми и колач од сувог хлеба. Потом се сав народ вратио својим кућама.

Овде се није радило о неком тужном догађају. Жртве и гозба су биле радосне ствари пред Господом. Давид је благословио сав народ и поделио им поклоне. У 2 Сам 6,20-23 је записано шта се потом догодило:

Када се Давид вратио да благослови свој дом, у сусрет му је изашла Михала, ћерка Саулова. Рекла је: „Лепо се прославио данас цар Израљев када се распојасао пред слушкињама својих слугу као неки пророк!“ (Михала је била заједљива. Давид је на себи имао само обичну ланену тканину и није носио царску одежду). А Давид рече Михали: „Ја сам пред Господом играо, пред њим, који ме је изабрао уместо твојега оца и свега његовог дома, да ме постави за владара над Господњим народом Израљем. А ја ћу се понизити и више од овога, и поставићу још мањи у својим очима, али ћу у очима слушкиња о којима си говорила бити држан у часи.“ Михала, ћерка Саулова, није имала деце до дана своје смрти.

Имамо овде велико поучење о томе шта значи понизити се пред Господом. Давид је раније био понижен пред људима, нарочито од стране

Михале, али се није понизио пред Богом. Понекад Божији људи треба да буду тако посвећени Богу да на њих свет, а чак и нека њихова браћа и сестре, гледају као на фанатике. Давид је тако био посвећен Богу да је себи допустио нешто што је сматрано за понижавајуће, баш онако како се Бог понашао када је на себе преузео старање за физичке потребе људи (као што је прање прљавих ногу својих следбеника). Могао је да позове неког другог да очисти ране лепрозној особи или да се постара за неку старију жену. Могао је да каже неком да чисти удовичине ране свакога дана, а да нико осим Бога не зна за тај задатак. Тај задатак би они који Бога не познају сматрали за понижавајући и безвредан. Ако Божији народ даје своју службу Богу а не људима, можда ће служити другима на начин који ће људи сматрати да је сраман. Важност нечије службе се не одређује аплаузима гомиле, већ то чини Бог кога служимо. Служите Бога и примите било какву критику коју вам људи упуте.

ТРИДЕСЕТ ПЕТО ПОГЛАВЉЕ

ДАВИДОВА ВЛАДАВИНА (2)

---

2 САМУИЛОВА 7 – 10

Ово поглавље нашег проучавања старозаветне историје говори о историји јеврејског народа током периода Уједињеног царства. Ово је друго поглавље у коме говоримо о Давидовој владавини над Израиљем и Јудом. У овом поглављу говоримо о месијанском обећању које је Давид примио и о ратовима за проширење. Исто тако, говоримо о заиста лепом односу који је Давид имао са Јонатаном а што ће касније помоћи Јонатановом сину, Мефивостеју.

МЕСИЈАНСКО ОБЕЋАЊЕ – ПРОРОЧКО НАВЕШТАЊЕ

Давидова жеља да сагради Богу дом

Давид је имао ревносну жељу да сазида трајно пребивалиште за Ковчег Божији. Давидов однос са Богом је био толико јак да се он лоше осећао због тога што је живео у двору од кедровине док се Ковчег Божији налазио и даље у шатору. Пошто се изборио са ратовима у којима је учврстио власт и земљу, Давид је касније морао да води ратове за проширење. Победио је Амонце, Јевусите и Филистејце. Учврстио је своје царство и тако се одморио од својих непријатеља. У 2 Сам 7,1.2 каже следеће:

Кад се цар настанио у своме двору, и кад му је Господ дао да ошлочи од свих његових непријатеља унаоколо, цар рече њроку Нанану: „Ево, њоледај, ја живим у двору од кедровине, а Ковчег Божији пребива њод шатњорским завесама.“

Ово је била исправна али ипак незрела мисао. Давид је сматрао да живи у бољим условима него сам Бог. Није се зауставио да размисли да је Бог онај који насељава читав свемир. Давид је веровао да је за себе обезбедио боље

услове него што је припремио за Бога. Племенито је такво размишљање – да мислимо да за Бога нешто обезбедимо боље него што обезбеђујемо за себе. То је исправна и ревносна жеља али се код Давида радило о незрелом стању ума.

И Натан је помислио да је то добра идеја: Натан рече цару: „Иди и учини *шћо ѿи је на срцу, јер је Госјод с ѿобом.*“ (2 Сам 7,3). Али, ниједан од њих није упитао Бога шта он жели. Када је Давид ишао у битку увек би тражио савет од Бога, али сада када је хтео ово да учини, као добро дело, и да Богу учини као некакву услугу, Бога није упитао за савет.

Божије обећање да Давиду сазида дом

Али, Бог је имао изненађујући одговор за Давида, тако да је овај сазнао неке ствари о Богу и његовим жељама. Бог је Давиду рекао да нема никакву жељу да добије кућу у којој би живео. Рекао му је да њему није потребан дом. Онда је Бог говорио Натану:

Али истје ноћи реч Госјодња дође Натану, ѿворећи: „Иди и реци моме слуги Давиду: ’Овако каже Госјод: зар ћеш ми ѿи сајрадијѿи дом да ѿребивам у њему? Ја нисам ѿребивао у дому од дана кад сам извео Израиљце из Ејијѿа, ѿа све до данас. Док сам се селио од месѿа до месѿа, Шайор ми је био ѿребивалишѿе. Где јод сам ишао са свим Израиљцима, јесам ли рекао и једну реч којем од Израиљевих судија, којима сам зајоведио да буду ѿасѿири мом народу Израиљу: „Зашиѿо ми нисѿе изјрадили дом од кедровине?““

2 Сам 7,4-7

Израиљци су почели да живе у кућама од кедровине чим су се населили у Обећаној земљи, зато што су живели у кућама које су себи подигли људи из седам племена и Хананци, Хитити, Фережани и други. Израиљци су живели у кућама од камена или кедровине које су сазидали и учврстили неки други људи. Бог ниједном од петнаест судија није ни наговестио да му је потребан дом у коме би пребивао. Он заправо није пребивао ни у покретном шатору који су звали Шатор од састанка. Било је то само место где је Бог поставио своје знамење да је он међу њима. Бог никада није затражио неко место у материјалном смислу у коме би живео зато што Дух, који је свеприсутан, не може да живи у некој сазданој кући или шатору. Тако је рекао Давиду да нема жељу да му Давид сазида дом у којем би живео. Али, ипак ће Давида благословити. Бог је рекао да је Давид желео

њега да благослови, и Бог је желео да укаже част тој жељи. Он ће лично благословити Давида, и потом ће благословити Давидово потомство. Бог је своје обећање наменио лично Давиду али то обећање му је било пренето преко пророка Натана. У 2 Сам 7,8-11а читамо:

А сад овако реци моме слуги Давиду: 'Говори Господ над војскама (Ел Шадај): ја сам ње одвео с њашњака и од оваца, да будеш владар моме народу Израиљу. Био сам с њобом иде јога си ишао и заштирао сам све њвоје непријатеље пред њобом. Ја ћу њвоје име учинити великим, као име великаша на земљи. Одредићу место за мој народ Израил и засадићу га тамо, ња ће ситановати на свом месту и неће више стрепети, а ојаци их више неће мучити као некада, кад сам њоставио судије над својим народом Израиљем. Ја ћу ти дати одмор од свих њвојих непријатеља.

Бог је Давиду дао ова обећања зато што је Давид имао исправну (мада незрелу) жељу да Богу сазида дом. Добро је знати да Бог од нас не захтева зрелост како би на нас послао своје благослове. Не захтева од нас потпуно и свеобухватно разумевање његове речи, његовог пута и његове воље пре него што би послао своје велике благослове на свој народ. Бити владар над Божијим народом је само по себи већ било благослов. Рекао је да је Давида благословио у свему што је чинио и да му је дао победу над свим његовим непријатељима. Ово су били прошли благослови које је Давид већ добио, и у том часу Давид је уживао у благодатима тога што је био цар. Бог је, у суштини, рекао да је Давида благословио у физичком смислу и да му је дао победу над свим његовим непријатељима. Пред Давидом ниједан непријатељ није могао да опстане.

Бог је онда рекао да ће Давиду дати два будућа благослова. Прво, рекао је да ће Давидово име учинити великим (да ће бити цењен). Давид је желео да се прослави Божије име, да се Божије име учини великим. Желео је да Бог обитава у дому која би био далеко бољи од места где је он сам живео. Давида људи цене чак и данас. Он је веома цењен у јудаизму, у исламу и у хришћанству. Друго, Бог је рекао да ће натерати Израил да има сигурно место за себе и то кроз Давида. Рекао је да је Давид пожелео да Бог има место у коме ће живети. Због тога ће Бог употребити Давида и његову снагу, силу и верност, и Израиљу дати сигурно место за живот. Ово се није односило на Христа и на цркву у том тренутку. Бог је Давиду само рекао да ће благословити лично Давида, и да ће благословити његово потомство.

То се односило на оне који ће доћи после Давида и Соломона и на њихова даља покољења. Они ће бити благословени у материјалном и у духовном смислу.

У 2 Сам 7,11б-17 видимо да Бог говори са Натаном, и онда Натан говори са Давидом у Божије име:

Господ њи објављује: Господ ће њи сазидати дом (другим речима – ти си хтео да зидаш дом мени, а ја ћу сазидати твој дом). А кад се заврше њвоји дани и њи њочинеш са својим њрецима, ја ћу њодићи њвоја њоњомка њосле њебе, од њебе самој, и уњврдињи њејово царсњво. Он ће сањрадињи дом моме имену, а ја ћу заувек уњврдињи њрестњо њејовој царсњва (први део овог благослова може да се односи на Соломона, али други део не може). Ја ћу му бињи Оњац, а он ће ми бињи син. Кад учини нењравду, казнићу ња њруњем њуди, и ударцима њоњомака њуди. Ињак, нећу њовући своју милосњи од њеја, као шњо сам је њовукао од Саула, која сам уклонио исњред њебе. Твој дом и њвоје царсњво биће чврсњо довека њред њобом, и њвој њрестњо ће бињи довека уњврђен.

Натан је пренео Давиду све ове речи и цело виђење. Шта је Бог рекао да ће да учини? Овога пута се не ради само о Давиду већ и о његовом потомству. Прво, рекао је да ће саградити дом за Давида. Није притом мислио на зграду у којој би живео и која је од дрвета, камена, мермера и драгог камења. Мислио је на потомство и њихово благостање. Бог је Давиду рекао да ће га њуди даље следити. Бог ће Давиду обезбедити дугачку владарску кућу (породицу), као што је то на пример енглеска кућа Тјудора или холандска кућа Орање. Ове краљевске куће, или породице, представљају дугачке линије краљевских покољења и династија владара.

Друго, Бог је рекао да ће после Давидове смрти он успоставити царство његовог наследника. Давидовом потомству ће, по његовој смрти, Бог дати царство. Давидова породица ће постати владарска династија. Треће, Бог је рекао да ће Давидово потомство сазидати дом за Бога и за његово име. Ово обећање се дефинитивно односило на Соломона. Само што је Давид умро и Соломон је постао следећи цар, Соломон је пожелео да сазида дом за Бога који је Давид желео да својевремено сазида (види 1 Цар 6). Овај одломак се односи и на Христа, јер је аутор Посланице Јеврејима рекао да смо ми Божији дом а да је Син, Христ, градитељ тог дома (види у Јевр. 3,1-6). Исус је исто тако рекао: ... и на њој сњени сазидати Цркву

своју... (Мат 16,18). Исус нас гради на темељу који су поставили апостоли и пророци (види Еф. 2,20). Ми смо Божији дом, а Божији дом ће зидати Давидово потомство. Овде се не ради само о кући, згради, коју је сазидао Соломон, већ о духовном дому коме је та зграда само нека врста сенке. Бог је, исто тако, рекао да ће престоље Давидовог потомства бити установљено заувек. Када је објављено да ће доћи Исус, у Еванђељу по Луки, анђео је ово рекао Марији: ... *и даће му Госџод Боџ иресџо њеџовоџ оца Давида, џе ће владаџи над домом Јаковљевим довека...* (Лк 1,32б.33). Израз „његов отац Давид“ односи се на Соломона утолико што је Бог установио његов престо, али је Соломонов престо престао да постоји са Хонијом – односно са Јехонијом (види у Јер 22,24-30). После тога Соломоново потомство више неће владати. Династија ће престати да постоји. Бог је у Јер 22,30 овако рекао: *Зайиши: овај човек је као без џорога и неће најредоваџи за живоџа своџа... нико од њеџових џоџомака, нико неће седеџи на иресџолу Давидовом да би џоново владао Јудом.* Обећање је било дато Давиду али ће бити испуњено када се роди Исус. Исус је тај дуго очекивани Давидов потомак који ће на Давидовом престолу седети заувек. И коначно, Давидов дом и царство били су дом онога који ће доћи и царство онога који ће доћи, и који ће вечно трајати. Данас пребивамо у вечном дому, у вечном царству: ... *џримајуџи неџоколебљиво царсџиво...* (види Јев 12,28). Ово царство у коме смо ми данас понекад се назива дом Давидов а понекад дом Аврџамов. Обећање о потомству из Пост 3,15 можемо да следимо кроз Аврџама до Давида, и тај потомак је Месија – Исус Христ. Његов дом и његово царство ће владати заувек.

Давидова молитва

Давидова понизна молитва пред Господом почиње у 2 Сам 7,18-20:

Тада је цар Давид ушао, сео иред Госџода и рекао: „Ко сам ја, Госџоде Боже, и шџа је мој дом да си ме довео догде? И као да је ово било мало у џвојим очима, Госџоде Боже, неџо си још џоворио о дому своџа слуџе за далека времена. Зар је човек вредан да џа овако учии, Госџоде Боже? Шџа још да џи Давид каже? Ти џознајеш своџа слуџу, Госџоде Боже.

Истога часа када је Давид чуо откривење од Натана, поверовао је у њега зато што је знао да долази од Бога кроз Божијег пророка. Давид је кроз ову молитву понизно приступио Богу. Рекао је да се није осећао вредним било чега што је Бог рекао да ће учинити за њега, свога слугу. Давид је рекао да је

Бог већ учинио толико ствари за њега. Рекао је да уопште није ни желео да од Бога нешто потражи за себе. Разлог због ког је Бог благосиљао Давида био је тај што је Давид био захвалан за ствари које је Бог учинио. Од Бога није тражио ништа посебно нити је постављао захтеве Богу. У суштини, Давид је рекао: „Боже, ја сам твој слуга. Чини шта год мислиш да је најбоље. Ако ја треба да добијем благослов, прихватићу твој благослов и теби ћу дати славу за то. Ако треба да будем проклет, и то је више од онога што заслужујем. Шта год да ми се догоди боље је од онога што стварно заслужујем да ми се догоди.“ Био је ово одличан став за молитву. Давид је у суштини питао следеће: „Ко сам ја да очекујем тако велике ствари?“

Молитва се наставља у 2 Сам 7,21-24:

Ради твоје речи и њо свом срцу учинио си сву ову велику ствар да би је обзнанио своје слузи. Зајмо си величанствен, Господе Боже, јер нема никој као штио си ти, и нема Боја осим тебе њо свему штио смо чули својим ушима. И ко је народ као твој народ, као Израил, једини народ на земљи чији је Бој ошисао да ошкуйи свој народ и да прослави своје име чинећи велика и стварна дела за њих и за своју земљу, ошкуйивши их за себе из Египта, од народа и њихових боја? Ти си пошисао себи твој народ Израил да ти буде народ до века, и да им ти, Господе, будеш Бој.

У суштини, Давид Богу каже следеће: „Због тебе, Господе, ја уздижем твоје име, твоју вољу и твоју реч, и њима треба да се да значај. Нико није као ти, Господе. Учини то јер ти заслужујеш част, и твоје име треба да се уздигне. Учини то за себе и за Израил, баш као што си Израил извео из Египта и отерао сва племена пред њима у хананској земљи. Учини то због тога, Господе. Учини то због себе и због Израила.“

Давид завршава своју молитву у 2 Сам 7,25-29:

А сад, Господе Боже, одржи до века обећање које си дао за своја слују и за његов дом, и учини како си рекао. Нека се заувек велича твоје име, да би људи рекли: 'Господ над војскама је Бој над Израилем.' А дом твоја слује Давида нека буде ушврћен њред тобом. Јер ти си, Господе над војскама, Боже Израилев, ошкрио ово своје слузи, рекавши: 'Ја ћу ти пошисати дом.' Зајмо се твој слуја усудио да ти се пошолити овом молишвом. А сад, Господе Боже, ти си Бој и твоје су речи истина; ти си дао своје слузи добро обећање. Нека ти, створа, буде њо вољи да благословиш дом своја слује да ошисане до века њред тобом, јер ти си то рекао,

Господе Боже. Нека дом твојој слуге буде благословен твојим благословом до века.“

Давид је овим домом желео да благослови Бога. Желео је да се уздигне Божије име, а не његово. Можда ће звучати чудно, али изгледа да је Давид био спреман да прихвати Божији благослов. Раније је он говорио: „Ко сам ја да примим овај благослов? (Али, изгледа да је тада схватио па је наставио...). Разумем, ти то Боже чиниш због свога имена, то чиниш због Израилевог имена. Употреби мој дом, о Господе, и благослови твоје име до века.“ Зар ово није одличан начин да посматрамо Божије благослове? Божији народ треба овако да размишља: „Да, Господе, иако ја то не заслужујем, вољан сам да прихватим твоје благослове. Сада ме благослови тако да моја кућа и мој живот могу да буду благослов за тебе.“ Добар део од обећаних благослова односио се на Христа, али доста их се односило на самог Давида и на његово потомство.

ДАВИДОВИ РАТОВИ ЗА ПРОШИРЕЊЕ

Против старих непријатеља

Давид је учврстио своју царевину. Израил и Јуда су га прихватили за цара. Бог му је обећао велике ствари за будућност зато што је Давид у срцу желео да чини Божију вољу, да Богу начини дом, и да пронесе Божије име по свој земљи. Онда је дошло време када је Давид морао да иде у рат како би проширио границе Израила на оно што им је било обећано. Ове границе су биле од реке Египат у долини на југу, па све до велике реке – реке Еуфрат. Давид је победио Филистејце, али сада је морао да се бори против Моаваца:

После тога Давид је покорио Филистејце и покорио их. Давид је узео Мейеј-Аму из руку Филистејаца. Давид је такође покорио и Моавце. Он их је покорио по земљи, а онда их је измерио конојцем: две дужине конојца оних које треба усмртиши, и једна дужина конојца оних које треба оставити у живоју (значи да је побио две трећине људи у Моаву). Моавци су пошљали Давидови поданици, па су му слаћали данак.

2 Сам 8,1.2

Зашто је Давид употребио овај метод како би ратовао против Моаваца уместо да побије све људе, жене и децу као што је учинио у рату против Гата? Ко су били Моавци? Одакле су дошли? Они су били потомство које се

изродило из инцесног односа Лота и његове најстарије кћери онда када су побегли из Содома. Због тога су били у крвном сродству са Израиљцима, и овај народ нису могли да побију. Моавци су морали да науче да се не буне против Богом изабраног вође. Он је био милостив и оставио је једну трећину од њих у животу, тако да су постали Давидове слуге.

Следећи рат Давид је водио против Сова. Сов је била област од Дамаска до реке Еуфрат. Област јужно од Дамаска била је Сирија, али Сов је био најсевернија територија. У Моаву, Давид је победио у областима које су биле на југу и на истоку. У Сову, он је победио у областима које су се простирале на север. У 2 Сам 8,3-7 се говори о тој битци:

Давид је њошукрао и Агад-Езера, сина Реовова, совској цара, док је овај ишао да њовраши своју власт уз реку Еуфрај. Давид је заробио од њега хиљаду седам стотина коњаника и двадесет хиљада њешиха. Давид је њодрезао жиле свим коњима, осим једне стотине коју је задржао. (Давид није покушавао да умножи број коња онако како је касније то чинио његов син, Соломон – који је тако прекршио заповест записану у ПонЗ 17,16⁸ – али Сов је био поражен). Арамејци из Дамаска дођу у њомоћ Агад-Езеру, совском цару, али Давид њоби Арамејцима двадесет две хиљаде људи. (Давид је заиста био веома силан борац, побио је двадесет две хиљаде Сиријаца). Давид је њоставио војне њаборе у Араму дамашћанском; Арамејци су њослали Давидови њоданици, ња су му доносили данак. Госњод је давао њобеду Давиду иде њод је ишао. Давид је од Агад-Езерових слују узео златне њишињове и донео их у Јерусалим.

Давидов следећи поход био је против Едомаца. Они су били народ на југу. Када је и ова битка завршена већина територије Обећане земље је била поново заузета. Била је ту још једна област, средишња, која се налазила источно од реке Јордан, и коју је морао да освоји у рату против Амонаца. У 2 Сам 8,9-14 се каже:

Каг је Тоја, цар амајски, чуо да је Давид њошукрао сву Агад-Езерову војску, њослао је своја сина Јорама цару Давиду, да ња њоздрави и да му честииња њињо је заратио њрошив Агад-Езера и њоразии ња. Наиме, Агад-Езер је раињовао њрошив Тоје. Јорам је са собом донео њредметије од сребра, златна и бронзе. Цар Давид

⁸ „Само нека не држи много коња...” (ПонЗ 17,16) (прим.прев).

је и њих њосветио Госјоду, као шїо је њосветио сребро и злато свих народа које је њокорио: Едомаца, Моаваца, Амонаца, Филистїејаца, Амаличана и њлен од Агад-Езера, сина Реовової, совскоїа цара. Давидово име је њосїало славно кад се враїио након шїо је њоразіо Едомце у Слатој долини, њих осамнаесї хиљада. (До овога часа Давид и његова војска су убили или похватали више од сто хиљада људи, уз много хиљада бојних кола и коња). У Идумеји је свуда њосїавио војне шаборе. Тако су сви Едомци њосїали Давидови њоданици. Госјод је давао њобеду Давиду іде њод је ишао.

Држање завета

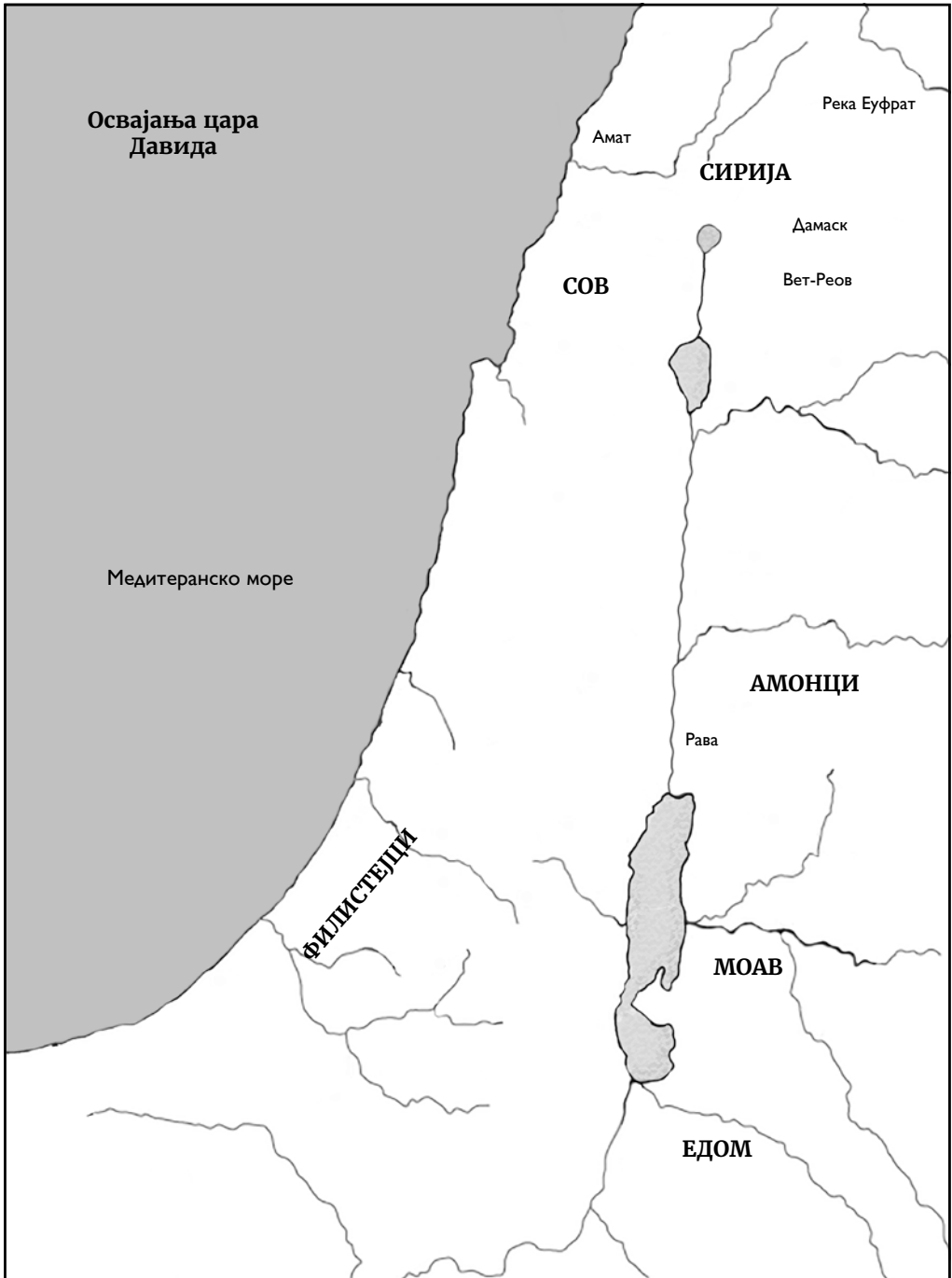
Девето поглавље Друге књиге Самуилове садржи прелепи пример поштовања завета. Мефивостеј, Јонатанов син, налазио се доле, у пустињској земљи. Он је био обогален када су он и његова дадиља бежали из Сауловог дома, када су чули за смрт Саула и Јонатана. По пустињи се кретао уз помоћ штака. Одувек је живео у страху јер је веровао да Давид жели да га убије. Једнога дана Давидова бојна кола су се докотрљала и до Мефивостејевог дома. Он је веровао да су војници дошли да га убију, али уместо тога, сместили су га на кола и одвезли пред Давида. Давид је Мефивостеју рекао да га је тражио, не да му суди, већ да искаже доброту према једином преосталом Јонатановом детету. Давид је рекао да је склопио завет са Јонатаном и да, стога, његов читав дом припада Мефивостеју. Рекао му је да је Мефивостеј један од његових синова. Давид је потом рекао својим слугама да га окупају и обуку. Дао му је место за својим столом, и Давидов покривач царске трпезе прекрио је Мефивостејеве обогалене ноге док су заједно јели. Замислимо да једнога дана неко дође и упита га: „Шта радиш овде, за Давидовом трпезом?“ а Мефивостеј би могао да одговори следеће: „Не знам, иди и питај цара.“ А Давид би могао да каже: „Иди доле низ ходник и погледај на зид. Тамо ћеш видети штит, одежду, копље и мач. Све то ми је дао Јонатан као знак и залог да је наша крв била помешана. По том завету, ми смо крвна браћа под крвним заветом. Мефивостеј једе за мојом трпезом зато што сам склопио завет са његовим оцем.“

У данашње време, Божија породица једе за Господњом трпезом зато што је наш Господ склопио завет са Оцем. Он се стара за своју породицу и храни је. Данашња Божија породица је као Мефивостеј, обогалени

син. Они су обogaљени у греху. Али, сада их цар поштује и храни. Имају смештај и преобуку код цара. Цар, који је уједно и Отац, обезбеђује за све њихове потребе.

Закључак

У 2 Самуиловој 10, говори се о рату који су Давид и Јоав водили против Амонаца. Против њих су задобили три битке, али су Амонци били моћан народ који се није лако предавао. После треће битке рат је био завршен на неко време, и сви су се вратили кућама. Ако Божији народ уздигне Божије име по овој земљи, онда ће и Бог уздићи њихово име и они ће бити благословени по целој земљи. Тражите Бога и његово царство прво, и све те ствари ће вам се додати (види Мт 6,33).

ТРИДЕСЕТ ШЕСТО ПОГЛАВЉЕ

ДАВИДОВА ВЛАДАВИНА (3)

---

2 САМУИЛОВА 1 – 11; ПСАЛАМ 51, 32, 103 И 116

Увод

Отац је Давида ценио још као младог човека. Давид је свирао лиру у царском дому како би цар могао да се опусти када би га мучио његов зао дух. Касније је Бог благословио Давида и он је успео да убије дива и Израилу донесе победу над Филистејцима. Где год да је ишао и шта год да је чинио Давид је имао благослов од Бога. Он је поштовао Бога и поштовао је онога кога је Бог помазао, Саула, и није се борио против њега. И на крају, када је Саул умро, Давид је био помазан за цара Јуде над којом је владао седам година и шест месеци. Током овог времена Давид се није толико борио против њихових непријатеља, Филистејаца, колико се борио против Исвостеја, јединог преосталог Сауловог сина. Када су Исвостеја убили његови сопствени људи, Авенир је прешао на Давидову страну. Онда су се деца Израиља и деца Јуде ујединила и Давид је био установљен за цара над свима њима.

Давид је учврстио и умирио царство тако што је победио Јевусите и Филистејце, непријатеље Израиља током Саулове власти. Бог је поставио ове непријатеље пред Израил тако да би знали да његову вољу не испуњавају верно, у потпуности. Када се тај рат завршио Давид је показао да има срце пуно љубави за Бога јер је желео да Богу обезбеди више него за самога себе. Бог је благословио ту жељу. Давиду није допустио да му сазида храм, али је Давиду рекао да ће он лично бити благословен свег свог живота. Рекао је Давиду да ће, пошто буде умро и нестао, његово потомство подићи дом за Бога. Давидово потомство ће, кроз Исуса, успоставити владарску кућу и царство које ће вечно трајати.

Давид је ратовао против Моаваца, Соваца, Сиријаца, и Амонаца. Стално се борио против њих и сваки пут је побеђивао.

Ово нас доводи до средине Давидовог живота. Нема ниједног који је савршен – није то био чак ни овај човек који је био по Божијем срцу. Овај мили пастир Израилља, певач најбољих песама које су икада биле спеване, није био савршен. Давид је био онај чије ће потомство благословити сву земљу и кроз кога ће доћи онај који је обећан да сатре главу ђаволову, али није био савршен човек. И он је имао проблеме и несреће у животу. Било је славних тренутака, победа, почаста али и несреће су убрзо дошле.

НЕДАЋЕ ДАВИДОВЕ ВЛАДАВИНЕ

Искушење и пад

Прва Давидова несрећа може једноставно да се назове „Давид и Витсавеја“. Пред Давидом је било искушење и он му је подлегао:

У њролеће, у време кад цареви оглазе у райи, Давид је њослао Јоава са својим слуџама и са свим Израилљем. (Давид је био цар и требало је да буде са својом војском на бојном њољу. У овом одломку је њребало да њрочииамо како је „Давид оџишао“, шџио би био блаџслов за Давида, али умесџио њџџа чииамо „Давид је њослао“. Он је њослао некоџа друџџи да учини оно за шџиа је сџм био одџоворан). Они су њобили Амонце и оџколили Раву. Али Давид је осџао у Јерусалиму.

2 Сам 11,1

Ми имамо изреку која каже да је ум доконог човека ђаволска радионица и то се у Давидовом случају показало као тачно. Њему је било досадно, а ум у досади увек води ка неком проблему:

Једноџ дана у њредвечерје, Давид усџане са своје њосџеље и њрошеџа се њо крову царскоџ двора. С крова је уџледао жену како се куџа. Жена је била веома леџа. Давид је њослао човека да се расџиџа о жени, и било му је јављено: „Није ли џио Виџсавеја, њерка Елиџамова, жена Урије Хеџиџа?“

2 Сам 11,2.3

Витсавеја није намеравала да буде искушење за Давида. У то време су куће око себе имале зидове који су пружали приватност и заштиту. Давид се налазио на погрешном месту у погрешно време. Да ли је Давид знао ко је био Урија? Да, знао је, јер је Уријино име последње име у списку Давидових моћних људи (види 2 Сам 23,39). Ови људи су били Давидови најбољи борци

и његова лична гарда. То су били људи који су душом припадали Давиду, и Давид је душом припадао њима. Они су, за Давида, били највернији људи на читавом свету. Да је Давид размишљао својом главом уместо својом појудом, он би рекао: „Чекај! Ова госпођа је жена једног од мојих људи. Она припада човеку који ме воли више него што воли свој живот и који ми је апсолутно веран.“ Али, у човеку кога води појуда, нема савести. Прича се наставља у 2 Сам 11,4.5:

Тада је Давид њослао њаснике да је доведу. Када је дошла к њему, он леже с њом баш кад се очистила од своје месечне нечистиоће. (Ово је доказ да Урија није био отац те бебе, јер је имала месечни циклус када је Урија кренуо у борбу. Пре него што је отишла код Давида њен циклус се завршио). Зайим се врайила кући. Жена је зайруднела, ња је њослала њоруку Давиду: „Трудна сам.“

Свако чини грех тако да нико нема права да суди Давиду. Његово понашање може се оценити као потпуно необјашњиво. Појуда је преузела контролу над његовим умом.

Покушај заташкавања

Када неко почини грех, прво што покуша да учини јесте да то заташка. У 2 Сам 11,6-26 имамо извештај о Давидовом плану да све заташка. 2 Сам 11,6.7 каже:

Тада је Давид њослао њоруку Јоаву: „Пошаљи ми Урију Хейиѡа.“ Јоав њошаље Урију Давиду. Кад је Урија дошао к њему, Давид ѡа уйиѡа како је Јоав и народ, и како иде райѡ.

Могуће је да се Давид занимао за битку нешто мало. Он је знао где се налази Јоав. Знао је шта војници раде. Знао је да је само питање времена пре него што Јоав заузме град. Давид је, у ствари, знао одговоре на сва три питања. Урију је позвао к себи из другог разлога. У 2 Сам 11,8-11 читамо следеће:

Давид рече Урију: „Сиђи у своју кућу и оѡери своје ноѡе.“ (Давид је желео да Урија учини више од пуког прања ногу. Он је желео да се Урија понаша као војник који се вратио из боја, како би касније њега могли да прогласе за оца бебе коју ће родити Витсавеја). Урија изађе из царевоѡ двора, а иза њеѡа су носили царев дар. Али Урија леже на улаз царевоѡ двора, заједно са свим

слуџама своџа џосџодара, џе није сишао својој куџи. (Давидов план се није остваривао). Каг су Давиду јавили да Урија није оџишао куџи, Давид рече Урији: „Зар ниси џек дошао с џуџа? Заџио ниси оџишао куџи?“ Урија одџовори Давиду: „Ковчеџ, Израилџ и Јуда бораве у шаџорима, а мој џосџодар Јоав и слуџе моџа џосџодара лоџорују на оџвореном џољу. Како, онда, да одем својој куџи да једем и џијем, и да сџавам са својом женом? Тако ми џвоџа живџа и џвоје душе, ја неђу учиниџи џако неџио.“

Урија му је одговорио да неће иђи својој куџи како не би посрамио Давида, јер још нису задобили победу. Рекао је да би тиме посрамио свога господара, свога цара. Урија није на Бога ни мислио у том часу. Једино о чему је мислио било је да одржи свој завет Давиду. Рекао је да сви они које је волео – Израилџ, Јуда, Ковчег савеза, Јоав, и џуди џеговог господара – сви су били на отвореном пољу, па како би онда он могао да оде својој жени? Ко је, онда, бољи човек у овој причи? Ништа Урија није рекао о томе да би то био грех против Бога, веровао је да би тако нешто било грех против Давида, и то је за џега било довољно да не иде. Ово је требало да наведе Давида да се промени и исповеди свој грех. Да је само почео, он би то и завршио, али Давид се одрекао свог греха и наставио је да га се одриче. У 2 Сам 11,12-25 пише шта је Давид учинио:

Давид рече Урији: „Осџани овде још данас, а суџра ћу џе оџиремџи.“ Тако је Урија осџао џоџ дана и суџрадан у Јерусалиму. Давид џа је џозвао да једе и џије с џим, џа џа је наиџо. Али увече Урија изађе и леђне на свој лежај са слуџама своџа џосџодара; није оџишао својој куџи. (У овом случају, пијани Урија је био бољи човек од трезног Давида. Урија је мислио на Давида, на Господа, и на победу код Раве). Ујуџро је Давид наиџао Јоаву џисмо и џослао џа џо Урији. (Урија је био такав верни слуга да писмо није ни прочитао). У џисму је наиџао: „Сџавиџе Урију најред иде је биџика најђуђа, а онда се џовуџиџе иза џеџа, џа нека буде џоџођен и нека џоџине.“ (Давид је испланирао да Урија погине како би сакрио свој грех). И џако, док је Јоав оџседао џраг, џосџавио је Урију на месџо иде је знао да се налазе најбољи раџници. Ёуди из џрага изађу и уџусџе се у биџику са Јоавом. Од народа је џало неколико Давидових слуђу, а џоџинуо је и Урија Хеџиџи. (Јоав је био сувише добар генерал да би се повукао и оставио Урију да се бори сам, па су неки од војника

Јуде погинули заједно са Уријом Хетитом). Тада је Јоав њослао Давиду све вести о бици. Зајоведно је њласнику: „На крају, кад саојшиши цару све вести о рају, а цар се разјневи, ња њи каже: ’Зашио сје се њолико ѡримакли ѡраду да рајујетје? Зар нисје знали да ће ѡађаши са зидина? Ко је убио Авимелеха, Јероваловој сина? Није ли њо била жена која је бацила на њеѡа млински камен са зидина Тевеса?’, ѡада реци: ’Појнуо је и ѡвој слуѡа Урија Хешии.’“ Гласник оде. Кад је дошао, исѡричао је Давиду све ради чеѡа ѡа је Јоав њослао. Гласник рече Давиду: „Људи су били јачи од нас; изашли су најође на нас, али смо их ѡошиснули до ѡрадских враѡа. Сѡрелци су ѡађали ѡвоје слуѡе са зидина, ѡе су неке цареви слуѡе изѡубиле живоѡи, а ѡојнуо је и Урија Хешии.“ Давид рече ѡласнику: „Овако реци Јоаву: ’Нека ѡе ѡо не мучи, јер мач ѡокоси сад овој сад оној. Навали јаче на ѡрад и униши ѡа.’ То ће ѡа охрабриши.“

Давид је „обрисао крв са својих усана“ и понашао се као да се ништа лоше није догодило. Рекао је: ... мач ѡокоси сад овој сад оној... У 2 Сам 11,26.27 видимо шта се догодило после Уријине смрти:

Кад је Уријина жена чула да је Урија мрѡав, жалила је за својим мужем. А кад је ѡрошло време жаљења, Давид је ѡослао ѡо њу и довео је у свој дом. Она му је ѡосѡала жена и родила му је сина. Али ѡо шио је Давид учинио било је зло у Госѡодњим очима.

Давид је морао да зна да ће његова дела Господу причинити незадовољство али је поверовао да је успео да их прикрије. Међутим, Бог је знао истину и сада ће Давид због тога да буде кажњен.

Суђење – пророкова прича

У 2 Сам 12,1-4а почиње извештај о томе како је Бог показао неправедност његовог поступка, његов грех:

Госѡод је ѡослао ѡророка Наѡана к Давиду. Кад је дошао к њему, рекао му је: „У једном ѡраду су живела два човека. Један је био боѡаѡи, а друѡи сиромашан. Боѡаѡаш је имао веома мноѡо сиѡине и крујне сѡоке. Сиромах није имао нишиѡа осим једној женској јаѡеѡа које је куѡио. Он ѡа је одѡјио и оно је расло заједно са њим и њеѡвом децом. Јело је од њеѡве хране, ѡило из

*Њејове чаше и сјавало у њејовом наручју; било му је као ћерка.
Једном је бојашину дошао љућник...*

Богаташ је имао велики број оваца. Међутим, уместо да узме неку од својих оваца како би нахранио путника који је дошао у посету, он је узео то женско јагње од сиромаша, заклао га и појео. У 2 Сам 12,5,6 видимо Давидову реакцију на ову причу:

Давид се сјраховијо разјевеио на њој човека. (Ова неправда је заиста погодила Давидов осећај за правду). „Живоја ми Госјода“ – рече он Натану – „човек који је њо учинио заслужје смрј! Има да љлаји чејворосјруко за јајње зайо шјо је учинио овакву сјвар, и није љоказао самилосј.“

Давид је пожелео да тај човек буде убијен, али закон је налагао да богаташ мора да плати сиромашу за такво дело.

Пресуда и осуда

У 2 Сам 12,7а читамо: *Натан рече Давиду: „Ти си љај човек!“* Натан је уперио прст на Давида и рекао му да је управо он тај о коме су говорили. Давид је већ послао Урију да буде убијен. Шта га је спречило да не убије Натана због ове оптужбе? Оптужба се наставља у 2 Сам 12,7б-12:

...Зайо јовори Госјод, Бој Израјљев: „Ја сам ње љомазао за цара над Израјљем, и избавио сам ње из Саулове руке. Дао сам њи кућу њвоја јосјодара и жене њвоја јосјодара у њвоје крило, и дао сам њи дом Израјљев и Јудин. А да њи је њо било мало, ја бих њи дао и више. Зашио си љрезрео реч Госјодњу и учинио шјо је зло у њејовим очима? Посекао си мачем Урију Хејшија а њејову жену си узео себи за жену. Убио си ја мачем Амонаца. Збој њоја се мач никада неће одмаћи од њвоја дома, јер си ме љрезрео и јер си узео жену Урије Хејшија да њи буде жена.“ Говори Госјод: „Ево, љодижем на њебе невољу из њвој дома, ја ћу на њвоје очи узети њвоје жене и даји их њвом ближњему, који ће сјавати с њвојим женама усред бела дана. Ти си њо учинио љајно, а ја ћу учинији ово љред свим Израјљем усред бела дана.“

Давид је оптужен. Он је згрешио. Његова пожуда и онда страх преузели су над њим контролу на кратко, али када се суочио са Божијом поруком и Божијом осудом тог чина, одговорио је на то као човек који је био по Божијем срцу: *Давид рече Натану: „Зјрешио сам Госјоду.“* (2 Сам 12,13а).

Давид се више није крио. Стао је пред Бога и очекивао своју пресуду. Мојсијев закон говори да особа која учини оно што је Давид учинио треба да се каменује до смрти. Давид је био вољан да Богу препусти да га осуди онако како је намерио. У 2 Сам 12,13б.14 се каже:

Наџан рече Давиду: „Госџод џи је оџросџио џрех, (ово је било прво) неџеш умреџи (ово је било друго – Господ је Давиду опростио и подарио му живот). Иџак, џошџио си овим делом џодсџакао неџриџаџеље Госџодње на џрезир, сиџурно џе умреџи син коџи џи се родио.“ (Ово је било треће – Господњи неприџатељи џе презирати Бога и зато џе Давидов син умрети).

Извршење пресуде

У 2 Сам 12,15-18 читамо следеће:

Поџом се Наџан враџио своџој куџи. А Госџод удари деџе које је Уриџина жена родила Давиду, и оно се џешко разболи. Давид се молио Госџоду за деџе; Давид је џосџио, џа је ушао у куџу и џреноџио на земљи. Сџарешине џеџовоџ дома су сџајале око џеџа насџојеџи да џа џодџиу са земље, али он није хџео, ниџи је хџео да једе с џима. Седмоџ дана је деџе умрло. Давидове слуџе су се бојале да му јаве да је деџе мрџиво, јер су џоворили: „Говорили смо му док је деџе било живо, џа нас није слушао; како да му кажемо да је деџе умрло? Учиниџе неко зло.“

Давид је неколико дана провео у молитви, посту и покајању. Његове слуге су се прилично забринуле и питале се како би Давид реаговао да чује за детињу смрт ако се тако понашао док је дете још било живо. У 2 Сам 12,19-23 видимо како је Давид размишљао:

Кад је џримеџио да слуџе шаџуџу, Давид је схваџио да је деџе умрло. Давид уџиџа своје слуџе: „Да ли је деџе умрло?“ Они одџоворише: „Умрло је.“ Тада је Давид усџао са земље, умио се и џресвукао у друџу одеџу. Заџим је ушао у Дом Госџодњи и џоклонио се. Онда је оџишао у своју куџу и џраџио да му изнесу храну, џе је јео. (Слуге мора да су се чудом чудиле и питале се шта се то догађа). Њеџове слуџе му рекоше: „Заџио ово радиш? Док је деџе било живо, џосџио си и џлакао, а сад кад је деџе мрџиво, џи усџајеш и једеш.“ Он одџовори: „Док је деџе још било живо, џосџио сам и џлакао, мислеџи: ’Ко зна? Можда

ће се Господ смиловаџи, ља ће деџе остиаџи у живоџу? Али сада кад је мрџво, зашџо да љосџим? Зар моџу да ља враџим? Ја ћу оџићи к њему, али оно се неће враџиџи мени.“

Победа

У 2 Сам 12,24.25 видимо како је Бог поново био милостив:

Давид је, заџим, уџешио своју жену Витсавеју. Он је оџишао к њој и леџао с њом, а она је родила сина коме је он дао име „Соломон“. Господ ља је волео, ља је џо објавио љреко љорока Натџана, који му је, ради Господа, дао име „Једигија“.

Једидија значи „вољен од Господа“. Давид и Витсавеја га назваше Соломон, али Бог га је назвао „вољен од Господа“. После тога Давид се вратио својим одговорностима које је имао на бојном пољу: *Јоав је наџао Раву амонску и заузео царски љрад... Скуџивши сав народ, Давид је оџишао у Раву, наџао је и освоџио... Поџом се Давид са свим народом враџио у Јерусалим. (2 Сам 12,26.29.31б).*

Давид је поново био на челу своје војске. Није се крио у дворцу или препуштао ову обавезу неком другом. Онда су Давид и његова војска уништили амонске градове и онда су се вратили кући.

Ово поглавље у нашем проучавању показује трагедију једног човека који је на тренутак заборавио да стоји пред самим Богом. Био је Божији пријатељ и човек по Божијем срцу. Био је један од најбољих, али опет је овај светац над свецима пропао до самог дна. Био је искушан и подлегао је том искушењу. Онда је покушао све то да заташка. Лагао је и починио убиство. Онда се суочио са Божијом речју и Божијом вољом и покајао се. Прихватио је своју пресуду. Али, чим је схватио где је било његово место као вође, опет је водио војску у победу. Поново је заузео место главног у војсци и главног у Божијем народу. Пошао је да опет порази своје непријатеље. Али, покајање, опроштење и поновно прихватање не уклањају последице његовог злочина. Витсавеји није могао да врати Урију. Није могао да врати дете које је умрло. Три ствари ће се догодити у његовом дому и то нико неће моћи да заустави. Догодиће се без обзира на то шта Давид буде пробао да учини. Мач никада неће напустити његов дом. Од тог дана надаље стално ће бити некакве борбе и ратовања у његовом дому, дому који је Бог обећао да ће благословити. Бог ће их благословити и Бог ће их одржати. Али, због Давидовог греха у његовом дому ће стално бити сукоба. Зло ће се рађати у његовом домаћинству. Из његовог дома ће се појавити непријатељ против

њега – тај непријатељ ће бити Авесалом. Прво дете које му се родило је умрло, и још троје ће умрети исто тако.

Давид је сам себи пресудио. У одговору који је дао Натану када је чуо причу, рекао је да човек који је то урадио треба да умре. Али, Бог је рекао да Давид неће умрети. Давид је рекао да човек који је то учинио треба да плати натраг четвороструки износ за јагње које је узео. То ће се догодити Давиду. Умреће му четири сина: први као беба, онда Амнон, Авесалом и Адонија. Давид ће дати четири јагњета за оно јагње које је узео. За живот онога кога је убио платиће са четири живота из свог сопственог дома.

Бог ће грешницима опростити њихове грехе али ће вероватно морати да снесу последице својих грешних и погрешних дела до краја живота. То је веома важна лекција коју у овом поглављу треба да научимо. Када читамо псалме које је Давид написао видимо да је научио ту лекцију. О овом догађају је написао четири псалма.

ДАВИДОВИ ПСАЛМИ О ОВОМ ДОГАЂАЈУ

Смилуј ми се Господе (Псалам 51)

У Псалму 51,1.2.7.10-12.15-19 пише следеће:

По милости својој, Боже, смилуј ми се; њо њолемом милосрђу своје, обриши ми њресџује. Од кривице моје њѡери ме сасвим и од ѡреха моја очисти ме... Очисти ме њзојом да чисти будем; ѡѡери ме да од снеја бељи будем... Чисти срце створи мени, Боже; у њуѡрини мојој њостѡјан дух обнови. Од себе ме не одбацуј и од мене не узимај своја Духа Светѡѡ. Радост своја сѡасења обнови у мени, и духом вољним ѡи мене ободри... Госѡоде, усне ми ѡѡвори; и усѡа ће моја славу ѡвоју да јављају. Јер ѡи жрѡву не желиш, јер ја бих је ѡринео; не мили ѡи се свесѡалница. Боју је жрѡва дух ѡѡрешен; ѡѡрешено и скрхано срце ѡи не ѡрезри, Боже. Наклоношћу својом чини добро Сиону; сазигај зидине Јерусалиму. Тада ћеш се зажелѡи ѡраведних жрѡва, свесѡалнице и ѡљених жрѡва; ѡада ће ѡи на жрѡвенику ѡринеѡи бикове.

Давид је преклињао Бога да му се смилује. Он је знао шта Бог жели и знао је шта Бог не жели. Давид је имао огромно мноштво оваца. Могао је да жртвује хиљаде јагњади али је знао да то није оно што Бог жели. Могуће је да је Давид певао овај псалам док је чекао на осуду која му је следила.

Предивна благодат (Псалам 32)

Псалам 32,1-6 говори о Давидовој захвалности за Божије опроштење:

Блаіо ономе коме је ойрошіен йресіуї, коме је йокривен ірех. Блаіо човеку коме Госіод не урачунава ірех и у чијем духу нема йреваре. Хішдох да йрећуїим, ал' костіи ми усахнуше, јер дан чиїави у вайају сам йроводио. Јер дању и ноћу рука ме је йвоја йешко йриїискала, снаіа ми је сахнула као на леїњој жези. (Села) Тада йризнах йеби ірех свој, и йресіуї свој нисам крио. Рекох: „Признаћу Госіоду своје йресіуїе.“ И йи си ми йресіуї іреха ойросіио. (Села) Зайіо нека йи се сваки верни моли у времену кад се можеш наћи; чак и йоїої да јурне на њеіа, силне воде сусіићи іа неће.

Овај псалам прича о Давиду. Он је био тај човек који је ћутао. Он је био тај чија снага је усахла. То грешнику чини његова савест. Овде се види Давидова захвалност за Божије опроштење.

Слава Господу (Псалам 103)

Псалам 103,1-6:

Блаіосиљај, душо моја, Госіода и име му свеїо све шіо је у мени! Блаіосиљај, душо моја, Госіода, не заборави сва доброчинствва њеіова! Он йи кривице све йвоје ойраштіа и лечи йи све болесіи йвоје; од йроїасіи сїасава йи живої, овенчава милошћу и милосрђем; живої йи добротоїом храни, младосїй йи је свежа ко у орла. Госіод чини оно шіо је йраво, йресућује у корисїй йлачених.

Давид је у овом псалму наставио да пева псалам захвалности, и певао је својој сопственој души. Певао је о опроштењу које му је учинио Бог.

Прихватање опроштења (Псалам 116)

У Псалму 116,1.2.12-16 видимо још о Давидовој посвећености Богу:

Ја волим Госіода, јер је чуо мој ілас и йреклињања моја; йриінуо је ухо своје к мени и докле живим ја ћу да му вайим!... Чиме Госіоду да узвратим за све њеіово добро йрема мени? Чашу ћу сїасења да йодиінем, Госіодње ћу име да йризовем! Завеїше своје извршићу Госіоду йред целим њеіовим народом. Скуїоцена је у очима Госіодњим смрїй њеіових верних. О, Госіоде, ја сам

*слуја тввој! Твој сам слуја, син тввоје слушкиње, са мене си расково
окове!*

У овом псалму Давид се захваљује Богу за његову милост. А онда каже, у суштини, следеће: „Ево шта ћу да учиним. Бићу његов докле год сам жив!“ Давид ће Господу веровати заувек. Учиниће све што је обећао, и испуниће своје завете. Живеће верно и славиће Бога, вероваће му и бити послушан. Божијем народу су греси опроштени, баш као што су опроштени Давиду. Бог стално и изнова опрашта. Божији народ треба да прославља Бога због његове вере и упорности. Божији народ треба да пронађе унутрашњу снагу и прихвати Божије опроштење и онда да му верно служи. Божији народ чине људи по Божијем срцу.

ТРИДЕСЕТ СЕДМО ПОГЛАВЉЕ

ДАВИДОВА ВЛАДАВИНА (4)

---

2 САМУИЛОВА 12 – 24; 1 ЦАРЕВИМА 1,1-2,12

Увод

Тридесет седмо проучавања старозаветне историје говори о следећој трагедији у Давидовом животу. У претходном поглављу говорили смо о великој несрећи која се одиграла током његове владавине. О Давидовом греху у вези са Уријом и његовом женом Витсавејом. Сада ће бити речи о Давидовој породици.

ЧЕТИРИ НАРЕДНЕ НЕСРЕЋЕ ТОКОМ ДАВИДОВЕ ВЛАДАВИНЕ

Амнон и Тамара – Амнонов инцест и смрт

Грех који је Амнон починио против Тамаре и касније Авесаломова освета су догађаји којима ће се бавити наше проучаваље а описани су у 2 Сам 13,1-22:

А ово се догодило после тога: Авесалом, Давидов син, је имао леуу сестру по имену Тамара. У њу се заљубио Давидов син Амнон (Тамара је била Амнонова полусестра). Амнон је толико љубио да се разболео због своје сестре Тамаре, јер је била девица. Амнону се чинило немогућим да јој учини било шта. Али Амнон је имао пријатеља по имену Јонадав, који је био син Давидовој браћи Шиме. Јонадав је био веома домишљит човек. Он га ухватио: „Зашто тако венеш из дана у дан, царев сине? Зашто ми не кажеш?“ Амнон му рече: „Заљубио сам се у Тамару, сестру мога брата Авесалома.“ Јонадав му рече: „Лези у свој кревет и учини се болестан. Када дође твој отац да те види, ти му реци: ’Дозволи да дође моја сестра Тамара и нахрани ме. Нека

ирипреми јело пред мојим очима, да видим, ја ћу јести из њене руке.“ Амнон леће и учини се болестан. Кад је цар дошао да ја види, Амнон рече цару: „Дозволи да дође моја сестра Тамара и најрави јар колача пред мојим очима, ја ћу јести из њене руке.“ Давид посла Тамару у двор и рече: „Иди, молим те, у кућу твоју браћу Амнона, и ирипреми му јело.“ Тамара оде у кућу своју браћу Амнона, који је лежао. Узела је тост и умесила колаче пред његовим очима, ја их је истекла. Затим је узела тост и јела је пред њега, али је он одбио да једе. Тада Амнон рече: „Нека изађу сви који су код мене!“ Тако су изашли сви који су били код њега. Амнон рече Тамари: „Донеси ми јело у собу, ја ћу јести из твоје руке.“ Тамара узме колаче које је најравила и донесе их своје браћу Амнону у собу. Кад му је иринеда да једе, он је зраби и рече јој: „Дођи, сестро моја, лези са мном.“ Али Тамара му рече: „Немој ме обешчашти, браће мој, јер се јако нешто не ради у Израелу. Не чини јаку срамоту! Куда бих ја ишла са својом срамотом? А ти би био као један од безумника у Израелу. Молим те, сестро, говори с царем, јер он ме неће ускраћати теби.“ (Тамара је била вољна да постане његова жена али није била вољна да је он силује). Међутим, он није хтео да је послуша, нешто је свладао и леао с њом. Тада је Амнона обузела силна мржња према њој, јако да је мржња према њој била већа од љубави коју је имао за њу. (Прво је толико волео да се разболео због тога а сада је мрзи више него што је волео). Амнон јој рече: „Дужи се! Одлази!“ Она рече на то: „Не чини то, јер ће то што ме шераш бити веће зло од онога које си ми учинио.“ Али он није хтео да је послуша, нешто је позвао момка који ја је послужио и рекао му: „Ошерај ову од мене! Избаци је и закључај врата за њом!“ А она је имала на себи дукачку хаљину с рукавима, какве су носиле царево ћерке док су биле девојке. (Била је то нарочито лепа одежа, као она коју је имао Јосиф). Тада је Тамара носила плаву хаљину, и раздерала дуку хаљину коју је носила; ставила је руку на плаву и отишла кукајући ишом најлас. Њен брат Авесалом је уиша: „Да није Амнон, твој брат, био с тобом? Сад, сестро моја, ћути; брат ти је; не узимај то к срцу.“ И јако је Тамара остала осамљена у дому своју браћу Авесалом. Кад је цар Давид чуо о свему овоме, веома се разневио. Авесалом није рекао Амнону ни реч,

ни добру ни лошу. Наиме, Авесалом је мрзео Амнона зато што је обешчистио његову сестру Тамару.

Авесалом је имао врло добар разлог да убије царевог сина, али ће сачекати две године да то учини. Свакодневно је посматрао Амнона и планирао како да га убије. Прича се наставља у 2 Сам 13,23-29:

Две године касније Авесалом је створио овце у Вал-Асору код Јефрема, па је позвао све цареве синове. Авесалом дође к цару и рече: „Ево, сад се стрижу овце твоје служи; нека цар и његове слуге изволе да дођу са слугом твојим.“ Цар одговори Авесалому: „Не, сине мој, немој да идемо сви, да ти не будемо на шери.“ Авесалом па је ујорно молио, али он није хтео. Ипак, благословио га је. (Авесалом је знао да цар неће кренути са целом свитом. Било би их превише да их Авесалом гости. Он је заправо желео само Амнона). Тада Авесалом рече: „Ако ти нећеш, нека мој брат Амнон дође са нама.“ Цар му рече: „Зашто да иде с тобом?“ (Цар је, изгледа, био мало сумњичав). Но, пошто га је Авесалом ујорно молио, послао је Амнона и све цареве синове. Тада Авесалом нареди својим момцима: „Пазите! Кад се Амнон развесели од вина, а ја вам кажем: ’Угариће Амнона!’, тада га убијте. Не бојте се! Нисам ли вам ја то заведео? Будите храбри и јуначни!“ Авесаломови момци учинише Амнону како им је Авесалом наредио. А сви цареви синови устадоше, уздахаше сваки своју мазу и побеђаше.

Ово значи да су два Давидова сина већ платила за Уријину смрт и грех са Витсавејом. Давид је прво изгубио новорођенче а сада је изгубио и Амнона. У 2 Сам 13,30-39 се даље каже:

Док су они били на путу, дошла је вест до цара: „Авесалом је убио све цареве синове, те ни један није преживео.“ (То није била истина јер је Авесалом убио само једног царског сина, Амнона. Изгледа да је имао непријатеље који су хтели да искористе ситуацију). Тада је цар раздерао своју одећу и легао на земљу, и све његове слуге су стајале раздеране одеће. Али Јонадав, син Шиме, Давидовог брата, рече: „Нека мој господар не мисли да су убијени сви младићи – цареви синови; мртав је само Амнон. (Амнон је добио оно што је заслужио. Закон каже да онај који силује жену треба да умре – види Лев 18,9.29;

ПонЗ 22,25). Наиме, Авесалом се зарекао да ће њо учинити оној дана кад је Амнон обешчистио његову сестру Тамару. Зато нека се мој њодар, цар, не узнемирава, мислећи да су сви цареви синови мртви; само је Амнон мртав.“ Међутим, Авесалом је побегао. (Авесалом је побегао јер није знао да ли ће његов отац да поверује у вест да је он побио све цареve синове). А кад је момак који је осмајрао њоледао, видео је велико мноштво како иде њушем иза њеа, њадином њланине. Јонадав рече цару: „Ево, долазе цареви синови; исјало је онако како је њвој слуја рекао.“ Тек шњо је он довршио, дошли су цареви синови и њласно зајлакали. Горко су њлакали и цар и њејове слује. А Авесалом је побегао Талмаји, сину Амијуда, цара њесурској. Давид је, њак, сваки дан жалио за својим сином. Пошњо је Авесалом побегао у Гесур, остјао је њамо њри њодине. Кад се ушешио збој Амнонове смртњи, цар је чезнуо за Авесаломом.

Авесаломов повратак и обновљење односа

Ово је била ужасна несрећа за Давида и његово царство. Иако је Амноновом смртњу учињена правда, Авесалом је морао да побегне од свог оца. Јоав је помогао Авесалому да се врати, јер је Давид био толико безвољан да је изгледало као да је цар у својој палати мртав. Његова љубав према Авесалому била је већа од мржње према оном што је Авесалом учинио породици. 2 Сам 14,1-14 говори о Јоавовом плану за Авесаломов повратак:

Али Јоав, син Серујин, је знао да је царево срце наклоњено Авесалому. Сјоја је Јоав њослао да му доведу једну мудру жену из Текује. Он јој рече: „Прејварај се да си у жалосњи: обуци се у жалбену одећу и не мажи се мирисним уљем, као жена која мноје дане жали за њокојником. Пошњом иди цару и реци му ове речи.“ Јоав јој је рекао шња да каже. Кад је жена из Текује дошла цару, њала је ничице на земљу, њоклонила се и рекла: „Помајај, царе!“ Цар јој рече: „Шња ње мучи?“ Она одјовори: „Ја сам удовица; муж ми је умро. Твоја је слушкиња имала два сина. Њих двојица су се њошукли у њољу, а није било никој да их расјави. Један је ударио друјој и убио ја. Тада се цела њородица дијла на њвоју слушкињу, ѡворећи: ’Дај њој брајноубицу да ја њоубимо ради живојња који је одузео своме брајну! Исјребимо ја иако је наследник!’ Међутим, ѡако ће ми ујасити једину жеравицу која ми је остјала, ѡе се

моме мужу неће сачувајти ни име ни поштомство на земљи. “Цар рече жени: „Иди кући, а ја ћу издајти наредбу у твоју корисћ.“ (Цар је био сигуран да ће решити женин проблем). Жена из Текује рече на то цару: „Господару мој, царе, нека кривица падне на мене и на дом моја оца; а цар и његов престо су недужни.“ Цар рече: „Ако ти неко зајрети, ти ја доведи мени; тај те више неће узнемиравајти.“ А она рече: „Нека цар то спомене Господу, његоме Боју, да крвни осветник не учини још горе зло, те зајре мој сина.“ Он рече: „Живоја ми Господа, његоме сину неће јасити ни длака с главе!“ Тада жена рече: „Дозволи да твоја слушкиња каже још нешто моме господару, цару.“ (Ова жена је Давиду све време говорила параболу – причу, а сада је дошао час да му све објасни). Он јој рече: „Реци.“ Она рече: „Зашто си научио да урадиш исту ствар против народа Божијеј? Доносећи овакву одлуку, цар осуђује самог себе, пошто не враћа онога кога је изгнао. Јер, ми морамо умрети; ми смо као вода кад се протече на земљу, те се не може скупијти. Но, Бој не узима живог, већ је изнашао начине да изгнани не остане у изгнанству.“

Ово је веома важан стих који треба да запамтимо из овог одломка: Но, Бој не узима живог, већ је изнашао начине да изгнани не остане у изгнанству. Бог је онај који мири. Бог је желео да се Авесалом, колико год да је био грешан, врати у очев дом. Давидов одговор овој жени налазимо у 2 Сам 14,15-24:

Ја сам, госпођа, дошла да кажем ово цару, своме господару, јер ме је народ ушлашио. А твоја слушкиња је помислила: ’Обрађићу се цару; можда ће цар учинити што његова слушкиња тражи. Наиме, цар ће чути, ја ће избавити своју слушкињу из руку човека који хоће да истреби мене и мој сина с наследства Божијеј.’ Мислила је твоја слушкиња: ’Реч моја господару, цара, ће ме умирити, јер је мој господар, цар, као Анђео Господњи, који разликује добро од зла. Нека Господ, Бој твој, буде с тобом.’“ Тада цар одговори жени: „Немој зајрајити од мене ништа што ћу те иштити.“ Она одговори: „Нека мој господар говори.“ Цар ујити: „Да ли су Јоавови прсти заједно с тобом у целој овој ствари?“ Она одговори: „Живоја ми твоја, господару мој, царе, све је онако како је мој господар, цар, рекао; од тога се не може ни лево ни десно. Јесте, твој слуја Јоав ми је то зајоведо; он

ми је рекао да кажем све ове речи. Твој слуша Јоав је тако учинио да би приказивао ствар с друге стране, али мој послодар је мудар као Анђео Божији, па зна све што се дешава у земљи.“ Тада цар рече Јоаву: „Ево, урадићу тако. Иди и доведи младића Авесалома.“ На то је Јоав пао ничице на земљу, поклонио се и благословио цара, говорећи: „Данас твој слуша зна да сам нашао благодатног пред собом... Јоав је, зајим, устао и отишао у Гесур, па је довео Авесалома у Јерусалим. Међутим, цар рече: „Нека се врати у своју кућу, али преда мном нека се не јављује.“ (Ово није била паметна одлука). Тако се Авесалом вратио у своју кућу, али пред царем се није јављивао.

Авесалом и даље није био помирен са царем. Ово га је нагнало да против Давида почне да кује заверу:

А у целом Израелу није било човека који су више хвалили због његове лепоте од Авесалома. На њему није било мане од шемена до пете. Он је шиковао своју косу на крају године, јер му је била шешка. Коса му је била шешка две стотине шекела царске мере. (Било је то око 2,3 килограма). А Авесалом је имао три сина и једну ћерку, по имену Тамара, која је била веома лепа жена. Авесалом је живео у Јерусалиму две године а да се није јавио пред царем. Тада је Авесалом послао по Јоаву ... али он није хтео да дође к њему. Послао је по њега и други људи, али овај отишао није хтео да дође. Авесалом рече својим слушама: „Јоавово поље је поред мога ... Иди и зајали га!“ Тако Авесаломове слуша зајале поље. Тада се Јоав диже и дође Авесалому у кућу, па му рече: „Зашто су твоје слуша зајалиле моје поље?“ Авесалом одговори Јоаву: „Ето, ја сам ти послао поруку: дођи овамо да те пошљем к цару да кажеш: 'Зашто сам се вратио из Гесура? Било би ми боље да сам остао тамо!' Зашто ми допусти да видим цара, па ако сам крив за нешто, нека ме поуби!“ Јоав оде цару и јави му, те цар позва Авесалома. Кад је дошао цару, поклонио се лицем до земље пред њим, а цар је поубио Авесалома.

2 Сам 14,25-33

ДАВИДОВЕ ПОЛИТИЧКЕ НЕПРИЛИКЕ СЕ НАСТАВЉАЈУ

Авесаломова обмана и побуна

Изгледало је као да је дошло до помирења али Авесалом је желео нешто друго. Допустио је да људи чују да га је цар примио натраг само из једног разлога: желео је да људи почну њега да воле, уместо цара. Стајао је близу градске капије када су људи долазили по пресуду, распитивао се зашто су ту а они су му говорили. Он им је одговарао да, када би он био цар, он био био у стању да им помогне и реши њихову ситуацију (говорио им је да му је жао што његов отац то није чинио – говорио им је да би он био бољи цар од Давида). Уз свој добар изглед, пријатан говор и политичка обећања, Авесалом је придобио срце народа који се тако удаљавао од праведног цара Давида. Толико се охрабрио да је против Давида повео и побуну. Са друге стране, Давид је имао војску која је била у стању да докрајчи Авесалома и оконча његову побуну. Авесалом је могао да се бори против Давида јер је у свом срцу знао да је могао да буде цар. А Давид није могао да се бори против Авесалома јер је у свом срцу био отац. Давид је био пастир а Авесалом је био вук, и понашао се као вук. Давид се понашао као пастир.

Давид бежи пред Авесаломом

Давид није желео да се бори против Авесалома тако да је морао да бежи. 2 Сам 15,13-18 пише овако:

Тада је дошао њасник Давиду и рекао: „Срце Израиљца се окренуло за Авесаломом.“ Давид рече свим својим слуџама ... „На ноје! Бежимо, иначе нећемо њобећи од Авесалома! Кренимо шио брже, да не њожури он, ња нас сџиине и изручи нас њројасџи, а ѓрад њосече мачем!“ (Давид је могао да затражи од Јоава да реши то са Авесаломом, али је у овој ситуацији више био добар отац него добар цар. Није могао да се бори против свог сина). Цареве слује рекоше цару: „Шџа њод наш њосџодар одлучи, њџвоје слује су џи на расџолаџању!“ (И тако је Давид пошао). „Цар је кренуо њешице са свим својим домом...“ а за њима је ишао Авесалом. Били су џу: „...и сви Хеређани и Фелеђани; и сви Гађани, шесџ сџџџина људи...“ сви они су били уз Давида када је њобеџао.

Итај Гањанин је желео да иде са Давидом зато што је мислио да ће доћи до борбе. Он се одлучио за Давида, али пошто су неко време путовали Давид рече Итају да оде да буде са Авесаломом:

...„Зашто и ти идеш с нама? Враћи се и остани са царем; (Давид је Авесалома називао царем) ти си странак, и још изнаник из своје земље. Јуче си дошао, ја зар данас да те водим да се поштујаш с нама? Ја идем зато што морам да идем. Зато се враћи и поведи своју браћу са собом. Нека милости и верности Господња буду с тобом.“ Ишај одговори цару: „Живоја ми Господа, и жив био мој господар цар, иде јога буде мој господар цар, водило је у смрти или живи, тамо ће бити и твој слуга!“ (За то кратко време колико је био уз Давида, Итај му је постао веома веран). Давид рече Итају: „Хајде онда!“ Тако Ишај Гањанин крену, а са њим и сви његови људи са својом нејачи. Цела земља је јасно плакала, док је сав народ пролазио. Када је цар прешао преко потока Кидрона, прешао је и сав народ идући према јусици. Тамо је био и Садок са свим Левићима, који су носили Ковчеј савеза Божијеј ... Тада цар рече Садоку: „Враћи Ковчеј Божији у праг. Ако нађем наклоности у Господњим очима, он ће ме довести најпре, и дај ми да видим и Ковчеј и његово боравиште. Али ако ми каже: 'Ниси ми ја вољи', ево ме, ја нека чини са мном што сматра за добро.“ ... Тада су Садок и Авијајар враћили Ковчеј Божији у Јерусалим, и остали тамо.

2 Сам 15,196-26.29

Давид је знао да је заслужио да умре због греха којег је починио против Урије. Није био празноверан да поверује да ће му помоћи Ковчег савеза. Веровао је да је морао да бежи јер је то била последица његовог греха, и није желео да уз њега иде и Ковчег савеза. У 2 Сам 15,30-33 се каже:

А Давид се ишао уз Маслинску јору; ишао је бос и плакао јокривене јаве. И сав народ који је био с њим јокрио је јаву и ишао плачући. Уто су Давиду јавили да је Ахитофел међу завереницима са Авесаломом. Давид рече: „О, Господе, обрати Ахитофелов савет у лудост!“ (Ахитофел је био најмудрији саветник у Израилу. Његов савет је био Божији савет). Када се Давид усидео на врх, иде се народ клањао Богу, дочекао ја је Хусај Аркијанин, с јодераном одећом и с прашином на јави. Давид му рече: „Ако пођеш са мном, бићеш ми на шрећ.“

Давид је рекао Хусају да се врати и претвара се да је веран Авесалому. Хусај је био паметан и могао би некако да учини да Ахитофелови савети изгледају као лудости. То би људе одвратило од његових савета.

Давид је бежао пред својим сином. Уз њега није било свештеника, нити је имао Ковчег савеза. Изгледало је као да је на њега Бог заборавио. А онда се на неком брду појавио један Венијаминовац и почео да га проклиње:

Каг је цар Давид дошао у Ваурим, изашао је неки човек из Сауловој дома, њо имену Семај, син Гире; изашао је и њроклињао. Он је бацао камење на цара Давида и на све њејове слује ... Семај је њроклињао њоворећи: „Оглази, оглази, крвниче и нишијаријо! Госјод њи је врашио за сву крв дома Сауловој на чије си се месјо зацарио. Госјод је њредао царсјиво у руке њвоја сина Авесалома. Ејо, њвоје зло је дошло на њебе, јер си крвник!“ Тада Ависај, син Серујин (Јоавов брат), рече: „Зашјо да овај мрјиви њас њроклиње моја њосјодара, цара? Пусји ме да одем њамо и одсечем му њлаву!“ Цар рече: „Шјиа ја имам с вама ... Он њроклиње зајо шјо му је Госјод рекао да њроклиње Давида. И ко ће рећи: ’Зашјо ово радиш?’“

2 Сам 16,5-10

Давид овде каже да га његов рођени син проклиње и да, ако га син проклиње, зашто га онда не би проклињао и овај Венијаминовац? Давид је веровао да је, можда, сџм Господ рекао Венијаминовцу да дође и баци на њега клетву. Касније ће Давид причати о овом догађају Соломону, и затражиће од Соломона да Семај не оде у гроб у миру. Давид се није светио за свога времена, али је затражио од Соломона да се касније постара за то. Давид је онда наставио да говори:

„... Можда ће Госјод видети моју муку и узврати ми добротом за њејову клејву.“ Давид и њејови људи су насјавили својим њуштем, а Семај је ишао крај обронка њоре, њроклињући и бацајући камење и њрашину на њеја. Цар и сав народ с њим су дошли исцрјљени њамо, ња су њредахнули.

2 Сам 16,12-14

Давидово бежање пред Авесаломом је велика срамота, а Семај је на то само још додавао. Било је то тешко време за Давида и све који су га пратили. Хусај, стари Давидов пријатељ, поклонио се пред Авесаломом и дао му част као новом цару, али је наставио да служи Давида. Посаветовао је Авесалома

како да се бори против Давида (савет је био у супротности са саветом који му је дао Ахитофел, те је Ахитофел починио самоубиство зато што је његов савет сматран за лудост), али је Давиду послао тајну поруку у којој му је јавио Авесаломове планове. 2 Сам 18,1-3:

Давид је извршио смoтpу народа који је био с њим, и поcтaвио над њима зајoведнике над хиљаду и зајoведнике над cтoтину. Затим је Давид поcлао народ: једну тpећину са Јоавом, другу тpећину с Ависајем, сином Серујиним, браћом Јоавовим, и једну тpећину са Ишајем Гаћанином. Тада цар рече народу: „И ја ћу поћи с вама.“ Али људи му рекоше: „Ти нећеш ићи, јер ако ми победимо, они неће маријати за нас ... јер ти вредиш као нас десет хиљада. Зато је боље да нам помажеш из прада.“

Давидови људи су га охрабрили да остане, јер су ишли су да се боре против његовог сина. Тако је Давид стајао поред градске капије док је поред њега марширала војска. 2 Сам 18,5-20 описује шта се затим догодило:

Цар зајoведи Јоаву, Ависају и Ишају: (дакле читавој војсци) „Чувајте ми младића Авесалома.“ ... А Авесалом је набасао на неке Давидове слуге. Авесалом је жао на својој мазги, али док је мазга пролазила испод тусице крошње једној великој храсици, коса му се закачила за храсицу, тако да је висио између неба и земље. Мазга испод њега је насавила да иде. Један од људи је то видео и јавио Јоаву: „Ено, видео сам Авесалома како виси о једном храсици.“ Јоав рече човеку који му је донео вести: „Кад си га видео, зашто га ниси савио са земљом на лицу места? Ја бих ти дао десет шекела сребра и један ојасач.“ Човек одговори Јоаву: „И да имам хиљаду шекела сребра у својим рукама, не бих дао руку на царевог сина, јер је цар на наше уши зајoведио теби, Ависају и Ишају: ’Чувајте ми младића Авесалома.’ Па и кад бих починио издају насрћући на његов живој, а од цара се ништа не може сакрити, ти би се држао по страни.“ Јоав му рече: „Нећу ја да траћим време с тобом!“ Онда је узео три кољца у своју руку и забио их Авесалому у срце, док је још био жив усред храсице. Затим је десет момака, Јоавових штићеноша, окружило Авесалома и докрајчили га, те је умро. ... Авесалома су узели и бацили у велику јаму у шуми и набацали на њега веома велику томилу камења. У међувремену је сав Израел победо својим кућама. ... Тада Ахимас, Садоков син, рече: „Пусти ме

да отирчим и јавим цару да ја је Господ избавио из руку његових непријатеља.“ Јоав му рече: „Данас нећеш бити власник добре вести...“

2 Сам 18,5а.9-15.17.19.20а

Јоав је послао једног од Кушових потомака да Давиду јави да је Авесалом мртав. Исто тако, допустио је Ахимасу да пође за Кушовим потомком. Обојица су Давиду јавили радосну вест да су га ослободили од онога који је био против њега. Тако је Давид сазнао да је његов син мртав.

У 2 Сам 18,33 читамо следеће:

На то цар загрхња и оде у јорњу собу над градским вратима и бризну у плач ... „Сине мој Авесаломе, сине мој, сине мој Авесаломе! О, да сам ја умро уместо тебе! Авесаломе, сине мој, сине мој!“

Давид је и даље био отац и пастир. Толико је био отац и пастир да није видео да је тога дана погинуо Божији непријатељ. Давид се онда мало утешио и вратио у Јерусалим.

Затим је један ништаван човек, по имену Сева, подигао побуну против Давида. Сви људи у Израилу су напустили Давида и почели су да следе Севу, али људи из Јуде су остали верни цару. Међутим, иако је победио Севу, Давидови проблеми нису нестали. Учинио је веома глупу ствар што је пребројавао своје војнике. Позив за војску односио се на све мушкарце старије од двадесет година који су били способни да иду у бој. Била је то још једна несрећа која је задесила Давида током његове владавине. Он се поуздао у коње, бојна кола и војнике, уместо у Бога. Бог је онда проклео израиљски народ.

Последњи Давидови дани

Давид је био на самрти и у тим последњим данима одабрао је Соломона да га наследи на трону (види 1 Цар 1,5-30). Последња упутства која му је дао односила су се на то да Соломон настави да следи Бога на својим путевима и да не скреће ни лево ни десно са њих. Давид је затражио од Соломона да се постара да ни Семај ни Јоав не умру на миру. Исто тако је затражио да награди Варзелаја за добро које је учинио Давиду. Онда је Давид умро и био упокојен са својим прецима, а Соломон је започео своју владавину над земљом која се протезала од реке у Египту (Аларис) до реке Еуфрат. Давид је умро оставши веран Богу, али је био проклет због греха које је починио. Придружио се својим прецима.

ТРИДЕСЕТ ОСМО ПОГЛАВЉЕ

СОЛОМОНОВА ВЛАДАВИНА

---

1 ЦАРЕВИМА 2,1-11,43

Увод

Ово поглавље проучавања јеврејског народа говори о Соломоновој владавини. Давидова владавина над уједињеним царством се завршила, и сада је наступило време да Соломон, Давидов син, настави да влада као цар. Непосредно пре своје смрти, Давид је Соломону издао последња упутства. Давид је већ био старац и знао је да ће ускоро умрети. Ноћу му је било толико хладно да су му довели девицу Ависагу у кревет да би га загрејала током ноћи. Сав Израил је сматрао да је она његова последња жена.

СОЛОМОН СЕ УТВРЂУЈЕ НА ВЛАСТИ

Давидов последњи савет

Давид је Соломону дао последња упутства непосредно пред смрт. У 1 Цар 2,1-4 читамо следеће:

Каг се приближио час Давидове смрти, зајоведо је своме сину Соломону: „Ја одлазим на њуј којим сва земља иде. Сјоја буди јак и држи се мушки. Пази на сва ујујсја Госјода, Боја своја, следећи њејове јушеве и држећи њејове јројисе, њејове зајоведи, њејова јравила и њејова сведочансја, како је зајисано у Закону Мојсијевом, да би био усјешан у свему шјо јредузимаши, куда јод се окренеш. Тада ће Госјод исјунити обећање које ми је дао, рекавши: 'Ако јвоји синови буду јазили како живе, и буду ходили јреда мноу у верносји свим својим срцем и свом својом душиом, никада ји неће јонесјати наследника на Израилјевом јресјолу.'

Давид је од Соломона затражио да уради четири ствари како би Бог одржао своја обећања која је дао Давиду. Бог је Давиду обећао да ће његови потомци увек бити на Израиљевом трону, али само ако буду пазили како живе и остану верни Богу. Тако је Давидово прво упутство било да верно хода са Господом и поштује све уредбе Господње, заповести, законе и захтеве. Соломону је рекао да је то потребно како би се видело да је Соломон човек који држи до Божијег закона. Онда је, у 1 Цар 2,5.6, наставио да говори свом сину следеће:

Такође знаш иша ми је учинио Јоав, син Серујин ... с Авениром, сином Неровим, и Амасом, сином Јеџеровим. Он их је убио ироливши крв у миру као у райу, окаљавши ојасач око својих бокова и сандале на својим нојама крвљу ироливеном у райу. Посиуи како ии мудроси налаже, али не дозволи да му сега лава с миром сиђе у Свети мривих.

Соломон је знао да је Јоав убио Авенира и Амаса. Давид је затражио да се он разрачуна са Јоавом, али да то учини на исправан начин и да се увери у то да ће Јоав због тога умрети. Давид је завршио своја упутства Соломону у 1 Цар 2,7-9:

А синовима Варзелаја Галађана искажи блаонаклонос, јер су били уз мене кад сам бежао иред ивојим браиом Авесаломом. ... Код иебе је и Семај ... Он ме је љуио ироклињао оној дана ... Ииак, дошао је да ме дочека на Јордану. Тада сам му се закleo Госиодом: 'Нећу ие иоубиити мачем.' Затио му не оирашиај кривицу, јер ии си мудар човек, и знаш како да иосиуиши с њим, да иошаљеш његову седу лаву с крвљу у Свети мривих.

Давид је, исто тако, затражио да се Соломон постара и за Варзелајове синове, зато што су му били верни. Упутио је Соломона у то да буде мудар али и да Семаја погуби. У 1 Цар 2,10.11 говори се о Давидовој смрти:

Затим се Давид уикојио са својим ирецима; сахранили су иа у Давидовом ираду. Давид је владао над Израиљем четрдесет и година. У Хеврону је владао седам иодина, а у Јерусалиму је владао иридесет ири иодине.

Давид је затим умро и био сахрањен. Соломон, његов потомак, сео је на царски престо.

Адонијина завера – Адонија погубљен због издаје

Давид је желео да Соломон буде праведан цар, баш какав је и сам био до дана своје смрти. Давид је починио зло, али је и даље сматран за праведног све до смрти. Соломон је одмах почео са учвршћивањем своје власти. 1 Цар 1 говори о томе како је Адонија себе сматрао наследником престола још за Давидовог живота. Витсавеја је дошла к свом мужу, Давиду, и рекла му то о Адонији, а онда је Давид објавио да ће његов наследник на царском престолу бити Соломон, Витсавејин син, а не Адонија. Када се Соломон устолочио на престолу, Адонија је отишао код Витсавеје, а она га је упитала:

... Она ујийџа: „Долазиш ли с миром?“ Он рече: „С миром.“ Он рече: „Имам нешџо да џи кажем.“ Она рече: „Кажу.“ Он рече: „Ти знаш да је царсџво било моје, и да је сав Израилџ очекивао да будем цар. Али исџало је друџачије, џа је џриџало моме браџу, јер џа је добио од Госџода. А сад имам нешџо шџо бих џе замолио. Немој ме одбиџи.“ Она рече: „Говори.“ „Пиџај, молим џе, цара Соломона – он џе неће одбиџи – да ми да Ависаџу Сунамку за жену.“ „У реду – рече Витсавеја – разџоварађу с царем о џеби.“

1 Цар 2,136-18

Витсавеји је било нормално то што је Адонија затражио јер је и сама, као и сви у Израилџу, сматрала да је Ависага била Давидова последња жена. Ависага је у његовим последњим данима Давиду учинила оно што Витсавеја није могла – грејала га је. Али, Адонија је тачно знао шта чини. Да је могао за жену да узме ону која је била Давидова последња жена, онда би цео Израилџ могао њега да види као цара. Тако је Витсавеја отишла код Соломона, села на престо поред њега и затражила да јој испуни један захтев. У 1 Цар 2,206-25 видимо наставак овог разговора:

... Цар јој рече: „Тражи, мајко, (реци свој захтев) јер џе неђу одбиџи.“ Она рече: „Нека се да Ависаџа Сунамка џвومه браџу Адонији за жену.“ Цар Соломон одџовори својој мајци: „Зашџо џтражиш Ависаџу Сунамку за Адонију? Шџо не џтражиш и царсџво за њеџа, џошџо је он мој сџарији браџ?! А још су и свешџеник Авиџаџар и Јоав, син Серујин, уз њеџа.“ Тада се цар Соломон закле: „Нека ми Госџод џако учини, и још више, ако Адонија не џлаџи џлавом за ове речи! Сџоџа, живоџа ми Госџода, који ме је џоставио на џресџо Давида, оџа моџа, и џоџиџао ми дом, како је обеђао, данас ће Адонија биџи џоубљен!“ Тада цар

Соломон њосла Венају, сина Јодајевої, (Венаја је Соломону био као Јоав што је био Давиду – главнокомандујући) који удари Адонију, ње он умре.

Захтев је деловао невино, али Адонија је стварно желео да преузме царство. А Соломон је, у својој мудрости, то схватио. Када је Адонија умро, Соломон је учврстио своје царство. Бунтовни брат је сада био мртав.

Авијатарово прогонство

Соломон се тако обрачунао са Адонијом. У 1 Цар 2,26.27 читамо како се обрачунао са Авијатаром:

Затим је цар рекао свештенику Авијатару: „Иди у Анаџої на свој њосед. Заслужио си да умреш, али ње нећу њоубиїи данас, јер си носио Ковчеї Госїода Боїа њред мојим оцем, и јер си њоднео све невоље које је мој оїац њоднео.“ Тако је Соломон искључио Авијатара из свештениства Госїодњегї, да се исїуни реч Госїодња изречена у Силому за дом Илијев.

Авијатар је био свештеник који је, заједно са Јоавом, подржавао Адонију када се прогласио за цара (види у 1 Цар 1,7). Он је био из исте области из које ће доћи Јеремија (што нас наводи на помисао да је, исто тако, и сџм Јеремија био свештеник). Авијатар је био последњи члан Илијевог потомства који је био свештеник. Тако је Соломон убио Адонију и решио се Авијатара.

Јоавово погубљење

Следећа особа са којом је Соломон морао да се обрачуна била је Јоав. У 1 Цар 2,28-35 пише:

Кад је ова вестї дошла до Јоава, њобеїао је у Шатїор Госїодњї, и ухвалїио се за роїове жрїивеника, њошїио се Јоав њприклонио Адонији, иако се није њприклонио Авесалому. Тада су јавили цару Соломону: „Јоав је њобеїао у Шатїор Госїодњї и ено їа код жрїивеника.“ Цар њосла Венају, сина Јодајевої и рече му: „Иди и убиј їа.“ Венаја уђе у Шатїор Госїодњї и рече Јоаву: „Цар зайоведа да изађеш.“ Али он одїовори: „Нећу, нека умрем овде!“ Венаја се враїи цару с одїовором: „Јоав је рекао њако и њако; њио је одїовор који ми је дао.“ Цар му рече: „Уради како је рекао. Убиј їа, їа їа сахрани. Тако ће се с мене и с дома моїа оца уклониїи кривица за невину крв коју је Јоав њролио. Тако ће

Господ врађиши њеово крваво дело на њеову главу, јер је убио два праведна човека и био боља од њеа; он је, без знања моја оца Давида, убио мачем Авенира, сина Неровој, војводу Израилевој, и Амасу, сина Јеџеровој, војводу Јудиној. Нека кривица за њихову крв падне на главу Јоаву и њеовом семену заувек. А Давиду и њеовом семену, њеовом дому и њеовом ѡресџолу, нека до века буде мир од Господа.“ Венаја, син Јодајев, оде и удари Јоава, џе он умре. Сахранили су га код њеове куће у џусџињи. Цар Соломон је умесџо њеа џосџавио Јодајевој сина Венају над војском, а свеџџеника Садока је цар џосџавио умесџо Авијаџара.

Знао је Јоав да Соломон жели да му се освети за све злочине које је починио за време Давидове владавине, па је побегао у Шатор од састанка уместо у неки град уточиште. Шатор од састанка је био најсветије уточиште у свем Израилу. Али, Јоав није имао право да побегне у Шатор зато што је извршио погубљење особе као да је био рат, али пошто је било мирно време, било је то убиство. Соломон је тако испуњавао упутства која му је оставио отац.

Убијен је и Семаја Венијаминовац

Соломон је тако испунио све захтеве које му је поставио Давид, осим онога који се односио на Семају. „Поџом цар џосла џо Семаја и рече му: „Саџради себи кућу у Јерусалиму и осџани џамо; никуд не излази оданге. Оној дана кад изађеш и џређеш џреко џоџока Кидрона, знај да ћеш свакако умреџи ...“ (1 Цар 2,36б.37а). Соломон је гарантовао мир Семаји, али све док се налазио у Јерусалиму. Ако би покушао да напусти град тако што би прешао преко кидронске долине, Соломон би га прогласио кривим за грех непослушности и Семаја би био погубљен. У 1 Цар 2,38-46 читамо следеће:

Семај одџовори цару: „Повољна је реч коју је рекао мој џосџодар цар. Твој слуџа ће урадиџи џако.“ Семај је дуџо времена осџао у Јерусалиму. На крају џређе џодине, два Семајева роба одбеџну к Ахису, сину Махином, цару џаџском. Семају су јавили: „Твоји робови су у Гаџу.“ Семај усџане ... да џражи своје робове. Семај оде и доведе своје робове из Гаџа. Но, Соломону су јавили да је Семај осџишао из Јерусалима ... Цар џосла џо Семаја и рече му: „Нисам ли џе заклео Господом и џџозорио џе: ’Оној дана кад изађеш било џде, знај да ћеш свакако умреџи?’ Зар ми ниси одџоворио: ’... џослушаћу?’ Заџџо ниси одржао заклеџиву Господу

и зајовест̄ коју сам ти дао?“ Цар је још рекао Семају: „Ти знаш у свом срцу све зло које си учинио моме оцу Давиду. Нека Госјод враӣи ти воје зло на твоју главу. Нека Соломон буде блаословен, а ирест̄ио Давидов нека заувек буде уӣврђен иред Госјодом.“ Тада је цар дао наредбу Венаји, сину Јогајевом, та је оӣишао и ударио Семаја, те је овај умро. Тако се царство уӣврдило у Соломоновим рукама.

Тако је Соломон учврстио свој владарски ауторитет. Народ је знао да је Соломон учинио све што му је Давид рекао на самрти. Соломон је извршио четири обавезе које му је отац оставио.

Соломон се жени фараоновом кћерком

Онда је Соломон учинио нешто што није било по Божијој вољи. Спријатељио се са фараоном и оженио је његову кћер. Знао је Соломон да ниједну од ових ствари не треба да чини, јер је тако говорио закон који је Бог дао њему и његовом народу. У 1 Цар 3,1-3 пише:

Соломон се сирџајӣељио с фараоном, царем Егип̄та, оженивши се њејовом кћерком. Довео ју је у Давидов ирад и тамо је ост̄ала док није довршио ирадњу своја двора, Дома Госјодњеј, и зида око Јерусалима. Народ је, међӯтим, ириносио жр̄иве на узвишицама, јер у то време још није био саграђен Дом Госјодњем имену. Соломон је волео Госјода, следећи уӣуист̄ива своја оца Давида, само шӣо је ириносио жр̄иве и кад на узвишицама.

Соломон је имао добро срце. Волео је Господа и желео да чини вољу Господњу, али није имао онако савршено срце какво је имао Давид. Соломон је тако показао да је више заинтересован за одржавање власти и за савезе са околним народима, него што је био заинтересован да се држи у одвојености и у чистоти која је у тим данима захтевана од Божијег народа.

СОЛОМОНОВА ВЕЛИКА МУДРОСТ

Мудрост у молитви

У 1 Цар 3 читамо добро познату причу о томе како је Соломон тражио од Господа да му подари мудрост:

Цар оде у Гаваон да тамо ирinese жр̄иве, јер је тамо била главна узвишица. Соломон је иринео хиљаду свесјалница на том жр̄ивенику. Госјод се у Гаваону указао Соломону ноћу у сну. Бој

рече: „Тражи шѣа желиш и ја ћу ти даѣи.“ Соломон рече: „Ти си исказао велику милостѣ своје служи, моме оцу Давиду ... Али ја сам још веома млад и не знам владаѣи. ... Дај своје служи ѣслушно срце да може судиѣи ѣвоме народу, и да може ѣросудиѣи шѣа је добро а шѣа зло; јер ко може судиѣи ѣвоме народу који је ѣако велики?“ Госѣоду је било мило шѣо је Соломон ѣо ѣражио. Боѣ му на ѣо рече: „Пошѣо си ѣражио ово, а ниси ѣражио за себе ни дуѣ живоиѣ, ни боѣѣсѣво ... Дајем ти мудро срце и разум; ѣаковоѣ као шѣо си ти није било ѣре ѣебе, а ни ѣосле ѣебе се неће ѣојавиѣи неко као шѣо си ти. Дајем ти и оно шѣо ниси ѣражио: боѣѣсѣво и славу ... Ако будеш следио моје ѣуѣеве ... ѣада ћу ѣродужиѣи и ѣвој живоиѣ.“ Соломон се ѣробудио, али био је ѣо сан. ...

1 Цар 3,4-7.9-15а

Соломон је, у суштини, желео да прославља Бога, али није разумео Псалам који је његов отац написао (види Пс 51). Није схватао да Господ не жели жртве спеспалнице, већ да жели наше потресено и скрхано срце. Соломон је већ тада био веома mudar човек и то се види у овом његовом захтеву који је упутио Богу. Пошто је од Бога затражио праву ствар, добиће и мудрост и богатство. Знао је да му за владање над Израиљем треба мудрости и разумевања. Када се пробудио из сна, вратио се кући у Јерусалим и у свом слављењу Бога принео је даље жртве.

Мудрост у пресуди

Одмах после тог сна, Соломон је имао прилику да покаже своју мудрост. Две жене су дошле испред њега са великим проблемом. Свака од њих је имала бебу. Једна од беба је умрла усред ноћи јер је мајка легла преко ње у сну. Онда је та мајка рано ујутро заменила бебе, али је друга мајка знала да мртва беба није њена. Онда су обе отишле пред Соломона и онда су, и једна и друга, тврдиле да жива беба припада баш њој. Соломон им је одговорио да је одлука једноставна. Рекао је женама да ће свакој дати дете. Рекао им је да ако исеку дете мачем на две половине, свака ће добити по пола детета. Истог часа је жена која је била права мајка детета завикала: „Не, не! Дајте јој дете!“ Друга жена је била веома вољна да прихвати ту понуду. И тако је Соломон знао да је жена која је одбила да се дете убије, била његова права мајка. Прича о том догађају се брзо проширила по читавом Израиљу и сав народ је видео величину и моћ Соломонове мудрости. Он је знао да детиња права мајка неће допустити да њено дете буде убијено, а да је лажна мајка

била вољна да прихвати нечије туђе дете уместо свог мртвог детета, као и да се сагласи са смрћу детета које није било њено (види у 1 Цар 3,16-27).

Мудрост у руковођењу – мудрост у економији

1 Царевима 4 набраја Соломонове главне државне службенике и његових дванаест провинцијских намесника. Ови људи су снабдевали храном његов царски двор, и сваки од њих је морао да обезбеди потребе двора за један месец у години. Наредни стихови говоре колико је тај задатак био захтеван:

Соломон је владао над свим царствима од Еуфрајта до филистијске земље и еџипатске границе. (владао је над Обећаном земљом) ... Дневна количина хлеба за Соломонов двор била је тридесет кора једног брашна (око пет тона), и шездесет кора другог брашна (око десет тона); десет ујојених волова и двадесет волова с њашњака; стотину оваца и коза, осим јелена, срна, срдњаћа и ујојене живине. ... А Соломон је имао четрдесет хиљада коња за јаслама за своја кола, и дванаест хиљада коњаника. А намесници су, сваки свој месеца, снабдевали храном цара Соломона и све који су седели за његовим столом; и нису дозволили да нешто недостаје.

1 Цар 4,21-23.26.27

Мудрост у речима

Соломон је имао моћи, богатства и мудрости више од било кога пре њега. У то време, Соломонова мудрост је била чувена по читавом свету:

А Господ је Соломону дао веома велику мудрост и разборитост ... Саставио је три хиљаде пословица, а његових песама је било хиљаду и пет. Говорио је о дрвећу ... говорио је о животињама и птицама, о мизавцима и рибама. Људи из свих народа долазили су да чују Соломонову мудрост, од свих царева на земљи који су чули за његову мудрост.

1 Цар 4,29.32-34

Мудрост у преговорима и организацији

Соломон гради и посвећује Храм

Хирам је био пријатељ са Давидом ... зато што су Хирам и Давид били пријатељи свег Давидовог века. (1 Цар 5,16). Због ове чињенице, на

Соломонов захтев, Хирам је склопио савез са њим да тргује дрветом кедрa и чемпреса у замену за храну и маслиново уље. Соломон је одредио људе из читавог Израиља да, по сменама, на Ливану секу кедр и ваде камен за изградњу храма. У четвртој години своје владавине почео је са изградњом Дома Божијег. Како би помогао изградњу дао је четири и по тоне злата. А кедрове са Ливана је искористио како би себи сазидао велелепну палату.

Када је зидање храма било завршено Соломон је донео све ствари које је његов отац Давид посветио Богу – сребро и злато и сву опрему – и ставио их је у Господњи храм. Онда су свештеници донели Ковчег Господњи и осталу посвећену опрему. И читав Израиљ се сјатио на посвећење храма. А када су се свештеници повукли из Светиње, храм Господњи је испунио облак. Слава Господња је испунила храм. Онда је Соломон благословио израиљаски народ и измолио предивну молитву за посвећење храма. Соломон се молио да сви Божији људи долазе ту и да прослављају Бога и да на том месту проналазе одговоре за све своје проблеме. Молио се да ту долазе чак и странци и намерници и да знају да Бог обитава у Израиљу.

СОЛОМОНОВА СЛАВА У КАСНИЈИМ ГОДИНАМА

Божији савез са Соломоном Господ упозорава на неверство

Бог је начинио савез са Соломоном, исто као што је раније начинио савез са Аврамом и Давидом:

Каг је Соломон довршио градњу Дома Господњеї, царевой двора, и свеїа шїїо је Соломон желео да уради, Господ се јавио Соломону њо друїи њуї, као каг му се указао у Гаваону. Господ му рече: „Чуо сам њвоју молиїву и њвоју молбу коју си измолио ѡреда мном. Посвеїио сам овај Дом који си саїрадио да ѡамо ѡосїавиши моје име заувек. Моје очи и моје срце биће увек ѡамо. А ѡи, ако будеш ходао ѡреда мном као шїїо је ходао ѡвој оїац Давид у честїиїосїи срца и ѡраведносїи, ѡрема свему шїїо сам ѡи заїоведио, и будеш чувао моје ѡройисе и уредбе, учврсїиїу ѡвој царски ѡресїо над Израиљем довека, као шїїо сам обеїао ѡвоме оцу Давиду, рекавши: ’Никад ѡи неће ѡонесїаїи наследника на Израиљевом ѡресїолу.’ Али ако се ви или ваши ѡїїомци одвращїиїе од мене, ѡе не будеїе чували моје заїоведи и ѡройисе, које сам сїавио ѡред вас да их следїиїе,

иа одеће да служите дружим бојовима и да им се клањате – истребићу Израиља са лица земље коју сам вам дао, а Дом који сам посветио за своје име одбацићу од себе, ња ће Израил њосити предмет исмејавања и руања међу свим народима. А свако ко буде пролазио поред овог Дома, који је сада узвишен, биће заиреиашен, ња ће звиждаћи и њоворити: 'Зашто је Госиод њосио овако са овом земљом и са овим Домом?' Тада ће им рећи: 'Зашто штио су најустити Госиода, Боја своја, који је извео њихове очеве из Египта, и њирлили друје бојове клањајући им се и служећи им. Зашто је Госиод довео на њих сву ову невољу.'"

1 Цар 9,1-9

Господњи савез са Соломоном био је сличан савезу благослова и проклетства којег читамо у Пон3 28. У оба савеза се, у суштини, каже ово: Ако будеш поштовао моју вољу увек ћеш бити благословен. Ако не будеш поштовао моју вољу, увек ћеш бити проклет.

ОД БОГАТСТВА ДО СРАМОТЕ

Слава у материјалним стварима

Уз велико богатство које је имао, Соломон је имао и двадесет и по тона злата због савеза којег је имао са Хирамом:

Хирам је њослао цару ститину двадесет њаланања злата (било је то око четири и њо њоне). ... Цар Соломон је начинио и бродове у Есион-Геверу, који се налази код Елата на обали Црвеног Мора, у Едому. Хирам је на ове бродове њослао своје слује, њоморце, који су били искусни на мору, заједно са Соломоновим слујама. Они су оитили у Офир и оданде узели четири ститине двадесет њаланања злата (око петнаест и њо њона) и донели ња цару Соломону.

1 Цар 9,14.26-28

Слава интелектуалног јунаштва

Соломонови неуспеси: умножавање богатства – умножавање броја коња

Царица од Саве (египатска царица) дошла је у посету како би видела да ли је Соломон био заиста тако mudar и моћан као што су јој говорили. А када је видела сву Соломонову славу, рекла је следеће: ... *нисам хитела да*

верујем њасовима док нисам дошла и видела својим очима. Ето, ни њола ми није речено ... (1 Цар 10,7а). И она је Соломону дала сто двадесет таланата злата (око четири и по тоне). Онда је царица отишла поневши Соломонове поклоне назад у своју земљу. У 1 Цар 10,14 се каже: *Тежина златиа, које је долазило Соломону сваке њодине, износила је шест њстоишине шездесет шест њталанатиа*. Сваке године се у Соломонов трезор сливало двадесет пет тона злата. Он је вероватно био најбогатији цар који је икада владао на овом свету:

Тако је цар Соломон надмашио све земаљске цареве у бојатишћу и мудрости. Сав је свети ѡражио ѡријем код Соломона, да чују његову мудрост, коју му је Бој ставио у срце. ... Соломон је накупио бојна кола и коње. Имао је хиљаду четири стотине бојних кола и дванаест хиљада коња ...

1 Цар 10,23.24.26а

Ово са коњима било је упркос ономе што је Бог рекао да цар треба да чини: ... *нека не држи много коња...* (ПонЗ 17,16а). Соломон се тој наредби успротивио. Давид, Адонија и Авесалом су јахали на мазгама. Али, Соломон је веровао у себе, у своју моћ, у своју мудрост и у своје коње. Био је предодређен за пропаст.

Соломонови неуспеси: мноштво жена

Соломон се женио женама из различитих земаља и због тога је ускоро пао у верско отпадништво. О овом тужном неуспеху у Соломоновом животу говори се у 1 Цар 11,1-6:

Цар Соломон је, осим фараонове ћерке, (што заправо значи „упркос свој својој мудрости“) волео многе стране жене: Моавке, Амонке, Едомке, Сидонке и Хетитике. Оне су биле од народа за које је Господ рекао Израиљцима: „Не ступајте у брак са њима ...“ Соломон се ѡаквима ѡриклањао и волео их. Имао је седам стотина жена царској рода и четири стотине иноча. Оне су завеле његово срце. Кад је Соломон остарео његове жене су завеле његово срце да следи друге бојове, ѡако да његово срце није било сасвим с Господом, Бојом својим, као што је било срце његовог оца Давида. Соломон је следио Аштарту, бојињу Сидонаца, и Молоха, ѡадост Амонаца. Тако је учинио зло у Господњим очима, и није ѡшћуно следио Господа, као његов оцац Давид.

Соломонови греси

Соломон је тако почео да гради храмове свим тим идолима, страним боговима својих жена, све док се једном Бог није пред њим појавио и рекао му: „Сада је доста! Одбацујем те. Поделићу твоје царство и послаћу на тебе непријатеље.“ Бог је кренуо на Соломона да шаље непријатеље, почевши са Ададом Едомцем из Египта, и Резоном, сином Елијадиним. Они су кренули да се боре против Соломона и да му отимају територије. И Јеровоам, Наватов син, био је снажан Соломонов непријатељ који је отпочео побуну против цара. Соломон га је зато истерао из земље. Онда је Јеровоам побегао у Египат, код египатског цара Сисака, и није се враћао све док није чуо да је Соломон умро.

Тако је Соломон започео као човек пун мудрости, али је свој животни пут завршио као неразуман човек који је у животу више следио своје жене него што је следио Господа свога живота. Соломонов син Ровоам је преузео власт после очеве смрти:

Осџала Соломонова дела, и све шџо је џосџиџао, и њџова мудросџ, нису ли заџисана у Књизи дела Соломонових? Цар Соломон је владао у Јерусалиму над свим Израиљем чеџрдесетџ џодина. Кад је Соломон џочинуо са својим џрецима сахранили су џа у Давидовом џраду. На њџово месџо се заџарио њџов син Ровоам.

1 Цар 11,41-43

У старости је Соломон гледао на то шта је све постигао – гледао је на срећу под сунцем – и закључио да је све то злато, све те жене, и све то за чим је тежио била сујета и покушај јурења за ветром (види Проп 1,14). У последњој изјави свога живота рекао је следеће: ... *Боџа се боџ и њџове заџовесџи држи. То је сва човекова дужносџ.* (Проп 12,13). Не чинимо како је Соломон чинио већ се учимо од њега. Држимо се Божијих заповести.

ТРИДЕСЕТ ДЕВЕТО ПОГЛАВЉЕ

ПОДЕЉЕНО ЦАРСТВО

---

1 ЦАРЕВИМА 12 – НЕМИЈА 13

Увод

Ово поглавље проучавања јеврејског народа биће прво од неколико поглавља у којима ћемо говорити о Подељеном царству. Пре него што почнемо са проучавањем тог временског периода, добро ће бити да погледамо на неке догађаје који су довели до тога да се царство подели. Соломон се оженио са неколико стотина царских жена и још је имао три стотине иноча. Све те жене су одвојиле његово срце од Бога. Престао је да служи Богу онако како је то некада чинио. Почео је да слави идоле које су славиле његове жене. У 1 Цар 11,9-13 пише:

Господ се разгневио на Соломона, зато што му се срце одвратило од Господа, Бога Израилевог, који му се двапут указао, заповедивши му да не следи друге бојове. Ипак, он није држао што је Господ заповедио. Зато Господ рече Соломону: „Када ипак стоје савари с њобом, и ипак ниси чувао мој савез и моје одредбе које сам ти заповедио, јамачно ћу оштринути царство од тебе и даћу га њвој слози. Но, ја те нећу учинити за њвој живој ради њвој оца Давида, нећу га оштринути из руке њвој сина. Међутим, нећу оштринути од њега сво царство, нећу га даћу једно илеме њвој сину ради Давида и ради Јерусалима који сам изабрао.“

Бог је склопио савез са Давидом (види у 2 Сам 7,11-16), у коме је речено да ће један од његових потомака седети на престолу све док буде царства. Бог је одржао то обећање упркос Соломоновим гресима и упркос свим гресима које су чинили они око Соломона. Бог је рекао Соломону да ће његово царство дати неком од његових потчињених. Јеровоам, који је био

један од Соломонових главешина из Сариде у Јефрему, биће тај човек коме ће се дати скоро цело Соломоново царство.

Бог је преко Јакова предвидео (види Пост 48,13-20) да ће Јефрем бити важније племе од Манасије. Јероваам, који је био из Јефремовог племена, започео је своју владавину на северу. Овај човек и његово племе су постали толико значајни да је читав Израил понекад називан према племену Јефремоваца. Они су били северњачка нација у Подељеном царству. Бог се јавио Јеровааму кроз пророка Ахију и рекао му да ће он водити десет племена а да ће Соломонов син, Ровоам, водити само једно. Када је Соломон чуо за то, покушао је да убије Јероваама, али је овај побегао у Египат, код њиховог цара Сисака и остао је тамо све до Соломонове смрти (види 1 Цар 11,40).

ОПШТИ ПРЕГЛЕД: 1 ЦАРЕВИМА 12 – НЕМИЈА 13

Распад Соломоновог царства по његовој смрти

По Соломоновој смрти Ровоам је начинио озбиљну грешку пошто је урадио нешто упркос савету старијих, и десет од дванаест племена Израиља га је напустило. Израилски народ се неће поново ујединити све до тренутка када ће бити духовно уједињени у Царству Божијем, у цркву Исуса Христа. У овом поглављу треба да обрадимо много историјских и географских детаља. У доба Соломонове смрти, његово царство је имало пет географских целина. Оне су се налазиле у оквирима граница Обећане земље (на истоку и западу) и река у Египту и Еуфрата (на северу и југу).

Сирија је имала све области северно од реке Јордан па све до реке Еуфрат. Дамаск је био главни град ове нације. Тамо је владао силни владар по имену Азаил. Сирија је била ратничка, силна и моћна нација (која је развила технологију челика) све до 750. године п.н.е. када је пала под власт Асирије и њеног генерала Саргона. Чак је и данас надалеко познат дамаштански челик који је толико савитљив да особа која носи рукавице може да савије сабљу у круг и да врхом дотакне сечиво а да се сабља не поломи.

Земља Моав налазила се југоисточно од Мртвог мора, између река Арнон и Заред. Ова област је била под контролом северних племена Израиља⁹ сваки пут када би имали моћног цара. Када у Израилу не би имали моћног цара, ова нација би постајала независна и Израилу би

⁹ Именица Израил у Старом завету се користи за више различитих појмова: Израил је било име које је добио Јаков, то је било име Божијег народа током Уједињеног царства – Израил, односно Израилски народ. У Подељеном царству то је било име државе Израил на северу, док се на југу налазила држава Јуда (прим. прев).

представљала проблем. Био је то начин на који је Бог Израиљцима давао до знања да нису чинили његову вољу.

Јужно од Мртвог мора налазила се територија Едома. Оно што је Моав био Израиљу на северу, Едом је био Јуди на југу. Едомци су били Исавови потомци. А како је Исав био Јаковљев (Израиљев) брат, Едомци су били у роду са свим Израиљцима. Докле год би Јуда била верна Богу, Едомци су им били потчињени. Кадгод би неки Јудин цар постао неверан, Едомци би се побунили и ослободили. Едом је тако био показатељ да ли Јуда следи Божију вољу или не. Исто је важило и за Моав. Када би се стање у Израиљу погоршало, Моавци би се ослободили. Када би Едомци били слободни то је значило да се стање у Јуди погоршало.

Држава Израиљ била је сачињена од десет северних племена, и територијално се простирала од северне границе Обећане земље све до Мртвог мора. Ова племена су водили лоши цареви. У држави Израиљ никада није било доброг цара. Био је само један цар у целом Израиљу који би призвао Јахву у свакој прилици, али и он је следио Јеровоама, сина Наватовог. Остали цареви у Израиљу су прослављали златну телад које је Јеровоам поставио (како би спречио Израиљце да иду у Јерусалим да тамо прослављају Бога), или су прослављали бога Вала (кога је поставио Ахав), а понекад су прослављали и Вала и златну телад. У Израиљу су била три главна града: Сихем, Терс и Самарија. Они су били држава све до 721. п.н.е. када их је освојила и у изгнанство отерала Асирија.

Држава Јуде на југу састојала се од два племена: Венијаминоваца и Јуде. Тамо је владао скоро исти број добрих царева у поређењу са злим. Имали су чак и неке велике цареve. Јуда се одржала све до 586. године п.н.е. када их је освојио Навуходоносор и одвео у избеглиштво у Вавилон.

Историја Подељеног царства

Ово је веома значајна историја о којој ћемо говорити у наредних осам поглавља друге књиге о старозаветној историји. У старозаветној историји говоримо о временском периоду који се назива период поделе. Овај период је трајао од 935. године п.н.е. од времена када је умро Соломон, све до 842. године п.н.е. када је Јуј побио све Ахавове синове. Добро је знати историју тако да подаци о људима и догађајима имају своје место.

Ровоам је наследио престо у време када се Соломоново царство распало. Ровоам, Соломонов син, одбио је да послуша мудар савет старешина у вези са наплатом пореза, и уместо да порезе смањи, он их је повећао. Онда је Јеровоам повео десет северних племена у побуну против Ровоама

и основао нацију Израиља, тако да дванаест израиљских племена никада више нису живела у једној држави.

Јеровоам је поставио два златна телета како северна племена не би морала да иду у Јерусалим да Богу дају славу. Сматрао је да ће изгубити њихову оданост ако нешто не учини. Једно теле је поставио у Дану, у најсевернијем делу свога царства, а друго у Ветиљу, који се налазио на самом југу, на путу ка Јерусалиму. Својим људима је рекао да прослављају ове идоле. То је Израиљ одвело дубље у грех, и још даље од Јуде.

Онда је Сисак, египатски владар, напао Јуду, тако да су изгубили све благо које су сакупили Давид и Соломон, укључујући и тоне злата које је сакупио Соломон. То злато се није налазило само у Соломоновој ризници већ и у храмској ризници. Сисак је дошао и све то покупио и однео у Египат. Толико злата је однео да Јуда није више имала златне штитове у Храму, већ су поставили бронзане. (Када би сунце засветлело, бронза је сијала као да је злато, али када би се неко приближио видео би да је то само имитација злата). Сисакова инвазија била је само још један начин којим је Бог поручивао Јуди да више нису његов верни народ.

У 1 Цар 14,30 читамо следеће: *Раи се ситално водио између Ровоама и Јеровоама*. Јеровоам и Јуда су касније поново ратовали, током владавине Авија (Ровоамов син, види 2 Дн 13,1-19). Рат између Израиља и Јуде водио се и даље – током владавине других пет или шест царева, јер их је Бог, због њихових греха, све више раздвајао. Бог је желео да Јуда зна да би он био уз њих када би му они били верни. Бог никада није рекао да ће бити уз Израиљ, зато што су они одлучили да буду верни другим боговима, што је започео Јеровоам са својим златним теладима. Тако је Бог поставио ове две државе да ратују једна против друге, како би Јуди показао да Израиљ више не сматра за братску државу, јер су они сада прослављали друге богове.

Јуду су онда напали Етиопљани (Кушани) које је водио Зара (види у 2 Дн 14,9-15). Бог је тиме поново поручивао Јуди (ово је било испуњење завета благослова и проклетстава из ПонЗ 28) да не чине његову вољу. Допуштао је странцима да нападају њихову земљу. Током владавине наредна два цара, Етиопљани су владали над Јудом. Онда се на престолу Јуде зацарио Аса и он је победио Зарину војску. А током владавине Ахава у Израиљу, он је свој народ увео у прослављање бога Вала. Било је то у време Илије, великог Божијег пророка. Он се сам поставио против Ахава и против богова Вала. Израиљци своје идолопоклонство више нису крили. Било је, међутим, седам хиљада оних који нису клечали пред Валом да би му дали славу. Илија је био веома значајан током читавог Ахавовог живота

зато што се опет и изнова борио и стално побеђивао Валове пророке. Прослављање Вала је, заправо, био ритуал плодности. То прослављање би се завршавало чином сексуалног општења било са мушком или женском храмском проститутком.

Вен-Адад, цар Арама (Сирије) напао је својим војскама Израил код Афека (види 1 Цар 20,26 и даље). Ахав је погинуо од Арамејаца код Рамота галадског. Био је ово један од начина на који је Бог говорио Израилу да на њих више не рачуна као на свој народ – ишли би да ратују и стално би губили. Током Јосафатове владавине (над Јудом), дошло је до инвазије савеза народа из Амона, Моава и Меуна, и оних са горе Сир (види 2 Дн 20,1-30). Јосафат је био добар цар. Иако их је било много више, он је успео да их надвлада и побије небројено мноштво у пустињи Текуја, у долини Јосафатовој¹⁰. Бог их је поново поучавао да када су са њим онда је и он са њима.

Историја јеврејског народа је препуна ратова, ратова и поново ратова. Био је ту и један рат против Моаваца у којем су Израил и Јуда били савезници (види 2 Цар 3). За Јуду је савезништво са Израилем било лоше јер је тако слављење Вала почело да продире и у добри народ Јуде.

И коначно, како би се Јуди објавило да нису у добрим односима са Богом, у Едому је дошло до побуне током Јорамове владавине (2 Дн 21,8-10). Вероватно да је књига пророка Авдије написана у истом временском периоду јер се у њој говори о греху Едома који није дошао да помогне Јуди током ове инвазије. Ту се говори о периоду поделе у времену од 935. године п.н.е. до 842. године п.н.е. Следећи период је био сиријски, када је Сирија била у савезу са Израилем а притискала Јуду (од 842. године до 779. године п.н.е). Било је то време када је Азаило владао на престолу Сирије, Јуј је дошао на престо Израиља а Готолија, жена, владала је Јудом шест година. Готолија је била Језавељина кћер, кћер најгоре жене која је икада живела. Сви они су дошли на престо исте године. У њиховом времену зло је владало читавом Обећаном земљом.

Јуј је потпуно уништио слављење Вала (2 Цар 10,18-28). Није то учинио зато што је желео да се слави Бог, већ зато што је желео да уклони Ахавов утицај. Јуј је наставио да слави златну Јеровоамову телад. Желео је да појача свој утицај а не да следи Господа. Азаило, сиријски цар, победио је све у земљама источно од Јордана и придао је ту територију своје царству. А Готолија, када је запосела престо, дала је да се побију сва њена деца и унуци, осим једног дечака – Јоаса (види у 2 Цар 11,1-3). Имао је годину

¹⁰ Игра речи – долина Јосафтова значи „Долина где је Господ победио“ (прим.прев).

дана када га је једна од Готолијиних слугу узела и сакрила. А Јодај, који је тада био првосвештеник, прогласио је Јоаса за верног цара све док њега буде слушао. Онда је првосвештеник поправио храм (2 Цар 12,4-16) али су за то славили Јоаса а не њега. Било је ово у време када су Јона и Јоило говорили своја пророштва. Важно је да знамо тачну историјску позадину и време када су та пророштва дата, јер нам је онда лакше да разумемо о чему говоре и зашто говоре то што говоре.

У ово време, Израил је био потпуно потчињен Сирији. Азаило је сишао са војском и победио цара Израиља, поставио новог цара на престо и онда са њим и са Израиљем склопио савезништво. Једно време је Израил био у вазалском односу према Сирији којом је владао Азаило. Азаило је покушао да освоји и Јуду, Гат и филистејску земљу уз обалу, али није могао да освоји Јерусалим, као ни средишњу област јер су људи тамо остали верни Богу. Све ово догађало се током тог сиријског периода.

После тога у Израиљу је наступило време обнове. Овај народ се спустио толико ниско да су чак постали сиријски вазали, имали су царство које је било играчка у сиријским рукама. Обнова Израиља трајала је од 779. до 742. године п.н.е. Јеровоам Други (немојте да га помешате са Јеровоамом који је поставио златну телад) је Израиљу повратио преимућство. Освојио је Сирију и друге народе све до реке Еуфрат. Ратовање Јеровоама Другог уз Азарију¹¹ (који се у 2 Дневника назива Озија) вратило је славу Јуди. Јуда је поново постала место верних Божијих људи, до одређеног степена.

У следећем временском периоду видимо пропаст државе Израил. То се догађало од 742. до 721. године п.н.е. Ови датуми и нису толико значајни, осим ако баш волите историју. На сцени се појавила Асирија која је отпочела свој победнички поход. Асирија је била најокрутније, најбруталније царство које је икада постојало на земљи. Менајим, један од царева Израиља, био је толико зао и због тога је Израил поново постао послушник странцима. У то време Асирија је била најсилнија ратничка нација. Током владавине Факије који је дошао после Менајима, и још неколико царева после њих, асирски цар Тиглат-Пилесер освојио је Нефталим и друга северна племена. Историјски, овде се ради о Тиглат-Пилесеру Трећем, који се у Светом писму назива Фул¹². Он је био веома моћан асирски цар.

Самарија је била главни град северне државе Израил, и за време владавине Осије, пала је у руке Саргону, 721. године п.н.е. Северна

¹¹ У 2 Царевима овај владар Јуде се назива Азарија – види 2 Цар 15,1-7; док се тај исти цар у 2 Дневника назива Озија – види 2 Дн 26,1-23 (прим.прев).

¹² Види 2 Цар 15,19 (прим.прев).

племена су окупирана и престала су да постоје као држава. Остатак тог народа наставиће да постоји и даље, кроз асирску и вавилонску окупацију. После пада Вавилона они ће се вратити, заједно са остатком народа из Јуде, како би обновили Храм који ће касније бити уништен. У историјском смислу, последњи временски период Подељеног царства био је од 721. до 586. године п.н.е. Јуда је постојала још сто тридесет пет година после уништења Израиља, али је већину тог времена била потчињена Асирији или Вавилону. Током тог периода појављивали би се велики цареви и Јуда би накратко поново била слободна. Касније би се враћала под тврду чизму Асирије или Вавилона. У то време Језекија је започео са својим реформама читаве земље (види 2 Дн 30-32). Он је био један од најбољих царева још од времена када је Давид био цар. У седмој години Језекије, пала је Самарија, тако да је он постао цар одмах после пада Израиља. Силна Божија рука га је директно спасила од Сенахеривовог напада, који је био најсилнији асирски цар. Бог је послао Анђела уништења и побио¹³ сто осамдесет пет хиљада војника преко ноћи.

Манасију, Језекијиног сина, су ухватили Асирци. Он је био веома зао цар. У суштини, због његових греха је Бог рекао: „Сада је доста. Нема више повратка. Сада ћу уништити овај народ.“ Манасија се у Вавилону покајао па га је Бог избавио из тамнице и вратио у земљу, али је већ било касно. Његов грех је прешао све границе и Јудина кривица је била потпуна.

После Манасије а пре Јосије владала су још два цара. Јосија је био силан Божији човек, који је слављење Бога поново вратио у Јерусалим. У земљу је успео да поврати и част, поштење и мир. Али је начинио трагичну грешку када је, против Божије воље, кренуо да се бори против египатског фараона Нехаона у долини Мегидо. Он је Мегидо прогласио местом где ће „погинути Божији непријатељи“, али на том месту је он умро. У књизи Откривења Јовановог реч Армагедон заправо значи долина или брдо Мегидо. То је место на коме ће Божији непријатељи увек бити поражени. Вавилон је онда постао моћна држава, и за време цара Навуходносора, дошли су и започели са уништењем Јуде. Године 606. п.н.е. он је у изгнанство одвео десет хиљада људи, укључујући многе вође. Године 586. п.н.е, када се Седекија, последњи цар Јуде, побунио, Навуходносор је поново дошао, уништио храм и спалио град, и у изгнанство одвео све осим жена и старих људи. Година 586. п.н.е. означава крај државе Јуде. Од тог времена надаље говориће се само о остатку.

---

¹³ Свето писмо каже: ...и сајро свакој јакој райника... у 2 Дн 32,21 (прим.прев).

Ствари које су допринеле подели у 931. години п.н.е.

Много је ствари допринело да дође до поделе године 931. п.н.е. После Соломонове смрти, на југу се зацарио плаховити млади владар по имену Ровоам који није желео да послуша мудре старије ветеране саветнике. Уместо њих, пошао је за саветима младих људи свога времена. Друго, имао је паметног и провокативног противника по имену Јеровоам, који не само што је желео царство, већ му је и Бог рекао да ће добити царство, и зато је дизао побуну. Са једне стране имамо човека који није желео да послуша мудре савете, а са друге човека који је имао тајне планове јер је желео да се зацари. Са треће стране, имамо високе Соломонове порезе који су допринели подели. Порезе је установио Бог јер народ треба да подржава своју владу (види Рим 13,1-7), али је Соломон имао изузетно високе порезе. Млади владар, затим провокативни противник и високи порези допринели су паду Уједињеног царства. Било је ту и љубоморе између северних и јужних племена. Они су били у слабој заједници, федерацији, и заправо се никада нису стварно ујединили. Међу собом се нису волели. Северњаци су били посвећени производњи а јужњаци су се бавили земљом. И ова чињеница, да нису имали заједничке интересе, даље је помогла подели.

Подели је помогла и разлика у географским приликама. Израил, северна држава, много је знала о међународним односима. Били су окружени странцима. Јуда, на југу, била је забачена и изолована. Све што су знали биле су сопствене потребе и земљорадња. Израилци су их сматрали за назадне и глупе. Књига пророка Амоса нуди изврсне примере овог проблема. Али, стварни разлог поделе царства било је Соломоново отпадништво.

Последице Јеровоамовог греха постављања златних телади

Јеровоам Први, син Наватов, био је паметан провокатор и један од старешина на Соломоновом двору, који је постао један од владара на северу. Знао је да, ако жели да народ уједини и задржи под својом контролом, мора да успостави друго место за слављење. Врло је важно то што је он знао да ће људи ако заједно прослављају Бога остати заједно. Веровао је да ако народ мора да путује у Јуду да би прослављао Бога, онда ће њихова верност бити ка Јуди.

На крају крајева, оно што је сваком појединцу или народу најзначајније, биће одлучујуће у томе да ли ће остати уједињени. Ако се обе стране или државе договоре око тога шта је најважније, имају добре шансе да заснују

трајно савезништво. Шта је проишло из Јероваамовог греха? Четири следеће ствари:

Прво, Левити са севера су отишли на југ јер нису имали шта да раде. Јероваам је поставио људе из других племена да служе у његовом храму. Али, Бог је заповедио да једино људи из Левијевог племена смеју да служе у храму (види 2 Дн 11,13-15; 13,9).

Друго, зато што су Левити отишли на југ, Јуда је ојачала. Људи који су били верски службеници и који су волели Бога, нису могли да остану на северу и дају славу златним теладима. Морали су да се преселе у Јуду како би могли да дају славу свом Господу Богу (види 2 Дн 11,16.17; 13,10-18).

Треће, Бог је потпуно одбацио Јероваама и његов систем слављења, а то је, као четврто, одвело Израил у грех и уништење (види 1 Цар 11,38; 12,25-33; 13,33.34; 14,10). Значај тог греха видимо у чињеници да се изјава: ... *збој греха које је Јероваам учинио, и њако навео Израил на грех* (или слична изјава) појављује двадесет четири пута у Књигама о царевима (1 Цар 14,16; 15,26.30.34; 16,2.7.26.31; 21,22; 22,52 и 2 Цар 3,3; 10,29.31; 13,2.6.11; 14,24; 15,9.18.24.28; 17,21-23; 23,15).

ЧЕТРДЕСЕТО ПОГЛАВЉЕ

ПОДЕЉЕНО ЦАРСТВО – ПРВИХ СТОТИНУ ГОДИНА

---

1 ЦАРЕВИМА 12 – 2 ЦАРЕВИМА 8,29

Увод

Четрдесето поглавље проучавања старозаветне историје започећемо детаљним описом Подељеног царства. Царство се поделило (захваљујући Соломоновом отпадништву) на Израил на северу, са десет племена, и Јуду на југу, са два племена. Ова два племена на југу била су Јудино и Венијаминово. Током проучавања даваћемо и одређене библијске стихове које је важно да прочитате док смо у овом поглављу.

ПРВИХ СТО ГОДИНА ПОДЕЛЕ

Ровоам доноси погрешну одлуку и побуна у Израилу

Првих сто година после поделе био је период пун немира. Током овог времена владало је петнаест царева. Јужна држава Јуде имала је шест, а северна држава Израил девет. По Соломоновој смрти на престо се попео Ровоам (види 1 Цар 12,1-24). Имао је савршену прилику да смири напетости и проблеме који су настали за време Соломонове владавине. Десет северних племена је дошло пред њега (оних десет који ће постати Израил) и, у суштини, му поручили следеће: „Твој отац нас је тешко опорезовао. Ако нас ослободиш тога ми ћемо ти служити.“ Ровоам је тако имао савршену прилику да буде Божији човек. Затражио је од старешина и мудрих саветника да дођу пред њега и да га саветују и они су саслушали његове бриге. Онда су му рекли да, ако те људе ослободи тешких пореза данас, они ће му остати верни целог живота. Још су му рекли да треба да учини само ту једну ствар. Касније ће, чак, моћи те порезе полако да подиже, рекли су му. Ровоам је онда саветницима поручио да остану код њега и да ће потражити

савет још од некога. Онда је на састанак позвао младе људе са којима је одрастао. Уместо да се окружио мудрим саветницима, он се окружио својим вршњацима. Када се тако нешто догоди, народ ће имати проблема. Ровоам је онда упитао своје вршњаке шта би требало да учини, а они су му, у суштини, овако одговорили: „Да их ослободиш јарма? Ти њихов јарам још треба да појачаш. Још им подигни порезе и реци им да је твој мали прст дебљи од бедара твога оца. Можда их је твој отац тукао бичевима, али ти ћеш их шибати бичевима са уплетеним металним опилцима. Иди и то им реци и научиће своју лекцију. Научиће да не сумњају у твој ауторитет јер ћеш према њима онда бити још строжији.“ Ровоам је добио лош савет и одлучио је да послуша „мудрост“ младости. Такозвана мудрост коју му нуде млади не може да се упореди са мудрошћу коју су му нудили старији саветници. Онда је Ровоам сакупио народ и својим потенцијалним непријатељима је саопштио да ће од тог дана бити њихов непријатељ. Рекао им је да ће им подићи порезе. А људи из Израиља су овако одговорили: *... Какав гео ми имамо с Давидом? Нема нама наследства са сином Јесејевим! У своје шатворе, Израиљу! ... Зајим су се Израиљци враћили својим кућама.* (1 Цар 12,16).

Јеровамова два златна телета

Ту се одмах појавио Јероваам и прогласио се за њиховог вођу и цара Израиља. Јероваам је био Соломонов државни службеник на двору коме је пророк Ахија рекао да ће добити северна племена. Сада су га тих десет племена на северу прихватила за владара. Тако је отпочело дело које је браћу учинило непријатељима. Разделио их је на два царства како би барем у Јуди још неко време било праведника и њихових наследника. Јероваам је веровао да ће народ, ако буде ишао доле у Јуду за верске празнике и у Јерусалим да слави Бога у храму, поверовати да је Бог доле у Јуди (види 1 Цар 12,25-35). Мислио је да ако буду веровали да је Бог у Јуди, онда ће мислити да Бог није у Израиљу. То га је навело да даље помисли да ће народ онда бити веран Јуди а не њему. Јероваам се плашио да ће га убити и бити верни Роваму зато што се њихов Бог налази у Јерусалиму. Зато је донео мудру политичку одлуку, али не и ону која слави Бога. Нису све ствари које су добре за свет добре и пред Богом. Јероваам је тешко згрешио. Одлучио је да начини два златна телета и постави их на два места како би људи ту прослављали Бога. Прво теле поставио је у Дану, у најсевернијем делу Израиља, тамо где су меромске воде, код језера Хуле. Друго теле поставио је у Ветиљу. Људима је рекао да слављење Бога треба да обављају на овим

местима. Мислио је да ће им тако бити лакше јер неће морати да путују у Јерусалим. Израиљци који су живели у северном делу Јеровамовог царства могли су да иду у Дан. Они који су живели у јужном делу царства могли су да иду у Ветиљ. Јероваоам је тако успоставио практичну религију, религију која је била супротна од објављене Божије воље. Уместо да су држали празник са гозбом петнаестог дана седмога месеца, он је установио да се празник држи петнаестог дана осмога месеца. Уместо да је имао левитске свештенике, он је поставио свештенике из сваког племена осим левитског племена. Запретио је да ће казнити свакога ко оде у Јерусалим да слави Бога, као и оне који нису давали славу пред златним теладима. *То је била њрилика за њрех...* (1 Цар 12,30). Израз „ишао је Јеровамовим стопама“ (или нешто слично, са тим значењем) користи се двадесет три пута како би описао грехе наредних царева. Сваки могући цар у Израиљу ишао је да се поклони Јеровамовим златним теладима (Ахав је Вала додао касније, али су и даље ишли да се клањају Јеровамовим теладима). Од самог почетка, Израиљ је кренуо ка својој пропасти. Од самог почетка, својим делима су показали да нису Божији народ, и Бог је прихватио ту њихову одлуку.

Божији човек из Јуде

Бог је послао једног човека из Јуде да пророкује против Јеровамовог жртвеника (види 1 Цар 13,1-34). Очигледно да није могао никога да нађе у Израиљу, па је на пут послао некога из Јуде. Бог му је рекао да дође код жртвеника и да виче против њега. Тај Божији човек је рекао да ће Бог послати човека по имену Јосија који ће уништити тај идол и спалити све што преостане од Јеровамовог жртвеника. Бог му је рекао да иде право горе и све то поручи цару и онда се истим путем врати кући. Али, он то није учинио. Пошто је изрекао пророштво над Јеровамовим жртвеником, кренуо је назад другим путем. Један стари пророк (зато се први човек понекад још назива и младим пророком) из Израиља је следио овог човека и рекао му да је Бог поручио да млађег пророка позове у свој дом. Али, млади пророк му је одговорио да му је Бог рекао да одмах крене кући, без задржавања. Онда је стари пророк, у суштини, рекао следеће: „Да, знам то, али Бог ми је рекао да хоће да успут нешто и поједеш. Дођи код мене да једеш, и онда настави пут.“ Млађи је учинио тако и на тај начин је био непослушан Божијој речи. Тиме није испуњавао Божију вољу. Када је кренуо натраг према Јуди, убио га је лав. Стари пророк је чуо за то и онда је дошао да сахрани млађег пророка. Тамо је пронашао пророковог магарца и лава како заједно гледају у мртво тело. Када нападне лав и убије онога

који јаше магарца, уобичајено би било да магарац побегне. Уобичајено би било да лав поједе оно што је убио. Није било нормално то што су магарац и лав стајали заједно. Ово је био Божији начин да поручи: „Када некоме дам задатак, онда очекујем да се дословно испуни.“ Да је тај човек био веран Божији човек, и да је у овом случају само привремено погрешно, онда би, када умре, отишао да буде са Богом. То би било много боље. Ако је био пророк који се побунио против Бога, као што је то био Валам, онда би отишао у своју осуду – а то никако није било добро.

Болест Јероваомовог сина и пророк Ахија

Током владавине у Израиљу, Јероваам не само што је поставио златну телед, већ је чинио и разне зле ствари. Јероваам није напустио своје зле путеве. Авија, његов син, се разболео током очеве владавине (види 1 Цар 14,1-20). Онда је Јероваам послао своју прерушену жену код пророка Ахије да са њим разговара. Бог је, преко пророка Ахије, поручио Јеровааму да ће његов дом изгорети као гомила ђубрета, све док све не нестане. Пророк је рекао Јероваамовој жени да ће њихов син умрети. Он је био њихов једини син у коме је Бог видео зрно доброг, тако да је он једини из Јероваомовог дома који ће умрети и бити сахрањен у миру.

Закључак о Ровоамовој владавини

Док је владао Јудом Ровоам је допустио слављење идола чак и у самом Јерусалиму. Сисак, египатски цар, напао је Јуду и однео у Египат сво благо које су прикупили Давид и Соломон. Ровоам је био у сталном рату са Јероваамом, неке од битака је победио а друге је изгубио. Коначно је умро и био сахрањен (види 1 Цар 14,21-31).

Авијамова влада над Јудом

Онда је Авијам¹⁴, Ровоамов син, започео своју владавину над Јудом (види 1 Цар 15,1-18). Био је то зао цар, баш као што је био и његов отац. И он је стално ратовао против Јероваама и задобио је неколико победа, али га је Јероваам на крају победио. Једном је освојио град Ветиљ и околна места, али био је зао човек. Када је умро, за собом је оставио четрнаест жена, двадесет два сина и шеснаест кћери. Био је зао у политичком, моралном и брачном смислу.

---

¹⁴ У 2 Дн 3,10 он се зове Авија (прим.прев).

Асина владавина над Јудом

Када је умро Авијам, на Јудином престољу зацарио се коначно један добар цар. Његово име било је Аса (види 1 Цар 15,9-24 и 2 Дн 14,2-16,14). Он је увео драстичну реформу, ослободио се идолопоклонства у Јерусалиму и очистио је храм. Под њим је у Јуди поново започело право прослављање Бога. Против њега је ратовао Зара Кушанин (Етиопљанин), али га је Аса победио. Успео је да заустави Израилског цара у градњи Раме као граничног утврђења преко Јордана према истоку. Био је исправан и моралан човек. Победио је у свим ратовима које је водио.

Нададова владавина над Израиљем Васина владавина над Израиљем

Када је Јеровоам умро, у Израиљу се зацарио његов син Надав који је владао две године (види 1 Цар 15,25-34). Онда је Васа убио Надава и тако окончао Јеровоамову династију. Током овог периода у Израиљу се променило девет различитих владарских кућа, а само једна у Јуди – Давидова владарска кућа. Васа је започео своју владавину над Израиљем. Побео је све у Јеровоамовом дому: сваког човека, жену, дечака и девојчицу. Сатро их је са лица земље. Толико је желео да се одвоји од Јеровоамове власти, да је чак преместио своју палату и уместо Сихема, главни град Израиља постао је Терса. Васа је стално ратовао против Асе и Јуде, али никада није победио ни у једној бици јер је Аса био праведан цар. Бог је својим праведним владарима оставио завет да ће, у борби против непријатеља, увек побеђивати. Васа је владао двадесет четири године и био је сахрањен у Терси.

Ила, цар Израиља током две године Зимри једнонедељни владар над Израиљем

Ила је био зао човек који је на власт дошао после његовог оца Васе. Зимри га је убио и тако окончао владавину Васине куће. Ово је стварно било време безвлашћа. Ако је неко пожелео да буде цар, све што је требало да уради јесте да убије цара и себе прогласи новим царем. Зимри је владао само седам дана. Био је слаб владар. Владвао је седам дана и онда је извршио самоубиство тако што је запалио палату када га је Амри опколио (види у 1 Цар 16,8-20).

Амријева моћна владавина над Израиљем

Амри је моћно владао над Израиљем (види 1 Цар 16,21-28). У почетку је имао супарника за престо под именом Тивни. Против њега је заратио,

убио га, и тако себе обезбедио као владара Израиља. Желео је да се његово царство разликује од Васиног, тако да је купио брдо Самарију на којем је саградио град Самарију и онда је ту преселио главни град из Терсе. Самарија је остала главни град Израиља током читаве историје. Овим је Амри показао своју моћ. Омри је први израиљски цар који се помиње у асирским рукописима (јер је плаћао данак једном од асирских царева).

Ахавова зла владавина над Израиљем

Ахав је на царском престолу наследио свога оца Амрија. Ахав је вероватно био најгрешнији цар од свих који су владали над Израиљем (види 1 Цар 16,29-22,40). Један од аутора назвао га је злом жабом на престолу Израиља. Оженио се Језавељом, ћерком Етвала, сидонског владара. Верује се да је она била најгора жена која је икада живела. Увела је слављење Вала у Израиљу, а Ахав је Валу у Самарији сазидао храм. Слављење Вала је подразумевало и обреде плодности, тако да ако је нека особа желела да принесе жртву и заврши цео обред, морала је да ступи у сексуални однос с особом другог или истог пола. Овакво грешно слављење Вала у Израиљу је завела Језавеља. Тако да је сада Израиљ имао Јеровоамову златну телад и Језавељиног бика. Ахав је ратовао са Вен-Ададом, царем Сирије, и победио – била је то битка између два зла владара. Онај који би од њих двојице био војно јачи би победио, јер ниједан од њих није имао Божију помоћ. Ахав је био јачи од Вен-Адада, најјачег цара најсилнијег народа који је живео око Израиља.

Ахав се непрестано борио против Илијиног богобојазног утицаја. Али, Бог није Ахава оставио без сведочења. Илија је непрестано говорио против злог Ахавовог дома, и зато је морао да проведе године изван свог дома, у удовичиној кући крај реке. Ахав је Илији рекао да ће га убити. Бог се старао за свог пророка Илију код потока Хората, источно од Јордана. Гаврани су му свакодневно доносили храну а воду је пио из потока Хората. Када је поток пресушио, Илија је отишао у удовичину кућу у Сарепти. Она је имала мало брашна и мало уља. Илија је затражио да му направи малу погачу и обећао да јој брашна и уља неће понестати. Био је тамо годину дана и свакога дана је било мало али довољно брашна да се испече хлеб. Оно мало уља је потрајало све време док је Илија био под њеним кровом. А Илија је стално поручивао Ахаву да ће због његовог зла Бог уништити његов народ. Али, Ахав је стално одбијао да прихвати те речи од Илије, великог Божијег пророка (1 Цар 16,29-22,28).

Сам Илија био је моћно сведочанство Божије силе. У једној прилици, Илија је сам изазвао све Валове пророке да се сретну на врху горе Кармил. Бог је тамо, у силном изражавању своје осуде, свима показао да је он Господ. Тиме је Бог показао да је он владар не само над Јудом већ и над Израиљем. Онда је народ обећао да ће служити Богу. Тога дана Илија је побио четири стотине педесет Валових пророка и онда се молио за кишу, јер киша није пала већ две и по године. Онда је Бог послао један мали облак који је ускоро прекрио читаво небо и земља се освежила кишом која је обилно пала. Бог је поново показао да је изнад Вала. Али, Ахав и даље није хтео да послуша, а није хтела ни Језавеља (види у 1 Цар 18,16-45).

Некако у исто време Ахав се загледао у виноград поред његовог који је припадао Навутеју, и који је био Навутејево наследство од оца, и припадао је његовој породици од дана када су прешли реку Јордан под вођством Исуса Навина. Ахав је Навутеју понудио да виноград откупи по цени колико је вредео, али Навутеј није могао да га прода јер је виноград представљао наследство које је добио од Бога. На крају је Језавеља наредила да се Навутеј убије и Ахав је узео виноград за себе. Онда је Бог рекао: „Видео сам шта си учинио и видео сам шта је учинила Језавеља. Ти више нећеш бити цар а Језавељино тело ће појести пси.“ Управо се све тако и догодило (види 1 Цар 21,1-29).

Ахав се затим удружио са Јосафатом (царем Јуде) што је било добро за Ахава а лоше за Јосафата (види 1 Цар 22,1-40). Када се праведни удруже са злима, онда увек настају проблеми. Желели су да се заједно боре против арамског цара (Сирије) и да преузму назад у своје руке Рамот галадски (могуће је да је тамо живео галадски народ или народ настао од Амнона). Ахав и Јосафат су били на гозби где су се налазиле четири стотине Аштартиних пророка који су једини остали после погибије четири стотине педесет Валових пророка. Они су сви пророковали као један и говорили им да крену на Рамот галадски јер ће бити успешни. Јосафат је знао да у злој нацији каква је Израиљ нема четири стотине правих Божијих пророка, па је затражио да се пронађе Јахвин пророк и упита шта ће се догодити. Ахав му је одговорио да је остао још један, Михеја, син Јемле, али да он мрзи Михеју. Био је то највећи комплимент који је неки пророк икада добио. Када те најгори, најомраженији човек на свету мрзи, онда мора да чиниш неко добро. Михеја је доведен из затвора и пророковао је да ће тога дана Ахав умрети. Ахав није желео да умре, па се прерушио у обичног војника када су кренули у битку оставивши Јосафата да носи царске одежде. А сиријски цар је наредио својим војницима да не убију никога другог осим

Ахава. Један од стрелаца је видео човека у царској одежди и помислио је да је то Ахав. Нацртао је стрелом али се Јосафат огласио ко је и онда су престали да јуре за њим. Када је стрелац испало стрелу ка небу, она је пала и убила Ахава кроз једино место где је могла да прође – између спојева оклопа. Ахав се окренуо на страну и умро на Навутејевом пољу, а пси су лизали његову крв. Ахав је био кажњен за све зло које је нанео Израиљу због слављења Вала.

Јосафат, цар Јуде

Током овог времена у Јуди је владао Јосафат (види 1 Цар 22,41-50 и 2 Дн 17,1-21,3). Он је био добар цар и Божији човек. Наставио је Асине реформе. Из Јуде је избацио слављење идола. Учврстио је државу и од Јуде начинио јаку државу као што је била у данима Соломонове смрти. Победио је све непријатеље и потчинио их: Филистејце, Арапе и Едомце. Али, онда је погрешно и ступио у савез са Ахавом.

Охозија, цар Израиља

После Ахавове смрти, Охозија је постао следећи цар Израиља (види 1 Цар 22,51-53). Он је био зао исто као и његов отац Ахав. Пао је кроз решетке на горњем прозору куће и повредио се. Онда је слао људе у Акарон да види да ли би му бог Велзевув некако помогао. Илија је срео те гласнике и поручио да им се врате Охозизији и да му кажу да ће умрети, што се касније и догодило.

Јорамова владавина над Израиљем

Јорам, други Ахавов син, владао је над Израиљем по Охозизијиној смрти (види у 2 Цар 3,1-27). Успео је да поврати моавску територију. Борио се против утицаја богобојазних пророка Илије и Јелисеја. Није хтео да слуша ни старијег пророка ни онога који га је наследио. Убио га је Јуј, један од војних заповедника (који је тако наследио Јорама као цара Израиља). Јуј (који је брзо возио двоколице) кренуо је онда за Охозижом, царем Јуде, који је био са Јорамом и смртно га ранио.

Јорамова владавина над Јудом

У то време, Јудом је владао Јорам (види 2 Цар 8,16-24 и 2 Дн 21,1-20). Јорам је био Јосафатов син који је оженио Готолију, кћер Ахава и Језавеље. Она је врло лоше утицала на Јорама и тако су почели заједно да се клањају и да служе боговима Вала. Њега су победили странци а не његова браћа

или сународници из Израиља. Умро је од неизлечиве болести а после његове смрти нико није жалио.

Охозија, цар Јуде

Охозија, најмлађи Јорамов син, наследио је престо Јуде јер су сва његова старија браћа већ била побијена (види 2 Цар 8,25-29 и 2 Дн 22,1-9). Убијен је истога дана када је био убијен Јорам, цар Израиља, кога је убио Јуј, брзи возач двоколица.

Ово време при крају периода Подељеног царства није било добро време. Израиљ је све време био под врло лошим утицајем, а сада је и Јуда пала због утицаја истог оног слављења Вала које се одомаћило у Израиљу. Бог је морао да преузме ствар у своје руке. Послао је Илију и Јелисеја да говоре израиљском народу и цару Израиља о томе како су врло порочни и зли. Бог је онда употребио брзог возача двоколица и великог борца по имену Јуј и уништио ту порочност. Јуј је убио цареве Израиља и Јуде у истом дану. Онда је уништио Валове жртвенике по свем Израиљу. Оба народа су сада имала прилику да крену из почетка. Мало је потрајало, али је ово испало Јуди на корист. А Израиљу више ништа није могло да помогне.

Током владавине Јорама, цара Јуде, странци из Арабије, Египта и Етиопије су напали и опљачкали храм. Са собом су однели храмовне драгоцености, одвели су и много људи и победили државу Јуду. Током тог времена, народ Едома који је био Јуди братски народ, и који је могао да помогне, није то учинио. Бог је, онда, послао пророка Авдију да проповеда народу Јуде. Он је говорио народу Јуде, али је пророковао о народу Едома. Рекао је да ће Едом бити осуђен из два разлога. Били су веома поносни. Али, првенствено због тога што су стајали са друге стране и посматрали док је њиховој браћи била потребна помоћ. Стајали су по страни и све посматрали из даљине и својој браћи нису притекли у помоћ. А када је брату потребна помоћ, где би требало да буду његова браћа? Едом је требало да Јуди похрли у помоћ. Јуди је та помоћ била потребна и због тога што нису више славили Бога, већ су се клањали Валу.

Овде је и лекција за нас. Када се критикују наша браћа по Христу, ми треба да похрлимо и да им помогнемо. Када један брат има проблем, друга браћа треба да му помогну. Браћа у Христу треба да вежбају чињење „један другом“. Едом је био осуђен због свог неутралног става. Браћа треба да се старају једна за друге.

ЧЕТРДЕСЕТ ПРВО ПОГЛАВЉЕ

ПОДЕЉЕНО ЦАРСТВО – ДРУГИХ СТОТИНУ ГОДИНА

---

2 ЦАРЕВИМА 9,1-15,12

Дошли смо до других стотину година после поделе царства на две државе. У закључку претходног поглавља видели смо да је Јуј убио и цара Израиља и цара Јуде. Бог је употребио Јуја да обема нацијама понуди прилику за нови почетак.

ДРУГИХ СТОТИНУ ГОДИНА ПОДЕЛЕ

Јујева владавина над Израиљем

Јуј је био помазан за цара Израиља (види 2 Цар 9,1-10,36). Ово је било врло необично зато што цареви Израиља уопште нису следили Божије вођство. Како су стално били у побуни против Бога, изгледало је као да их је Бог отписао. Међутим, Бог тако не чини. Он је желео да и Јуј добије прилику, иако је већ све знао, желео је да он добије прилику да буде човек Божији. Тако је пророк Јелисеј позвао једног од млађих људи међу пророцима који су били његови ученици и рекао му да узме бочицу уља, оде и помаже Јуја да буде цар над Израиљем. У 2 Цар 9,7-10 Јелисеј каже овом младом човеку шта Бог жели да пренесе Јују:

Ти ћеш истребити дом Ахава, своја јосиодара, да на Језавељи осветиш крв мојих слују пророка, и свих слују Госиодњих. Тако ће пројасити сав дом Ахавов. Истребићу Ахаву свако мушко у Израиљу, како роба иако слободноја. Учинићу са домом Ахавовим, као са домом Јеровоама, сина Навајовој, и са домом Васе, сина Ахијиној. А Језавељу ће изјесити јеси на језраелском јољу, и нико је неће сахранити.“ Зашим је ошворио враија и јобејао.

Овај млади пророк се плашио Јуја, али је ипак отишао и пренео му Божију реч. Помазао је и прогласио Јуја за цара над Израиљем са задатком да уништи Ахавову владарску кућу. Јуј је на бојном пољу у истом дану убио и Јорама, цара Израиља, и Ахазију, цара Јуде. Цара Јуде, Ахазију, пренели су у Јерусалим да би га тамо сахранили поред других царева.

Онда је Јуј отишао и учинио оно што му је Бог рекао да учини – уништио је Ахавову владарску кућу. Одјахао је у град Самарију. Језавеља је знала да долази па се посебно обукла за ту прилику. Није то учинила да изазива Јуја – она је већ била стара жена. Спремила се због свог поноса и да буде обучена за своју сахрану. Знала је да ће је Јуј убити, и у свом поносу желела је да изгледа лепо како би људи рекли: „Та Језавеља! Она је стварно била нешто! Била је изузетна и моћна царица.“ Желела је да јој људи одају част и након њене смрти.

У 2 Цар 9,31 се каже: *Кад је Јуј ушао на враћа¹⁵, она рече: „Је ли све добро, Зимрије, убицо своја јосјодара?!“* Ово је била увреда јер је Зимрије био издајник Израиља. *„Он јодиге јојлед јрема јрозору и рече: „Ко је са мнош? Ко?“* (2 Цар 9,32а). Два евнуха (дворанина) погледаше кроз прозор и онда им Јуј нареди да Језавељу баце кроз прозор. Бацили су је доле на земљу што је Језавељу вероватно убило, а онда су је Јујеви коњи прегазили.

Јуј је затим отишао да се наједе и напије, и тада је схватио да је Језавеља била кћер сидонског цара, па је наредио да је сахране. А када су људи изашли, све што су нашли била је њена лобања, шаке и ноге. Остало су појели пси. Оно што је било преостало било је остављено као сведочанство. Бог није допустио да пси све поједу. Али, за те остатке нико више није могао да каже: ево Језавеље. Нико јој неће доћи на сахрану, јер ова жена неће бити сахрањена. За њом су остале само огољена лобања, шаке и кости од ногу а месо је нестало. Да се неко занимао да види где је скончала Језавеља, видео би да је Бог пророковао да ће њен леш бити разбацан по пољу као гнојиво. Није то било у пренесеном смислу, тако се заиста и догодило. У 2 Цар 9,37 читамо: *... а Језавељин леш биће као јнојиво на њиви у језраелском јољу, ја нико неће моћи да каже: јо је Језавеља.* Тачно овако се и догодило. Да је неко хтео да пронађе њене остатке, морао би да следи псе. Шта год да је из њих изашло као измет, могли су на то да покажу и изјаве: „Ево Језавеље.“ Од божанства до псећег измета стигла је само за један дан. Платила је за своје грехе. Међутим, Јуј још није завршио своју обавезу. Отишао је у Самарију, у град где су били Ахавови синови, и тамо је наложио да се свих седамдесет побију. Прикупио је њихове одсечене главе као доказ да су сви Ахавови

¹⁵ У смислу улазне капије дворишта дворца (прим.прев).

синови, унуци и мушки робови у Ахавовој кући били уништени. Језавеља је била мртва, и сви у Ахавовој владарској кући су били мртви, али Јуј још није био завршио. Ахав и Језавеља су донели у Израиљ нешто што је Јуј морао да уклони како би помогао Израиљу да почне изнова. Како би Јуј могао да поведе Израиљ из ропства у које су га довели Ахав и Језавеља, морао је још нешто да учини. Морао је да уништи слављење Вала. Није тек тако могао да побије све Валове следбенике и свештенике, јер су били моћни и распрострањени по читавој земљи. Као што су се раније крили Божији пророци, тако су се сада они крили по пећинама.

Ако земљорадник не покупи сво семе на пољу, летина ће поново изнићи. Јуј је знао да не може да се ослободи свих Валових свештеника који су били расути на све стране, па је позвао народ да се окупи и рекао им следеће: „Ахав је славио Вала али мало, а Јуј ће га славити још више. Ја ћу Валу принети такву жртву коју Ахав никада није ни помислио да принесе. Постаћу Валов највећи слављеник. Сви следбеници и слављеници Вала морају да дођу и окупе се овде, у његовом великом храму у Самарији.“ Ова реч се проширила по читавој земљи и сви Валови свештеници и његови следбеници дошли су у Валов храм у Самарији. Онда је Јуј ушао међу њих и рекао: *Проверите и погледајте да нема којеј слуге Господњеј међу вама, него само Валових слугу.* (2 Цар 10,236). У суштини, он им је рекао следеће: „Овде не желим никога осим правих следбеника Вала. Било ко да је овде а да је Јахвин следбеник мора да буде избачен. Не допустите им да буду овде. Овде смеју да остану само прави Валови следбеници.“ И онда су из храма избачени сви следбеници Јахве који су можда, у том часу, били попустили са својом вером, или који су помислили да ће овако стећи неку предност. Онда је Јуј наредио да се за њима затворе врата храма. У том тренутку храм је опколила његова војска која је онда уништила све Валове свештенике и следбенике у једном дану.

Све што је Јуј учинио било је тачно оно што је Бог желео да он учини. Цар Израиља је био мртав. Цар Јуде је био мртав. Сви Ахавови синови били су мртви. Сви Валови следбеници и сви његови свештеници су били мртви. Очистио је земљу, али његово срце није било у исправном односу према Богу. Није Јуј учинио све ове ствари зато што је желео да чини Божију вољу. Бог је желео да се све то учини, и то што је Јуј учинио била је Божија воља. Али, он то није учинио како би задовољио Бога. Служба Богу је процењена једино и потпуно само кроз оно што је у човековом срцу. Јуј није служио Богу, Јуј је служио самом себи. Доказ је у овим стиховима: *Тако је Јуј искористио Вала из Израиља. Ипак, Јуј се није одвратио од греха*

Јеровоама, сина Наваттовој, на које је навео Израил; од златних телади, који су били у Веџиљу и у Дану. (2 Цар 10,28.29). Поклонио се и славио идоле које је поставио Јеровоам. Наставио је у греху Јеровоама, сина Наватовог. Било је то као када би се у Израилу оставио неизлечиви рак. Ова земља је боловала од неизлечиве, смртоносне болести, од самог почетка.

Јуј није испунио Божију вољу у целини, али је учинио четири ствари које је Бог желео да он учини: убио је оба цара – и Израилу и Јуде, убио је Језавељу и све Ахавове синове, и очистио је земљу од слављења Вала. Бог је онда рекао да, зато што је учинио те четири ствари, четири његова сина ће седети на престолу Израилу. Радник је вредан своје плате чак и када тај радник није веран Божији човек. Бог ће наградити Јуја за службу коју је учинио за њега. Да је послужио Богу у потпуности, да се одвратио од слављења златних телади које је поставио Јеровоам, и да је очистио земљу од слављења идола у потпуности, онда би било обезбеђено да његова владарска кућа влада Израилем, исто као што је Давидово потомство било обезбеђено у Јуди. Јуј није учинио све што је требало да учини, и због тога ће само четири његова сина седети на престолу. Занимљиво је да је четврти син, Захарија, владао само шест месеци. Као да је Бог рекао: „Доста је, не морам више да држим своју реч овој безбожној владарској кући.“

Бог је желео да Јуј зна да није испунио његову вољу. Јуј је вероватно мислио да је сасвим по Божијој вољи јер је Бог обећао да ће четири његова сина владати на престолу. Јуј је онда ишао у бој против Азаила, сиријског цара, али је губио сваку битку. Када би цар чинио Божију вољу, увек би побеђивао. Али, пошто није одлучио да слави Јахву, почео је да губи битке. Јуј је одбио да слави Вала, али ни Бога није славио. Зато је губио све битке. Ово је било по завету јер је над Божијим народом и даље владао завет благослова и проклетстава из Понз 28. Када је Јуј чинио Божију вољу он је доживљавао благослове, чак и када то није чинио сасвим чистог срца. Али, када није чинио Божију вољу, био је проклет поразима које му је наносио Азаило, цар Сирије.

Готолијина зла владавина над Јудом

Истога дана када је Израил изгубио цара и када је Јуј тамо почео да влада, Јуда је изгубила цара. Зла Језавељина кћер, Готолија, била је удата за Јорама, цара Јуде. Када је чула да је Охозија, њен син, погинуо, кренула је да убија читав царски род. Да се то догодило онда би Давидови потомци били уништени и ђаво би победио. Али, библијски текст даље говори да

је Јосавеја, царичина служавка¹⁶, узела Јоаса, сина Охозииног, и сакрила га. Он је био једини од Давидових синова¹⁷ који је био преостао. Он је био тај кроз кога ће касније доћи Христ. Све док је Јоас био беба, Готолија је владала у Јерусалиму, на царском престолу (види 2 Цар 11,1-3). Била је жена и била је узурпатор, отимач туђег престола. Али, она није долазила из Давидове лозе. Била је зли следбеник Вала и седам година је владала над Јудом. Могуће је да је Бог никада није прихватио на престолу зато што је никада није ни поставио на тај престо. Она је тај престо преотела од Јоаса који му је по праву припадао, и себе је прогласила за владара Јуде. На крају су је убили у побуни коју је организовао свештеник Јодаја. Он је био тај који је Јоаса извео пред народ и крунисао га (када је Јоас имао седам година). Народ је био срећан и узвикивао је: „Живео цар!“, јер се већ био уморио од владавине те безбожне жене (види 2 Цар 11,4-21).

Јоасова владавина над Јудом

Током времена, Јоас је обновио слављење Бога и у томе му је помагао Јодај. Почео је да влада Јудом после Готолијине смрти, али је био слабији. Чинио је све што су му допустили да уради. Све док је Јодај био жив, Јоас је чинио добре ствари. Како је умро првосвештеник Јодај, Јоас је заборавио на Јахву. Онда је убио Захарију, Јодајевог сина, као да је хтео да каже: „Овај човек ме више не контролише.“ Могуће је да је био узнемирен када је требало да учини нешто праведно јер је његово срце желело да учини неко зло. Сва блага из храма је предао Азаилу, сиријском цару, како би га спречио да их нападне и освоји Јерусалим. Ово је био заиста глуп потез. Ако неко пошаље цару благо како не би дошао и опљачкао га, он ће ипак доћи по још злата када то благо потроши. Вероватно да је ово навело Азаила да поверује да Јоас мисли да не може да одбрани своју земљу пред Сиријцима, па је слао благо да подмити Азаила да их не нападне. Азаило је, са своје стране, помислио да Јоас има још много злата, и онда је одлучио да се са војском приближи Јуди, и да је нападне ако му Јоас не пошаље још злата, и покупи све што је тамо (види 2 Цар 12 и 2 Дн 24). Јоас није био праведан човек, а није био ни паметан. Убиле су га његове слуге када су се умориле од његове покварености. Сахрањен је у Јерусалиму али не поред других царева. Његове слуге у Јуди желеле су да читав свет зна да они нису веровали да је он један од царева који је водио свој народ у праведности. Скоро да је био лош онолико колико је лоша била његова мајка Готолија.

¹⁶ Јосавеја је била Охозиина сестра, ћерка цара Јорама, тетка Јоасова (прим. прев).

¹⁷ У смислу мушког потомка (прим. прев).

Јоахаз, цар Израиља

Током времена када је Јоас владао на престолу Јуде, на престолу Израиља владао је Јоахаз (види 2 Цар 13,1-9). Он је био нешто најближе томе што би био један добар цар Израиља. Он је био једини цар у историји Израиља који је призивао Јахвино име, и зато што је то чинио, Бог му је даривао победе над непријатељима. Бог га је благословио зато што је призивао Божије име. Молио се Богу и веровао му је. Али, то је било привремено јер библијски текст даље каже: *Ипак, нису одстојили од њихова дома Јеровамова којима је навео на њих Израиљ ...* (2 Цар 13,6). Није успео да умакне тој смртоносној болести идолопоклонства, осим на тренутак. У једном кратком часу историје Израиља, један од њихових царева је призивао Јахву, и тада га је Јахве благосиљао. Јоахаз је сачувао Израиљ од сиријског уништења и онда је умро.

Јоасова владавина над Израиљем

Тада је Јоас, Јоахазов син, преузео владавину над Израиљем. Он није призивао Јахвино име. Одмах је одбио да се моли, да призива Бога или да му верује. Трагедија је када Божијем народу срце толико отврдне и пође за светом, да престане да се моли. Човекова вредност није толико одређена тиме шта зна, већ се одређује по оном кога тај човек познаје. Људи тог времена знали су о Богу, али га нису заиста познавали. Знали су о Божијој речи, али нису познавали Бога те речи. Познавали су Божији закон, али нису познавали Бога законодавца. Они нису познавали Јахву. Наставили су да се клањају дрвету и камену. Јоас је стално ратовао са Јудом и царем Охозиијом, који је био само делимично праведан човек. Тако да је у овом времену на власти био један неправедан владар у Израиљу и делимично праведан владар у Јуди, и они су стално ратовали. Нема извештаја који би показивали који је од њих добијао у тим борбама, могуће је да није ниједан. Могуће је да су то биле само неке чарке и герилско ратовање, али ово им је показивало да нису у потпуном складу са Божијом вољом, јер да јесу не би могли да изгубе рат. Нико не би могао да им се супротстави. Примили би читав благослов, само да су чинили Божију вољу. И Израиљ и Јуда су знали да не испуњавају Божију вољу, јер су добијали како им је по завету било и обећано.

Јоас је посетио Јелисеја када је овај умирао (види 2 Цар 13,14-20). На овај начин је испоштовао Божијег пророка, тако да је и пророк испоштовао њега. Јелисеј му је рекао да узме стреле у руке, што је Јоас учинио. Јелисеј му је рекао да удара по земљи, и Јоас је земљу ударио стрелама три пута.

То је наљутило пророка па је рекао: *Да си ударио њећи или шест њућа, сасвим би њоразиио Арамејце. Затио ћеш само три њућа њоразиии Арамејце.* (2 Цар 13,19б). Али, како је Јоас могао да зна колико пута треба да удари по земљи? Шта је он могао да учини? Јелисеј му је рекао да удара по земљи, и Јоас је требало да удара по земљи све док му пророк не би рекао да престане да удара. Кад нам Бог каже да нешто треба да учинимо, колико дуго треба то да чинимо? Кад нам Бог каже да нешто треба да учинимо, то треба да чинимо све док нам не каже да треба да престанемо. Када радимо добре, праведне ствари, зашто би престајали да их чинимо? То никада не треба да престанемо. Овде видимо човека који је донекле веровао у пророка. Да је сачекао да му пророк каже да стане и онда стао, Сирија би била потпуно уништена. Али, како је он испоштовао пророка само мало, победиће у само три битке са Сиријом. Јоас је био моћан цар зато што је, макар само мало, указао поштовање Божијем пророку.

Амасија, цар Јуде

Током Јоасове владавине над Израиљем, у Јуди је владао Амасија (види 2 Цар 14,1-22 и 2 Дн 25,1-28). У 2 Цар 14,3 читамо: *Чинио је штио је њраво у Госиодњим очима, али не као њећов њраоџац Давид...* – свим срцем. Држао се закона, али не савршеног срца. Поштовао је Божији закон, али само споља. Бога је поштовао својим устима, али његово срце није било у ономе што је чинио. Запамтимо овде најважнију ствар: Исправно срце које стоји иза дела која чинимо је важније од самих дела. Постарајте се да ваше срце буде у исправном односу са Богом. На тај начин ће се, онда, све што кажете или учините средити само. Исус је рекао: *... јер устиа њоворе оно чећа је срце њуно.* (Мт 12,34б). Давид је рекао: *Јер како се он у себи њрерачунава, баи је џакав...* (Пр 23,7). Човек је оно што помишља у свом срцу и што чини. Не будимо као Амасија, као они који се држе закона али њихово срце није у томе.

Амасија је победио Едом, али је онда донео едомске богове кући у Јуду како би их славили. Зашто би славили богове државе коју су управо победили? Њихови богови им нису помогли. Бог Јуде им је обезбедио да победе над Едомом. Зашто би Јуда славила богове Едома? Из једног једноставног разлога: богови Едома су омогућавали Амасији да чини шта год да би пожелео. Он је имао срце за ствари које су желели богови Едома: за грех и неморал. Он није имао срце за ствари које је желео Бог. Бог жели да се чини његова воља и да се поштује његов закон. Онда је Амасија ратовао против Јоаса у Израиљу и изгубио је. Бог му је поручивао да није

на његовој страни. А Јоас, цар Израиља, успео је да сруши храмске зидине и покупи храмско злато, сребро и остале драгоцености. Али, он није био странац. Био је то брат који је пљачкао Божији дом. Амасија је споља био добар човек, али зао изнутра.

Јероваам Други моћно влада над Израиљем

Израиљ је у Јеровааму Другом имао моћног владара (у Светом писму он се не назива Јероваам Други, али био је други по реду). Био је цар Израиља кратко време (о његовој владавини се говори у седам стихова – види 2 Цар 14,23-29). Он је успео да поврати границе тамо где су биле онда када је Соломон умро. Границе Израиља биле су од реке Еуфрат па све до споја са Јудом. Јероваам Други је владао над свом Обећаном земљом на северу. Током његове владавине пророк је био Јона. Јона је пророковао да ће Јероваам обновити границе Израиља од Лево-Амата па све до Арабијског мора (види у 2 Цар 14,25). Јероваам Други је Израиљу донео мир у политичком смислу и благостање.

Током Јероваамове владавине у Израиљу су пророковали и Амос и Осија. Они говоре о великом материјалном богатству у то време. Толико је било богатства и луксуза да се Израиљ уљуљкао и опустео. То није било добро, јер некада је лоше имати превише богатства. Добро је бити богат али ниво богатства који је Јероваам имао није био добар. Он је био моћан владар, али није био праведан. А када се зли боре против злих, победиће онај који је јачи. Јероваам Други је био моћан цар. Његово име се налази на многим рукописима који су пронађени у Сирији и околним земљама зато што је Израиљу донео богатство и физичко благостање.

Азарија (Озија), цар Јуде

Током тог истог временског периода (види 2 Цар 15,1-7 и 2 Дн 26,1-23) Јудом је владао добар цар. У 2 Царевима његово име је Азарија, а у 2 Дневника зове се Озија. Када је почео да влада имао је само шеснаест година, али је већ у том животном добу тежио за Богом. Још од младости тражио је Бога, и зато што је тражио Бога побеђивао је све своје непријатеље. Победио је Едом, Моав, Филистејце, и Арапе. Тако је све непријатеље уништио и проширио границе све до египатске реке. У дане цара Озије, Обећаном земљом на југу, владали су Божији људи. У исто то време, на северу, у Обећаној земљи, Божијим народом је владао Јероваам. Божији народ је још једном уживао у периоду мира и материјалног благостања. Озија је био mudar човек. Пропагирао је сточарство и пољопривреду. Људе је послао назад на поља да се баве узгојем житарица.

У средњој школи сам имао предмет под називом Друштво. Учили смо о томе шта је то што један народ чини моћним. У материјалном смислу, пољопривреда једном народу доноси сигурност. У једној од књига је писало да је пољопривреда кичма сваке државе. Она држава која не улаже у обраду земље и узгој стоке, оваца и других животиња је држава без ослонца. Таква држава неће опстати.

Израиљ је био држава заснована на занатској производњи. Озија је ојачао Јуду тако што је подржао ратарство. Међутим, чак и најбољи праве грешке. Из неког разлога, касније у животу, Озија је одлучио да учини нешто што би само свештеник смео да чини. Отишао је у храм у Светињу и принео жртве. Погодила га је болест коже, лепра, па је последње дане живота провео затворен у изолацији. Кретање му је било ограничено на место одређено за губавце и није смео да се меша са осталим људима. Људи нису могли да га виде као свог цара. Још једном је Бог покушавао да Јуди објави да не живе праведно. Било је то тако, без обзира на Озијино обновљење верског живота и настојању да у свему буде праведан, и упркос Озијиним победама над Јудиним непријатељима и повратку земљи и ратарству. Јуда и даље није живела по Божијој вољи. Озија (Азарија) је умро као лепрозан.

Захаријина владавина над Израиљем

На престо је онда дошао последњи Јујев син (види 2 Цар 15,8-12). Звао се Захарија. И као и сви остали цареви Израиља, био је то зао човек. Следио је грех Јеровоама, сина Наватова. Смртоносна болест је и даље изједала Израиљ па је владао кратко. Салум је против њега сковао заверу, убио га пред народом и тако се завршила владавина Јујове владарске куће. Крај друге стотине година од поделе царства означио је и крај силне власти. Овим ће се завршити благословено време Јуде и Израиља, и сада ће за њих наступити време безвлашћа, анархије. У пророчком смислу, био је то важан временски период. Појавили су се велики Божији пророци који су покушавали да Јуди и Израиљу укажу на пут Господњи. Покушавали су да овим нацијама помогну да поново живе у миру и материјалном благостању. Да ли су касније успели да чују Божију реч?

ЧЕТРДЕСЕТ ДРУГО ПОГЛАВЉЕ

ПРОРОЦИ ДРУГЕ СТОТИНЕ ГОДИНА ОД ПОДЕЛЕ ЦАРСТВА

ЈОИЛО, ЈОНА, АМОС И ОСИЈА

Увод

Временски период о којем ћемо говорити у овом поглављу започиње око 830. године п.н.е. Током ових других стотину година од поделе царства Бог је послао четири велика пророка да говоре народу. Та четири пророка су били Божија реч коју је народ Јуде чуо у време својих напредовања и падова, и проповеди народу Израиља током његовог непрестаног назадовања. Осија је био први пророк који је именован у Светом писму, али је заправо он био проповедник у другом, каснијем периоду. Авдија је 850. године п.н.е. проповедао Едому о томе како се не старају за своју браћу.

ПРОРОЦИ ДРУГЕ СТОТИНЕ ГОДИНА ОД ПОДЕЛЕ ЦАРСТВА

Пророк Јоило (800. п.н.е.)

Јоило је други од такозваних Малих пророка. Бог је позвао Јоила да му служи 830. године п.н.е, отприлике двадесет година пошто је пророк био Авдија. Јоило је проповедао народу Јуде. Позадина књиге пророка Јоила је веома занимљива. У земљи тек што је прошла најезда скакаваца – када скакавци нападну земљу, накупе се у веома великом броју и онда поједу све што се зелени. Скидају чак и кору са дрвећа. Ако је беба остављена негде напољу, појешће месо са бебиног лица само зато што је тамо. Скакавци не чине ништа друго осим што прождиру. Када најезда скакаваца коначно прође, за њима не остаје ништа осим разорене земље и милиона ситних јајашца које полажу у земљу. У исто време када се дрвеће опорави и летина почне да сазрева, стижу и њихова јајашца. Из њих се излежу мала створења,

почињу да пузе около и једу све чега се дочепају. Када мало порасту почињу да скачу и онда једу све на шта могу да скоче. Још већи инсекти потом почињу да лете и једу све до чега могу да долете. Напуштају област где су се излегли и иду негде где могу за задовоље своју огромну глад док не оду опет даље. (Подсећају на људе овога света који имају ту неутољиву глад да имају више.) Када тај други талас скакаваца напусти земљу, потребно је седам година како би се земља повратила у првобитно стање, да даје род какав је давала пре првог таласа скакаваца. Овај период се назива „године скакаваца“ и гори је од ватрене стихије.

Скакавци су долетели у Јуду. Појели су све што су могли, положили јајашца, и одлетели. Онда су се јајашца излегла, и други талас скакаваца је све појео. Затим су скакавци отишли, али је Јуда била упрошаћена. Ово је позадина времена у којем је Јоило био позван да иде около и проповеда. Име Јоило значи „Јахве је Бог“ тако да је и само име било значајно.

Најезда скакаваца је дошла на Јуду као казна (види Јл 1,1-2,27). Скакавци су описани као „војска“ Божија (види Јл 2,5.11.20.25). Они су представљали Јахвино „ваздухопловство“ и били су Божије слуге. Били су његова моћна војска која је појела све у тој земљи, када им је тако заповедио њихов командант, Господ Јахве. Али, најезда скакаваца није била једина казна. Јоило је пророковао да следи још гора осуда (види Јл 2,28-3,16). Бог им је поручио да ако су мислили да је најезда скакаваца страшна осуда која их је стигла, то није ништа наспрам онога што тек предстоји. Бог ће на њих послати још много гору осуду преко народа Асирије и Вавилона. Биће то Дан Јахвин (Дан Господњи).

Прва тачка ове поруке била је да је најезда скакаваца њихова садашња казна. **Друга** тачка је била да је Дан Божији њихова казна која ће тек доћи. Скакавци су уништили Јуду, али они су само послужили Богу. Сада ће доћи сâм Бог и донеће осуду на тај град и на тај народ. **Трећа** тачка односи се на њихову славу која ће тек доћи (види Јл 3,17-21). Бог им је поручио да када заврши са њима, онда ће настати њихов дан славе. У суштини им је поручио следеће: „Повратићу вас, и поново ћемо изградити ваш град. Начинићу га славним, а име ће му бити „Јахве пребива овде“ или „Присутност Господња“. Сада нисам са вама због ваших греха и ваше безбожности као што је било записано у данима Јорама, али ћу се вратити, и донећу славу у ваш град.“ Ово је суштина књиге и њена позадина. Бог им је поручио да је на њих послао скакавце, али да се враћа и да ће донети славу.

Шта је у Јоиловом учењу поука за Божији народ данас? **Прво**, Јоило нам показује Божију природу у том периоду. Када се Бог одлучи на нешто,

његов народ ће у томе видети и његово срце. Матеј 12,34б: ... *јер уста његове оно чиме је срце испуњено*. Ово је истина чак и када се ради о Богу. Како Бог мисли у свом срцу, тако онда и чини. Одатле долазе све Божије активности. Шта можемо да закључимо о Богу кроз ову најезду скакаваца и његову осуду кроз друге народе који су освојили Јуду и Израил? Шта можемо да научимо о Богу? Он је судија. Чудесна је ствар када неко од нас падне у руке живог Бога. Али је, у исто време застрашујуће и ужасно када неко од нас допадне у руке живог Бога. У Посланици Јеврејима 12 аутор у суштини каже следеће: „Не говорим ја овде о безбожницима, већ о хришћанима који помишљају на то да напусте Христа и врате се у јудаизам и легализам.“ Морате да запамтите да је наш отац изузетни судија, са којим не можемо тек тако поигравамо. Он није разнежени дека који у својим унуцима види само лепе ствари. Он је праведни отац и од своје деце захтева поштовање, послушност и почаст (види Јев 12,5б-13). Та осуда је Дан Јахве (види Јл 1,15). Биће то дан таме и дубоког очаја. Израз „Дан Господњи“ се стално и изнова понавља кроз читаву Књигу пророка Јоила, и говори о дану великог суда. Наш Бог је страшни и изузетни судија.

Друго, „Дан Јахвин“ заправо означава да је Господ Бог спасења:

А након њога излићу на све људе своја Духа, ња ће ваши синови и ћерке њороковати, старици ће сањати снове, а млади људи имаће виђења. Такође ћу у оне дане излићи своја Духа на слује и слушкиње... Свако ко зазове име Господње, биће спасен...

Јл 2,28.29.32

Не ради се само о дану суда, већ и о дану спасења. Пророк Исаија каже овако: ... *јер кад ти њресудиш на земљи, њад се њравди уче сѡановници свеѡа*. (Ис 26,9б). Бог има спасење на уму чак и када доноси осуду. Књига пророка Јоила поучава нас о Божијој двојакој природи: Он је судија, али је и спаситељ. Он ће на праведан начин спасити оне који призивају његово име.

Књига пророка Јоила нас још поучава да Бог може да искористи природне непогоде, као што је најезда скакаваца, или силу природе, да свој народ доведе до покајања. Ово ће постати врло очигледно у књигама пророка Амаса, Осие, Исаије, и нарочито и новозаветној књизи Откривења. Бог често користи природне непогоде како би људе и појединачно, али и као народе, позивао на покајање. Усред осуде је и Божија доброта (види Јл 2,12.13). Када Бог доноси осуду он је помеша са милошћу и људима не изриче ону осуду коју су заслужили (види Јл 2,19-20.23.25-27), јер да су

људи добили оно што су заслужили, данас би већ сви горели у паклу. Кад Бог објави осуду над појединцем или читавим народом, он је ублажује благодаћу све док се људи труде да од њега нешто науче или му служе. Најезда скакаваца у Књизи пророка Јоила представља позив народу на покајање, и упозорава их да ако се не покају, онда ће срести Бога на дан суда, на Дан Господњи. Спасиће се само они који буду призивали његово име.

Пророк Јона (800 - 790. г.п.н.е.)

Јона је почео да пророкује само неколико година касније, негде између 800 и 790. године п.н.е. током владавине Јеровоама Другог. Он се спомиње у 2 Цар 14,25 као онај који је пророковао да ће Јеровоам да поврати границе тамо где је то било обећано Авраму када је склопио савез са Богом (види Пост 15). Значи Јона је био пророк цара Јеровоама Другог. Био је пророк на царском двору. Њему се објављивао Бог. У Књизи пророка Јоне нема много проповедања. Једино проповедање налази се у Јон 3,4б, (*Још чети́ргесет̄ дана и Нинива ће би́ӣи униш̄и́ена.*) зато што је књига пророка Јоне приповедна драма. Од ње може да се направи одлична представа или филмски сценарио. У поглављима књиге видимо неколико сцена.

Прво, видимо како Јона бежи у Тарсис. Бог се објавио Јони и рекао му да оде и проповеда у Ниниви. Али, уместо да оде тамо да проповеда, Јона бежи са овог задатка и креће у Тарсис. Била је то непослушност, значи прво поглавље књиге говори о непослушности. Јона се укрцао на брод за Тарсис који се налазио на другом крају света од оног у коме је он тада био. Покушавао је да оде што је даље могуће од тешког и непријатног задатка који је Бог желео да Јона учини. Онда је отишао под палубу и тамо заспао. Бог је покренуо тако јаку олују да су се морнари плашили за своје животе и почели да са брода бацају терет како би га олакшали. На крају су почели да траже разлог за непогоду. Пронашли су Јону како чврсто спава и упитали га зашто спава. Рекли су му да устане и да призове свога Бога. Јона им је одговорио да он служи Богу који је створио небо, земљу и море. То их је још више уплашило. Јона је служио Богу који је створио море које је тренутно било тако страшно и олујно. Затим је Јона рекао морнарима да је он њихов проблем. Могуће је да је Јона једини проповедник који је икада рекао: „Ја сам ваш проблем. Ослободите се мене и ослободићете се проблема.“ Рекао им је да га баце са палубе у море, и да ће се тиме решити проблема, јер је он бежао од задатка који му је Бог дао. Онда су покушали да учине све што су могли само да до тога не дође. Молили су Бога да не

допусти да изгину, и да их не сматра одговорним за Јонину смрт. Али, на крају су Јону бацили у море. Истог тренутка када је Јона дотакао воду, олуја се смирила. Море је било мирно и брод је могао да настави даље са пловидбом. У Јон 1,16 читамо следеће: *На њо је људе обузео велики сѝрах од Госѝода, ња су ѝринели жрѝву Госѝоду и учинили завешѝе.*

Бог је припремио велику рибу да прогута Јону (види Јон 2,1-11). Јона се покајао и молио се Богу из утробе рибе у дубини мора. Бог је онда заповедио риби да Јону избљује на копно. После овог догађаја Јона је коначно схватио да мора да учини оно што му је Бог заповедио, без обзира да ли је то желео или не.

Јона и даље није хтео да иде у Ниниву, али је ипак отишао (види Јон 3,1-4). Прво је био непослушан, онда се кајао, а сада је био послушан. Отишао је у Ниниву и објавио им да ће Нинива бити уништена за четрдесет дана. Онда су се сви Нинивљани покајали, од последњег земљорадника све до цара. Цар се обукао у кострет и објавио царску наредбу. Затим су се сви у Ниниви пресвукли у кострет, чак су покрили и животиње. Када је Бог погледао са небеса, могао је да види да су сви у кострети и у покајању. Сви у граду послушали су Јонино проповедање.

Због тога се Јона страшно наљутио (види Јон 4,1-3). Он је, у суштини, овако одговорио Богу: „Зар ти нисам рекао да ће се покајати? Зато нисам ни хтео да долазим овамо и проповедам им.“ Јона је био патриота исто колико је био и пророк. Желео је да Асирци буду уништени а не да се спасу. Јона је бежао од Бога, а онда је трчао ка Богу. Потом је ходао са Богом и на крају је ишао испред свог Бога.

Књига пророка Јоне се завршава тиме што Јона одлази на источну страну града и себи припрема колибу где остаје и чека да види шта ће се догодити са Нинивом. Бог је дао да над њим нарасте бршљан који му је пружао сенку и он је због тога Богу био захвалан. Онда је бршљан преко ноћи пресушио јер су га напали неки црви а Јона је љут на Бога због бршљана. Бог га је упитао зашто се толико разгневио због бршљана кога није ни садио, ни копао. Рекао му је да је бршљан настао преко ноћи и нестао преко ноћи. И тада је Бог рекао да је разумљиво да се бринуо за град Ниниву јер је у њему живело више од сто двадесет хиљада људи и много невине стокe (види Јон 4,10.11). Свето писмо нам не говори шта се даље догодило са Јоном. Могуће је да је он тамо умро, седећи у колиби и чекајући да Ниниву снађе уништење.

Из књиге пророка Јоне можемо да научимо четири ствари. **Прво**, људи могу да беже од Бога, али се од њега не могу сакрити. Када неко покуша да

се сакрије пред Богом, упашће у неприлику. Људи не могу да побегну од тешких задатака (види Јон 1,1-17). **Друго**, у утроби те огромне рибе, доле на дну мора, Јона је научио да када неко дотакне дно, једино где може да погледа је на горе. Једини излаз из те ситуације је да се покаје и врати Богу (види Јон 2,1-10). **Трећа** ствар коју можемо да научимо из књиге пророка Јоне јесте да је Бог увек вољан и спреман да нам пружи нову прилику. Желео је да Јона оде тамо. Желео је да се Јона покаје (види Јон 3,1-10). **Четврто** је лекција о томе да Божији људи треба да се брину за људске душе а не за „бршљенове“ овог света. Могуће је да им важније постану материјалне ствари и да се за њих вежу, него што брину о милионима људских душа које пропадају. Због овог Божији људи треба да се покају.

Пророк Амос (755. г.п.н.е.)

Књига пророка Амоса је трећа од књига Малих пророка написана око 755. године п.н.е. током владавина Јеровоама и Озије. Он је био пастир планинске сорте оваца и произвођач египатске смокве. Дрво египатске смокве је било релативно мало и давало је јестиве плодове. Чим би то дрво процветало сваки тек запупели плод је морао да се стегне и привеже тако да постане јестиво воће. Тако се Амос пентрао по планинама и по дрвећу, и онда је овај сиромашни пастир био позван да дође у царску палату Јеровоама Другог, у његов царски храм. Амос је био веома понизан човек који није крио да је сиромашног порекла. Али био је mudar јер је проповедао тако да га људи разумеју. У проповедању је био и паметан, па је задобио њихову пажњу тиме што је пророковао против народа око њих, пре него што је пророковао осуду над њима. Био је веран и није се плашио да објави Божију реч чак и када се томе противио свештеник храма. Амос је стално говорио користећи израз: *Овако каже Госјод...* (види Ам 1,3.6.9.11.13; 2,1.4.6.; 3,12; 5,4; 7,17).

Књигу пророка Амоса можемо да поделимо на три дела: осуду околним народима (види Ам 1-2), осуду Израиља (види Ам 3-6), и визију будућности (види Ам 7-9). У тим визијама налазе се најезде скакаваца, огањ који све спаљује, висак који мери стање народа, корпа летњег воћа које је представљало последње воће те године, Господ код жртвеника који објављује осуду, и обновљен Давидов шатор. Све то требало је да покаже да је Израиљ био осуђен на проклетство и да им није било спаса. Од овог неустрашивог пророка није било добрих вести све до самог краја књиге, до последњих неколико стихова. У њима Амос говори о обнови Израиља.

Нема шта да се научи од самог пророка Амоса, осим онога што је објавио о Израилу. Рекао је да се они уздају у своја упоришта која нису снажна. Лажно се надају. Били су као многи религиозни људи данас. Њихово прво упориште – која није било тако снажно како су мислили – била је изјава да је Бог био њихов Бог и да су они били његов народ. Народ је закључио да им Бог неће нашкодити баш из тог разлога – зато што је он њихов Бог а они његов народ. Али, проблем је био у томе што они нису живели на нивоу те изјаве. Њихово друго упориште било је у томе што су размишљали зашто би их Бог уништио када их је он извео из Египта. Амос им је поручио да ће их Бог уништити из истог разлога из кога је уништио и Египат: одбацили су Бога. Али, њихово главно упориште било је у томе да су Богу редовно давали славу. Стално су били у храму (цркви) и стално су се састајали. Амос им је рекао да је то исправно али да су своја срца оставили код куће. Пришли су својим телима, али нису пришли Богу својим душама. У књизи пророка Амоса сазнајемо о гресима због којих Бог може да уништи читав народ.

У књизи је набројано најмање осам грехова због којих неки народ пропада:

- Због глачења сиромаша (види Ам 5,11)
- Због судија који узимају мито (види Ам 5,12)
- Због непоштених трговаца (види Ам 8,5.6)
- Због праведника који су гажени као робље (види Ам 2,6.7)
- Због сексуалног неморала (види Ам 2,7)
- Због неслушања Божије речи (види Ам 2,12; 5,10)
- Због материјализма – испољеног у жељама жена да имају више (види Ам 4,1) и због незајажљиве жеље за иметком (види Ам 3,15; 6,1-14)
- Због религијске покварености (види Ам 2,4; 4,4.5; 5,21-27).

Када год један народ глачи сиромашне, има непоштене судије и трговце, лоше се односи према религиозним људима, живи у сексуалном неморалу, не жели да чује Божију реч, предаје се материјализму, религијски је покварен, тај народ је осуђен на пропаст. Проверите народ у којем живите и размотрите где се налази у односу на овај списак.

Пророк Осија (750 - 735. године п.н.е.)

Последњи пророк о којем ћемо говорити у овом поглављу је пророк Осија. Он је пророковао у периоду од 750 до 735. године п.н.е. У тој књизи је испричана чудна љубавна прича (види Ос 1-3). Осија је био праведан

Божији пророк усред безбожног народа. Речено му је да ожени једну жену за коју се знало да ће постати блудница без морала. Тако је Осија оженио Гомеру. С почетка је Гомера била невина. Али та жена је била привучена разним боговима и злу тога дана, више него што је била блиска Јахви и Осији. Она је Осији родила троје деце. Прво је родила сина по имену Језраел, што је значило „Бог је расејао“. Друго дете је била кћер по имену Ло-Рухама, што је значило „нежељена или невољена“. Треће дете је био син који се звао Ло-Ами што је значило „није мој народ“. Ова имена говоре о стању у којем је Осија био када су се деца родила. Био је удаљен од своје жене, нежељен и невољен од жене којој је дао своју душу.

На крају му је родила сина који није био његов. Та беба је била зачета касно ноћу од стране њених љубавника са којима се забављала славећи бога Вала, или Аштарту, или неког другог бога у храму. Осија је за жену имао особу која је била неморална, неверна и покварена. У суштини, Бог је говорио: „Сада знаш како се ја осећам. Овако се Израилљ понаша према мени још од Синајске горе.“ У овој чудној љубавној причи Осија је представљао Бога док је Гомера представљала израиљски народ. Деца су представљала расејане, нежељене и невољене појединце у земљи. Осија је имао прилику да осети уз своју неверну жену оно што је Бог осећао уз своју неверну „жену“ Израилљ. Осијина прича говори о слици за реч „грех“ која треба да се запамти. „Грех“ је у Осијиној књизи блудничење. Грех је био акт које се одигравао између неверне жене и неког другог мушкарца у кревету. То је како Бог види грех.

Осија је применио своје лично искуство на Израилљ и видео је грехе народа и његово дисциплиновање (види Ос 4-10). Њихови греси представљали су кораке који су водили ка паду пред Јахвом. Али, чак и у овом тексту који описује једну неморалну жену, Бог жели да пружи још једну прилику свом народу. Постоји та будућа нада да ће се Израилљ једном поново приклонити Богу. Поново ће имати верну децу. Поново ће моћи да стоје пред Богом онако како жена треба да стоји са човеком: у честитости, у поштењу и у заједници. Увек постоји нада.

Све ово је било написано како би се народ научио томе да народ пада када чини исте ствари које чини и појединац. По својој суштини, књига пророка Осије је негативна, зато што је он проповедао народу Израилља. Они су били безбожници који никада нису имали доброг цара, и међу њима је било мало појединаца који су били добри. У књизи пророка Осије видимо седам ствари против којих је Осија говорио:

- **Недостатак знања** – У Ос 4,6 се каже: *Пошбе мој народ јер нема знања. Зашто шито си ти одбацио знање и ја ћу тебе да одбацам, да ми више не будеш свештеник.* Народ је својом вољом одбио да прихвати Божију реч. Незнање није благословено, јер да јесте људи би били срећнији. Незнање представља разорну ђаволску моћ.
- **Понос** – Сав понос се базира на незнању. Када би Божији народ познавао себе онако како би требало да се познаје, и када би познавали Бога онако како би требало да га познају, онда никада не би били поносни. А народ Израиља је био пун поноса. Ос 5,5: *Израиљу понос сведочи у лице, ја ће се ... сипшакнути у својој кривици.*
- **Нестабилност** – Понос води до нестабилног живота. Ос 6,4: *... Ваша је оданост ко облак јушарњи, као роса рана несћаје.*
- **Световност** – Нестабилност доводи до световности. Ос 7,8: *Јефрем је са народима, себе је измешао. Јефрем је пошћо пошћача неокренућа.* Помешали су се са другим народима на свету.
- **Поквареност** – Световност води ка покварености. У Ос 9,9: *У покварености су огрезли...* Дубоко су огрезли у поквареност као што је то било у данима Гаваје (када су људи напастовали свештеникову иночу читаве ноћи све док ујутру није била мртва).
- **Падање у грех** – Поквареност даље води паду у грех. Ос 11,7: *Мој је народ одлучан да ме се одриче. Зову ја ка Вишњем, ал ја нико не узвиси.* Како су почели да падају у грех, тако су се оклизнули и удаљили од Божије речи.
- **Идолопоклонство** – Уместо свога Бога почели су да славе нешто друго. Ос 13,2: *А и сада грехе множе јер су себи излили идоле од свој сребра ...*

Осија је проповедао против незнања, поноса, несигурности, световности, покварености, падања у грех, и идолопоклонства. Он је тако показао праву слику и природу греха. На крају свега, грех је блудничење а грешник је блудник. Грех уништава и чини старим младалачки дух жене или човека. Грех је заразан и смртоносан. Грех нам онемогућава да доносимо моралне одлуке. Све то упаковано је у реч „блудничење“. Бог је у Израиљу у Египту видео нетакнуту девицу. Оженио је и провео кроз искуство пустиње. Довео је себи, али сада види да је та жена њему неверна. Исто то је доживео Осија са Гомер.

Када Бог зове своју децу, он их из света позива ка себи. Доводи их у заветни однос са собом. Тај завет је паралелан са брачним заветом. Божија

деца треба да остану верна једном супругу. Он ће њима остати веран и зато ће заувек уживати за његовом трпезом.

Укупно је било шеснаест пророка. У нашој анализи у овом поглављу говорили смо о четворици, што ће нам послужити као образац за проучавање преосталих пророка. Читав Стари завет је записан како би ученике pouчио да могу да пронађу наду у стрпљењу и утеси библијских књига. У Римљанима 15,4 читамо следеће: *Све, наиме, што је унапред написано, написано је нама за поуку, да смирљивошћу и утјехом Писма имамо наду.*

ЧЕТРДЕСЕТ ТРЕЋЕ ПОГЛАВЉЕ

ТРЕЋИ, ПОСЛЕДЊИ ПЕРИОД ПОДЕЉЕНОГ ЦАРСТВА

---

2 ЦАРЕВИМА 15 – 20; 2 ДНЕВНИКА 27 – 32

Увод и преглед

Четрдесет треће поглавље ове старозаветне историје говори о трећем, последњем периоду подељеног царства. На крају овог временског периода, Асирија ће уништити северну државу, Израил. Онда ће само Јуда, вернија јужна држава, остати као Божије царство. Било је то време безвлашћа у Израилу. Људи су се међусобно убијали у покушајима да се домогну владарског престола Израила. У четрдесет првом поглављу смо говорили о томе како је четврти Јујев син коначно дошао до престола. Звао се Захарије и владао је кратко време. Њега је убио Салум (види 2 Цар 15,8-12). **Веома је важно да прочитате све ове библијске стихове које наводимо како бисте имали увид у све детаље који су значајни за ово поглавље.**

Салум, цар Израила

О Салуму знамо само две ствари (види 2 Цар 15,10-15). Прва је да је он убио Захарију. Друга ствар коју знамо њему јесте да је њега убио Менајим. Било је то безвлашће: Салум је убио Захарију, а онда је Менајим убио Салума. Његова владарска кућа је трајала врло кратко и представља почетак периода великог безвлашћа.

Менајим, цар Израила

Менајим је убио Салума и сâм себе прогласио за цара (види 2 Цар 15,16-22). Био је веома суров. Освојио је неки град и онда је распорио трудне жене како би и оне и бебе у њима умрле. Учинио је то не само да би задовољио своју глад за крвопролићем, већ и да би се обезбедио да се у том граду неће гајити синови којима ће се причати шта им је Менајим учинио. Није желео да за њим касније дође неко у жељи да се освети. Био је силан,

зао, и суров цар. А опет није био тако суров као што је то био асирски цар Тиглат-Пилесер Трећи¹⁸. Он је дошао код Израиља и припретио им рекавши да ће их разрушити и све побити. Менајим је Тиглат-Пилесеру дао хиљаду таланата сребра како би га овај подржао, па је Тиглат-Пилесер отишао из земље без борбе. Ово није имало смисла. Страшни цар ће се вратити и тражити још више сребра чим му тог сребра понестане и пожели више. Хиљаду таланта сребра тежило је око тридесет седам тона сребра (што је тридесет четири метричке тоне). Било је то вероватно више сребра него што би камион са приколицом данас могао да понесе. Тридесет седам тона сребра је из Израиља отишло у Асирију како би умирило љутњу овога цара, и то само привремено. Запамтите само ове две ствари о Менајиму – био је страшно окрутан и врло глуп.

Факијина владавина над Израиљем

Факија, син Менајимов, владао је после свога оца (види 2 Цар 15,23-26). Свето писмо не говори много о Факији. У 2 Цар 15,23б.24 пише: ... *владао је две године. Чинио је шито је зло у очима Господњим; није се одвратио од преха Јеровоама, сина Навајнова, којима је наводио на прех Израиљ*. Факију је убио Фекај. Осим што се каже да је био зао и безбожан, Свето писмо нам још једино каже ко га је убио – Фекај.

Фекај, цар Израиља

Фекај је желео да он буде цар, па је Фекај зато убио Факију. Сада је Фекај био цар Израиља (види 2 Цар 15,27-16,1-6). Владвао је Израиљем и склопио је савез са Ресином, царем Сирије, а против Фула, асирског цара. Фул је и даље желео да се докопа још више сребра и злата, јер ништа није могло да задовољи његове зле намере. Он, у ствари, није толико желео сребро и злато колико је желео понижење Израиља што им односи сребро и злато. Наставиће да долази по њихово сребро и злато, а када га више не буде било, онда ће доћи, освојиће њихов град и спалиће га. Ставиће им брњице у носнице и све ће их одвући у Асирију. Свето писмо нам не каже зашто је Фул уживао у томе што је чинио, али као да му никада није било доста. Никога није волео осим самога себе. Није се бринуо ни занимао ни за кога другог. Све што је желео било је да понизи своје противнике. Био је то ђаволов слуга. Баш као што је Фул у свему томе уживао, тако ђаво ужива у томе да одвлачи Божије људе у материјализам. Зато што ђаво мрзи Бога, он мрзи и све што је угодно Богу.

¹⁸ Тиглат-Пилесер Трећи се у Светом писму спомиње под именом Фул (прим.прев).

У Израиљу су се у кратком периоду изменила четири цара. Салум је убио Захарију, али је њега убио Менајим. Он је био врло суров, отварао је стомаке трудним женама и платио је данак Тиглат-Пилесеру. Његовог сина Факију убио је Фекај који је тако постао цар. Три владарске куће у Израиљу – оне Салума, Менајима и Фекаја – описане су у само деветнаест стихова (види 2 Цар 15,13-31). У овој земљи није било добро живети. Цар за царем и човек за човеком су убијали један другог како би се прогласили за следећег цара. У народу није било стабилности. Није било народне славе, ни народне части. У народима који из свог размишљања избаце Бога нема таквих ствари.

Цар Фекај је показао своје право лице и нарав када је начинио савез са злим Ресином у нади да ће избећи Фулов бес. Борио се против Ахаза, цара Јуде, зато што Ахаз није хтео да ступи у тај савез. Али, Ахазово одбијање да ступи у савез није било зато што је он био праведан. Био је то зао и слаб цар, који је знао да цареви Израиља и Сирије немају шансу против асирског цара, Фула, Тиглат-Пилесера Трећег. Из тог разлога је Ахаз одбио да ступи у савез са царевима Фекајем и Ресином. Било је то време злог безвлашћа у Израиљу. Скоро да су већ били мртви као народ. Брзо су се приближавали крају свог постојања. У том народу није више било ни јединства, ни снаге, ни Бога.

Јотам, цар Јуде

Шта се у то време догађало са Јудом? Док је у Израиљу владало безвлашће и зло, Озија је и даље био жив, али није више био цар. Отишао је у Светињу и принео је жртву коју је само свештеник смео да принесе, и због тога га је Бог ударио болешћу, лепром (губом). Сада је живео у својој приватној болници као лепрозан, проклет од Бога. Уместо њега је завладао његов син Јотам, још док је Озија био жив. Ово се назива заједничка владавина, били су сувладари. Понекад, када проучавамо Свето писмо, чини нам се да постоји несклад у временском следу између владара и њихове владавине. Током владавине царева, постојали су периоди у којима су некада заједнички владали. Понекад се у владавину неког цара рачунала и година у којој је ступио на власт на самом крају године, иако је владао само неколико дана. Док проучавате Свето писмо, учите о животним причама људи и жена из Светога писма, и не брините толико за временски след. Ове поуке су много значајније од самих датума.

Јотам је владао као добар цар (види 2 Цар 15,32-38 и 2 Дн 27,1-9). Обновио је слављење Јахве. Реформисао је верски систем вратио га натраг

Богу. Био је одличан ратник. Ишао је да се бори против Филистејаца и других непријатеља Јуде и Божијег народа и победио их је у свакој бици. Био је то начин на који је Бог говорио Јуди да му се одређени владар допада због праведности и интегритета. Јотам је био и велики градитељ. Обновio је све градове које су претходно уништили непријатељи Јуде који су стално нападали ову земљу.

Ахазова зла владавина над Јудом

Могуће је да је Ахаз, Јотамов син, био сувладар са својим оцем током последње године Јотамовог живота (види 2 Цар 16,1-20 и 2 Дн 28,1-27). И мада је његов отац био праведан, Ахаз је био зао владар. Понекад добри људи имају злу децу, а понекад су деца злих људи добра. Али, Бог их за то не оптужује. То што је дете зло, добром оцу није препрека да покуша да га поправи. Али, када таква деца одрасту, онда сама доносе своје одлуке, без обзира да ли су те одлуке праведне или нису. Када је Јотам одрастао, одлучио је да буде праведан човек. Када је Ахаз одрастао одлучио је да иде путем зла. Нешто се догодило у његовој менталној природи и окренуо се ка злу. Ахаз је био зао владар у Јуди. Јотам је био од оних добрих, али Ахаз је био зао цар. Јотам је био велики борац, а Ахаз је био кукавица. Јотам је био изврстан градитељ а Ахаз је подизао храмове идолима. Ахаз је био сушта супротност своме оцу и то на сваки могући начин. Изгледа као да се трудио да буде све оно што његов отац није био. Има такве деце данас у домовима верних која стварају главобољу. Јотаму мора да је био велики проблем то што је имао сина који није ишао његовим стопама и који није био послушан Јахви.

Током Ахазове владавине са њим је често говорио Исаија, велики Божији пророк. Исаија му је говорио не само речима, већ и начином на који је живео, већ и својим карактером и како је именовао своје синове. Исаија је покушавао да Ахаза наведе на покајање (види Исаија 1-8). Стално је говорио Ахазу да се покаје и да буде сличнији своме оцу Јотаму. У једној прилици Исаија му је рекао: „Можеш да затражиш било какав знак. Можеш да тражиш да се знак појави на небу изнад нас, или на земљи под нама. Какав год знак да затражиш од Бога, он ће ти га указати као доказ да ће бити са тобом, само ако ти будеш са њим.“ Ахаз је покушао да звучи као праведник када је, у суштини, овако одговорио: „А ко сам ја да искушавам Бога? Нећу тражити никакав знак.“ Он није био човек вере. Због те Ахазове невере, Бог му је ипак послао знаке упркос томе што их Ахаз није желео. Да

Бог није желео да неко од њега затражи знак, сам чин тражења би могао да се схвати као недостатак вере.

Исаија је имао два сина која су пред Ахазом била као **знаци**. Име најстаријег, **Сеар-Јасува**, значило је да ће се „остатак вратити“. То да ће се остатак вратити мора да је значило да ће прво негде морати да оду. Име другога сина, **Махер-Шалал-Хаш-База**¹⁹, значило је „брз на грабеж – хитар на плен“. То је значило да ће се брзо одиграти. Тако је Ахаз знао да долази време када ће се те ствари догодити. Јуда ће се вратити, али ће, без сумње, бити уништена и то ће се брзо догодити. Исаија је рекао да све то може да се заустави када би се само Ахаз покајао и обновио слављење у храму, ако би одлучио да следи Бога, све би се то зауставило. Ахаз је одбио да то учини. Одбио је да послуша Исаију и склопи савез са Богом. Он је свој савез начинио са Фулом, Тиглат-Пилесером Трећим. Свој савез је склопио са овоземаљским царем, а не са Царем над царевима. Толико је постао зао да је, касније у свом животу, учинио следеће: ... и чак је *и*ровео своја сина кроз ојањ *и*о одврајним обичајима народа које је Госјод *ис*тирао *и*ред Израилјцима. (2 Цар 16,36). Не само што је покушао да умири Асирију, покушао је да умири и Сирију. Када се вратио из Дамаска, затворио је врата храма. Свештеницима није допуштао да уђу и принесу жртве на жртвенику пред Богом. По читавом Јерусалиму је поставио идоле богу Дамаска. Био је то зао, слаб и безбожан цар. Шеснаест година Ахазове владавине представљају најназадније године које су забележене у историји. Од осталих владара Јуде само су Манасија и Амон запамћени да су били гори од њега.

Још један **знак** био је девица која ће зачети и родити дете а његово име ће бити **Емануил**. У Исаији у седмом поглављу, имамо записано ово пророштво које је он дао Ахазу:

*Говори Госјодар Госјод: „То се збијши неће, и *и*о бијши неће! Зайо *и*ио Арамом Дамаск *и*осјодари, а Дамаском Ресин *и*осјодари, и кроз шездесет *и*ей *и*одина биће разорени Јефремовци као народ... Тада је Исаија рекао: ... Зайо ће вам сџм Госјод да*и*и **знак**: *ей*о, девојка ће зайрудне*и*и и сина ће родити, и наденуће му име 'Емануил'. ... јер *и*ре не*и*о *и*ио дечак сазна како да одба*и*и зло и одабере добро, биће найу*и*иена земља за коју се *и*и бринеш *и*ред оба цара њена. Довешће Госјод *и*ро*и*ив *и*ебе, и *и*ро*и*ив народа *и*во*и*, и *и*ро*и*ив динас*и*ије *и*воје дане каквих није било,*

¹⁹ Даничић и НСП име не дају према јеврејском језику већ само у преводу, док ССП наводи да је име: Махер-Шалал-Хаш-Баз (прим.прев).

од дана кад се Јефремовци одвојише од Јудејаца – доведиће цара асирског.“

Ис 7,7.8.16.17

Пре него што дете **Емануил** сазна разлику између добра и зла, два цара од којих се Ахаз плашио, ће већ нестати и Асирија ће освојити Израиљ. То пророштво односило се на Христа (види Мт. 1,22.23).

Осија, последњи цар Израиља

Осија је био последњи цар Израиља (види 2 Цар 17,1-6). Он је напао и убио Фекаја, тако уништивши његову владарску кућу, и онда је себе прогласио за цара (види 2 Цар 15,30). Он ће бити последњи цар у Израиљу. Бог је издржао колико год је могао да издржи. Од Израиљеве невере и безвлашћа издржао је апсолутно све што је могао. Све време своје владавине, Осија је владао као вазал Асирије, односно као марионетски цар. Чинио је само оно што му је Асирија наређивала да чини. На крају свега се уморио и затражио помоћ од Египта. Молио је Египат да склопи савез с њим и помогне Израиљу у борби против Асирије. Покушали су то да учине али није успело. Онда су цар Сенахерив и цар Саргон дошли и освојили главни град Самарију 721. године п.н.е. Тако је Израиљ, безбожни народ који је стално следио Јеровоамов пут, био уништен баш као што је био уништен и сам Јеровоам. Израиљ је нестао као када би неко метлом чистио све док више није било ничег.

Асирија је водила занимљиву политику (види 2 Цар 17,24). Они нису уништавали освојене градове онако како су то чинила друга царства. Сви други би освојени главни град спалили до темеља. Асирија би у освојене градове насељавала друге народе из других освајачких ратова, и онда би их пустила да прогутају локални народ. Тиме су уништавали народни понос и стварали помешану расу, полутане. Управо су то желели да постигну. Асирија им је чак допустила да поставе себи свештенике како би наставили да славе Бога, али се то слављење Бога онда помешало са слављењем других богова свих других народа који су живели са њима. Тако су се као народ помешали са другима у политичком, моралном и верском смислу. То је прича о настанку народа који се у Новом завету зове Самарјани. Били су то полутани који су једном половином славили Бога а другом половином су славили друге богове.

Језекија праведна владавина над Јудом

Последњи цар у овом временском периоду био је Језекија. У том периоду Језекија је владао само шест година, али је то довољно да погледамо на његову владавину, јер док је безвлашће и безбожништво владало Израиљем, Језекија је започео своју праведну владавину над Јудом. Он је био Ахазов син. Ово је пример како добар син долази после слабог, безбожног оца. Ахаз је умро и Језекија је наследио престо (види 2 Цар 18-20 и 2 Дн 29-32). За многе царе и опис њихове власти у овим књигама старозаветне историје било је довољно само четири или пет стихова, али је за расправу о Језекијиној величини било потребно три или четири поглавља. Био је то велики цар. Чим је засео на престо, отворио је врата храма и пустио свештенике да обнове право слављење Бога. Своје људе је послао свуда по Јерусалиму и по Јуди и наредио им да униште сваки идол посвећен боговима Дамаска или Асирије. Све идоле и храмове које је подигао његов зли отац Ахаз, Језекија је уништио. Покушао је да врати Јуду на место исправног односа са Богом како би могли да наставе да постоје као народ.

Језекија је ишао и у битке, и све их је добио. Асирски цар Сенахерив је подигао војску и кренуо у поход у намери да освоји сав преостали Израиљ и Јуду. Очистио је територију коју је Саргон претходно освојио 721. године п.н.е. Поново је прошао кроз ту област и уништио све преостале џепове отпора. Уништио је и све градове који су требали да буду уништени. Док су освајали град Лахис, послао је свог главнокомандујућег Равсак под зидине Јерусалима. Равсак је војницима на зидинама вичући описивао шта је све Сенахерив учинио по градовима Израиља. Причао им је о Еглону и Лахису, и свим градовима у Филистији. Рекао им је да се ниједан град није одржао пред Сенахеривом. Ниједан од тих богова није се одржао пред Сенахеривовим богом. Уверавао их је да ни њихов Бог неће моћи да се одржи. Равсак је поручио народу у Јерусалиму да не могу да се одупру његовом цару. Још им је рекао да њихов Бог не може да уништи његовог цара. Међутим, када је Равсак изјавио да они не могу да победе његовог цара био је у праву, али када је рекао да Бог не може да победи његовог цара, настали су озбиљни проблеми. А Језекија се у Јерусалиму молио. На крају је Сенахерив дошао са свом војском под Јерусалим у намери да га уништи. Цар Јуде је био као птица у кавезу, барем се тако хвалисао у својим историјским записима. Али, те ноћи је Бог послао Анђела уништења и сто осамдесет пет хиљада асирских војника су следећег јутра били мртви. Сенахерив се повукао поражен. Победио га је Бог коме се усудио да се

супротстави. Убила су га два његова сина, а на престо Асирије ступио је његов унук Есарадон (2 Цар 19,37 и Ис 37–38). Језекија је био велики цар првенствено зато што је веровао Богу. Био је велики реформатор. Очистио је храм и обновио жртвовање. Држао је најбољу Пасху још од дана од када су напустили Египат. Забранио је сву идолатрију по царству (види 2 Дн 29–30). Успео је да очисти сву земљу од идола и поврати Бога натраг у његову земљу.

Али, пошто је био исцељен од болести, Језекија је начинио велику грешку. У то време су из Вавилона дошли неки представници да га виде. Вавилон је тада био само град на истоку, тек ће касније постати силна царевина. Тим представницима Језекија је показао сва храмовна блага, али му је касније Исаија рекао да је начинио грешку јер ће се касније, када буду владали његови потомци, ови људи вратити да покупе све сребро и злато које су тога дана видели.

Пророци тог периода – Михеј и Исаија

Током овог временског периода у Јуди је пророковао Михеј (од 740 – 700. године п.н.е). У исто време у Јуди је пророковао и Исаија (од 740 – 690. године п.н.е). Обојица су проповедали Ахазу. Обојица су проповедали и саветовали и Језекију. Ахаз их није слушао, али Језекија јесте. Михеј је био човек који је наглашавао да је етика неодвојива од човека и веровао је да људи међусобно треба да развијају своје односе. Добро би било запамтити овај сјајан одломак из Књиге пророка Михеја, из шестог поглавља:

Како ћу Госјоду да њрисјуйим, савијен ничице њред узвишеним Бојом? Да му њрисјуйим са свесјалницама и шелагима од јодину дана? Хоће ли Госјод бији задовољан са хиљадама овнова, са десетјином хиљада њојока уља? (Одговор је негативан. Он не би био задовољан са свим тим.) Да ли да њрвенца дам за своје њресјуйе, њлог уѡробе своје за ѡрех душе моје? Објавио ѡи је Госјод, о, човече, шѡа је добро и шѡа ѡражи од шѡебе: само да чиниш ѡравду, волиш милосрђе и ѡкорно ходаш са својим Бојом.

Мих 6,6-8

Шта тражи Господ од свог народа? Он тражи да његов народ чини правду, да воли милосрђе и покорно хода са Богом. Михеј је овако описао сво пророштво и проповедање његовог времена. Он је тако сабирао пророштва Амоса, Осије и Исаије. У овом једном стиху, Михеј је описивао

све што је Бог тражио и што још увек тражи. Амос је наглашавао правду – да је Бог праведан Бог, и зато треба да чинимо оно што је праведно пред њим. Осија је говорио о томе да Бог воли милосрђе и доброту. Бог воли да на своју „невесту“ излије милосрђе. То је била Осијина тема коју потврђује и Михеј. Исаија је наглашавао да треба да се понизимо пред Богом и да пред њим ходамо на покоран, скрушен начин. Михеј је све то проповедање сабрао у овом једном стиху. То је оно што Бог од нас захтева данас. Он захтева да чинимо оно што је исправно у складу са законом и да се старамо за ближње. Бог од нас захтева да волимо милосрђе. Бог од нас захтева да покорно ходамо пред њим. Бог воли оне који су непривилеговани, угњетени и заборављени. Бог воли да види свој народ како тим људима служи. У Новом завету, то представља суштину чисте побожности. У Јак 1,27 пише следеће: *Ово је чистија и неокаљана њобожности њред Бојом и Оцем: обилазити сиромашне и удовице у њиховим невољама и себе држити неопијана од свећа.* Бог је свом народу дао милост да буду као Језекија – скромни, верни, плодносни и успешне слуге Божије.

ЧЕТРДЕСЕТ ЧЕТВРТО ПОГЛАВЉЕ

ПОСЛЕДЊИ ПЕРИОД ЦАРСКЕ ВЛАСТИ У ЈУДИ

---

2 ЦАРЕВИМА 21 – 25

Увод

У овом поглављу завршићемо са проучавањем периода царства. Говорићемо о осам царева, а проучавање наставићемо са прегледом Језекијине владавине и завршићемо са Седекијом. Он је био последњи марионетски цар који је седео на трону пре него што је становништво Јуде одведено у изгнанство.

Језекија

Језекија је био највећи цар још од времена цара Давида. Разболео се и лежао је на смрти (види 2 Цар 20,1-21). Бог је онда послао Исаију да му поручи да среди све послове у свом дому јер ће ускоро умрети. Онда се Језекија окренуо лицем ка зиду и молио се да још поживи. Да ли се Језекија плашио смрти? Није се он молио због тога, али Бог је чуо његову молитву и поново послао Исаију да говори са њим. Бог је знао шта ће се догодити. У Светом писму пише да Исаија није још напустио ни прво кућно двориште а Бог му је већ говорио да се врати до Језекије. Бог све зна. Рекао је Исаији да поручи Језекији да је чуо његову молитву и да ће његовом животу додати још петнаест година.

Погледајмо овај Божији моћни план. Када је Језекија умро, после продужења живота од петнаест година, његов син је имао тек дванаест година. Манасија се родио три године после догађаја када је Бог продужио Језекији живот. У време када је био болестан Језекија није имао наследника, а то значи да на престолу не би било цара и не би било „жениног потомства које би сатирало главу змији“ (види у Пост 3,15). Онда не би било ни Аврамовог наследника који треба да благослови све народе на земљи. Не

би било ни Давидовог наследника који би заувек царевао на Давидовом престолу. Не би било ни Христа ни спасења. Значи, Језекија се није молио за себе – није се он плашио смрти. Он се плашио да ће умрети без потомства кроз које треба да се испуни обећање о којем сведочи читав Стари завет. Бог је свог цара Језекију ставио на пробу. Продужен му је живот, али када се опоравио он се уздигао у поносу и показао је своја блага неким гостујућим посланицима из Вавилона. И зато ће Вавилон доћи једнога дана и уништити град како би преотео сва блага о којима су ови посланици обавестили када су се вратили кући. Када је Језекија умро, на његов погреб се сјатио читав Израил због тога што је он био највећи цар кога је Јуда икада имала.

Манасија, цар Јуде

Манасија је постао следећи цар Јуде (види у 2 Цар 21,1-18 и 2 Дн 33,1-20). Он је био најгори цар Јуде кога су икада имали. Занимљиво је да је најправеднији цар Јуде имао сина који је био најгори цар кога су икада имали. Праведност нам није у генима и не може да се наследи. Праведност је ствар нашег избора. Разлог за уништење Јуде био је Манасијин грех. Важно је да разумемо Манасијин грех како га не бисмо случајно поновили.

Манасији је било дванаест година кад се зацарио. Владао је педесет и пет година у Јерусалиму (што је било најдуже од свих царева Јуде). Мајка му се звала Ефсива. Чинио је што је зло у Господњим очима, следећи одвратна дела народа које је Господ испитерао пре Јудејцима. Он је поново походио узвишице које је његов отац Језекија уништио. Подигао је и жртвенике Валу и начинио Аштартин сребро, (вратио је слављење Вала у Јуду) као што је учинио Ахав, израелски цар. Клањао се свој војсци небеској и служио им. Саградио је жртвенике у Дому Господњем, за који је Господ рекао: „У Јерусалиму ћу поставити своје име.“ Изградио је жртвенике свој војсци небеској у два предворја Дома Господњега (Манасија је славио све што је могао). Свога сина је повео кроз отац; враћао је и тајао и изражио савет од призивача духова и видовњака. Чинио је многа која што је зло у очима Господњим, и нећећи ја. Начинио је и кид Аштарте и поставио ја у Дом за који је Господ рекао Давиду и његовом сину Соломону: „У овом Дому и у Јерусалиму, који сам изабрао између свих племена Израелевих, поставићу своје име до века. Нећу више дајти да сине Израелца одлучају ... само ако буду

и азили да врше све што сам им заповедио и сав Закон који им је заповедио мој слушај Мојсије.“ Али они нису слушали; Манасија их је завео да чине јора дела од народа које је Господ заповедио пређ Израиљцима.

2 Цар 21,1-9

Нико не пада тако ниско као када свети Божији човек падне у грех. Манасија је пао дубље у грех него што су грешна била она племена која су избачена из Обећане земље како би је Израиљ наследио: *Ипак, Господ се није одвратио од жестине свој великој нева, који се расиалио кроћив Јуде збој свеја чиме ја је Манасија дражио.* (2 Цар 23,26). Разлог због кога је Јуда била уништена налази се у Манасијиним гресима:

Заћо је Господ рекао преко својих слушај пророка: „Заћо што је Манасија, цар Јудин, учинио ја одвратиња дела учинивши јоре зло од свих Аморејаца пре њеја, и навео Јуду да се оћреши са идолима, јовори Господ, Бој Израиљев: ево, доведићу јако зло на Јерусалим и на Јуду, да ће свакоме ко чује за то зујаћи оба уха. Заћећу над Јудом уже самаријско и мерила дома Ахавовој, ја ћу збрисати Јерусалим као што се обрине здела, ја се окрене. И одбаћићу остијак – своју башћину – и предаћи их у руке њихових нећријатеља да буду илен и рабеж свим својим нећријатељима, заћо што су чинили зло у очима Господњим нечећи ме од дана кад су њихови преци изашли из Ећија све до данас.“ (Бог је одржао завет из Пон3 28-30. Језекија је следио Божији пут и Бог га је благословио на сваки могући начин. Манасија није чинио по Божијој вољи па ће он и њејова земља бићи уништиени). *Манасија је кролио веома мноо невине крви од једној краја Јерусалима до друој, осим трећа на који је навео Јуду да чини оно што је зло у очима Господњим.*

2 Цар 21,10-16

Манасија је не само славио стране богове, већ је почео и да убија људе и приноси их на жртву. Жртвовао је и свога сина и многе у Израиљу све док се земља није испунила њиховом крвљу од једног краја до другог.

Пошто је Манасија одвео Јуду у страну и пошто су починили више зла него било који народ око њих, Бог је проговорио Манасији и свом народу. Али, они су одлучили да не слушају. Нису слушали шта им је Михеј проповедао по улицама. Нису слушали шта им је Исаија проповедао у царском двору. Одбили су да чују Божију реч: *И Господ је довео на њих*

зайоведнике војске која је припадала асирском цару. А они кукама заробе Манасију, свежу ја бронзаним оковима и одвуку у Вавилон. (2 Дн 33,11).

Као заробљеник у граду Вавилону, Манасија се коначно окренуо Богу. Није више живео у Обећаној земљи и: *А када се нашао у невољи завалио је њред лицем Госјода, Боја свој, и веома се њонизио њред Бојом својих ошјаца.* (2 Дн 33,12).

Помислили бисмо да ће Бог овога пута рећи: „Не могу да слушам овог злог човека.“ Али, Бог је Бог који пружа нову прилику. Без обзира на то колико је пута неко имао нову прилику, Бог и даље пружа нову прилику. Ако је неко имао четири стотине деведесет прилика да згреши у једном дану, и ако се искрено покајао, Бог би опростио свих тих четири стотине деведесет грешака. И тако, у заточеништву у страниој земљи, најгори цар кога је Јуда икада имала, пао је на колена и своје срце је потпуно окренуо ка Богу: *Молио му се и он ја је услишио, чуо је њејову молбу и вратио ја у Јерусалим, у њејово царсјиво. Тако је Манасија увидео да је Госјод Бој.* (2 Дн 33,13).

Манасија је одмах почео да уништава жртвенике и идоле које је подигао по читавом Јерусалиму. Све их је уништио, у читавој Јуди, али: *Ииак, народ је и даље жртјивовао на узвишицама, али једино Госјоду, свом Боју.* (2 Дн 33,17). У Јуди је дошло само до делимичног покајања. Нису се вратили Закону, али су прослављали једино Господа. Манасија је учинио све што је могао да искорени зло које је било у Јуди због свег зла које је починио, али је већ било касно. Јуда је огрезла у свом греху. Пошли су истим путем којим је раније ишао Израил, отишли су у идолопоклонство, корупцију и уништење. Дошли су до тачке од које није више било повратка. То је било време када је Бог коначно рекао: „Е сад је доста. Ово више не могу да трпим. Не могу више да трпим њихово побуњеништво.“ Због Манасијиног греха, Јуда је дошла до тачке без повратка. Јуду је требало уништити. Више није било важно колико се Манасија кајао. Ни касније неће бити више важно колико је Јосија обнављао и реформисао замљу и покушавао да исправи ствари, они више нису могли да буду праведни Божији народ.

Манасијин живот је био тачка од које Јуди није више било повратка, чак и пошто се Манасија покајао. Било је важно све то што је он доживео. На престо је дошао када је имао дванаест година, пошто је умро његов отац. Наследио је веома тешку политичку ситуацију. Суочио се са Есарадоном, Сенахеривовим моћним сином²⁰ који је преузео очево место. Манасија је

²⁰ Аутор је раније изјавио да је Есарадон – Сенахеримов унук. Могуће је да је реч „син“ употребљена у смислу „мушки потомак“ (прим. прев).

Есардону морао да плаћа данак. Сваке године морао је да пошаље сребро и злато само да би преживео јер је Јуда била потпуно потчињена асирском царству. Манасија је био њихов послушни вазал. У таквој политичкој ситуацији народни напредак није био могућ. У верском смислу, Јуда је тада била најгори могући отпадник у својој историји (види 2 Цар 21,2-9). А узрок пада лежао је управо у њиховом верском отпадништву. Под Манасијиним вођством у Јуди су подигли висине и, најгоре од свега, обновили су слављење Вала. Поново су почели да жртвују људе. Манасија је чак жртвовао и сопственог сина како би прославио неког од богова. Почели су да прослављају сва небеска тела и то су унели у Божији храм. Замислите ту глупост да прослављате звезде а не прослављате Онога који је те звезде створио. Они који су се загледали у звезде требало је да се дубоко и пажљиво загледају у лице Цара који је речју створио те звезде и дао им да се појављују сваке ноћи. Јуда се као држава одржавала због Божије воље. Зашто би онда они морали да се клањају пред било ким, осим пред Створитељем свег свемира? Манасија је Јуду довео до најгорег верског отпадништва у читавој њиховој историји. Приватно је Манасија добро започео. Пре него што је одведен и затворен у Вавилону, владао је над читавом земљом. Када се покајао и вратио Богу, био је враћен на престо и покушао је да обнови земљу, чак дотле да је убио царицу мајку која је била идолопоклоник; али је већ било касно. Јуда се свем том злу од њега добро научила. А Амон, Манасијин син, је чинио зло у очима Господњим, баш као и његов отац.

Амон, цар Јуде

Амоново ступање на престо Јуде записано је у 2 Дн 33,21-25:

Амону је било двадесет његових година кад се зацарио. Владао је две године у Јерусалиму. Чинио је зло у очима Господњим као што је чинио његов отац, Манасија. (Амон је више пажње посветио ранијој очевој владавини, него што је научио из каснијих година његове владавине, када се његов отац покајао и вратио Богу. Те ране године су биле најважније у формирању Амона као владара). Наиме, Амон је жртвовао и служио свим идолима које је најправио његов отац. Није се њенизио пред Господом као што се њенизио његов отац Манасија, јер је њенизио Амон пре него све више и више. Амонове слуге су сковале заверу против њега, ња су убили цара у његовом двору. Али народ

*земље је њобиио све оне који су се уроџили њроџив цара Амона.
Народ земље је на њеџово месџо зацарио њеџовџ сина Јосију.*

Амон није могао да влада чак ни над својим домом, а камоли на престолу. Био је то зао човек кога су убиле његове слуге. Најбољи од свих царева породиио је најгорег од свих царева, а онда је син тог најгорег предуго посматрао зло које је чинио његов отац да очево покајање и обнова више на њега нису имали утицаја.

Јосија, цар Јуде

Јуда је сада имала последњу прилику да се промени. Јосија, Амонов син, наследио га је на престолу (види 2 Цар 22,1-23,30 као и 2 Дн 34,1-35,27). *Јосији је био осам џодина кад се зацарио. Владао је џридесетџ једну џодину...* (2 Цар 22,1а). Када је Јосија имао око петнаест година (види 2 Дн 34,3), почео је да тражи Бога како би сазнао његову вољу, срце, жеље и Божији закон. Јосија је тежио Богу још од младости. У каснијем тексту у 2 Дневника читамо:

У дванаестџџ џодини је џочео да чистџи Јуду и Јерусалим од узвишица, Ашџтарџинних сџуџова, кџџова и ливених идола. Народ је џред њим срушио Валове жрџивенике, а он је исекао сџубове у часџи сунца који су били џоврх ових. ... Сџалио је косџи свешџтеника на њиховим жрџивеницима и џако је очистџио Јуду и Јерусалим. У џрадовима Манасије, Јефрема, Симеуна и све до Нефџалима, у џорју, џретџражио је њихове куће свуда унаоколо. Онда је срушио жрџивенике, а Ашџтарџине сџуџове и идоле је изломио и измрвио. Порушио је све сџубове у часџи сунца џо целој израиљској земљи и онда се враџио у Јерусалим.

2 Дн 34,36-7

У двадесетој години живота, када је владао већ дванаест година, а то је било пре године коју су Јевреји сматрали за границу одрастања човека, Јосија се већ борио против идола. Према јеврејским обичајима да би неко могао да иде у рат морао је да напуни двадесет једну годину. И пре него што се сматрало да је одрастао да иде у рат, Јосија је већ водио рат против Вала. То је добро научио од своје шеснаесте до двадесете године, када је активно сазнавао Божију вољу. Упознао је Божији карактер, његове жеље, и Божији захтев за праведношћу, светошћу, целисходношћу и исправним слављењем. Тако је Јосија очистио своју земљу када је имао двадесет година. Данас су Богу потребни млади људи са таквим карактером, они који би се

посветили потрази за Богом у својој раној младости. Млади људи треба да траже Бога.

У 2 Дн 34,8 се каже: *Осамнаесџе ѓодине њејове владавине...*, када је Јосија имао двадесет шест година, повео је Јуду у највећу обнову у својој историји. У Храму су пронашли књигу Закона. Јосија се посветио том закону и обновио Храм. Уклонио је све идоле и онда је нација прославила највећу Пасху која је икада слављена још од доба изласка из Египта (види 2 Цар 23,21-24). Он је био велики цар, али ипак Бог није спасао народ због Јосије. Бог је већ одлучио да су Јудини греси и неправедност у које их је одвео Манасија били толики да је морао да их уништи.

Чак су и најбољи људи – као на пример Озија, Језекија, Давид и Авра̑м – грешили и њихови греси су записани у Писму. Ови људи су били хероји, али су били од крви и меса. Онда је фараон Нехаон кренуо са војском кроз Јосијину земљу, али није дошао како би ратовао против Јосије. Он је кренуо у Харкемис да се бори против Асираца. Цара Нехаона тамо је послао Бог. Тада је Јосија, не питајући Бога, подигао војску и отишао у долину Мегидо и тамо напао фараона Нехаона. Пошто није питао Бога, Јосија је, у суштини, деловао против Божије воље, побунио се. Погодили су га стрелци и тако је умро, у својој непослушности. Јуда је две стотине година жалила за Јосијом зато што је био последњи добар цар кога су имали (види 2 Дн 35,20-25). Ходао је у светлости и био је праведан човек, али на његовом примеру видимо како је лако склизнути на пут којим овај свет иде. Јосија је био последњи велики цар Јуде. Имао је три сина и унука који ће га касније наследити на престолу.

Јоахаз – први Јосијин син на власти

Када му је умро отац, на престо је сео Јоахаз, Јосијин син. Он се вратио сваком злу које је његов отац истребио из земље. Одмах је повратио све идоле и слављење Вала. Отишао је на супротну страну и био је као и Манасија у својим раним данима. Изгледа да је Јуда толико огрезла у зло да није могла да се одржи у праведности. Фараон Нехаон га је заробио и одвео у Египат, и он је тамо умро и даље у побуни против Бога. То је баш трагично. Све те године је посматрао свога оца Јосију како чини добро, а опет се окренуо злу прошлости, уместо да настави у праведности свога оца (види 2 Цар 23,30-34 као и 2 Дн 36,2-4).

Јоаким – други Јосијин син на власти

Након тога фараон Нехаон је на престо поставио Јоахазовог брата, Елијакима, и променио му име у Јоаким (види 2 Дн 36,4), када је овај имао двадесет пет година:

Јоакиму је било двадесет њећ година кад се зацарио, а владао је једанаест година у Јерусалиму. Он је чинио шћо је зло у очима Госћода, свој Боја. Навуходносор, цар вавилонски, је дошао и свезао ја бронзаним оковима и одвео у Вавилон. (Била је то 606. година п.н.е. и ово је било прво изгнанство). Навуходносор је њонео део њрибора из Госћодњеј Дома у Вавилон и сћавио их у свој двор у Вавилону.

2 Дн 36,5-7

Јоаким је био цар у Јуди када је започело вавилонско ропство. Овај период трајао је од 606. године до 536. године п.н.е, када су се Јудеји вратили у своју земљу. Јуда је провела седамдесет година у Вавилону, где је Навуходносор одвео Јоакима, заједно са нешто племства и делом богатства из храма.

Јоахин – владао је три месеца (Јосијин унук)

Седекија – трећи Јосијин син на власти

Када је Јоаким био одведен у ропство, Јосијин унук Јоахин, је завладао на престолу Јуде (види 2 Дн 36,5-8 и 2 Цар 24,8-17).

Јоахину је било осамнаестја година кад се зацарио, а владао је њри месеца и десет дана у Јерусалиму. Чинио је шћо је зло у очима Госћодњим. (Прво заточеништво је почело 606. године а друго 597. године п.н.е) А када је њрошло јодину дана Навуходносор је њослао њо њеја, ја ја је довео у Вавилон заједно са граћоценостћима из Госћодњеј Дома. На њејово месћо, над Јудом и Јерусалимом, зацарио је Седекију, њејовој сћрица. (Седекија је био трећи Јосијин син). Седекија је имао двадесет једну јодину кад се зацарио, а владао је једанаест година у Јерусалиму. Он је чинио шћо је зло у очима Госћода, свој Боја ...“

2 Дн 36,9-12а

Седекија се бунио против Бога. Све док је био веран Навуходносору, овај га је држао на престолу. Али, онда се из неког разлога побунио и против цара Навуходносора: *Још се и њобунио њрошћив цара Навуходносора који ја је заклео заветћом њред Боћом. Укрупћио је враћ и оћврднуо*

срце ... (2 Дн 36,13а). Седекија је одбио да испоштује закон који је донео Навуходоносор, тако да је године 586. п.н.е. пао Јерусалим.

Госїод, Бої њихових оїаца, им је уїорно слао своје їласнике јер је имао самилосїи їрема свом народу и свом Пребивалишїу. Али они су исмејавали Божије їласнике, їрезирали су њеїове речи и руїали се њеїовим їророцима, све док їнев Госїодњи није дошао на њеїов народ и док више није било лека. Тако је он довео на њих халдејскої цара који је мачем їобио њихове младиће у Дому њихової Свеїишлишїа. Није имао милосїи ни їрема младићу, ни їрема девојци, ни їрема сїарцу и немоїноме. Госїод их је све дао у цареве руке. А све сївари Дома Божијеї, велике и мале, све блаїо Дома Госїодњеї, царево блаїо и блаїо кнезова – све је однео у Вавилон. Сїалили су Дом Божији, срушили су јерусалимске зидине, све дворове у њему су їоїалили и унишїили све њеїове драїоценосїи. Осїаїак који је їреживео мач одвео је у изїнансїиво, у Вавилон, и они су њему и њеїовим синовима їосїїали робови све до їерсијскої царсїива. А све їо да се исїуни Госїодња реч казана їреко Јеремије – док земља није намирила све њене субоїе, јер је їочивала све дане њене оїусїошеносїи док се није исїунило седамдесетї їодина.

2 Дн 36,15-21

У наредном поглављу говорићемо о Јеремијином пророштву. Размислимо о томе шта је Јуду довело до тако лошег односа према Богу. Бог је обећао Давиду да ће увек бити неког на његовом престолу, али у Божијем завету увек постоји неко „али“. То „али“ овде је значило да тај неко треба да поштује Божију реч. Није то морало да буде савршено. Давид није испоштовао Божију реч у свему. Починио је злочин, лагао је, починио је прељубу, и пребројавао је своју војску²¹. Веровао је у своју сопствену снагу уместо у Божију, али се из сваке ситуације издигао и поново следио Бога. Живео је у светлости. Лекција коју треба да научимо док говоримо о овом периоду царства јесте да Божији великани и његови велики хероји нису били савршени људи. Нису били од порцелана, огрнути хаљама, већ су то били људи од крви и меса. Имали су тела која су дисала, радила, волела, мрзела, знојила се. Гршили су, али су се увек кретали ка Богу. Ходали су у светлу. Ходали су према светлу. Ходали су тражећи још више светла. Чак и у вавилонском ропству, док је земља била пуста а Божије

²¹ У смислу да је снагу налазио у њој а не у Богу (прим.прев).

проклетство је било на људима, нашао се остатак који се окренуо ка Богу, молио му се и тражио га. Када се навршило Божије право време, они су се вратили у Обећану земљу да обнове храм и да поново постану славни Божији народ.

ЧЕТРДЕСЕТ ПЕТО ПОГЛАВЉЕ

БАВИЛОНСКО РОПСТВО

ЈЕРЕМИЈА, СОФОНИЈА, НАУМ И АВАКУМ

Преглед

У претходном поглављу говорили смо о царевима Јуде и Израиља. У овом поглављу говорићемо о пророцима који су живели током периода када је Израиљ, северни народ, одведен у асирско ропство, што се догодило 721. године п.н.е. Јуда је донекле наставила, још око сто година, да и даље буде праведна држава. Последњих тридесет пет година у том периоду су у потпуности биле препуштене злу, а онда је Бог на Јуду послао Навуходносора, цара Вавилона. Он је уништио Јерусалим, спалио град, спалио храм и однео све храмовне драгоцености, и онда је одвео све радно способне људе у ропство у Вавилон. Оставио је за собом жене, старце, неколико пророка и намесника (гувернера) Годолију. После неког времена, народ се побунио против Годолије и убио га, знајући да ће то изазвати гнев Вавилонаца.

ЧЕТИРИ БОЖИЈА ПРОРОКА ОД 625. ДО 586. ГОДИНЕ П.Н.Е.

Књига пророка Јеремије (625 – 582. године п.н.е)

Преглед Књиге пророка Јеремије

Када је народ убио Годолију, читав остатак народа је пребегао у Египат водећи са собом и пророка Јеремију. Јеремију су још звали „плачући пророк“ зато што је језик којим је говорио био тужан и звучало је као да плаче када говори. Он је плакао првенствено зато што нико други није плакао. У злим временима, Божији праведници су испуњени тугом, али овде нико није жалио због тога што се Јуда, корак по корак, приближавала свом нестанку. Онда је Бог позвао тог пророка нежног срца да проповеда

народу. Јеремија је био веома занимљив човек који је написао занимљиву књигу. У првом поглављу се описује његов скромни карактер у тренутку када је био позван да буде Божији пророк. Ту лепо видимо ко је овај пророк и како је позван да служи.

Књигу пророка Јеремије је тешко поделити у веће целине, зато што је то, изгледа, збирка његових проповеди о различитим стварима, настала у временском периоду када је проповедао покајање народу који није желео да се покаје. Па ипак, књигу можемо да поделимо на четири целине. Прва целина се састоји од позива Јеремији у првом поглављу. Тај позив је одредио његову даљу службу. Друга целина састоји се од пророштва датих Јуди у поглављима 2-45. Ова пророштва укључују оптужбу над Јудом, сукобе које је Јеремија имао са собом и са другима, будуће обновљење Јерусалима, и пад Јерусалима у том часу. Трећа целина садржи пророштва незнабошцима у поглављима 46-51. Ова пророштва су била против народа који су се налазили око Јуде, јер Јуда неће бити једини народ коме ће се судити. Свим злим народима пресуда ће доћи кроз Халдејце, односно Вавилон. И сам Вавилон ће бити оптужен (види Јер 51,1-64). Јеремија је послао поруку да је говорио и о Вавилону када је говорио о народу Божијем. Ово је Јеремија рекао народу:

...Чим дођеш у Вавилон њази да најлас њрочиџаш све ове речи... И када завршиш са чиџањем, вежи ову књигу за камен и баџи је њосред Еуфраџа. (У том свитку биле су записане све несреће које ће се догодити Вавилону). А онда реџи: 'Овако ће Вавилон да њоџоне и неће се диџи, збоџ зла које доносим на њеџа! Малаксаће!'

Јер 51,61.63.64

Јеремијина пророштва нису била само против Јуде. Бог ће судити свим народима на свету. У четвртој целини видимо пад Јерусалима, који Јеремија детаљно описује у педесет другом поглављу. Те четири главне целине у Књизи пророка Јеремије су: позив, пророштва за Јуду, пророштва за незнабошце и пад Јерусалима.

Божији позив Јеремији нам открива важне ствари о томе шта значи бити пророк и како један пророк делује у Божијем царству:

Дошла ми је реч Госџодња џовореџи:„И џре неџо сам џе обликовао у уџробџи, џознавао сам џе; и џре неџо си изашао

из мајџерице, ѿосветио сам ѿе; ѿсѿавио сам ѿе за ѿорока народима.“

Јер 1,4.5

Приметите редослед у томе како Бог контролише ствари: „Знао сам те, посветио сам те и поставио сам те. Познавао сам те још пре него што си се обликовао. Још пре него што си изашао из мајчине утробе ја сам те посветио, одвојио. Када си постао човек, онда сам те поставио да будеш пророк Јуди.“ Бог контролише све што се догоди чак и пре него што особа дође на овај свет. Јеремијин одговор на чињеницу да је био постављен за пророка, нам показује да је био невољан пророк баш као што је то био и Мојсије. У Јер 1,6-8 пише следеће:

Рекао сам: „Јао, Госѿоде Боже! Ево, ја не знам да ѿоворим јер сам ѿремлаг!“ Госѿод ми је одѿоворио: „Не ѿовори ’ѿремлаг сам’, јер ћеш ићи коме ѿод ѿе ѿошаљем и ѿоворићеш све шѿо ѿи заѿоведим. (Ово је пророк требало да чини – да иде где га пошаље Бог и каже оно што му Бог дâ да каже). Не бој их се, јер ћу ја биѿи с ѿобом да ѿе избављам – ѿовори Госѿод.“

Јер 1,6-8

Бог није прекорио Јеремију зато што је себе назвао премладим – дететом, јер Јеремија није покушавао да се ослободи задатка. Само је рекао: „Немам способности да извршим овај задатак“, што је била потпуна истина. Јеремија треба да стане пред људе који ће онда одбити да чују његову поруку. Из тог разлога му је Бог рекао да их се не боји. Бог му је још рекао да његов задатак подразумева да иде само тамо где га пошаље. Не треба да иде нигде другде, осим тамо где га Бог пошаље. И не треба да говори ништа друго осим оног што му Бог каже да треба да изјави. Нико му неће нашкодити зато што ће Бог увек бити са њим и штитиће га. У ствари, људи Јуде су неколико пута покушали да нашкоде Јеремији. Једном су га спустили у бунар, али пророку нису могли да нашкоде. Онда је Божија реч дошла пророку Јеремији:

Тада је Госѿод исѿружио руку и доѿакао ми усѿа. И рекао ми је Госѿод: „Ево, сѿавио сам своје речи у усѿа ѿвоја. Види, ѿсѿављам ѿе данас над народима и над царсѿивима да чујаш и рушиш, да разараш и обараш, да ѿрадиш и садиш.“

Јер 1,9.10

Јеремија је примио Божију реч зато што ју је Бог ставио у његова уста. Касније ћемо у тексту сазнати да је ту реч заправо примио кроз виђења и објашњења тих виђења. На тај начин је Бог ставио своју реч у његова уста. Бог је поручио Јеремији: „Не мораш ни да размишљаш шта ћеш говорити. Не мораш да се припремаш јер ћу ти ја дати шта ћеш да кажеш. Желим да ту реч објавиш народима и царствима и проповедаш да ће се догодити лоше и добре ствари. Због твојих проповеди ја ћу их искоренити, срушити, уништити, збацити, али и градити и садити.“ Понекад морамо прво да се ослободимо остатака старог, пре него што можемо да почнемо са градњом или са сађењем добре летине. Тако је пророково деловање ишло у два смера. Једним је објављивао рушење, уништење и одношење старог како би се земља припремила за семе Божије речи. А када се Божија реч баци као семе, онда Бог може да гради и сади ново. Божија реч је Јеремији дошла у виђењу:

Ойей ми је дошла реч Госјодња: „Шїа видиш, Јеремија?“ (Раније су пророци били називани „видеоцима“²² што значи да су користили своје очи. Пророк би прво имао виђење па би тек онда говорио). Огјоворио сам: „Видим їрану бадемової сїабла.“ А Госјод ми је рекао: „Добро си видео, јер ја бдим над својом речи да је исїуним.“

Јер 1,11.12

Какве везе има грана бадемовог стабла са Богом који бдије над својом речју? Ради се о игри речи у јеврејском језику, јер иако неке речи звуче скоро истоветно, оне имају сасвим различито значење. Када Јеремија каже: „Видим грану (штап) од бадемовог дрвета“, јеврејска реч за бадемово дрво је скоро истоветна по звучности као јеврејска реч за „бдење“. Обе речи звуче исто (али се другачије пишу). У сваком језику на свету постоје овакве речи. Ради се о игри речи. Шта је, онда, Јеремија проповедао? Да ли је рекао да је видео грану бадемовог дрвета? Таква изјава његовим слушаоцима не би имала смисла, али он је заправо рекао да „Бог бди над његовом речју за мене“. У Јеремији 1,13-19 се даље каже:

...„Шїа видиш?“ Огјоворио сам: „Видим ускључали лонац чији је оїтвор окренуї од севера.“ И Госјод ми је рекао: „Са севера ће се сручиїи їройасї на све сїановнике земље. Јер, ево, ја їозивам сва їлемена їо северним царсївима – їовори

²² „Видеоц“, види у 2 Сам 9,9; 17,13; 2 Дн 16,7 и даље (прим. прев).

Господ ... А ти, оцаши своје бокове. Устани и говори им све ово што ти зајоведам. Не страхуј од њих да те ја не престашиш и пред њима. Ево, ја сам те данас учинио утврђеним градом, стубом изоденим и зидовима бронзаним и рошав свем земље, и рошав Јудиних царева, и рошав њених илавара, и рошав њених свештеника и рошав народа земље. И они ће се борити и рошав тебе али те надвладају неће, јер ћу ја да будем с тобом – говори Господ – да те избављам.“

Ово се догодило током владавина Јоакима и Седекије. У њихово време Јуда се окренула сасвим против Бога. Поставили су идоле страних држава и живели су како је желео и находио вавилонски цар. Бог је послао Јеремију да им, у суштини, објави следеће: „Желим да говориш против њих. Желим да данас стојиш као тврђава са зидовима од бронзе. Ја ћу бити са тобом, и они неће моћи да ти нашкоде.“ Пророк је особа коју је одабрао и послао Бог. Пророк је био особа коју је Бог оснажио и поучио. Био је то човек кога је Бог штитио како би изјавио: „Овако говори Господ...“ Пророк је био Јахвин гласник који је носио поруку од Јахве и говорио је Божију реч. Када је говорио пророк Јеремија биле су то, углавном, лоше вести. Он није могао да проповеда радосне вести у Јуди зато што су већ били на путу у потпуно уништење. Било би то као када би неко ишао кроз гробље и безбрижно звиждао у покушају да самог себе убеди да се не плаши.

Порука књиге

Јеремија је имао двојаку поруку: једна је била порука пропасти а друга порука наде. Порука пропасти је била дата због Израилља, који је божанском одлуком био посвећен да буде народ Божији, али који је прекршио тај заветни однос кроз своју верску и моралну поквареност. Јуда је била самозадовољна собом. Веровали су у сопствене снаге и свој однос са Вавилоном, и тако су изгубили свој однос са Богом. И зато је ова пророчка књига пуна суза и кајања од почетка до краја. Јеремија, који је свој народ волео као прави патриота, морао је да им објави долазак државног пада и уништења.

Јеремија је повремено успевао да објави и понеку поруку наде. Та порука наде није била о спасењу народа, већ о очувању остатка. Остатак је била та мала група људи међу народом које ће Бог заштитити и спасти. Он је био у стању да пружи наду у томе да ће, после седамдесет година одржавања Шабата у земљи, остатак моћи да се врати у Обећану земљу и поново изгради Божији град. Нови Јерусалим ће бити саграђен на праху старога.

Главна Јеремијина порука наде налази се у тридесет првом поглављу. Он тамо каже: „Начинићу нови савез са Израиљем и Јудом који ће бити спојени у један народ“ (Бог то чини у цркви). Бог, у суштини, каже: „Сачинићу нови савез са Израиљем и са Јудом који неће бити као савез који сам начинио са њиховим очевима и који је имао све те лоше стране.“ Сада, када је нестао тај стари савез и сви његови недостаци, Бог ће начинити нови савез са новим народом у новој земљи, и они ће добити ново царство. Своју књигу Јеремија завршава поруком наде.

Књига пророка Софоније (година 625. п.н.е) Преглед Софонијине књиге

У исто време када је Јеремија проповедао пред великим мноштвом људи, проповедао је и Софонија. Јеремија је започео године 625. п.н.е. а тада је започео и Софонија. Књига пророка Софоније је књига намењена обичном човеку. Има једноставну поделу на три дела. Порука је стално иста – Бог долази. Софонија је понављао оно што је Јоило већ рекао. „Приближио се Дан Господњи.“ Али, Софонијина порука није била заснована на пошастима скакаваца као што је то било у Јоиловом случају, већ на покварености Јуде као народа. Софонијина порука о „Дану Господњем“ који се приближавао има три тачке: 1) биће то дан гнева; 2) биће то дан опомене; и 3) биће то дан радости (види Соф 1-3). Захваљујући царевима Јоакиму и Седекији, народ Јуде је постао толико покварен да је Бог морао да их искорени. Послао их је у вавилонско изгнанство на седамдесет година пре него што им је послао поруку радости коју је одувек желео да им пошаље. Бог увек жели да еванђеље, Радосна вест, буде познато, али понекад прво морају да се почисте остаци претходног пре него што можемо да засадимо нови род. Бог понекад мора потпуно да очисти таблу, како би на њој могао да напише поруку радости.

Порука ове књиге

Прва порука ове књиге јесте да долази „Дан Господњи“. Софонија је упозоравао Јуду да им се примиче пропаст, али их није оставио само на томе. Друга порука ове књиге је порука наде – Софонија им је донео и поруку наде. Бог је послао свог пророка да каже свом народу да морају да се покају. Софонија каже: *Тишина њред Господом Бојом јер је близу дан Господњи!* (Соф 1,7). Јавио им је да се Дан Јахве приближио. Рекао им је да ће то бити страشان дан (види Соф 1,15.16) који ће утерати страх у свако срце, од цара до сељака. Биће то дан осуде за грех (види Соф 1,17). Долази Дан Јахве зато што је Божији народ запао у грех. Биће то дан осуде која

ће пасти на све створено: на људе, на животиње, на Јевреје и незнабошце (види Соф 1,2.3; 2,1-15; 3,8). Желео је да људи схвате да ће то бити дан у коме ће сви бити осуђени, без милости, и сви у Јуди и сваки народ на свету. А порука наде у томе била је да долази време када ће се радовати као „остатак Израилља“ (Соф 3,13). Књига се завршава овако:

„Довешћу вас у оно време, у њо време ја ћу вас сабраћии. Јер ја ћу вам дајти и име и часћи међу свим земаљским народима, када на ваше очи вратићим изјанане ваше“ – каже Госћод.

Соф 3,20

Књига пророка Наума (614. година п.н.е)

Преглед књиге пророка Наума

Наум је био још један пророк у овом истом периоду који је почео да пророкује око 614. године п.н.е. Било је то две године пре пада Ниниве. Јона би волео да је био ту тог дана, је је он желео да Нинива буде осуђена, а то се догађало стотину година касније. Ова књига може да се подели према следећим темама: 1) Бог је судија (види Нм 1,1-7); 2) Донета је пресуда о кривици (види Нм 1,8-14); 3) Пресуда ће бити извршена и биће смрти и разарања (види Нм 2-3). Наумова књига је сцена суднице са судијом, пресудом и извршењем пресуде. Књигу можемо да сажмемо у једној изјави: „Ниниви је дошао крај“, и то је порука пророка Наума. Иако се, у данима Јоне, Нинива покајала, убрзо су поново постали зла нација и сада је дошло до тога да ће бити уништена.

Порука ове књиге

Наум нам доноси две једноставне поруке. Прва порука је о Богу судији. Када је Наум описивао Бога као судију, он га је описао као љубоморног, осветољубивог, бесног и страшног Бога. Рекао нам је да је Бог силан у својој моћи и да оне који су зли неће ослободити казне. Бог није само судија, он је и Отац. Био је судија злима у Ниниви, али је Отац онима који су праведни. Када је Наум говорио о Богу као о Оцу, пружио је добар опис једног оца. Отац је спор на гнев, добар је, представља утврду у тешким тренуцима и познаје оне који верују у њега. Бог је такав отац.

Друга порука коју нам Наум објављује је о злима. Рекао је да ће њихово име бити потпуно, до краја, избрисано (види Нм 1,10). Рекао је да ће им Бог ископати гробове (види Нм 1,14). Рекао је да их од пресуде неће спасти ни њихово велико богатство ни сила (види Нм 3,8-19).

Књига пророка Авакума (612 – 606. година п.н.е)

Преглед књиге пророка Авакума

Последњи пророк у овом временском периоду био је Авакум. Он је пророковао негде између 612 и 606. године п.н.е. зато што се Халдеја тада појавила као светска сила. Халдеја, односно Вавилон је постала светска сила тек 612. године п.н.е. Авакум се стално жалио и сумњао. Бог не осуђује наше тужбалице и сумње све док их усмеравамо ка њему. Не жалите се и не причајте своје сумње некоме другом, само њему. Све примедбе о Богу донесимо пред Бога. Он је довољно велики и има довољно самоспознаје да је у стању да прихвати жалбе и сумње о себи. Бог ће нас можда на мало строжији начин научити лекцији, али ће нам показати да је он једини који је праведан. Авакум је ово требало да научи.

Књигу пророка Авакума можемо да поделимо на два дела: проблем (види Ав 1 и 2) и прослављање (види Ав 3). Авакумов проблем је био у томе што је гледао свуда наоколо и видео зло, идолопоклонство и грехе Јуде и онда је отишао да се жали Богу. Рекао је: „Боже, како ово можеш да допустиш? Зашто их не осудиш? Како можеш да седиш овде и допустиш свом народу да се толико поквари? Како можеш да будеш праведан а да допушташ оволико неправде?“ Бог му је на то одговорио зато што Бог даје одговор на озбиљне сумње, а Јеремија је био поштени сумњичавац који је имао исти проблем. Зашто је Бог толико спор да осуди зле људе?

Ово питање представља прворазредно филозофско питање свих времена. Пре тридесет пет година похађао сам предавања из филозофије. Тада је прворазредно питање било патња праведника и видљиви успех оних који су зли. И данас, ако бисте слушали предавања из филозофије било где на свету, прворазредно питање би и даље било патња праведника и напредак оних који су зли.

И Јеремија и Авакум су имали исто питање: „Како можеш да допустиш да сва ова неправда пролази некажњено.“ У суштини, Божији одговор гласи: „Не пролази. Сада подижем огорчену и нестрпљиву нацију Халдеја који ће, кад дођу, Јуди пресудити.“ Али, Авакум је онда помислио да је то још већи проблем. Питао је: „Како Бог може да употреби овај зао народ да уништи народ који је мање зао од њих? Како Бог може да се послужи нечим тако прљавим?“ А Божији одговор на то је био следећи: „Сакриј се негде и посматрај. Попни се на високу гору и посматрај. Гледај шта ћеш да видиш и можда ћеш онда разумети.“

Понекад је Божији одговор на нашу сумњу овакав: „Веруј ми и чекај. Зар није све испало на добро у прошлости? И данас ћу учинити добро, и чинићу добро и у будућности.“ Понекад Божији народ треба само да има веру, да се прикрије и посматра, и да гледа шта ће Бог учинити. Чим је Авакум добио поруку да треба да чека и посматра, он је испевао предивну песму слављења (види Ав 3,1-19). Рекао је следеће: „Слава Господу. Добио сам свој одговор. Одговор је да ја не треба да се старам за то. Одговор је да ће се за то постарати Бог. Попећу се на високу планину, Бог ће ми дати ноге којима ћу ходати по високим местима. Славићу Бога чак и онда када изгубим могућност да се одржим у животу. Славићу Господа.“ Молио се Богу да му се смилује. Бог га је подсетио на милост, и он је у ту Божију милост веровао. Авакум је одлична књига коју треба више проучавати.

Поруке ове књиге

У књизи пророка Авакума имамо две основне лекције. Прва лекција је о универзалном значају Божије осуде над злима. Уместо што човек покушава да разреши све проблеме и да чини све што је исправно на овом свету, Бог треба да буде судија. Бог каже: „Пустите мене да будем Бог. Оставите и мени нешто. Моје дело на земљи не стављајте под сумњу. Ја ћу казнити оне који су зли. Употребићу зле да казне друге зле. Можда ћу употребити зле да се међусобно покажњавају. Учинићу то како ја хоћу, зато што сам ја изнад свих. Ја сам суверен. Ја сам судија. Престаните ви да будете судије.“ Многе компликоване ствари у животу се разреше онда када људи препусте контролу Богу. Многи сукоби међу људима, нарочито по црквама, у Божијем царству, разрешили би се оног часа када би људи престали да се понашају као судије, за шта имају природне склоности. Пустимо Богу да буде Бог. Његова осуда је за читав свет. Његова осуда је врховна осуда. Његова осуда је суверена.

Друга лекција је у томе да је верност гаранција за трајање. Ова лекција је врло значајна у данашњем свету. Стих који каже: *а њраведник ће живети и од своје вере...* (Ав 2,4), два пута се наводи у Новом завету (види у Рим 1,17 и Гал 3,11). Реч „живети“ не значи да ће на томе радити или бити истрајни у томе, већ да ће на томе стајати. Наставиће у томе и стојаће на томе. Шта одређује Божији народ? Како се спасавају? По чему ходају и живе? По чему умиру? По вери! Шта ће Божији народ имати кроз читаву вечност? *Сада њак осџаје вера, нага, љубав, ово њроје; а љубав је међу њима највећа.* (1 Кор 13,13). Љубав је највећа, сада и касније и тако ће бити кроз читаву вечност, Божији народ ће имати веру у Бога. Имаће наду у то да ће се

вера наставити и да ће имати љубави за то. Њихова вера, а не њихове способности, нити бројност, ни знање, већ је њихова вера то што обезбеђује свом Божијем народу трајно опстајање у Божијем царству.

Порука ове четворице пророка је вредна и данас, али је била апсолутно неопходна за преживљавање у време када је Јуда пропадала. Али, народ је одбио да их послуша, нису послушали речи ова четири верна пророка. Због тога су послати у изгнанство. Божији народ мора да слуша Божију реч. Мора да верује у Божију реч тако да може да се одржи у животу и опстане кроз сву вечност.

ЧЕТРДЕСЕТ ШЕСТО ПОГЛАВЉЕ

ЈЕЗДРА И ЈЕСТИРА

ЈЕЗДРА И ЈЕСТИРА

Већ смо говорили о царевима и о пророцима. Израил је био покорен од стране Асирије и отишао је у ропство 721. године п.н.е. Јуда је отишла у вавилонско ропство 606. године п.н.е. током првог изгнанства и тамо је народ провео седамдесет година. Сада је дошло време да се врате у земљу и поново сазидају свој храм. Не каже се да се израиљски народ покајао у Вавилону, већ да се то догодило због благослова и проклетстава описаних у ПонЗ 28 до 30, и последица које је тај завет носио са собом – поново су се окренули Богу. Историјски записи потврђују да су у Вавилону организовали синагогу. Како у Вавилону нису имали храм у који би ишли, окупљали су се сваке суботе у синагогама и проучавали су Закон и пророке. Певали су песме о Израилу и желели су да се врате у Божију земљу и тамо поново подигну храм. И тако је дошло време за њихов повратак. Књига Јездрина, у првих шест поглавља, описује њихов повратак.

Историјски и временски, Књига о Јестири долази после првих шест поглавља у Књизи Јездриној. Догађаји у Јездри 7-10 следе непосредно после догађаја који су се одиграли у Јестири 1-10. Старозаветну историју је најбоље проучавати пратећи временски след, и зато ћемо проучавање Јездре у нашем поглављу поделити у два дела.

АНАЛИЗА ЈЕЗДРЕ И ЈЕСТИРЕ

Обнова храма и повратак под Зоровавељом

Књига Јездрина започиње са повратком Јуде под Зоровавељом, управитељем Јуде, и Исусом, првосвештеником, сином Јоседековим. Временски период у коме се одигравају догађаји описани у првих шест поглавља је између 536.-516. године п.н.е. Јуда је изградила храм, имали су

свештеника и држали су Пасху. Претходно су, као Јевреји, добили слободу а онда су се вратили у земљу:

Прве ѿдине Кира, цара Персије, (он је покорио Вавилонско царство и отпочео Мидо-Персијско царство) да би се исїунила реч Госїодња казана ѿреко Јеремије, (били су у заточеништву седамдесет година) Госїод је ѿодиїао дух Кира, цара Персије (Кир није био свестан како га је Бог користио). Тако је он дао да целим њеїовим царстївом ѿрође ѿроїлас, и још їа је објавио најисмено. „Овако каже Кир, цар Персије: 'Сва земаљска царстїва ми је дао Госїод, Бої небески. Он ми је и зайоведіо да му изїрадим Дом у Јерусалиму, у Јуди. Ко ѿод је међу вама од свеї њеїової народа, нека је са њим Бої њеїов и нека иде ѿре у Јерусалим, у Јуду. Нека їради Дом Госїода, Боїа Израїљевої – он је Бої – који је у Јерусалиму. Нека свакої²³ ко остїаје у месїима свої боравка, ѿоїїомоїне народ ѿої месїа сребром, златїом, добрима и сїоком. А нека и ѿоред ѿоїа добровољно їриложи за Дом Божиїу у Јерусалиму.“

Језд 1,1-4

Ово можда звучи као да је Кир имао директно виђење од Бога, али је Кир записивао историјске догађаје. Водио је дневнике које данас можете купити у књижарама и читати. Говор сличан овом Кир је одржао пред сваким освојеним народом. Користио је име њиховог бога и рекао им је да жели да се врате у земљу свога бога. Желео је да поново изграде своје градове и храмове својих богова. Била је то мудра политика јер је било много боље владати над вољним народима него владати над невољнима. Руководити људима који су живели у миру било је много лакше него руководити људима који су били борбени. Кир је желео да се ови народи врате у своје земље како би онда били срећни, мирни, и плодоносни. Они ће му плаћати порезе и Кир ће се тако обогатити. Није он то чинио зато што је желео да служи Господу Богу. Па ипак, то што је чинио служило је Господу Богу, али он то није чинио у жељи да служи Јахви. Чинио је то из исправних политичких разлога, али је Бог био иза тога. Бог је у њега усадио такав став. Бог је био тај који је подигао његов дух да би се то учинило. И тако су све породице из племена Јуде, Венијамина, сви свештеници, Левити и сви други којима је Бог подигао дух, спаковали своје ствари и кренули горе у Јерусалим да Господу саграде дом. Многи су се враћали кући, али је

²³ У смислу: сваког од тог народа (прим.прев).

остало велико мноштво оних које су одвели Асирци и Вавилонци и који ће остати изван Обећане земље. Вратио се само остатак, односно мали број Јевреја, како би сазидао храм за Бога:

Сви који су били око њих су им помогли њосудама од сребра и злата, добрима, стоком и драгоценостима, осим онога што су добровољно приложили. Цар Кир је изнео њосуђе Господње Дома које је Навуходоносор однео из Јерусалима и ставио у храм својих бојева. Персијски цар Кир их је изнео преко блајаника Митридата, а он је све пребројао и дао Сасавасару (који се још зове Зоровавел), Јудином кнезу. Набројали су: тридесет златних њосуда, хиљаду сребрних њосуда, двадесет девет ножева, тридесет златних здела, четири стотине десет групајих сребрних здела и хиљаду групајих предмета. Укупан број златних и сребрних њосуда је био пет хиљада четири стотине. Сасавасар их је њонео са изнаницима које је њовео из Вавилона у Јерусалим.

Језд 1,6-11

Био је то предиван дан. Верни у Божијем народу, они који су остали праведни и верни, вратили су се да изграде храм. Вратили су се са свим посудама и стварима које су биле однете из храма. На неки начин, Бог је суздржао Навуходоносора да не потроши сво то сребро и злато. Бог је желео да се све храмовне ствари врате у његов храм у његовој земљи. Обновљење се догодило зато што је Кир тако наредио. У Јездри 2 се налази списак свих који су се вратили из изгнанства:

Цела заједница је укупно бројила четрдесет две хиљаде три стотине шездесет, не рачунајући слуге и слушкиње, њих седам хиљада три стотине тридесет седам, и с њима две стотине њевача и њевачица. Имали су седам стотина тридесет шест коња, две стотине четрдесет пет мазу; четири стотине тридесет пет камила, шест хиљада седам стотина двадесет мајараца.

Језд 2,64-66

Било је то велико мноштво које је требало да путује чак из Вавилона све до Јерусалима, али је и тај број представљао само веома мали остатак од укупног броја свих Израјљаца. (Увек постоји „неколицина“ оних који чине Божију вољу и већина која од тога има користи). Читав израјлски

народ ће имати користи због овог праведног остатка. Била је то Божија одабрана „неколицина“. Они су били господарева мањина. Бог је увек деловао кроз своју мањину, као што је то био случај са Гедеоном војском (види Суд 6,1-8,35). Бог позива мањину која ће онда учинити дело за већину. Почетак тог деловања било је ослобођење Јевреја. Прво су саградили жртвеник, чак пре него што су почели са изградњом самог храма (види Језд 3,1-6). Тако је исто чинио и Аврам – када би дошао у неки нови град, он би сазидао жртвеник за Јахву и призвао његово име. Аврам је тако чинио још пре него што би нашао место за пребивање и подигао свој шатор (Пост 12,7.8). Када су се вратили у своју земљу Израил је учинио исто то. Прво што су учинили било је да сазидају жртвеник Богу и да почну да му приносе жртве: *Од првој дана седмој месеца почели су да жртвују свесјалнице Господу, али Дом Господњи још није био утемељен.* (Језд 3,6). Овде је поука за нас. Не морамо да имамо храм како бисмо могли да принесемо жртву. Жртва може да се принесе и на отвореном. Жртва може да се принесе било где, било када. Сазидајте свој жртвеник пред Богом. Божији људи данашњице имају свој жртвеник. То је тело сваке особе. Божији народ може да служи Богу било када и где год пожели. После тога су поставили темеље храма:

Када су зидари положили темеље Дома Господњеј, оставили су свешћенике обучене у њихове одоре, са трубачима и са Левићима, Асафовим синовима, да цимбалима славе Господа како је одредио Давид, цар Израилја. Певали су славећи и захваљујући Господу: „јер је добар; јер је милосрд његова до века времена Израилју!“ Сав народ је клицао у великој радосној славећи Господа што је основан Дом Господњи.

Језд 3,10.11

Храм још није био сазидан. Све што су учинили до тада било је да су положили темеље, на основу чега су знали димензије и величину храма који ће бити сазидан. Од самог почетка свог деловања, давали су славу тамо где је припадала – не свом раду и својим способностима – већ Господу за кога су све то радили. Занимљиво је да су узвикивали од радости.

Многи су свешћеници, Левићи, њавари ошачких домова и старци, који су видели први Дом, јако њлакали када се овај Дом оснивао њу пред њима. А многи су клицали радосно и са усхићењем су подвикивали.

Језд 3,12

У тренуцима радости Божији народ треба да усхићено узвикује Господу. Међу старијима није било такве радости јер су на основу темеља видели да тај храм неће бити онако величанствен као што је то био претходни. Соломонов предивни храм био је пун злата, слоноваче и кедровине, али сада је то било само сећање у очима старијих. Они су волели те добре старе дане. Млади су, међутим, у овоме веома уживали. Они су градили дом за Господа. Божији људи данас треба да буду попут младих људи тога времена. Није добро гледати у прошлост као да су ти прошли дани били дани славе. Били су то дани великог обесхрабрења да је Агеј, када је проповедао у то време, говорио о томе. Господ га је надахнуо да, у суштини, каже следеће: „Ви који сте првобитно напустили ово место видели сте храм у његовој претходној слави. Како га видите сада? Зар није безначајан у вашим очима? Али ће каснија слава овог храма бити већа од претходне. Садашња слава можда није боља од славе у Соломоново доба, али када ја (Бог) сазидам прави храм са људима и женама који ми служе, онда ће њихова слава далеко превазићи славу претходног храма. Божији народ ће постати Божији храм.“ (види Аг 2,3-9). Толико је било плакања и узвикивања од усхићења да људи нису могли да распознају једни друге.

Када се прочуло да народ гради храм, појавило се противљење. (Чим неко почне да ради за Господа, ту се појави и ђаво да се супротстави). Прво су сви непријатељи Јуде и Венијамина изјавили да хоће да граде заједно са Зоровавељом и Божијим народом, али им је речено да то није њихов посао. Рекли су им да је то посао Зоровавељев и Божијег народа. А Зоровавељ им је одговорио да ионако не могу да помогну зато што храм треба да зидају Јевреји. Онда су ти народи писали цару у вези са проблемима које су мислили да ће настати због Јудиног и Израилјевог зидања храма. И цар је тако наредио да зидање мора да се заустави: *Тада су обустављени радови на Божијем Дому у Јерусалиму, а обуставља је иоштрајала до друге јодине владавине персијског цара Дарија.* (Језд 4,24). И тако су прошле четири дуге године (516 – 520. п.н.е) и у том периоду нису зидали храм. Нису ништа радили. Коров је порастао и био је много виши од темеља а Божији непријатељи су се смејали Божијем народу. Тако је било све док човек по имену Татнај није написао дугачко писму цару Дарију у којем га је убедио да Јевреји нису ни помишљали на побуну против Персијског царства. Они су били лојални грађани тог царства и редовно су плаћали порезе. Кир им је обећао да могу да сазидају свој храм, и они сада желе да га доврше. И тако је Дарије написао нову царску наредбу да поново могу да зидају и да је стара Кирова наредба и даље на снази. Он је послао још сребра и злата

које је првобитно било однето у Вавилон и понудио је даљу помоћ у градњи храма. Тако су Јевреји поново почели да граде свој храм и коначно су га завршили (види Језд 6,15). Свештенство је обновљено и поново је отпочело слављење у Божијем дому. Опет су почели да држе Пасху као присећање, сада не само на ослобођење из Египта, већ и као присећање на њихово ослобођење из вавилонског заточеништва. Земља је била у миру.

ОДРЖАЊЕ ЛИНИЈЕ ПОТОМСТВА

Књига о Јестири (484 – 465. године п.н.е)

Догађаји описани у Књизи о Јестири одигравају се тачно у временском периоду од двадесет година између шестог и седмог поглавља у Књизи Јездриној. То је необична, прелепа књига. Божије име се не спомиње ниједном, али је тема књиге Божије провиђење. Намера ове књиге је да се покаже како се Бог бринуо да сачува линију потомства. То је потомство које је Бог обећао Еви; потомство жене која ће сатрти главу змији; потомство за које је Бог обећао Авраму да ће благословити све народе на земљи; потомство за које је обећао да ће кроз Јуду донети светлост и звезду и значај читавом свету; потомство које је обећао Давиду; потомство које је обећавао увек изнова. Том потомству је у Јестириној књизи запређено али је сачувано кроз верност једног човека, Мардохеја, и једне жене, Јестире.

Јестирина прича има два дела: велику опасност и велико ослобођење. Велика опасност лежала је у томе што су сви Јевреји на свету могли да буду побијени због злих помисли једног поносног човека. Књига о Јестири започиње тиме што се цар Асвир (ово је цар Артаксеркс у асирској историји) враћа из рата који је водио са Грцима. Он се код Термопила борио против шачице Спартанаца који су успели да му се одупру иако су били надјачани са хиљаду према један, зато што су то били планински борци, а Артаксеркови војници нису. Асвирова (Артаксерксорова) војска је кући дошла подвијеног репа. Нису били побеђени али су изгубили образ зато што нису победили Спартанце код Термопила. Онда је Артаксеркс организовао велику забаву за све своје велможе и главаре. Сви су се добро најели и напили. Не само да су добро пили, већ су се понапијали. Онда је Артаксеркс послао по Астину, своју прелепу царицу и омиљену међу стотинама жена у његовом харему, да дође и игра пред њим. Тражио је да буде прекривена само персијским огртачем, што је значило да ће жена на крају завршити као нага или полунага. Астина је одбила да се таква покаже пред његовим пијаним главешинама. У тренутку гнева, Артаксеркс

ју је прогнао из свог царства. По царској наредби, она више никада није смела да види цара лицем у лице. Али, када се цар отрезнио, Астина му је недостајала и ишао је по двору као мртац. Коначно му је један од саветника предложио следеће: „Хајде да организујемо такмичење у лепоти и одаберемо наредну царицу.“ По Божијем провиђењу, Артаксеркс је имао саветника по имену Мардохеј, који је имао рођаку по имену Јестира²⁴. То име је у преводу значило „звезда“. Она је била прелепа девојка. Мардохеј је пријавио Јестиру на то такмичење. И по Божијем провиђењу, ова јеврејска девица постала је царица читавог познатог света. Седела је са десне стране цара Персије који је тврдио да влада небом и земљом.

Јестира је била царица због Божијег провиђења. Зашто је она то била? Због дивне приче о Божијем провиђењу. Други по власти, одмах до цара, био је један поносан човек по имену Аман. Када би он јахао улицама града сви су морали да се поклоне пред оним кога је сам цар узвисио. Свако се клањао Амону осим једног тврдовратог Јеврејина. Тај човек је био Мардохеј, царичин рођак, и он није хтео да се поклони ни пред једним човеком или богом, осим пред Јахвом. Иако су се сви други клањали и клечали пред Аманоу, Мардохеј му је покварио дан јер је Аман био веома поносан. Аман је морао нешто да учини у вези с тим, па је испланирао да убије Мардохеја и сав његов народ у читавом царству. Мардохејев народ су били Јевреји. Аман је отишао пред цара и рекао му: „Један народ у овом царству тебе не поштује. Када дођу непријатељи, они ће се удружити са њима и победиће нас.“ Онда је цар упитао Амана шта му саветује да учини. Аман је онда рекао: „Побиј их.“ Онда је цар дао Амону свој прстен да запечати наредбу у којој је наређено да се побију сви Јевреји у одређени дан (види Јест 3). У исто то време, Мардохеј је разоткрио заверу неких људи који су желели да убију цара, и онда је цар убио те заверенике. Тако је Мардохеј постао заслужан што је цару спасао живот, што ће касније бити веома важно. Мардохеј је чуо о Аманој злој намери да побије све Јевреје и отишао је да види Јестиру. Рекао јој је да мора да оде и замоли цара да то спречи. Али, Јестира је знала да не сме да се појави пред царем, осим ако није позвана. Ако би се појавила у престоној дворани, и ако он не би пружио царско жезло према њој, стражари би је извели и убили, или би била прогнана, као што су учинили са Астином. Мардохеј јој је рекао:

И не ѿомишљај у својој души да ћеш на царевом двору бити сачувана више од свих Јевреја... А ко зна, можда си баш за време ѿоуић овој досиела на место царице? (Јест 4,13б.14).

²⁴ У НСП-у и ССП-у се каже да је Јестира била ћерка Мардохејевог стрица – види Јест 2,7 (прим.уред).

Јестира је размислила о томе и схватила да је Мардохеј у праву. И тако је она одговорила следеће: „Ићи ћу и ако умрем, то је то.“ Онда је отишла и рекла цару следеће: „Желим да припремим гозбу само за тебе и Амана сутра увече.“ Био је то део Божијег плана да припреми Амана и њеног супруга за сутрашње вече (види Јест 4).

Онда је Јестира затражила да се припреми гозба за цара и Амана. Аман је био веома задовољан, јер је била велика почаст бити на гозби са царем и царицом. Али, када је видео Мардохеја на вратима царске палате, испунио се гневом. Онда је дао да се изграде вешала висока 23 метра, и хтео је да затражи од цара да му допусти да обеси Мардохеја следећег јутра. Те ноћи Артаксеркс није могао да спава па је позвао једног од слугу да му чита из царских архива. Како је цар био веома заузета особа, вероватно да за то није имао времена током дана. Слуга је читао наглас и наишао је на део где је било описано како је Мардохеј спасао царев живот. Артаксеркс се разбудео и затражио да сазна шта је учињено да се тај човек награди због тога што му је спасао живот. Када је слуга одговорио да ништа није учињено, цар је рекао: „Хајде да испоштујемо тог човека.“ Приметите како Бог делује у односу на време. Ово је његово провиђење. У том истом моменту, Аман је закорачио у престону дворану. Артаксеркс га је позвао и рекао следеће: „У мом царству је један велики човек коме нисам правилно указао част. Шта мислиш да треба да учиним?“ Аман је помислио да цар говори о њему и да ће још више бити узвишен. Тако је Аман одговорио: „Ево шта бих ја учинио. Огрнуо бих га царским огртачем, на прст бих му ставио царски печатни прстен, посадио бих га на царевог коња и онда бих послао другог најважнијег човека царства да иде пред њим по улицама и говори следеће: *Овако ће бити учињено човеку кога цар жели да почасћује!* (Јест 6,96). Аман је помислио да ће Мардохеј сада морати да му укаже част, али није знао да је та почаст била намењена самом Мардохеју. Цар је одговорио: „То је одлична идеја. Стави мој огртач на Мардохејева рамена, посади га на мог коња, и поведи га кроз улице говорећи: *Овако ће бити учињено човеку кога цар жели да почасћује!* (Јест 6,96). Аману се то никако није допало, али је морао тако да учини.

Следећег дана Аман и цар су дошли на гозбу коју је припремила Јестира. Она је онда открила заверу којом је Аман желео да уништи њен народ. Цар се присетио свега што је недавно открио, и знао је да је Јестира говорила истину. Видео је и Аманово лице (види Јест 7,6). Један од царских евнуха га је онда обавестио о огромним вешалима поред Аманове куће, и онда је цар рекао: „Одведите овог човека и обесите га на вешала која је сам припремио“.

Аманова смрт је пример онога шта понос може да учини човеку. Аман се суочио са последицама свог поноса viseћи на вешалима која је изградио за неког другог.

Цар је онда објавио нову наредбу којом је допустио Јеврејима да живе у било ком граду у његовом царству и да смеју да се окупљају и да се заштите од било каквог оружаног напада (види Јест 8,11-17). Онда су се Јевреји окупили заједно и више нико није могао против њих. Уништили су и оружјем побили своје непријатеље. Онда су установили празник који су назвали Пурим, како би обележили време када их је Бог заштитио и сачувао потомство кроз Јестиру. Мардохеј је био постављен на Аманов положај, добио је Аманову кућу, и све што је Аман поседовао. Мардохеј је сада био други човек у царству. Ово је дивна прича са једноставном поруком. Бог испуњава своја обећања. Потомство се наставља!

Повратак из изгнанства под Јездром

У Књизи Јездриној поглавља 7-10 говоре о обновљењу народа: о повратку у земљу малог броја људи, које је водио сâм Јездра. Потрајало је то само једну годину, јер народ још увек није променио свој живот. Налазили су се на правом месту, на светој земљи. Имали су праву грађевину, храм, али нису имали исправан став и понашање. И тако се Јездра вратио како би им проповедао. Цар Артаксеркс је издао наредбу по којој је Јездра добио право од цара, као и његову подршку, да се врати и помогне обнову народа (види Језд 7,1-28). Јездра је онда поставио одређен број верних свештеника и Левита тако да, када би људи дошли да принесу жртву, они су приносили исправну жртву и добијали су поучење у Божијој речи (види Језд 8,1-36). Најважнији задатак свештеника, у време када је свештенство и основано, је био да поучавају у Божијој речи, и затим да приносе жртве (види Лев 10,11). Када читамо молитву записану у Јездри 9, можемо лепо да видимо шта Јездра верује. То читаво поглавље посвећено је заступничкој молитви за мешане бракове Јевреја. Између Јевреја и Вавилонаца било је много незаконитих бракова. Јевреји су се женили и удавали за народ те земље у којој су живели, тако да су изгубили способности да говоре Божијим језиком и да Бога заиста прославе. Јездра се за њих заступнички молио. И док се молио, људи су га чули како се заступнички моли као и његову поруку истине. Онда су исповедали своје грехе и отворили су своја срца пред Богом (види Језд 10,1-44). Било им је опроштено и поново су постали Божији народ.

Поуке ове књиге

Књига Јездрина нас поучава да Бог није ограничен на то да користи само праведнике. Бог може да употреби зле царева као што су били Кир, Дарије и Артаксеркс, и тако испуни своју вољу. Он чак може да искористи зловољу околних народа (око свог народа) како би испунио своју вољу. Бог користи своју неограничену моћ како би навео свој народ да гради штагод он жели да се гради у царству, и користи је да порази свако противљење том процесу. Својим радницима Бог даје снагу да чине оно што он жели, и штити их како би то испунили.

Књига о Јестири нас поучава о томе да се Бог дотиче нечијег живота у сваком тренутку, чак и када видимо да Божије име није ниједном споменуто у овој књизи. Нема тог сегмента нашег живота за који Бог није заинтересован. Нема временског периода или простора у животу у којем наш Бог није активан. Књига о Јестири нас поучава и у томе да је коначна последица поноса и љубоморе смрт на Амановим вешалима. Понос и љубомора доводе до тога да човек виси на свом сопственом ужету, ако је поносан на свој успех а љубоморан на туђ. Али, главно што треба да научимо у овој књизи јесте да ће Бог увек пронаћи и уздићи ону особу која је потребна за испуњење његове воље. Бог не мора да спасава велико мноштво, он може да спасе само понекога. Може да спасе појединца али и мноштво. Буди му веран. Како би учинили нешто значајно за читав свет, један човек или жена могу да ризикују свој богомдани живот.

ЧЕТРДЕСЕТ СЕДМО ПОГЛАВЉЕ

КЊИГА НЕМИЈИНА

АНАЛИЗА НЕМИЈЕ (445 – 420. ГОДИНЕ П.Н.Е)

Преглед

Ово је претпоследње, четрдесет седмо поглавље нашег проучавања старозаветне историје. У овом поглављу говорићемо о Немији, о књизи али и о човеку. Историјски догађаји о којима Немија пише у својој књизи одиграли су се између 445. и 430. године п.н.е. Ти догађаји представљају сâм крај старозаветне историје. Немија је био званичник на Артаксерксовом двору, цара народа Персије, који је сматран за владара „читавог света“. Немија је имао високи положај и био је одговоран за све што је Артаксеркс јео и пио. Старао се за то да храна и пиће буду одговарајућег квалитета и проверена на отрове, тако да не представља опасност за цара. Цар му је веровао.

Преглед књиге Немијине

Немијина књига има три целине. У првој целини, у поглављима од 1-7, говори се о грађењу зидина. Немијин основни задатак био је да се изграде зидине Јерусалима и то захваљујући Божијем провиђењу. Друга целина, у поглављима од 8-10, говори о посвећењу народа. Јездра и Немија су у то време били у Јуди, и довели су народ до свеопштег покајања. Трећа целина, поглавља од 11-13, говоре о утврђивању тог деловања. Пошто су сазидани храм и зидине, и пошто се народ вратио у град, у стање мира, безбедности и верности Богу; сада је требало да се то утврди и сачува за будућност. У Јуди је била обновљена чиста вера.

Књига Немијина отпочиње са припремама за градњу зидина:

Речи Немије, Ахалијиној сина. Био је месец кислева, двадесетне године, а ја сам био у Сусану, у утврђењу, када је дошао Хананије, један од моје браће и људи из Јуде. Пишао сам их о иреосиалим

Јеврејима који су њреживели изннансїво и о Јерусалиму. А они су ми рекли: „Преосїтали који су њреживели изннансїво у њој областїи су у великој невољи и срамоїи. Јерусалимски зиг је њорушен и враїи су му сїаљена у ваїри.“ (Нико није желео да живи у таквом граду. Јерусалим је био Божији град). Чим сам чуо ове речи, сео сам, њлакао и жалио данима. Посїио сам и молио се њред Боїом небеским. Рекао сам: „Молим ње, Госїоде, Боже небески, Боже велики и сїрашни, који чуваш савез и милосїи онима који ња воле и онима који држе њеїове заїовесїи! Молим ње, њриїни своје ухо и оїтвори очи своје да чујеш молиїву своїа слуїе којом њи се молим данас њред њобом, дању и ноћу над народом Израїљем, њвојим слуїама. Признајем њрехе израїљскої народа којима смо њи њрешили, и ја и дом моїа оца смо њи зїрешили. Зло смо њи учинили јер нисмо држали заїовесїи, ни њроїисе, ни уредбе које си заїоведио свом слузи Мојсију. Молим ње, сеїи се речи коју си заїоведио свом слузи Мојсију, када си рекао: (Немија није ни мислио да је Бог заборавио шта је рекао, он је само наводио из Божијег завета у Пон3 28) 'Ако се будегїе изневерили, расејаћу вас међу народе; а ако ми се враїиїије и будегїе држали моје заїовесїи и вршили их, ако неки буду изннани на крај небеса, оганде ћу их сабраїи и доवेशћу их до месїа на коме сам изабрао да у њему њребива моје име.' (Немија је знао да је Бог учинио управо то, и био је захвалан). Они су њвоје слуїе и њвој народ који си оїкуїио снаїом својом великом и руком својом моћном. Молим ње, о, Госїоде, нека буде њриїнуїо њвоје ухо да чујеш молиїву своїа слуїе и молиїве своїих слуїу који су вољни да се боје њвої имена. Молим ње, дај данас усїех свом слузи; дај му милосрђе њред овим човеком!“ А ја сам био царев њехарник.

Нем 1,1-11

Немија је био човек који је веровао у Бога. Према Светом писму он је био особа која се највише молила од свих. Тај човек, коме је веровао цар „читавог света“, веровао је у Цара над царевима. Он се молио Богу, зато што је намеравао да упита Артаксеркса да му допусти да учини оно што му је било по вољи. Пошто се молио читавих месец дана у вези са овим жељама, Немија је отишао пред цара:

Било је *т*о месеца нисана двадесет*е* године цара Ар*т*аксеркса ... ја сам узео *т*о вино и дао *њ* цару. И никада раније нисам био *т*ужан *п*ред њим. (Време проведено у молитви је неопходно пре него што желимо да чинимо Божије дело – Немија није могао да сакрије своју тугу над Јерусалимом). Цар ми рече: „Заш*т*о *т*и је лице *т*ужно? Да ниси болес*т*ан? То није ниш*т*а не*т*о нека *т*у*г*а срца.“ А ја сам се јако у*п*лашио и рекао цару: „Нека је цар жив довека! Како да ми лице не буде жалосно када је о*п*устоше*н* *п*рад *њ*де су *п*робови мојих *п*редака, а вра*т*и су му о*п*ћем с*п*аљена?“ (Ово се цара дотакло зато што је волео свог пехарника) ... „Дакле, ш*т*а желиш?“ (Немија му није одмах одговорио, зато што се молио Богу док је стајао пред царем). А ја сам се *п*омолио Бо*г*у небеском и од*г*оворио цару: „Ако цар на*њ*е за добро и ако му је *п*о во*л*и *т*вој слу*г*а *п*ред *т*обом, онда ме *п*оша*л*и у Јуду, у *п*рад *њ*де су *п*робови мојих *п*редака и ја *ћ*у да *њ*а обновим.“ Цар ме је – док је царица седела *п*оред ње*њ*а – *п*иш*т*ао: „Докле *ћ*еш би*т*и на *п*у*т*у и када *ћ*еш да се вра*т*иш?“ (Добио је дозволу, али цар је желео да се Немија врати што је пре могуће). Цару је *т*о било *п*о во*л*и, *њ*а ме је *п*ослао, а ја сам му рекао за време. (Биће одсутан скоро годину дана). Још сам казао цару: „Ако је цару *п*о во*л*и, нека ми да*њ* *п*исма за у*п*рав*л*ење *п*одручја *п*реко реке, како би ме *п*уст*л*или да *п*ро*ћ*ем док не до*ћ*ем у Јуду. И *п*исмо за Асафа, чувара цареве шуме, да би ми дао дрва, како би се на*п*равиле *п*реде за вра*т*и у*п*врђења ... Цар ми их је дао јер је добра рука мо*њ*а Бо*г*а била на*д*а мном.

Нем 2,1-8

Немија је веровао Богу, био је храбар пред царем, и онда је Богу дао хвалу за све што се догодило.

Немија *ћ*е стално имати проблема у својим настојањима да изгради зидине: Али када су *т*о чули Санавалат*њ* Ороњанин и Товија, слу*г*а Амона*ц*, било им је веома мрско ш*т*о је дошао неко да *п*ражи добро за изра*п*љски народ. (Нем 2,10). Изра*п*љци су имали непријатеље који нису хтели да се град утврди зидинама. Ови људи су владали том земљом све док се Изра*п*љци нису вратили и нису хтели да Изра*п*љ буде благословен²⁵.

Немија се припремао да гради зидине. Себе је припремао кроз молитву и кроз захтев који је поднео цару. Када је стигао у Јерусалим, није одмах

²⁵ У смислу да уживају (прим.прев).

објавио зашто је дошао. Учинио је онако како нас је и Исус pouчио: био је мудар као змија и безазлен као голубица (види Мат 10,16). Ником није рекао зашто је дошао, а развалине зидина је обишао током ноћи. Проверио је све вратнице и видео да су сломљене и оштећене ватром. На неким местима није могао да пројаше на коњу јер није било довољно простора од развалина. Све је сам прегледао и добро је знао шта све треба да се учини. Знао је шта га чека. Последње што је урадио током припрема било је да сазове народ. Молио се Богу, молио је цара, обишао је и испитао посао који је био пред њим, и сада је био спреман да говори са народом. Рекао им је о својој молитви, о царској одлуци, и о свој помоћи коју ће добити у градњи зидина. Онда је говорио о послу који треба одрадити и охрабрио их је да се посвете градњи како не би и даље живели у срамоти: *А они су рекли: „Устїанимо и зигајмо!“ Тако су се охрабрили за добро дело.* (Нем 2,186). Немија је био добар, силан вођа. Употребљено је исправан библијски приступ, као и приступ слуге-вође да поведе народ. Проучавање Књиге Немијине нам указује на детаље о томе какав је прави Божији вођа.

Али, пре него што је обнова зидина и почела, појавило се противљење:

Али њо су чули Санавалаїт Ороњанин, Товија, слуїа Амонац и Гисем Арайин, руїали су нам се и їледали нас с їрезиром. Казали су: „Шїа је њо шїо радиїе? Буниїе ли се їроїшив цара?!“ (Немија није узвратио на то директно)... „Бої небески ће нам даїи да усїемо. И ми, њеїове слуїе, ћемо усїаїи и зигаїи. А вама не їриїада ни део ни їправо ни сїомен у Јерусалиму.“

Нем 2,19.20

Немија им је рекао да гледају своја посла. „Ако ја овим вређам цара, цар ће ми то рећи. Нисте ми ви потребни да ми судите. Дошао сам овде да изградимо зидине и то ћу и урадити.“

Са градњом су отпочели у Немији 3. Рад је започео али се противљење наставило:

А када је Санавалаїт чуо да обнављамо зид, їламїео је од беса и јако се разїневио, їа се руїао Јеврејима. Рекао је исїрег своје браће и самаријске војске: „Шїа њо раде їи јадни Јевреји? Хоће ли да їа обнове? Хоће ли да жрївују? Хоће ли да заврше за дан? (ово је указивало на то да добро напредују) Хоће ли да оживе њо камење из їомиле рушевина и оної шїо је сїаљено?“

А Товија Амонац, који је сѝајао крај њеѝа, рече: „Па на ѝо шѝо они зидају да се и лисица ѝојне, срушиће зид од њиховоѝ камења!“

Нем 4,1-3

Ови људи су им се подсмевали и вређали их када су говорили: „Ма то није ништа. Нећете ви то никада завршити.“ Немија се није свађао ни расправљао. Није се ни бранио, само се молио:

„Чуј, о, Боже наш, како нас ѝрезиру! Узврати им њихову срамоѝу на њихову ѝлаву и дај им да буду ѝлен у земљи ројсѝива. Не ѝокривај њихову кривицу и нека им ѝреси њихови ѝред ѝобом не буду избрисани, јер су ѝе ѝневили ѝред ѝрадиѝељима.“ И ми смо ѝрадили зид и он је био сасѝављен²⁶ до ѝоловине, јер је народ имао срце за ѝосао.

Нем 4,4-6

Један енглески превод овако описује народ: „... **народ се намерио да то учини**“. Имали су срце радника. Народ је имао такво срце зато што је њихов вођа имао исто такво срце. Немија је повео Израѝл тако што је био силан радник, а народ се понудио да следи његов пример.

Наставили су да граде зидине и тада се противљење поново појавило. Непријатељи су овако рекли: ... *Неће ни знаѝи, неће ни видеѝи док не банемо међу њих, ѝобијемо их и окончамо им ѝосао!* (Нем 4,11). Немија је људе поделио на две групе: једна половина је имала копља, а друга мистрије којима су спајали цигле и малтер. Онда би се заменили и половина би радила на зидинама док је ... *ѝоловина њих је држала коѝља од ране зоре до изласка звезда.* (Нем 4,21). Са радом су почињали раном зором, и радили су све док не би пао мркли мрак. Овако чине они који на уму имају свој рад. Не гледају како ће се извући.

Немија је помагао сиромашнима зато што они нису могли да раде и да хране сами себе. Све време док је то чинио, он је користио своје материјалне изворе не тражећи помоћ ни од кога. Није био скромних прихода јер је био један од главешина у Персијском царству. Хранио је себе, сиромаше и још сто педесет радника. Знао је да ће народ радити све док их буде охрабривао и снабдевао за њихове потребе (види Нем 5,1-19).

Санавалат, Товија и Гисем Арапин су и даље покушавали да зауставе процес грађења. Немији су предлагали да сиђе у једно од села у Онановој долини како би се тамо срели и договорили савез. Али, Немија је знао да

²⁶ У смислу: изграђен (прим.прев).

они хоће да га намаме како би му нашкодрили тако да им је поручио следеће: „Градимо зидине. Немам времена за разговоре. Не долазим у Онанову долину. Нећу сићи доле зато што знам шта намеравате да учините. Желите да ме зауставите у овој градњи. Ако ја станем са градњом, онда ће стати и други. Одбијам да дођем.“ (види Нем 6,1-14). И тако Немија није престао са градњом, а исто тако није престао ни народ... *Тако је зид био довршен за њедесет два дана, двадесет њеттој дана месеца елула.* (Нем 6,15). Немија је у педесет два дана успео да постигне оно што није било учињено у претходних стотину година. Захваљујући њему, јерусалимске зидине су биле поново изграђене. Нем 7,1-73 садржи списак оних који су су се вратили у Јерусалим као и списак дарова које су дали за зидање. Пошто је Јерусалим поново био утврђен град јер су зидине биле обновљене, народ је почео да се враћа у места одакле су дошли.

Посвећење људи је почело тек онда када су зидине изграђене. Седам дана је Јездра читао Закон од јутра до поднева. Народ је стајао и слушао читање Закона сваки дан по дванаест сати, а околу њих су ишли Левити који су објашњавали ствари о којима је Јездра читао. Левити су помагали људима да речи Закона стигну до њиховог срца, сада када су их слушали својим ушима: *Најлас су читали књију Божијеј Закона и објашњавали, давали смисао, ња су разумели читање.* (Нем 8,8).

Божија реч треба да се поучава на такав начин да се јасно разуме. Чак и данас Свето писмо треба да преводимо на језике народа како би људи могли да га разумеју. Старозаветни свитци које је Јездра читао били су написани на јеврејском језику, али су ипак Левити ишли околу и појашњавали ствари које су обичним људима тога доба можда биле тешке за разумевање.

Пошто су чули Божију реч и добро је разумели, људи су исповедали своје грехе и грехе својих отаца (види Нем 9,2). Јаков је охрабривао хришћане у првом веку по Христу, а то исто треба да чине и хришћани данас: *Исповедајте, дакле, један другом грехе и молиће се Боју један за другога, да будете исцељени. Много може делотворна молиња њраведника.* (Јак 5,16). Израилци су желели своје духовно оздрављење. Чули су читање Закона, и значење им је било појашњено. Добили су објашњење и чим је њихов живот био суочен за Законом, увидели су да су грешници. Чим Божији народ схвати значење Божије речи и суочи се са њом, увиди да је грешан. Израилци су знали да су занемарили Божије дело. Знали су да њихово упражњавање вере није било онако како би требало да буде, и њихове жртве нису биле какве би требало да буду. Њихово посвећење

Богу није било какво је требало да буде. Због тога су исповедили своје грехе Богу и преклињали га за опроштење (види Нем 9,1-38). Тако је народ Израиља обновио свој завет са Богом (види нем 10,1-39). Зидине су биле обновљене, и народ се вратио на исправан пут. Немија је записао читаву листу значајних људи и догађаја и описао је посвећење зидина (види Нем 11,1-12,26). Онда су биле посвећене зидине (види Нем 12,27-43). Народ је стајао пред Законом и славио Бога за дела која је учинио. Обећали су да ће од сада живети као верни Божији народ у утврђеном граду који је био обновљен, и да ће Бога прослављати у храму који је био поново саграђен. Књига Немијина завршава овим речима: ... *Сетии ме се, о, мој Боже, њо добру!* (Нем 13,31б).

Немија је био верни Божији сведок, који је вратио част и поштење у Јерусалим. У град је вратио и народ како би исправио његово веровање и начин живота. Немија је заправо молио Бога да буде благодан према свом народу, народу Израиља. Тако је омогућио Божијем народу да настави даље. Уз Божију помоћ, Немија је успео да победи све њихове непријатеље.

Поуке ове књиге

У Књизи Немијиној има неколико поука за нас. Три поуке видимо у Немијином ставу према Богу у односу према обнови зидина, и те поуке важе и данас без обзира о каквој активности за Бога да је реч. Прво, Немија је показао да му је стало до нечега до чега је стало Богу. Као особа од највишег поверења у царском домаћинству у Персији, он се заинтересовао за обнову јерусалимских зидина. Немија је био богат човек који се није бринуо ни за какве материјалне потребе или жеље. Али, за Божије ствари се старао више него што се старао за положај на којем је имао почаст и цареву благоданост. Немија се истински заинтересовао за ситуацију у својој домовини. Њега Бог није позвао да буде владар или цар Јуде. Али Бог га је позвао да буде особа од утицаја на персијском двору. Осим тог основног позива, Немија се занимао и за Божије ствари по читавом свету, а нарочито за ситуацију у Божијем граду. Дубоко је патио због тешке ситуације у Јерусалиму, и одлучио је да пости и да се моли месец дана за ту ситуацију.

Исто као што се Немија бринуо за Божије ствари, Божија деца данашњице треба да брину за исте ствари. Оно што Бог данас жели јесте да читав свет чује о њему, како би к њему дошло што више људи из што је више могуће земаља. Свака особа ће можда примити другачији лични позив од Бога. Неко ће бити позван да буде инструктор, учитељ, други отац

и муж, а опет неко ће бити особа од утицаја у фирми или некој владиној канцеларији. Шта год да је тај основни Божији позив, њему треба да се посветимо. Божија деца треба да се старају за Божије дело и то испуњавају извршавајући свој основни позив.

Друго, Немија је веровао у Божије дело. Толико је веровао да је молио Бога и неверујуће царева како би се то дело испунило. Старао се да се то испуни, и веровао је у то. Треће, Немија је сарађивао у Божијем делу. Пре него што се вратио да даље служи цару као пехарник, постарао се да се зидине саграде као и да се обнове душе људи. Ово су три лекције које можемо да научимо на основу Немијиног става према Божијем делу.

У Немијом извршавању Божијег дела можемо да учимо три даље поуке за нас. Исправан став је добар, али није довољан. Бог благосиља рад који извршавамо за њега. Немија је кренуо да ради тако што је организовао градњу. Прво, Немија је био пажљив у извршавању Божијег дела. Молио се месец дана пре него што је отишао пред цара, и то показује колико је био пажљив. Видимо то и у његовом тајном обиласку разрушених зидина пре него што се састао са људима да их позове да нешто учине. Показао се као опрезан када је раднике поделио у две групе тако да је једна половина могла да ради док је друга стражарила. Није био брзоплет, није искушавао Бога, и био је опрезан и пажљив. Друго, био је храбар као особа. Одбио је да се договара са својим противницима и није прихватио ниједан њихов предлог. Био је посвећен томе да учини Божије дело без обзира на оне којима се то није допадало. Трећа поука је најважнија. Није се предавао, није преговарао. Од тренутка када је сазнао Божију вољу, Немија није чинио ништа друго, и ни мање ни више од онога што је Бог рекао да треба да се учини. Ово су три поуке за нас које видимо у Немијином извршавању Божијег дела.

У Књизи Немијиној можемо да пронађемо и информацију о томе како да препознамо оне проблематичне особе које желе да зауставе Божије дело. У чему је разлика између особе која је стварни радник у Божијем царству од оне друге која је проблематична? Као прво, проблематична особа се подсмева добром раду. Она каже: „Ма то је ништа, а ти мислиш да је нешто. Треба да нађеш нешто стварно значајно да радиш“ (види у Нем 2,19). Друго, они се подсмевају скромним почецима. Они су ти који говоре: „Зашто ти то треба, што то радиш?“ И највећа река почиње са једном капљицом воде (види Нем 4,2.3). Треће, ти проблематични људи су претили Немији и радницима: „Ако не престанете са градњом, тужићемо вас цару. Борићемо се против вас“ (види Нем 4,2-8). Четврто, покушали су

да се некако нагоде, договоре. Ко год да се смеје, подсмева, прети, покушава да се нагоди или да се некако увуче у пројекат представља непријатеља који хоће да заустави Божије дело.

И следеће три ствари, три лекције можемо да научимо гледајући на Немијин живот. Прва лекција се односи на његов живот вере. Немијина вера је оно што је подигло те зидине. Није то било зато што је био други по значају у Вавилонском царству, или зато што је био добар вођа. Било је то зато што је он био човек вере. Богу је веровао више него свом положају на двору, или самом цару. Јасно је да је био свестан Божијег присуства и помоћи коју је Бог пружао. Исто тако, Немија се непрестано молио. У Књизи Немијиној имамо записано седам његових молитви. Немија је извршио сваки задатак који му је Бог наменио, зато што је веровао да је Бог моћан да учини немерљиво више изнад свега што је Немија могао и да помисли и да затражи. Апостол Павле је тако поручио Ефесцима, као и Божијем народу данас: *А онеме који својом силом, шћио дејсћвује у нама, може да учини љреко свећа и изнад свећа шћио ми ишћемо или мислимо...* (Еф 3,20). Старозаветна историја се завршава охрабрењем да престанемо да верујемо у наш положај, у нашу силу и наш иметак, и да почнемо да верујемо једино и потпуно Богу. Веруј у Бога и он ће донети победу.

ЧЕТРДЕСЕТ ОСМО ПОГЛАВЉЕ

АГЕЈ, ЗАХАРИЈА И МАЛАХИЈА

Дошли смо и до краја проучавања старозаветне историје. До сада смо размотрили много узбудљивих догађаја који су се догодили Божијем народу. У овом, последњем поглављу говорићемо о тројници великих Божијих пророка: о Агеју, Захарији и Малахији. У те три књиге Светога писма имамо записане завршне Божије речи свом народу који се сада вратио у обећану земљу, који је спреман да обнови храм, поново изгради зидине и себе поново успостави као Божији народ под Божијим благословима и руковођењем.

АГЕЈ – ГРАДИТЕЉ ХРАМА

Агеј је био обичан старији човек који је довољно дуго живео да се, заједно уз друге старије људе свог доба, још увек сећао храма у његовој претходној слави. Занимљиво је да овде Бог није послао неког младог човека, пуног енергије већ је послао Агеја, старијег човека. Он је умео врло успешно да се изјасни и да покаже своју бригу, и поседовао је чврст, некомпромисан карактер. Пошто четири године народ није радио ништа на обнови храма, Бог је послао Агеја. У Јездри имамо записано да су људи поставили темељ храму, али када су неки њихови противници писали персијском цару, он је зауставио градњу. Тако да од 520. до 526. године п.н.е. ништа није рађено на градњи Божијег храма. Народ је зидао своје куће, постављали су кровове и сређивали зидове и све друго што је требало. Радиле су на својим кућама зато што су се бојали царевог гнева. Касније је цар донео одлуку да градња храма може да се настави. И тада је Бог послао важног пророка који је објавио Божију реч. Био је то Агеј. Агеј је био једноставан човек који је испуњавао једну сврху: Бог га је послао како би народ поново започео са градњом храма. Агеј, градитељ храма, народу је говорио годину дана, те 520. године п.н.е. и охрабривао их да се дохвате градње.

Преглед Књиге пророка Агеја

У првом поглављу књиге говори се о завршетку градње храма. Агеј каже овако:

Овако каже Госјод над војскама: 'Овај народ јовори: „Није време, још није дошло време да се обнови Дом Госјодњи!“ (Цар је наредио да могу да наставе са градњом, али су они говорили: „Зидаћемо кад томе дође време, сада још није време за то.“ Кад год нешто треба да се уради, тада је и право време да се то уради. Али, народ Израиља није веровао у то). И онда је дошла реч Госјодња преко јророка Агеја и јоручила: „А вама је време да живиће у својим срећеним кућама, а овај је Дом јорушен?!“ (Никада није време да се бавимо својим стварима а да оставимо Божије дело неурађено). И зајшо овако каже Госјод над војскама: „Размислиће о својим јушћевима! (Погледајте шта сами радите. Погледајте какав живот водите). Сејете много, али мало жањете. Једете, али нисте сити. Пијете, али се нисте најици. Облациће се, али вам није јоило; а онај који је зарадио надницу, зарадио је за јробушену кесу.“ (Бринули су се за своје ствари али не и за Божије дело). Овако каже Госјод над војскама: „Размислиће о својим јушћевима! На јору се јоиниће и јраћу донесиће! Обновиће Дом да уживам у њему, да јрослављен будем – каже Госјод. Много сће очекивали, а ено, мало сће добили! Ја одувам јшо шшо у кућу унесете. А зашшо? – јовори Госјод над војскама. Зајшо шшо је мој Дом јорушен, а сваки од вас своју кућу кући! (Зато што су оставили тај задатак неизвршен и окренули се својим стварима). Зајшо су се над вама зајворила небеса, нема росе, а земља је ускрајила свој род. Призвао сам сушу на земљу, на јоре, на усева, на ново вино, на ује, на све чиме земља раћа, на људе, на сшоку и на сав јруд руку.“

Аг 1,2-11

Народ Израиља је био проклет. Нису видели своје благослове зато што нису тражили да виде Бога. Одбили су да изврше задатак који им је Бог дао када их је послао натраг у земљу. Бринули су се само о својим стварима и за своја задовољства и добра, уместо да се постарају да задовоље Бога и за њега учине нешто добро. Али, Израиљцима је Бог онда послао моћног пророка. Исто тако, имали су и моћног управитеља Јуде и верног првосвештеника.

Ова тројица су повели народ у поновну изградњу храма. У Агеју 1,12-15 читамо о томе:

Зоровавељ, Салаишилов син и Првосвештеник Исус, Јоседеков син, и сав њреостјали народ су њослушали њлас Госњодоа, Боја своја, и све речи њророка Ајеја јер ња њослао Госњод Бој њњихов. Народ је њада њоказао сњтрахойошњовање њред Госњодом. (Оно што нису чинили шеснаест година сада су кренули да ураде – почело је зидање храма). А Ајеј, њласник Госњодњни, је њренео народу њоруку од Госњодоа и рекао им: „Ја сам са вама – њовори Госњод.“ (Агеј је био Божији гласник који им је објавио Божију поруку говорећи: „Овако каже Господ.“ То је била тајна Агејевог успеха. Он је народу говорио оно што му је Бог дао да им каже). Госњод је њокренуо дух у Зоровавељу, Салаишиловом сину, ујравишјељу Јуде и дух у Првосвештенику Исусу, Јоседековом сину, као и дух у свем њреостјалом народу. Наиме, дошли су у Дом Госњодоа над војскама, Боја своја, и њрионули на њосао. А њо је било двадесет четири дана, шестог месеца друке њодине цара Дарија.

Аг 1,12-15

За само двадесет три дана Агеј је окренуо Израиљ од кретања у једном смеру, до тоталног обрта ка другом. Били су нерадници, постали су радни, пре тога се нису посвећивали ономе шта раде, сада јесу. Нису више били неверан народ јер су се окренули ка Богу као његов верни народ. Почела је обнова храма. Да су сви ранији проповедници били Јахвини гласници, и да су говорили: „Овако каже Господ“, могли су да буду успешни као Агеј. У Аг 2, 1-3 извештај се наставља:

Двадесетог дана седмог месеца, (ово је месец и двадесет један дан од како је Агеј почео да проповеда) реч Госњодња је дошла њреко њророка Ајеја. Поручила је: „Кажн ујравишјељу Јуде Зоровавељу, Салаишиловом сину, и Првосвештенику Исусу, Јоседековом сину, и свем њреостјалом народу: ’Ко је међу вама њреостјалима видео овај Дом у њејовој њређашњој слави? А како вам сада изљеда? Зар сад није као нишња?’“

Аг 2,1-3

Агеј је знао како се народ осећао зато што је био један од њњх. Знао је да су млађи били обесхрабрани од стране старијих који су говорили: „Ово сада је ништа у односу на оно што смо имали раније.“ Агеј им је одговорио

на то да је решење у томе да остану јаки и да раде. Рекао им је: „Не слушајте старце о томе како је некада било. Сада треба да обавите овај посао, и ако урадите то што треба, ако будете јаки и дохватите се посла, онда ће и Бог бити уз вас и довршиће ову грађевину.“ Имали су сребро и злато – славу претходног храма, али Бог им је поручио: *Моје је сребро, а и злато је моје ... Слава овој другој Дома ће бити већа од славе претходној...* (Аг 2,8.9). Јеврејски језик овде каже да ће слава ове друге грађевине, односно слава која ће доћи на ову другу грађевину, бити већа од славе која је била над претходном грађевином. Старији људи су имали право, ова садашња грађевина није имала славу. Оно што су зидали неће имати славу храма који је подигао Соломон, али Бог им је поручио да ће, у наредним данима (у будућности), каснија слава овог храма бити већа од претходне. Претходна слава била је у материјалном смислу. Садашња слава је у материјалном смислу. Претходна слава била је у сребру и злату. Садашња слава била је у сребру и злату, али у данима који тек треба да наступе слава Божијег дома ће бити у духовном смислу. Тако им је Бог обећао велике благослове у надолazeћим данима. Обећао им је славу другог храма који неће постојати у физичком смислу, као онај који су зидали. Биће то духовни храм.

Агеј је говорио и о садашњим благословима за народ (види Аг 2,10-23). Рекао им је да су раније много сејали а жњели мало, и да ће сада сејати мало а да ће принос бити велики. Бог ће их сада благословити зато што су зидали храм. Али, једном у будућности имаће храм у још већој слави, и тада ће бити благословени више него икада до тада. Постаће као печатни прстен на руци Господа Бога Свемогућег. Печатни прстен је означавао власништво, али и више од тога, означавао је онога ко има власт да запечати ствари и потврди да ће се заиста и догодити. Божији народ ће представљати сâм Божији ауторитет у будућности.

Поуке у овој књизи

У овом поглављу имамо само кратак преглед Књиге пророка Агеја, али су ту поуке које морамо да разумемо како бисмо од ове књиге имали користи. Прва је вредност једномислености коју видимо код самог Агеја. Апостол Павле пише: *... али једно сѝоји*²⁷... (Фил 3,13б). Павле није био човек од једног таланта, а то није био ни Агеј. Агеј је био једноуман човек који је гледао у једном правцу. У свему што је радио био је усмерен на ту једну ствар. Имао је само једну поруку: „Подигните храм“. Проповедао је само шест седмица. Када је обавио свој посао, вратио се кући и „пензионисао“ се

²⁷ У смислу да „чини једну ствар“ (прим.прев).

као стари верни Божији пророк. Бог је онда позвао Захарију, младог човека, да настави дело и настави поруку коју је Агеј започео. Народ Израиља је био као аутомобил који није радио. Агеј је био тај који је упалио мотор на каблове, али је Захарија био онај који ће аутомобил покренути и возити даље. Успео је да покрене народ Израиља. Да би се тако нешто догодило потребно је имати силног Божијег човека који је имао само једну мисао на уму.

Још једна поука коју имамо у Агеју јесте да је основ за успешно проповедање и поучавање у изјави: „Овако каже Господ.“ У само тридесет осам стихова Агеј каже двадесет осам пута: „Овако каже Господ...“ на овај или онај начин. То је покренуло народ, узбудило њихове духове и довело до резултата. Агеј је због тога био успешан, а то ће бити успешно и данас. Проповедници и учитељи Светог писма немају никакво право да људима говоре шта треба да чине. Али, имају право да ставе свој прст на одређени текст у Светом писму и захтевају да народ чини оно што наређује Господ Бог Свемогући.

Књига пророка Агеја садржи поуке о ове три моралне истине: верност је директно повезана са испуњењем нечијих потреба; Бог има право да прокуне људе ако му нису верни, благослови долазе онда када су људи верни. Исус је то овако рекао: *Тражиће њрво царство и њраведности њејову, а све ово догаће вам се.* (Мт 6,33).

Једна од најважнијих лекција коју можемо да научимо у Књизи пророка Агеја јесте да обесхрабрење никада није довољан разлог да одустанемо. Овај народ се обесхрабрио и онда престао да извршава Божије дело. У реду је бити обесхрабрен и поражен, али наставимо да радимо и да будемо јаки. Најважнија поука може бити да схватимо да, када треба нешто добро да се учини, време за то је управо сада. Не одлажи.

ЗАХАРИЈА – МЕСИЈАНСКИ ПРОРОК

Преглед књиге

Захарија следи Агеја, не само у Светом писму, већ и временски. Агеј је повео народ да отпочну са градњом, а Захарија је градњу наставио. Захарију још називамо Месијанским пророком зато што, гледано у процентима, у стиховима његове књиге има више обећања о Исусу и царству него у било којој другој светописамској књизи. Међу књигама такозваних Малих пророка, Захарија је добра књига за проучавање, мада ћемо се овде само кратко осврнути на преглед књиге и неке поуке. Књига се састоји из два

дела. Први део је о изабраном народу и храму, а други део говори о Месији и о његовом царству.

У делу који говори о изабраном народу и храму имамо поделу на два одломка. Пошто је Агеј повео народ да отпочне са градњом храма, Бог је послао Захарију да народ настави да гради наредне четири године, како би се храм завршио. Наслов за првих шест поглавља књиге могао би да буде „Виђења и победа“, зато што је Захарија имао виђења која су била везана за победу. Народу је говорио о својим виђењима и о Божијим порукама. Неке од тих порука биле су: „Ако наставите да зидате овај храм и не слушате своје непријатеље, благословићу вас на сваки начин,“ или „Када храм буде сазидан, биће то место за држање поста као и за гозбе.“ Поставе је требало да држе у тренуцима туге и посвећивања. Гозбе и славља је требало да буду нормална ствар у животу Божијег народа. Од сада па надаље, неће више бити у стању туговања, већ прослава. Постови су били за времена када се туговало и сахрањивало, а гозбе су биле за период прослава. Бог је дошао и сазидао им храм како би њихова туговања претворио у прославе. Када су били у Вавилону, скоро сваки месец су постили због жалости што нису били у Обећаној земљи. Али, пошто су се вратили у Обећану земљу и пошто су у савезу са Богом, пост треба да постане гозба. Део који говори о Месији и његовом царству говори о чињеници да ће се и Израил и Јуда обновити. Народ ће се поново ујединити и то ће значити да је дошло време суда за зле и време обнове за праведне. Ову поруку су преносили сви пророци. Сваки појединачни пророк кога је Бог позвао, проповедао је исту поруку: народ ће се поново ујединити, непријатељима ће бити суђено, и народ ће бити откупљен и обновљен.

Поуке из ове књиге

Књига пророка Захарије нам прелепо приказује Христа који је описан као Месијански цар (види Зах 9,9.10). Овај одломак из Захарије се наводи онда када Исус тријумфално улази у Јерусалим јашући младо магаре. Одломак говори о томе да је Месијански цар спасење и да је понизан. Он не доноси спасење какво замишља овај свет – да маше мачем, обраћа пажњу на себе и постане важан политички вођа и цар света. Он долази као понизни слуга који јаше на магарцу, на младом магарету, уместо да стигне на пастуву за јуриш или на чврстој, одраслој мазги. То је наш понизни, Месијански цар.

Христ је одбачени пастир у поглављима 11 и 13. Он је добри пастир (види Јн 10,1-18), али је исто тако и одбачени пастир. Он је пастир кога је Израил одвео на гору и убио. Њега су одбациле оне исте овчице које је

дошао да поведе. Кроз Захаријину књигу Месију видимо као Божанског владара – Исус је назван „владар над земаљским царевима“ (види Отк 1,5). Он је Цар, он је Пастир и он је Владар.

Захарија, исто тако, представља и слику Христовог царства. Христ ће постати цар над читавом земљом и његово царство ће бити на овој земљи (Зах 14,9-11). То царство ће бити веома материјално богато (види Зах 10,1), и биће испуњено духом благодати и заступништва (види Зах 12,10). Царство ће прво доћи Јеврејима а онда и нејеврејима (види Зах 12,7). У последња два стиха Захаријине књиге видимо главну поуку о царству. Све и свако у том царству ће бити посвећен Господу.

МАЛАХИЈА – БОЖИЈИ ГЛАСНИК

Преглед књиге пророка Малахије

Последњи пророк о којем ћемо говорити је пророк Малахија. Реч „малахи“ значи „Божји гласник“. Малахија је писао између 445. и 430. године п.н.е. током оног истог времена када су Немеја и Јездра покушавали да наведу народ на покајање. Малахија је, исто тако, проповедао покајање. Његова књига може да се подели на шест целина, а реч „Јахве“ започиње сваку од њих:

Јахве Господ воли свој народ (види Мал 1,1-5)

Јахве Господ осуђује неверу свештеника (види Мал 1,6-2,29)

Јахве осуђује незаконите бракове (види Мал 2,10-16)

Јахве осуђује народну равнодушност (види Мал 2,17-4,3)

Јахве последњи пут позива да се поштује Закон (види Мал 4,4)

Јахве шаље пророка Илију да дође (види Мал 4,56)

Прва четири поглавља књиге представљају Божију осуду. Понекад Божији народ мора да чује да ће бити осуђени ако наставе да иду својим путевима, зато што живе у равнодушности. Ово је добра порука која доноси радосну вест јер у суштини каже следеће: „Ако нисам равнодушан и без вере, и ако не живим у незаконитом браку, онда нећу бити осуђен.“ Видимо да Малахија осуђује неверу свештеника, незаконите бракове у народу као и народну равнодушност.

Јахве је последњи пут позвао на Закон и затражио од народа да запамте Мојсијев закон. Желео је да упамте и да се придржавају свега оног што је Мојсије рекао. И као последње, Јахве је говорио о пророку Илији који ће тек да дође. Рекао им је да се држе Закона све до времена када ће их послати Илији, који ће окренути срца деце против очева, и срца очева против деце

пре него што дође и прокуне читав народ проклетством и спржи им корење и гране. Исус је овако рекао у Луки 16,16: *Закон и пророци су били до Јована; од њага се пророкује еванђеље о царству Божијем и свако наваљује да уђе у њега.*

Поуке из ове књиге

Имамо много поука у књизи пророка Малахије. У овом поглављу наше књиге проучавамо седамнаест различитих поука подељених на три дела. То су последње поруке које је Бог послао свом народу пре него што се појавио Јован Крститељ и рекао народу: *У оне дане јави се Јован Крститељ и пророкује у пустињи јудејској говорећи: покајте се, јер се приближило царство небеско.* (Мат 3,1.2).

Сви ми смо прави Божији свештеници, ми смо свето свештенство (види 1 Пет 2,5). А пошто смо свештеници онда би требало да знамо и каква је природа правог свештеника.

Прави свештеници се боје Господа. Прави свештеник одаје част: част је одавао у Мал 2,5. Прави свештеник поучава истину и праведност (Мал 2,6). Прави свештеник живи спокојно и праведно (Мал 2,6). Прави свештеници се боје Господа, говоре истину и правду и живе праведно пред Богом и то у спокоју, у миру. Они се окрећу од греха, од зла (Мал 2,6). Они познају Господа и говоре о њему (Мал 2,7). Уста свештеника објављују да народ треба да тражи поуку о Богу од њега. Да ли су данас Божији људи ти прави свештеници? Да ли се плаше Господа? Да ли теже за истином и правдом? Да ли живе праведно и у спокоју? Да ли одвраћају многе од греха? Многи би пришли Богу, када би на устима свештеника данашњице и даље била Божија реч. Други би тражили Божије људе у жељи да им се придруже. То је позитивна поука.

Књига пророка Малахије нам пружа и негативну поуку о природи греха у људима. Када видимо да је Бог употребио девет десетина ове књиге да би осудио свој народ, онда схватамо да нешто заиста није било у реду са људима тог доба. Ово су њихових пет грехова:

1. Држали су рутинско слављење без духа слављења (Мал 1,6-8)
2. Удружили су се са злима (Мал 2,10-12)
3. Сумњали су у Божију правду (Мал 2,17-3,6)
4. Поткрадали су Бога тако што му нису доносили праведне дарове и десетак (Мал 3,7-12)
5. Нису имали стрпљења за Бога. Нису чекали на Бога да дела већ су сами желели да делају (Мал 3,17-4,3).

Ових пет ствари видимо у многим верским организацијама данас: слављење без духа, мешање и спајање са злим људима, сумња у Божију праведност, недавање десетка и нестрпљивост у чекању на Бога.

Једна од најбољих поука у Малахији је она о томе како Бог види развод. Људи су се разводили од својих жена, остављали их у Јуди, и онда ишли и мешали се и спајали са женама у Вавилону, и мешали се са свим женама у земљи. Од својих жена су се разводили само из тог разлога, да се ожене другом женом. Када Бог говори против идеје развода, он говори о свом савезу; он говори о светом савезу који је склопљен између мужа и жене када склапају брак. Природа развода представља скрнављење савеза између мужа и жене (Мал 2,10), зато што развод:

- Представља скрнављење Божије светости зато што је Бог један; он жели да његов народ буде као један, а развод разара ту свету заједницу (Мал 2,10-16).
- Представља издају поверења те друге особе. Развод доноси зло особи од које се неко разводи (Мал 2,14).
- Уништава сврху заједничког дома а то је богоугодно потомство (Мал 2,15)
- Је нешто што Бог мрзи (Мал 2,16)
- Представља насиље против невиних зато што оставља једног супружника без подршке оног другог (Мал 2,16)
- Може да постане узрок нечијег одвајања од Бога (Мал 2,13).

У последњој старозаветној Божијој поруци, Малахија је имао много ствари да поручи народу. У суштини им је рекао: „Ако сте на Божијој страни, Бог ће бити на вашој.“ После тога, Бог није говорио четири стотине године, све док није проговорио кроз Јована Крститеља и свог сина Исуса. Зато им је Бог поручивао: „Поново читајте и поштујте Закон све док вам Илија не дође и објави о Оном кога већ дуго чекате. Он ће вам објавити долазак Месије, Цара, Пастира и Слуге. Биће то онај који ће испунити сва обећања дата жени, Авраму и Давиду.“ (види Мал 4,4-6).

БИОГРАФИЈА РИЧАРДА РОЦЕРСА

Ричард Родерс је рођен у Даласу, у Тексасу, у Сједињеним Америчким Државама 1936. Умро је у јулу 2000. године. Школовао се на Абилејн хришћанском универзитету као и на Хришћанском колеџу Флориде. Веома много је читао и вредно проучавао Свето писмо. Аутор је више од двадесетак уџбеника и радних свезака на теме из Светог писма.

Ричард је био активан и надарен евангелизатор, професор и говорник. Све до смрти био је веома тражен мотивациони говорник о мисији и евангелизацији. На Сансет међународном библијском институту у Лубоку у Тексасу, поучавао је више од три деценије, и на тај начин је помогао хиљадама проповедника и мисионара. Био је и ментор тимова за оснивање нових цркава у Калифорнији, Мексику, на Тајланду и на Филипинима.

Ричард је проповедао у локалним црквама у Блу Риџу, у Ејзлу, Мидланду и Сансет Христовој цркви у Лубоку. Као говорник гостовао је у четрдесет федералних држава у САД и у тридесет држава у иностранству, на многим хришћанским универзитетима гостовао је као предавач. Често је предавао и на евангелизационим скуповима по САД.

На аудио и видео записима у издању Сансет студија и данас се могу чути и видети његова предавања и проповеди.

Ричард и његова супруга Барбара били су благословени са четворо деце и осморо унучади.

